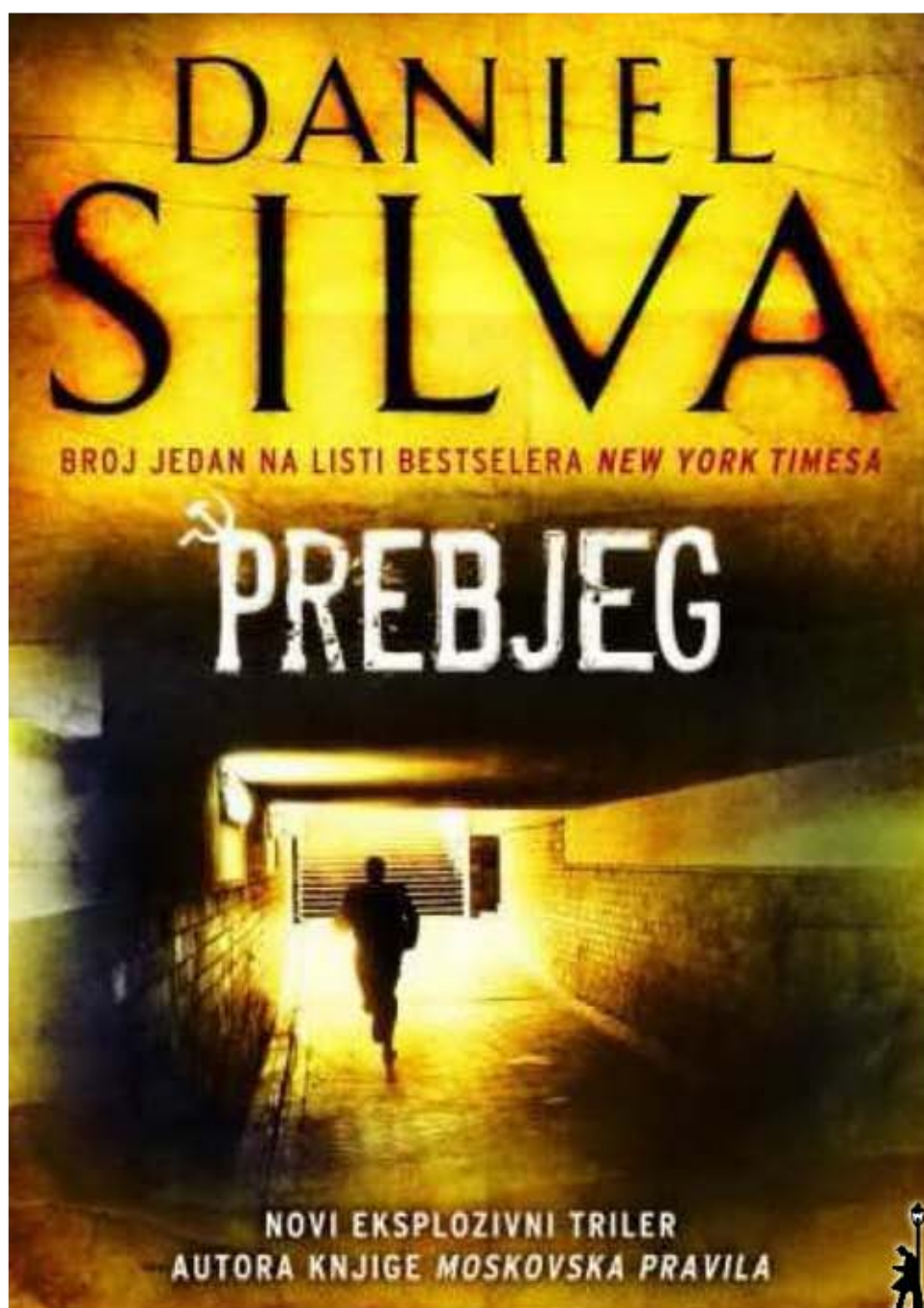

DANIEL SILVA

PREBJEG

uživajte u svijetu knjiga

1.

Vladimirska oblast, Rusija

Petar Lužkov zna da će ga sada ubiti i zahvalan je zbog toga. Bliži se kraj listopada, ali jesen je već minula. Bila je kratka i ružna, kao stara babuška koja žurno svlači otrcanu suknju. A sad ovo: olovno nebo, arktička hladnoća, snježna vijavica. Prvi kadar beskrajne ruske zime.

Petar Lužkov, gol do pasa, bosonog, ruku zavezanih iza leđa, jedva da osjeća hladnoću. Dapače, u ovom bi času morao dobro razmisliti da se sjeti kako se zove. Čini mu se da ga dva čovjeka vode kroz brezovu šumu, ali nije siguran. Bilo bi logično da su u šumi. Na takvim mjestima Rusi vole obavljati krvavu radnju. Kurapati, Bikivnija, Katin, Butovo... Uvijek u šumama. Lužkov će postati dio velike ruske tradicije. Lužkovu će zadati smrt među drvećem.

Ima još jedan ruski običaj kad je umorstvo u pitanju: namjerno nanošenje boli. Petra Lužkova prisilili su da se uspinje na vrhunce boli. Slomili su mu prste. Slomili su mu ruke i rebra. Slomili su mu nos i čeljust. Tukli su ga čak i kad je bio u nesvijesti. Tukli su ga zato što im je tako naloženo. Tukli su ga zato što su Rusi. Prestali bi samo dok bi pili votku. Kad bi je ispili, tukli su ga još gore.

Sad je na zadnjoj dionici puta, na dugom pješaćenju do neobilježena groba. Rusi imaju izraz za to: višaja mjera, najviša vrsta kazne. Obično je namijenjena izdajicama, ali Petar Lužkov nije izdao nikoga. Podvalila mu je gospodareva žena, zbog čega je gospodar izgubio sve. Netko mora platiti. Na kraju će svi platiti.

On ugleda gospodara kako nasamo stoji među stablima breza nalik na šibice. Crni kožni kaput, sijeda kosa, glava poput tenkovske kupole. Gledao je dolje, u pištolj velikog kalibra koji je držao u ruci. Lužkov mu je morao odati priznanje. Rijetki bi oligarh imao želudac da osobno izvršava svoja ubojstva. Ali rijedak je oligarh poput njega.

Grob je već bio iskopan. Lužkovljev je gospodar pažljivo razgledavao grob, kao da provjerava je li dovoljno velik da primi tijelo. Kad su Lužkova prisilili da klekne, nanjušio je poseban parfem. Sandalovina i dim. Miris moći. Miris vraga.

Vrag ga udari po obrazu. Lužkov ne osjeti bol. Onda vrag nasloni pištolj na Lužkovljev zatiljak i zaželi mu laku noć. Lužkov ugleda ružičasti mlaz vlastite krvi. A onda mrak. Napokon je mrtav. I zahvalan je zbog toga.

2.

London siječanj

Umorstvo Petra Lužkova prošlo je nezapaženo. Nitko ga nije oplakivao, nijedna žena nije nosila crninu za njim. Nijedan ruski policajac nije istraživao njegovu smrt, nijedne ruske novine nisu izvijestile o njoj. Ni u Moskvi. Ni u Sankt Peterburgu. A kamoli u ruskom gradu koji se ponekad naziva Londonom. Da je riječ o Lužkovljevu smaknuću stigla do ulice Bristol Mews, gdje je živio pukovnik Grigorij Bulganov, ruski prebjeg i disident, on se ne bi iznenadio, ali štrecnula bi ga grižnja savjesti. Da Grigorij nije zaključao jadnog Petra u osobnom sefu Ivana Harkova, tjelesni bi čuvar možda još bio na životu.

Na obali rijeke, među gospodarima zgrada Thames House i Vauxhall Cross, u kojima službe MI5 i MI6 imaju sjedište, Grigorij Bulganov oduvijek je bio predmet velikog zanimanja i mnogih rasprava.

Mišljenja su se razlikovala, ali obično je tako kada te dvije službe moraju zauzeti stav o istom pitanju. On je dar bogova, pjevali su njegovi zagovornici. U najboljem slučaju od njega imamo i koristi i štete, mrmljali su oni drugi. Jedan šaljivac sa zadnjeg kata Thames House opisao je Bulganova kao prebjega koji britanskoj vladi treba

koliko i rupa u krovu kao da London, gdje živi više od četvrt milijuna ruskih građana, ima slobodnu sobu za još jednog nezadovoljnika koji želi uznemiravati Kremlj. Onaj je čovjek iz službe MI5 zapamćen i zbog svojeg proročanstva da će jednog dana svi požaliti što su Bulganovu dali azil i britansku putovnicu. Ali čak je i njega iznenadilo koliko je brzo došao taj dan.

Grigorij Bulganov, bivši pukovnik u protuobavještajnom odjelu ruskog Saveznog ureda za sigurnost, poznatijeg po kratici FSB, doklatio se u Britaniju krajem prošlog ljeta, kao neočekivani nusproizvod višenacionalne tajne operacije protiv čovjeka po imenu Ivan Harkov, ruskog oligarha i međunarodnog krijumčara oružja. Samo je šačica britanskih dužnosnika bila upućena u stvarnu Grigorijevu ulogu u tom slučaju. Još ih je manje znalo da su njegovi postupci spasili jednu cijelu izraelsku terensku ekipu da ne bude poubijana na ruskom tlu. Kao i prebjezi iz KGBa koji su došli prije njega, Grigorij je na neko vrijeme nestao u svijetu sigurnih kuća i osamljenih seoskih imanja. Združena angloamerička ekipa obrađivala ga je danju i noću. Prvo su ga ispitivali o organizaciji Ivanove mreže krijumčara oružja, za koju je Grigorij sramotno radio kao plaćeni agent, a zatim o vještinama koje je koristio u prethodnoj službi. Britanski su ispitivači zaključili da je šarmantan, za razliku od američkih. Amerikanci su tražili da »leprša«, što u jeziku obavještajaca znači da ga spoje na detektor laži. Prošao je bez ikakvih problema.

Kad su istražitelji završili, došlo je vrijeme da se odluči što s njim, pa su njuškala iz unutarnje sigurnosti obavila vrlo tajne provjere i iznijela svoje jednako tajne preporuke. Na kraju je zaključeno da Grigorij nije u opasnosti, iako su bivši kolege govorili samo najgore o njemu. Čak ni nekada strašnog Ivana Harkova, koji se još oporavljao u Rusiji, nisu smatrali sposobnim za organiziranu akciju. Prebjeg je imao tri zahtjeva: želio je zadržati svoje ime, naseliti se u Londonu i živjeti bez vidljive zaštite. Kako je tvrdio, skrivanje na javnom mjestu najbolje će ga zaštititi od neprijatelja. Služba MI5 spremno je prihvatila njegove zahtjeve, pogotovo onaj treći. Sigurnosne ekipe

bile su skupe, a ljudski resursi mogli su se bolje iskoristiti drugdje naime, u službi protiv domaćih džihadskih ekstremista u Britaniji. Kupili su mu dražesnu kućicu u mirnoj četvrti Maida Vale, dogovorili solidnu mjesečnu naknadu, i u jednoj londonskoj banci uplatili jednokratnu svotu koja bi sigurno izazvala skandal kad bi iznos procurio u javnost. Odvjetnik iz službe MI5 potihom je dogovorio prava za knjigu s jednim uglednim londonskim izdavačem. Iznos predujma začudio je više dužnosnike u obje službe, od kojih je većina pripremala vlastite knjige u tajnosti, naravno.

Neko vrijeme izgledalo je kao da će Grigorij biti jedna od najrjeđih ptica u obavještajnom svijetu: slučaj bez komplikacija. Tečno je govorio engleski, a u Londonu je živio kao zatvorenik na slobodi koji želi nadoknaditi izgubljeno vrijeme. Išao je u kazališta i muzeje.

Večeri poezije, baleta, komorne glazbe bio je svugdje. Bacio se na pisanje knjige i jednom tjedno ručao sa svojom urednicom, koja je slučajno bila tridesetogodišnja ljepotica porculanske kože. U životu mu je nedostajao jedino šah. Njegov nadzornik iz službe MI5 predložio mu je da se upiše u Šahovski klub središta Londona, uglednu ustanovu koju je utemeljila skupina državnih činovnika u Prvom svjetskom ratu. Njegova je prijava bila remekdjelo muljanja. Nije dao ni adresu, ni broj telefona, ni mobitel, ni email. Kao zanimanje je naveo »prevoditeljske usluge«, a kao poslodavca »sebe«. Tamo gdje je trebao navesti hobije ili druge interese, napisao je »šah«.

Ali nijedan istaknut slučaj nikad nije posve zatvoren, a iskusni obavještajci upozoravali su da nikada nisu vidjeli prebjega, pogotovo ne ruskog prebjega, koji ne bi ponekad puknuo. Grigorij je puknuo na dan kad je britanski premijer objavio da je razbijena velika teroristička urota. Navodno je AlQa ida namjeravala istovremeno srušiti nekoliko mlažnjaka pomoću protuzračnih raketa ruske proizvodnje raketa koje su kupili od Grigorijeva bivšeg šefa, Ivana Harkova. U roku od dvadeset i četiri sata Grigorij je sjedio pred kamerama BBCa, tvrdeći da je odigrao važnu ulogu u tom slučaju. U danima i tjednima koji su uslijedili, često se pojavljivao na televiziji, u

Britaniji i drugdje. Kad se tako proslavio, krenuo je u ruske emigrantske krugove i družio se s ruskim disidentima svih vrsta. Očaran tom iznenadnom pažnjom, iskoristio je novopečenu slavu da se razbacuje optužbama protiv svoje bivše službe i ruskog predsjednika, kojeg je opisivao kao budućeg Hitlera. Kad je Kremlj reagirao, šireći neugodne glasine o Rusima koji planiraju državni udar na britanskom tlu, Grigoriju je njegov nadzornik savjetovao da se smiri. Isto mu je savjetovala i urednica, koja je htjela da nešto ostane i za knjigu.

Prebjeg se nevoljko stišao, ali ne previše. Umjesto da traži kavgu s Kremljem, usmjerio je svoju znatnu energiju na pisanje knjige i igranje šaha. Te je zime ušao u godišnji klupski turnir i s lakoćom prošao skupinu »kao ruski tenk kroz ulice Praga«, gundala je jedna od njegovih žrtava. U polufinalu je s lakoćom porazio prošlogodišnjeg prvaka. Pobjeda u finalu činila se neizbježnom.

Popodne prije finalne partije, ručao je u Sohou s novinarom lista Vanity Fair. Na povratku u Maida Vale, kupio je biljku lončanicu u vrtlariji Clifton i uzeo košulje iz praonice u Aveniji Elgin. Nakon što je malo odrijemao, što je bio njegov obred prije svake partije, istuširao se i odjenuo za bitku, te napustio svoju kućicu nekoliko minuta prije šest sati.

Sve to objašnjava zašto je prebjeg i disident Grigorij Bulganov hodao londonskom ulicom Harrow u 18 sati i 12 minuta, drugog utorka u siječnju. Zbog razloga koji će se razjasniti poslije, kretao se brže nego inače. U tom trenutku, šah mu nije bio ni na kraj pameti.

Partija se trebala odigrati u šest i trideset na uobičajenoj klupskoj lokaciji, u donjoj sakristiji crkve Svetog Jurja u Bloomsburyju.

Grigorijev protivnik Simon Finch stigao je u šest i petnaest.

Otresajući kišnicu s nepromočiva kaputa, on zaškilji prema tri obavijesti pričvršćene na oglasnu ploču u predvorju. Jedna je zabranjivala pušenje, druga je upozoravala da hodnik mora ostati prohodan za slučaj požara, a treća, koju je postavio sam Finch, molila je sve koji koriste te prostorije da recikliraju otpad. Kako se izrazio George Mercer, predsjednik kluba i šestokratni pobjednik, Finch je

bio »gundalo iz Camden Towna«, opremljen svim političkim uvjerenjima koja se traže u njegovu plemenu. Sloboda Palestini! Sloboda Tibetu! Zaustavite genocid u Darfuru! Prekinite rat u Iraku! Recikliraj ili umri! Kako se činilo, Finch se jedino nije zalagao za rad. Opisivao je sebe kao »društvenog aktivista i novinaraslobodnjaka«, što je reakcionarni klupski blagajnik Clive Atherton ispravno preveo kao »vucibatinu i pijanduru«. Ipak, čak je i Clive bio spreman priznati da Finch ima predivan šahovski stil: gladak, umjetnički, nagonski i nemilosrdan poput zmije. »Simonovo skupo obrazovanje nije bačeno uludo«, rado je govorio Clive. »Samo je krivo primijenjeno.« Iako je dobio prezime po ptičici zebi, Finch je bio tromi dugonja, s ravnom smeđom kosom koja mu je visjela gotovo do ramena i naočalama tankog okvira koje su povećavale njegov odlučan pogled revolucionara. On doda četvrti papir na oglasnu ploču laskavo pismo crkve iz Regent Halla u kojem se zahvaljuje klubu što je održao prvi godišnji šahovski turnir Vojske spasa za beskućnike i odvuče se uskim hodnikom do improvizirane garderobe, gdje objesi kaput na vješalicu na kotačima. U čajnoj kuhinji on ubaci dvadeset penija u divovsku kasicuprasicu i napuni šalicu mlakom kavom iz srebrene kante na kojoj je pisalo ŠAHOVSKI KLUB. Pri izlasku iz kuhinje, na putu mu se ispriječi Young Tom Blakemore još jedno krivo ime, budući da je »mladi« Tom imao osamdeset i pet godina pokraj kojeg se Finch progura a da se nije ni osvrnuo. Kad je poslije razgovarao s čovjekom iz agencije MI5, Young Tom izjavio je da se nije uvrijedio. Uostalom, nijedan član kluba nije davao Finchu ni najmanje šanse da pobijedi na natjecanju. »Izgledao je kao osuđenik kojeg vode na vješala«, rekao je Young Tom. »Jedino mu je nedostajala crna kukuljica.«

Finch uđe u ostavu i s trošnih polica pokupi ploču, kutiju s figurama, analogni sat za turnire i obrazac za poteze. Noseći kavu u jednoj ruci i pažljivo raspoređenu opremu za partiju u drugoj, on uđe u glavnu prostoriju sakristije. Imala je zidove boje senfa i četiri prjljava prozora: tri su gledala na pločnik ulice Little Russell, a četvrti je

škiljio na dvorište. Na jednom zidu, ispod malena raspela, stajao je raspored turnira. Trebalo je još odigrati jednu partiju: s. FINCH protiv G. BULGANOVA.

Finch se okrene i pogleda po sobi. Za igru te večeri bilo je postavljeno šest sklopivih stolova jedan za finale, a ostali za obične partije, »prijateljske«, kako se govorilo u klubu. Kao uvjereni ateist, Finch izabere mjesto najdalje od raspela i metodički se pripremi za partiju. On provjeri je li mu olovka zašiljena i zapiše datum i broj ploče na obrascu za poteze. Sklopivši oči, on zamisli partiju kako se nadao da će se odvijati. Zatim, petnaest minuta nakon što je sjeo, on pogleda na sat. 6:42. Grigorij kasni. Čudno, pomisli Finch. Rus inače nikad ne kasni.

Finch počne pomicati figure u mašti on zamisli kralja kako je nemoćno pao, Grigorija kako je posramljeno oborio glavu ne skidajući pogled sa sata koji je nesmiljeno kucao.

6:45 ... 6:51 ... 6:58 ...

Gdje si, Grigorije, pomisli on. Kvragu, gdje si.

Naposlijetku je Finchova uloga bila mala i, po mišljenju svih upletenih, milostivo kratka. Bilo ih je koji su htjeli bolje razmotriti neke od njegovih čudnijih političkih veza. Drugi ga nisu htjeli ni taknuti, ispravno prosudivši da je Finch čovjek koji bi uživao u javnom natezanju s tajnim službama. Ipak, na kraju se pokazalo da je njegov jedini zločin bio nesportsko ponašanje. Naime, točno u 19 sati i 5 minuta kako je vlastoručno zabilježio na službenom obrascu za poteze on je iskoristio svoje pravo na pobjedu zbog odsutnosti protivnika, čime je postao prvi igrač u povijesti kluba koji je pobijedio u finalu a da nije pomaknuo ni figuru. Bila je to upitna čast, koju šahisti u britanskoj tajnoj službi nikad neće posve oprostiti.

Legendarni vođa izraelske tajne službe Ari Shamron poslije će reći da još nikada nije proliveno toliko krvi nakon tako skromna početka. Ali čak je i Shamron, koji bi se mogao okriviti za povremene retoričke ispade, znao da ta izjava uopće nije točna. Događaji koji su uslijedili nisu imali pravi izvor u Grigorijevu nestanku, nego u jednom sukobu koji je izazvao upravo Shamron. Kako će Shamron povjeriti svojim

najodanijim pobočnicima, Grigorij nije bio ništa drugo nego upozorenje nakon što smo se previše uljuljali. Signalna vatra na dalekoj kuli stražari. Kao i mamac da se Gabriel namami na otvoreno.

Sljedeće večeri, obrazac za poteze bio je u posjedu službe MI5, kao i cijeli zapisnik turnira. Amerikancima je Grigorijev nestanak javljen dvadeset i četiri sata poslije, ali zbog razloga koji nikad nisu u cijelosti objašnjeni, britanska je tajna služba čekala četiri duga dana dok nije napokon javila Izraelcima. Shamron, koji se borio u izraelskom ratu za nezavisnost i od tada mrzio Britance, nije se iznenadio zbog tog kašnjenja. Već nekoliko minuta poslije nazvao je Uzija Navota i dao mu zapovijedi za djelovanje. Ovaj ga je nevoljko poslušao. To je Navotu najbolje išlo.

3.

Umbrija, Italija

Guido Reni bio je neobičan čovjek čak i među umjetnicima. Znao je imati napade tjeskobe, mučila ga je krivnja zbog potisnute homoseksualnosti, a toliko je sumnjao u svoj talent da je slikao samo iza zaštite svojeg plašta. S iznimnom pobožnošću štovao je Djevicu Mariju, ali tako je temeljito mrzio žene da im nije dopuštao da mu dotaknu odjeću. Vjerovao je da ga progone vještice. Obrazi bi mu se zacrvenjeli od srama kad bi čuo psovku.

Da je slijedio očeve savjete, Reni bi svirao čembalo. Međutim, kao devetogodišnjak je primljen u atelje flamanskog majstora Denysa Calvaerta i započeo slikarsku karijeru. Kad je završio naukovanje, 1601. ostavio je roditeljski dom u Bologni i oputovao u Rim, gdje je ubrzo jedan papin nećak od njega naručio oltarnu sliku, Raspeće svetog Petra, za crkvu San Paolo alle Tre Fontane. Na zahtjev

utjecajnog mecene, Reni se ugledao na sliku koja je visjela u crkvi Santa Maria del Popolo. Njezin autor, skandalozan i hirovit slikar po imenu Caravaggio, nije bio oduševljen što ga Reni oponaša, pa se zakleo da će ga ubiti ako se to ponovi.

Prije nego što je počeo raditi na Renijevoj slici, restaurator je otišao u Rim kako bi ponovo pogledao Caravaggia. Reni je očito posuđivao od svojeg takmaca što se najbolje vidjelo po tehnici / y korištenja svjetla i sjene kako bi likovi dobili život i dramatično se istaknuli na pozadini ali dvije su se slike po mnogo čemu razlikovale. Dok je Caravaggio postavio naopaki križ dijagonalno preko prizora, Reni ga je postavio okomito i u sredini slike. Dok je Caravaggio pokazao Petrovo lice u agoniji, Reni ga je spretno sakrio. Restauratora se najviše dojmio Renijev prikaz Petrovih ruku. Na Caravaggiovoj oltarnoj slici ruke su već bile pribijene na križ. Ali na Renijevu prikazu bile su slobodne, a desnica je bila ispružena prema gore. Je li Petar posezao prema čavlu kojim će mu pribiti stopala? Ili je molio Boga da ga spasi od tako užasne smrti?

Restaurator je radio na slici već mjesec dana. Nakon što je uklonio požutjeli zaštitni sloj, zadubio se u završni i najvažniji dio restauracije: obradu dijelova koje su oštetili vrijeme i okoliš. Oltarna je slika pretrpjela znatne gubitke u četiri stoljeća otkad ju je Reni naslikao dapače, vlasnici su zbog fotografija snimljenih tijekom restauracije pali u histeriju i počeli se međusobno optuživati. U normalnim okolnostima, restaurator bi ih možda poštedio prizora slike koja je svedena na svoje pravo stanje, ali okolnosti uopće nisu bile normalne. Renijeva je slika bila u vlasništvu Vatikana. Budući da su tog restauratora smatrali jednim od najboljih na svijetu i budući da je bio osobni prijatelj pape i njegova moćnog privatnog tajnika dopušteno mu je da radi za Svetu Stolicu kao slobodnjak i bira vlastite zadatke. Čak mu je dopušteno da ne restaurira u vrhunskom konzervatorskom laboratoriju Vatikana, nego na jednom osamljenom imanju u južnoj Umbriji.

Poznato kao Villa dei Fiori, to je imanje ležalo osamdeset kilometara sjeverno od Rima, na zaravni između rijeka Tibar i Nera. Sastojalo se

od velikog uzgajališta stoke i konjušnice gdje su uzgojeni neki od najboljih skakača u cijeloj Italiji. Na njemu su bile svinje koje nitko neće pojesti, koze koje su služile samo za ukras, a ljeti su livade bile pune suncokreta. Vila je stajala na kraju dugog šljunčanog puta koji je prolazio kroz drvored visokih pinija. U jedanaestom stoljeću bila je samostan. Još je imala malu kapelicu i ostatke peći gdje su redovnici pekli kruh svoj svagdanji. Odmah do kuće nalazio se velik bazen i vrt s pergolom, gdje su ružmarin i lavanda rasli duž zidova od etruščanskog kamena. Psi su bili posvuda: kvartet lovačkih pasa koji je trčao pašnjacima, proždirući lisice i zečeve, kao i dva neurotična terijera koji su stražarili kod štala sa žarom svetih ratnika.

Iako je vilu posjedovao oronuli talijanski plemić po imenu grof Gasparri, svakidašnji rad nadgledalo je četvero služinčadi: mlada domaćica Margherita, darovita kuharica Anna, lepršava polušveđanka Isabella koja se brinula za konje, i argentinski kauboj Carlos koji se brinuo za stoku, usjeve i mali vinograd. Između restauratora i služinčadi vladalo je nešto nalik na hladan mir. Kako im je rečeno, on je Talijan po imenu Alessio Vianelli, sin talijanskog diplomata koji je velik dio života proveo u inozemstvu. Restaurator se zapravo nije zvao Alessio Vianelli, nije bio diplomatski sin, pa čak ni Talijan. Pravim je imenom bio Gabriel Allon, a potjecao je iz doline Jizreel u Izraelu.

Bio je niži od prosjeka, oko 170 centimetara, i žilavo građen poput biciklista. Imao je visoko čelo i usku bradu, a njegov dugi koščati nos izgledao je kao da je izrezbaren od drva. Oči su mu bile jarke i smaragdozelene; kratka crna kosa posijedjela je na sljepoočnicama. Bio je ambidekster mogao je jednako dobro slikati desnom i lijevom rukom. Trenutačno je koristio lijevu. On baci pogled na sat: skoro će ponoć. Upita se treba li raditi dalje. Još jedan sat, procijeni on, i završit će pozadinu. Bolje da završi noćas. Direktor Vatikanske galerije želio je opet izložiti Renija prije Uskrsa, kad je godišnja proljetna navala hodočasnika i turista. Gabriel je rekao da će dati sve od sebe kako bi završio u roku, ali nije ništa obećao. Bio je perfekcionista koji je na svaki zadatak gledao kao na obranu svojeg

ugleda. Poznat po lakoći poteza, smatrao je da restaurator treba biti duh u prolazu, da mora dolaziti i odlaziti ne ostavljajući traga, osim slike kojoj je vraćen stari sjaj, uklonjena stoljetna šteta.

Njegov je atelje zauzimao ono što je nekad bila dnevna soba u vili. Ispražnjen od namještaja, nije sadržavao ništa osim njegove opreme, dvije jake halogenske svjetiljke, kao i malog prijenosnog sterea. Iz zvučnika je dopirala La Boheme, stišana do šapta. On je bio čovjek s mnogo neprijatelja, a za razliku od Guida Renija nije ih izmislio. Zato je slušao stišanu glazbu... i zato je uvijek nosio napunjen pištolj, berettu od 9 milimetara. Drška je bila umrljana bojom: trag Tiziana, malo Bellinija, kapljice Rafaela i Veronesea.

Iako je bilo kasno, radio je energično i koncentrirano, pa je uspio završiti dok su svirale zadnje operne note. On očisti kistove i paletu, a zatim priguši svjetiljke. U polumraku, pozadinu slike progutala je tama, a četiri lika blago su se sjajila. Stajao je pred slikom, s rukom pod bradom i nakrivivši glavu razmišljao je što dalje. Ujutro će raditi na gornjem krvniku, onome koji ima crvenu kapu na glavi, klin u jednoj ruci i bat u drugoj. Osjećao je neku mračnu srodnost s tim krvnikom. U drugim životima, skriven pod drugim imenima, obavljao je sličnu uslugu za svoje gospodare u Tel Avivu.

On pogasi svjetla i pođe kamenim stubištem do svoje sobe na katu. Krevet je bio prazan; njegova žena Chiara otišla je tri dana ranije u Veneciju u posjet roditeljima. Znalo se događati da se duže vrijeme ne vide zbog posla, ali sada su prvi put razdvojeni svojevrijedno.

Samotnjak po prirodi i opsesivno radišan, Gabriel je mislio da će lako podnijeti njezinu kratkotrajnu odsutnost. Ali bio je nesretan što je nema. Taj ga je osjećaj neobično tješio. Normalno je da sretno oženjen muškarac osjeća da mu nedostaje supruga. Gabriel Allon dijete roditelja koji su preživjeli holokaust, darovit umjetnik i restaurator, ubojica i špijun nije uopće vodio normalan život.

On sjedne na Chiarinu stranu kreveta i pogleda hrpu štiva na njezinu noćnom ormariću. Modni žurnali, časopisi o unutarnjem uređenju, talijanska izdanja popularnih američkih krimića, jedna knjiga o odgoju djece zanimljivo, pomisli on, budući da nemaju dijete niti ga

očekuju, barem koliko je njemu poznato. Chiara je već oprezno načela tu temu. Gabriel se bojao da će to uskoro postati osjetljiva točka u njihovu braku. Već mu je bilo teško donijeti odluku da se ponovo oženi. Pomisao na novo dijete, čak i s voljenom ženom kao što je Chiara, trenutačno nije mogao prihvatiti. Njegov sin jedinac poginuo je u eksploziji terorističke bombe u Beču i bio pokopan na Maslinskoj gori u Jeruzalemu. Njegova prva žena Leah preživjela je eksploziju i sada je boravila u psihijatrijskoj bolnici na vrhu brda Herzl, zaključana u tamnici sjećanja i u tijelu koje je poharala vatra. Gabrielovu obitelj zadesila je ta sudbina zbog njegova posla. Zarekao se da više nikada neće donijeti na svijet novo dijete, koje bi mogli napasti njegovi neprijatelji.

On izuje sandale i po kamenom podu dođe do pisaćeg stola. S ekrana laptopa namigivala mu je sličica poštanske omotnice. Poruka je stigla prije nekoliko sati. Gabriel se trudio ne razmišljati o njoj zato što je znao da može doći samo s jednog mjesta. Međutim, ne može je ignorirati zauvijek. Najbolje da to riješi odmah. On nevoljko klikne na sličicu, a na ekranu se pojavi redak besmislenih znakova. Nakon što je u odgovarajući prozor upisao lozinku, šifrirani tekst nestane, a pojavi se nekoliko riječi:

MALAHIJA TRAŽI SASTANAK. PRIORITET: REŠ.

Gabriel se namršti. Šifra »Malahija« označavala je šefa Specijalnih operacija. Hebrejsko slovo »reš« koristilo se za situacije u kojima se ne smije gubiti vrijeme, a obično se radilo o pitanjima života i smrti. Uz nešto oklijevanja, on otipka svoj odgovor. Nakon samo devedeset sekunda, stigne mu nova poruka:

MALAHIJA SE RADUJE SUSRETU S VAMA.

Gabriel ugasi kompjuter i legne u prazan krevet. Malahija se raduje susretu s vama... Teško da se raduje, budući da nisu u najboljim odnosima. Gabriel sklopi oči i ugleda ruku kako poseže za željeznim

klinom. On umoči kist u paletu i počne slikati, a onda utone u san i nastavi sa slikanjem.

4.

Amelia, Umbrija

Tko se vozi cestom od imanja Villa dei Fiori do brijega na kojem stoji gradić Amelia, vidjet će Italiju u svoj njezinoj drevnoj slavi, ali, tugaljivo pomisli Gabriel, i u svoj njezinoj sadašnjoj nevolji. Velik dio svoje zrelosti proveo je u Italiji, pa je mogao vidjeti kako zemlja polako ali sigurno nazaduje. Posvuda su se vidjeli znakovi propadanja: u državnim ustanovama vlada korupcija i nesposobnost; gospodarstvo je preslabo da mladima ponudi dovoljno posla; nekad veličanstvene obale uništavaju zagađenje i kanalizacija. Te su činjenice nekako izmahnule pažnji svjetskih putopisaca, koji su svake godine pisali bezbrojne riječi u slavu krjeposti i ljepote talijanskog života. Sto se tiče samih Talijana, oni su na propadanje svoje zemlje reagirali tako što su se kasno ženili, ako bi se uopće oženili, i imali manje djece. Talijanski prirodni prirast spada među najmanje u Zapadnoj Europi, pa je više Talijana starijih od šezdeset godina nego onih mlađih od dvadeset demografski presedan u ljudskoj povijesti. Italija je zemlja staraca koja je stalno sve starija. Ako se tako nastavi, doći će do opadanja stanovništva kakvo nije viđeno od epidemije kuge.

Amelia, najstariji grad u Umbriji, pregrmila je zadnju epidemiju kuge, a najvjerojatnije i svaku prethodnu. Utemeljila su je umbrijska plemena mnogo prije Kristova rođenja, a osvajali su je Etrušćani, Rimljani, Goti i Lombardi, sve dok nije napokon potpala pod papinsku vlast. Njezine tamne zidine debele su više od tri metra, a mnogima od njezinih drevnih ulica može se prolaziti samo pješke. Rijetki Amelijci

još traže utočište u sigurnosti zidina. Većina prebiva u novom dijelu grada, nezgrapnom labirintu sivih stambenih zgrada i betonskih robnih kuća koje se spuštaju niz brijeg južno od grada.

Na glavnoj ulici, Via Rimembranze, većina Amelijaca provodi svoje obilno slobodno vrijeme. Kasno popodne, oni se šeću po pločniku i okupljaju na uglovima, ogovarajući druge i promatrajući promet kako teče dolinom prema Orvietu. Tajanstveni stanar Ville dei Fiori spadao je u omiljene teme razgovora. Taj neznanac, uljudan i distanciran, bio je predmet velikog nepovjerenja i prilične zavisti. Glasine o njegovoj nazočnosti u vili raspirivalo je to što služinčad nije htjela govoriti o naravi njegova posla. Bavi se umjetnošću, okolišno bi odgovarali na pitanja. Zeli da ga puštamo na miru. Neke su starice vjerovale da je on zloduh kojeg treba izbaciti iz grada prije nego što bude prekasno. Neke su mlađe žene potajno bile zaljubljene u neznanca sa smaragdanim očima i besramno očijukale s njim u rijetkim prilikama kad bi došao u grad.

Jedna od najvećih obožavateljica bila je djevojka za sjajnim staklenim pultom radnje Pasticceria Massimo. Imala je knjižničarske naočale i vječni osmijeh blagog prijekora. Gabriel naruči cappuccino i nekoliko kolača, a zatim se odšee do stola na drugom kraju prostorije. Tamo je već sjedio muškarac s plavkastom kosom i širokim hrvačkim ramenima. Pretvarao se da čita mjesne novine Gabriel je znao da se pretvara zato što ovaj nije znao talijanski.

Ima li što zanimljivo, Uzi ? upita Gabriel na njemačkom.

Uzi Navot oštro ga pogleda na nekoliko sekunda, a onda se vrati novinama. Ako se ne varam, u Rimu je nekakva politička kriza odgovori on na istom jeziku.

Gabriel sjedne na prazno mjesto. Predsjednik vlade upetljao se u nezgodan financijski skandal.

Još jedan?

Nekakvo podmićivanje, a tiče se raznih velikih građevinskih projekata na sjeveru. Oporba predvidivo traži njegovu ostavku. On kaže da će ostati na položaju i boriti se.

Možda bi bilo bolje kad bi crkva još imala vlast.

Predlažeš li povratak Papinske države?

Bolje papa nego premijerbonvivan s lakiranom kosom. Pretvorio je korupciju u umjetnost.

I naš zadnji premijer imao je ozbiljne etičke nedostatke.

To je istina. Srećom, ne brani on zemlju od neprijatelja. Taj posao još obavlja Bulevar kralja Saula.

Na Bulevaru kralja Saula nalazila se izraelska vanjska obavještajna služba. Ta je služba nosila dugo ime, koje je namjerno zavedlo na krivi put, jer nije imalo mnogo veze s onim što se tamo uistinu radilo. Njezini zaposlenici nazivali su je samo »Ured«.

Djevojka stavi cappuccino pred Gabriela i tanjur kolača na sredinu stola. Navot se namršti.

Sto je, Uzi? Nemoj mi reći da te Bella opet natjerala na dijetu?

A zašto misliš da sam ikada prekinuo dijetu?

Zbog tvojeg struka koji se širi.

Nismo svi blagoslovljeni tvojom vitkošću i brzim metabolizmom, Gabriele. Moji su preci bili bucmasti austrijski Zidovi.

Zašto se onda boriš protiv prirode? Uzmi jedan ako ništa drugo, izgledat ćeš uvjerljivije.

Navot izabere šaumrolu i proguta je u dva zalogaja. Nakon malo oklijevanja izabere kolač punjen kremom od badema. Taj je nestao prije nego što je Gabriel stigao nasuti šećer u kavu.

Nisam stigao jesti u avionu reče Navot posramljeno. Naruči mi kavu. Gabriel naruči još jedan cappuccino, a onda pogleda Navota. Ovaj je opet buljio u kolače.

Navali, Uzi. Bella neće saznati.

To ti misliš. Bella zna sve.

Bella je nekada radila kao analitičarka u Sirijskom odjelu Ureda, a onda je počela predavati povijest Levanta na Sveučilištu BenGurion.

Navot, taj iskusni terenski agent i tajni operativac vješt u manipuliranju, nije ju mogao zavarati.

Je li glasina istinita? upita Gabriel.

Koja glasina?

Da ćeš se oženiti s Bellom. Da ćete se potihom vjenčati negdje pokraj mora u Cezareji, u društvu šačice prijatelja i članova obitelji. I Staroga, naravno. Šef Specijalnih operacija ne može se oženiti bez Shamronova blagoslova.

U toj mračnoj službi, Specijalne su operacije bile nešto još mračnije. Ta je jedinica obavljala zadatke za koje nitko drugi nije imao želje ni hrabrosti. U toj su jedinici radili krvnici i otmičari, uhode i ucjenjivači, bistri i dosjetljivi ljudi koji su imali više sluha za kriminal od samih kriminalaca, jezičari i kameleoni koji su se jednako dobro snalazili u najboljim hotelima i salonima Europe kao i u najgorim uličicama Bejruta i Bagdada. Navot nikad nije zaboravio da je postao vođa jedinice zato što Gabriel nije htio taj položaj. Dok je on bio sposoban, Gabriel je bio briljantan; dok je on bio oprezan, Gabriel je ponekad srljao. U bilo kojoj drugoj službi, u bilo kojoj drugoj zemlji, Navot bi bio zvijezda. Ali Ured je oduvijek cijenio operativce poput Gabriela, kreativne ljude koje nisu vezivala pravila. Navot bi prvi priznao da je on puki radnik, pa je proveo cijelu karijeru radeći u Gabrielovoj sjeni. Bella je htjela da bude što manje ljudi iz Ureda. Navotov glas nije zvučao uvjerljivo. Nije htjela da svadba izgleda kao okupljanje špijuna.

Zato me niste pozvali?

Navot posveti nekoliko trenutaka skupljanju mrvica na hrpu. Gabriel to odluči zapamtiti. »Zamjenska aktivnost« tako su te očite taktike odgađanja nazivali bihevoristi iz Ureda.

Slobodno reci, Uzi. Nećeš me povrijediti.

Navot zapešćem baci mrvicu na pod i načas šutke pogleda

Gabriela. Nisi pozvan na moju svadbu zato što te ja ne želim na mojoj svadbi. Ne želim te nakon onoga što si izveo u Moskvi.

Djevojka stavi kavu pred Navota, a onda osjeti napetost i povuče se iza svoje staklene barikade. Gabriel se zagleda kroz prozor, prema tri starca koji su polako hodali po pločniku, dobro zaštićeni protiv oštrog hladnoće. Ali pritom je mislio na jednu kišnu moskovsku večer u kolovozu. Stajao je na jednom malom trgu ispred divovske staljinističke stambene zgrade poznate kao Kuća na nasipu. Navot ga

je grčevito stiskao za ruku i šaptao mu na uho. Govorio je da je propala operacija da se ukradu privatni spisi ruskog krijumčara oružja Ivana Harkova. Da im je njihov mentor i gospodar Ari Shamron zapovjedio da se povuku do Zračne luke Seremetjevo, gdje ih čeka let za Tel Aviv. Da Gabriel nema izbora, da mora napustiti svojeg agenta, Ivanovu ženu, koju čeka sigurna smrt.

Morao sam ostati, Uzi. Jedino sam tako mogao izvući Elenu živu i zdravu.

Prekršio si izravnu zapovijed od Shamrona i mene, a ja sam ti izravno nadređen, koliko god to bilo formalno. I ugrozio si život cijele ekipe, uključujući tvoju ženu. Sto misliš, kako sam ja onda izgledao pred ostalima u jedinici?

Kao razborit šef koji je ostao priseban dok se operacija raspadala. Ne, Gabriele. Izgledao sam kao kukavica koji će radije pustiti agenta da umre nego riskirati svoj život i karijeru. Navot isprazni tri vrećice šećera u kavu i bijesno je promiješa sitnom srebrnom žličicom. I znaš što? Imali bi pravo da to kažu. Sve osim onoga da sam kukavica. Ja nisam kukavica.

Nitko te ne bi nikad optužio da bježiš od borbe, Uzi.

Ali priznajem da imam jak nagon za preživljavanje. Moraš ga imati u ovom poslu, ne samo na terenu, nego i na Bulevaru kralja Saula. Nismo svi nadareni kao ti. Neki od nas moraju imati posao. Neki od nas čak razmišljaju o promaknuću.

Navot otrese žličicu o rub šalice i odloži je na tanjurić. Kad sam se vratio u Tel Aviv te večeri, uletio sam u pravu oluju. Pokupili su nas na aerodromu i odvezli ravno na Bulevar kralja Šaula. Kad smo stigli, tebe već nije bilo nekoliko sati. Premijerov je ured zvao svakih nekoliko minuta da čuje novosti, a Shamron je bio spreman ubiti nekoga. Dobro da je bio u Londonu, inače bi me zadavio golim rukama. Pretpostavljalo se da si mrtav. A ja sam dopustio da se to dogodi. Satima smo sjedili i čekali vijest. Bila je to gadna noć, Gabriele. Ne želim više nikada proživjeti tako nešto.

Ni ja, Uzi.

Ne sumnjam u to. Navot pogleda ožiljak pokraj Gabrielova desnog oka.

U zoru smo te praktički otpisali. Onda je u Operativnu sobu uletio službenik za komunikacije i rekao da si nazvao sigurnom vezom, i to ništa manje nego iz Ukrajine. Kad smo prvi put čuli tvoj glas, pomahnitali smo. Ne samo da si se živ izvukao iz Rusije zajedno s najmračnijim tajnama Ivana Harkova, nego si poveo sa sobom i skupinu prebjega, a među njima pukovnika Grigorija Bulganova, najvišeg časnika FSBA koji je ikada prebjegao. Nije loše za jednu večer. Moskva je jedan od tvojih najvećih uspjeha. Ali za mene to ostaje mrlja u karijeri koja je inače besprijekorna. A mrlju si ostavio ti, Gabriele. Zato te nisam pozvao na vjenčanje.

Oprosti, Uzi.

Sto da ti oprostim?

To što sam te stavio u težak položaj.

A ne to što si odbio izravnu zapovijed? Gabriel je šutio. Navot polako kimne glavom.

Ti si svojeglavi gad, Gabriele. U Moskvi sam ti trebao slomiti ruku i odvući te u auto.

Sto da ti kažem, Uzi?

Reci mi da se to neće ponoviti.

A ako se ponovi?

Prvo ću ti slomiti ruku. Onda ću dati ostavku na mjesto šefa Specijalnih operacija, pa će oni morati dati taj posao tebi. A znam koliko to želiš.

Gabriel podigne desnu ruku. Nikad više, Uzi, ni na terenu, ni bilo gdje drugdje.

Reci.

Oprosti za ono što se dogodilo između nas u Moskvi. Zaklinjem se da više nikada neću prekršiti tvoju izravnu zapovijed.

Navot se odmah smekša. Osobni sukobi nikad mu nisu išli od ruke.

I to je sve, Uzi? Došao si čak u Umbriju zato što si htio da ti se ispričam?

I da mi nešto obećaš, Gabriele. Ne zaboravi obećanje.

Nisam zaboravio.

Dobro. Navot se nalakti na stol i nagne se naprijed. Jer želim da me jako pažljivo slušaš. Vraćamo se u tvoju cvjetnu vilu i ti ćeš spakirati koferu. Onda idemo u Rim, gdje ćemo prenoćiti u ambasadi. Sutra ujutro, kad s aerodroma Fiumicino poleti avion za Tel Aviv, sjedit ćemo u tom avionu, u drugom redu prvog razreda, jedan pokraj drugoga.

Zašto bismo to radili?

Zato što nema pukovnika Grigorija Bulganova.

Nema ga. Sto to znači?

Znači da ga nema, Gabriele. Više nije među nama. Ispario je. Nema ga.

5.

Amelia, Umbrija

Otkad ga nema? Nekih tjedan dana.

Reci mi točno, Uzi.

Pukovnik Grigorij Bulganov zadnji put je viđen u utorak navečer kako ulazi na stražnja vrata nekog mercedesa u ulici Harrow, u 18 sati i 12 minuta.

Hodali su u kasni sumrak, po uskoj popločanoj ulici u starom središtu Amelije. Nekoliko koraka iza njih hodao je par tjelesnih čuvara koji su očima zvjerali naokolo. To je zabrinjavalo. Navota je obično slijedila samo jedna bat leveyha, časnica za zaštitu. To što je sa sobom poveo dvojicu uvježbanih ubojica pokazivalo je da ozbiljno shvaća opasnost za Gabrielov život.

Koliko su dugo Britanci čekali dok nam se nisu javili?

Potihom su nazvali Londonsku postaju u subotu popodne, četiri dana nakon događaja. Budući da je bio sabat, na dužnosti je bio neki dečko koji nije shvatio koliko je važno ono što mu je upravo rečeno. Otipkao je poruku i poslao je na Bulevar kralja Saula s oznakom niskog prioriteta. Srećom, na dužnosti u Europskom odjelu bio je čovjek kojij'c razumio stvar i odmah nazvao Shamrona.

Gabriel zlovoljno odmahne glavom. Prošlo je više godina otkad je Shamron odstupio s mjesta šefa, ali Ured je i dalje manjeviše bio njegova prćija. Tamo su radili ljudi poput Gabriela i Navota, ljudi koje je Shamron našao i uvježbao, ljudi koji su radili po načelima koja je on postavio, pa čak i govorili njegovim jezikom. Shamron je u Izraelu bio poznat kao »Memuneh«, gazda, i ostat će gazda sve do dana kada zaključi da može umrijeti jer je zemlja dovoljno sigurna.

Pretpostavljam da je Shamron zatim nazvao tebe reče Gabriel.

Tako je, ali nije se nimalo potrudio biti uljudan. Rekao mi je da ti pošaljem poruku. Onda mi je rekao da uzmem dva momka i sjednem na avion. Izgleda da je to moja uloga uloga poslušnog mlađeg sina koji se svakih nekoliko mjeseci šalje u divljinu da pronađe zabludjela starijeg brata.

Je li Grigorij bio pod nadzorom kad je ušao u auto?

Navodno nije.

Zašto su onda Britanci tako sigurni što se dogodilo?

Promatrali su ga njihovi mali elektronski pomoćnici.

Navot je mislio na CCTV, sveprisutnu mrežu deset tisuća nadzornih kamera pomoću kojih je londonska policija mogla pratiti kriminalna i sva druga zbivanja na praktički svakoj ulici britanske prijestolnice.

Jedno je državno istraživanje zaključilo da taj sustav nije postigao svoj glavni cilj: spriječiti zločine i uhvatiti kriminalce. Samo tri posto uličnih pljačka riješeno je pomoću tehnologije CCTV-a, a broj prijestupa u Londonu vrtoglavo je rastao. Policijski su dužnosnici zbunjeno objašnjavali neuspjeh ističući da su kriminalci računali na kamere i promijenili svoju taktiku, tako što su nosili maske i kape da prikriju svoj identitet. Cini se da nitko na vlasti nije uzeo u obzir tu mogućnost prije nego što su potrošili stotine milijuna funta i ugrozili

privatnost cijelog naroda u neviđenim razmjerima. Podanici Ujedinjenog Kraljevstva, te kolijevke zapadnjačke demokracije, sada su živjeli u orvelovskom svijetu gdje su oči države pratile svaki njihov pokret.

Kada su Britanci otkrili da ga nema? upita Gabriel.

Tek sljedećeg jutra. Trebao ih je nazivati svakog dana u deset navečer. Kad u utorak nije nazvao, njegov nadzornik nije se previše zabrinuo. Grigorij je svakog utorka navečer igrao šah u jednom malom klubu u Bloomsburyju. Prošlog utorka održavao se finale klupskog godišnjeg turnira. Očekivalo se da će Grigorij lako pobijediti.

Nisam imao pojma da igra šah.

Valjda nije imao prilike to spomenuti one večeri koju ste proveli zajedno u sobi za ispitivanje u Lubjanki. Bio je previše zauzet pitanjem kako je sitni činovnik izraelskog ministarstva kulture uspio razoružati i ubiti dvojicu čečenskih ubojica.

Ako se dobro sjećam, Uzi, ne bih tamo završio da nije bilo tebe i Shamrona. Bio je to jedan od onih lakih poslića koje vas dvojica uvijek smišljate. Onih poslića koji bi trebali proći glatko. Onih gdje nitko ne bi trebao nastradati. Ali nikad ne ispadne tako.

Neki su ljudi sjajni sami po sebi. Drugi samo dobivaju sjajne zadatke od Bulevara kralja Saula.

Zadatke koji ih bacaju u ćeliju u podrumu Lubjanke. Da nije bilo pukovnika Grigorija Bulganova, ne bih se živ izvukao odande. On mi je spasio život, Uzi. Dvaput.

Sjećam se toga reče Navot sarkastično. Svi se sjećamo.

Zašto nam Britanci nisu javili ranije?

Mislili su da je Grigorij možda samo odlutao iz rezervata. Ili da se zavukao u neki primorski hotelčić s nekom djevojkom. Htjeli su biti sigurni da je nestao prije nego što zatrebe na uzbunu. Nema ga, Gabriele. A onaj je automobil zadnje mjesto na svijetu gdje su ga vidjeli. Kao da su to bila vrata u ništavilo.

Nema sumnje. Imaju li kakvu teoriju?

Imaju. Ali mislim da ti se neće svidjeti. Znaš, Gabriele, mudraci iz britanske obavještajne službe zaključili su da je pukovnik Grigorij Bulganov prebjegao natrag.

Natrag. Šališ se.

Ne šalim se. Dapače, uvertili su sebi u glavu da je od početka bio dvostruki agent. Misle da je došao na Zapad da nam servira hrpu ruskih izmišljotina i prikupi informacije o ruskim disidentima u Londonu. A sada kad je uspio, pobjegao je iz kokošinjca i vraća se kući, gdje će ga dočekati kao junaka. Pogodi koga krive za tu katastrofu.

Onoga tko je doveo Grigorija na Zapad.

Točno. Oni krive tebe.

Baš zgodno. Ali Grigorij Bulganov nije ruski dvostruki agent. Britanci su smučkali tu smiješnu teoriju kako bi prebacili krivnju za njegov nestanak sa svojih pleća, gdje ona pripada, na moja. Nisu mu smjeli dopustiti da otvoreno živi u Londonu. Kad god sam upalio BBC ili CNN International prošle jeseni, vidio sam njegovo lice.

Sto mu se dogodilo, po tvom mišljenju?

Ubijen je. Ili nešto gore.

Sto bi moglo biti gore nego da ga smakne neka ruska ekipa?

Da ga otme Ivan Harkov. Gabriel zastane na praznoj ulici i okrene se prema Navotu. Ali ti to već znaš, Uzi. Inače ne bi bio ovdje.

6.

Amelia, Umbrija

Uspeli su se zavojitim ulicama do trga na vrhu brijega, odakle su se vidjela gradska svjetla kako sjaje u dolini kao krhotine topaza i granata. Dva su tjelesna čuvara čekala na drugoj strani trga, dovoljno daleko da ih ne čuju. Jedan je držao mobitel, a drugi je palio

cigaretu. Kad je Gabriel ugledao plamen upaljača, iz pamćenja mu izroni jedna slika. Vozio se po maglovitim ravnicama zapadne Rusije u zoru, na prednjem suvozačkom sjedalu volge, s glavoboljom i povojem preko desnog oka. Dvije prelijepa žene spavale su na stražnjem sjedalu kao mala djeca. Jedna je bila Olga Suhova, najslavnija ruska oporbena novinarka. Druga je bila Elena Harkov, supruga Ivana Borisoviča Harkova, oligarha, krijumčara oružjem i ubojice. Za volanom, s upaljenom cigaretom, sjedio je Grigorij Bulganov. Govorio je tiho da ne probudi žene, ne mičući pogled s beskrajne ruske ceste.

Znaš li što mi radimo s izdajicama, Gabriele? Odvedemo ih u neku sobicu i natjeramo ih da kleknu. Onda im pucamo u zatiljak, pištoljem velikog kalibra. Pucamo tako da metak izađe kroz lice, pa obitelji ne ostaje ništa od pokojnika. Onda bacimo tijelo u neobilježen grob. U Rusiji se nakon pada komunizma štošta promijenilo. Ali kazna za izdaju ostaje ista. Obećaj mi jednu stvar, Gabriele. Obećaj mi da neću završiti u neobilježenu grobu.

Gabriel odjednom začuje šuštanje krila, podigne pogled i ugleda jato ratobornih vrana kako oblijeće oko romaničkog zvonika na trgu.

Zatim začuje glas Uzija Navota.

Možeš biti siguran u jedno, Gabriele. Jedinu osobu kojega Ivan Harkov želi ubiti više od Grigorij a jesi ti. Tko bi mu zamjerio? Prvo si mu ukrao tajne. Onda si mu ukrao ženu i djecu.

Nisam ništa ukrao. Elena je sama htjela prebjeći. Ja sam joj pomogao, ništa drugo.

Mislim da Ivan drukčije gleda na to. Kao i Memuneh. Memuneh misli da je Ivan opet u igri. Memuneh misli da je Ivan povukao svoj prvi potez.

Gabriel je šutio. Navot podigne ovratnik svojeg kaputa.

Možda se sjećaš da smo prošle jeseni dobivali izvješća o nekakvoj posebnoj jedinici koju je Ivan osnovao u okviru svoje osobne sigurnosne službe. Ta je jedinica dobila jednostavan zadatak. Naći Elenu, vratiti njegovu djecu i ubiti svakoga tko je sudjelovao u

operaciji protiv njega. Tješili smo se da se Ivan smirio. Grigorijev nestanak to opovrgava.

Ivan me neće nikada naći, Uzi. Ne može me naći ovdje.

Okladio bi se na svoj život?

Petero ljudi zna da sam u Italiji: talijanski premijer, šefovi talijanske obavještajne službe i službe sigurnosti, papa i papin osobni tajnik. Ne bi smjelo biti ni petero. Navot položi veliku ruku na Gabrielovo rame. Pažljivo me slušaj. Je li Grigorij Bulganov otišao iz Londona dragovoljno ili zbog ruskog pištolja, to znači malo ili ništa. Ti si ugrožen, Gabriele. Zato večeras putuješ.

Nije prvi put da sam ugrožen. Osim toga, Grigorij ne zna gdje živim ni pod kojim imenom. Ne može me izdati, a Shamron to zna. On koristi Grigorijev nestanak kao novi izgovor da me vrati u Izrael. Kad se vratim, bacit će me u samicu. A kad moja obrana popusti, siguran sam da će mi ponuditi izlaz. Ja ću biti direktor, a ti ćeš biti šef Specijalnih operacija. Shamron će napokon umrijeti u miru, znajući da su njegova dva sina ljubimca napokon na čelu njegova ljubljena Ureda.

To je možda opća Shamronova strategija, ali trenutačno ga brine jedino tvoja sigurnost. Nema nikakvih skrivenih ciljeva.

Shamron utjelovljuje skrivene ciljeve, Uzi. Kao i ti.

Navot makne ruku s Gabrielova ramena. Bojim se da tu nema rasprave, Gabriele. Možda ćeš jednog dana biti šef, ali sada ti zapovijedam da odeš iz Italije i vratiš se kući. Nećeš valjda opet odbiti poslušnost?

Gabriel ne odgovori.

Ne možeš biti sam na svijetu, Gabriele, imaš previše neprijatelja. Možda misliš da će te čuvati tvoj prijatelj papa, ali varaš se. Trebaš nas jednako kao i mi tebe. Uostalom, mi smo ti jedina obitelj.

Navot se lukavo osmjehne. Bezbrojni sati koje je proveo u konferencijskim dvoranama višeg ešalona Bulevara kralja Saula znatno su mu izoštrili pregovaračke vještine. Postao je zastrašujući suparnik, s kojim treba biti na oprezu.

Radim na jednoj slici reče Gabriel. Ne mogu otići dok ne završim.

Koliko još? upita Navot.

Tri mjeseca, pomisli Gabriel. Zatim reče: Tri dana.

Navot uzdahne. Nadzirao je jedinicu koja se sastojala od više stotina sposobnih operativaca, ali samo je jedan od njih postupao ovisno o hirovitom ritmu obnove slika starih majstora.

Pretpostavljam da ti je žena još u Veneciji?

Vraća se večeras.

Trebala mi je reći da ide u Veneciju prije nego što je otišla. Ti si možda vanjski suradnik, Gabriele, ali tvoja je supruga u punom radnom odnosu sa Specijalnim operacijama. Zato ima dužnost javljati svojem nadređenom a to sam ja sva svoja djelovanja, kako osobna tako i poslovna. Budi tako dobar i podsjeti je na to.

Pokušat ću, Uzi, ali nikad me ne sluša.

Navot pogleda na sat. Ta gromada od nehrđajućeg čelika znala je sve osim točnog vremena. Bila je to novija verzija sata koji je nosio Shamron, a upravo ga je zato Navot i kupio.

Imam posla u Parizu i Bruxellesu. Vratit ću se ovamo za tri dana da pokupim tebe i Chiaru. Zajedno ćemo se vratiti u Izrael.

Siguran sam da možemo sami pronaći zračnu luku, Uzi. Oboje smo dobro osposobljeni.

To me i brine. Navot se okrene i pogleda prema tjelesnim čuvarima. Inače, ovi ostaju s tobom. Možeš ih smatrati dobro naoružanim kućnim gostima.

Ne trebaju mi.

Nemaš izbora reče Navot.

Pretpostavljam da ne govore talijanski.

Momci su doseljenici iz Judeje i Samarije. Jedva da govore engleski. Dobro, kako da služinčadi objasnim njihov dolazak?

To nije moja stvar. Navot podigne tri debela prsta pred Gabrielovim licem. Imaš tri dana da završiš tu prokletu sliku. Tri dana. Onda ti i žena idete kući.

7.

Villa dei Fiori, Umbrija

Gabrielov je atelje bio u polumraku, oltarna se slika nazirala u tami. On pokuša proći pokraj nje, ali nije mogao kao i uvijek, nedovršen ga je posao previše privlačio. On upali jednu halogenku i pogleda blijedu ruku koja je posezala prema vrhu slike. Na trenutak, ruka nije pripadala Svetom Petru nego Grigoriju Bulganovu. I nije posezala prema Bogu nego prema Gabrielu.

Obećaj mi jednu stvar, Gabriele. Obećaj mi da neću završiti u neobilježenu grobu.

Tu viziju pomuti nečije pjevanje. On ugasi svjetlo i popne se kamenim stubama do sobe. Krevet, koji je bio u neredu kad je Gabriel otišao, sada je izgledao kao da ga je profesionalna stilistica pripremila za fotografsku seansu. Chiara je upravo završavala s namještanjem dva ukrasna jastuka, dva beskorisna diska obrubljena bijelom čipkom koje bi Gabriel uvijek baca na pod prije uvlačenja u krevet. Na podnožju kreveta ležala je putna torba i beretta od 9 milimetara. Gabriel spremi oružje u gornju ladicu noćnog ormarića i stiša radio. Chiara podigne pogled kao da ju je njegov dolazak iznenadio. Nosila je izbljedjele plave traperice, smeđi pulover i antilop čizme koje su dodavale pet centimetara njezinu vitkom stasu. Neposlušnu crnu kosu stisnula je kopčom na zatiljku i prebacila preko jednog ramena. Njezine oči boje karamele bile su za nijansu tamnije nego inače. To nije bio dobar znak. Chiarine su oči odražavale njezino raspoloženje poput barometra.

Nisam čula tvoj auto.

Možda ne bi trebala puštati glazbu tako glasno.

Zašto Margherita nije napravila krevet?

Rekao sam joj da ne ulazi ovamo dok tebe nema.

A tebi se nije dalo, naravno.

Nisam našao upute.

Ona polako odmahne glavom da pokaže kako je razočarana. Ako možeš restaurirati slike starih majstora, Gabriele, možeš i napraviti krevet. Sto si radio kao dječak?

Majka me pokušala prisiliti. I?

Spavao sam na krevetu, a da ga nisam raspremao.

Nije ni čudo da te Shamron unovačio.

Da, psiholozima iz Ureda to je bilo znakovito. Rekli su da to odaje neovisan duh i sposobnost rješavanja problema.

Znači, zato ga sada ne želiš spremati? Zato što želiš pokazati neovisnost?

Gabriel joj odgovori poljupcem. Usne su joj bile jako tople.

Kako je bilo u Veneciji?

Skoro podnošljivo. Kad je hladno i pada kiša, gotovo se može zamisliti da je Venecija još pravi grad. Trg svetog Marka prepun je turista, naravno. Piju svoj cappuccino od deset eura i poziraju za fotografije s onim groznim golubovima. Reci mi, Gabriele, kakav je to godišnji odmor?

Mislio sam da je gradonačelnik protjerao prodavače ptičjeg sjemenja. Turisti ih svejedno hrane. Ako toliko vole golubove, možda bi ih trebali ponijeti kući kao suvenire. Znaš li koliko je turista bilo u Veneciji ove godine?

Dvadeset milijuna.

Tako je. Kad bi svaki od njih uzeo samo jednu od tih prljavih ptica, riješili bi problem za nekoliko mjeseci.

Bilo je čudno slušati Chiaru kako oštro govori o Veneciji. Dapače, ne tako davno, ona ne bi mogla ni zamisliti život izvan slikovitih kanala i uskih uličica njezina rodnog grada. Kao kćerka glavnog venecijanskog rabina, provela je djetinjstvo u izoliranu svijetu staroga geta, a otišla je samo da magistrira povijest na Sveučilištu u Padovi. Zatim se vratila u Veneciju i zaposlila se u malom židovskom muzeju na Campo del Ghetto Nuovo, gdje bi možda ostala zauvijek da ju nije primijetio lovac na talente iz Ureda prilikom jednog njezina posjeta Izraelu. Lovac na talente predstavio joj se u jednoj kavani u

Tel Avivu i upitao je želi li za židovski narod učiniti nešto više od rada u muzeju u umirućem getu. Chiara je rekla da želi, pa je nestala zbog tajnog programa obuke za Ured.

Godinu dana poslije nastavila je sa starim životom, ali kao tajna agentica izraelske obavještajne službe. Među njezinim prvim zadacima bilo je tajno čuvanje zabludjela ubojice iz Ureda koji se zvao Gabriel Allon i koji je došao u Veneciju obnoviti Bellinijevu sliku na oltaru Crkve Svetog Zaharije. Razotkrila mu se nešto poslije u Rimu, nakon incidenta s pucnjavom i talijanskom policijom. Zarobljen nasamo s Chiarom u sigurnom stanu, Gabriel se jedva suzdržavao da je ne dotakne. Čekao je da se riješi slučaj i da se vrate u Veneciju. Tamo, u kući na jednom kanalu u Cannaregiu, vodili su ljubav prvi put, u krevetu s novom posteljinom. Kao da je vodio ljubav s likom koji je naslikao Veronese. Sad se ta naslikana djevojka mrštila dok je svlačila kožnu jaknu i bacala je preko naslona stolice. Ona teatralno objesi jaknu u ormaru, onda otvori putnu torbu i počne vaditi stvari iz nje. Sva je odjeća bila čista i pažljivo složena.

Majka je inzistirala da operem rublje prije odlaska.

Jer misli da nemamo perilicu za rublje?

Ona je Mlečanka, Gabriele. Smatra da djevojka ne bi smjela živjeti na selu. Uznemiruju je pašnjaci i stoka. Chiara počne spremati čistu odjeću u ladice ormara. Zašto nisi bio ovdje kad sam došla?

Bio sam na sastanku.

Na sastanku? U Ameliji? S kim? Gabriel joj reče.

Mislila sam da vas dvojica više ne razgovarate.

Odlučili smo ostaviti prošlost iza sebe.

Prekrasno reče Chiara hladno. Je li spomenuo mene?

Uzi se ljuti zato što nisi javila odjelu da ideš u Veneciju.

Bilo je to osobno.

Znaš da ništa nije osobno kad radiš za Ured.

Zašto si na njegovoj strani?

Nisam ni na čijoj strani. Samo sam rekao činjenicu.

Otkad je tebe briga za uredska pravila? Radiš što hoćeš i kad hoćeš, a nitko te ne smije ni taknuti.

A tebi Uzi naveliko popušta zato što si moja žena.

Još sam ljuta na njega zato što te napustio u Moskvi.

Nije on bio kriv, Chiara. Htio me natjerati da odem, ali ja ga nisam poslušao.

I zbog toga si zamalo poginuo. Bio bi mrtav da nije bilo Grigorija. Ona načas ušuti i presloži dva komada odjeće. Jeste li vas dvojica nešto pojeli?

Uzi je progutao stotinjak kolača kod Massima. Ja sam popio kavu.

Je li se udebljao?

Mislim da je nabacio par kila zbog bračne sreće.

Ti se nisi udebljao kad smo se vjenčali.

Možda to znači da sam jako nesretan.

Jesi li ?

Ne luduj, Chiara.

Ona zatakne palac u traperice. Mislim da se debljam.

Izgledaš predivno.

Ona se namršti. Nisi trebao reći da izgledam predivno. Trebao si me uvjeriti da se ne debljam.

Majica ti je nešto uža nego inače.

Zbog Annina kuhanja. Ako budem i dalje ovako jela, izgledat ću kao jedna od onih starih gospoda u gradu. Možda bih trebala odmah kupiti crnu suknju i riješiti stvar.

Dao sam joj slobodnu večer. Mislio sam da bi bilo zgodno da malo budemo sami.

Hvala Bogu. Skuhat ću ti nešto. Previše si mršav. Chiara zatvori ladicu. I tako, zašto je Uzi došao?

Polugodišnji obilazak europskih resursa. Tapšanje po ramenima. Mahanje zastavom.

Čujem li blagu zavist u tvom glasu?

Zašto bih mu zavidio, za Boga miloga?

Zato što bi ti trebao obilaziti naše europske resurse, a ne

Uzi.

Putovanja više nisu kao nekad, Chiara. Osim toga, nisam htio taj posao.

Ali nije ti drago što su ga dali Uziju nakon što si odbio. Misliš da on nije dovoljno pametan ni kreativan.

Shamron i njegovi ljudi na Bulevaru kralja Saula ne misle tako. Da sam na tvom mjestu, Chiara, ne bih se zamjerio Uziju. Vjerojatno će jednog dana biti direktor.

Neće nakon Moskve. Govori se da je imao sreće što je uopće ostao na dužnosti. Ona sjedne na rub kreveta i lijeno pokuša izuti desnu čizmu. Pomozi reče ona i ispruži nogu prema Gabrielu. Zapela je. Gabriel uhvati čizmu za petu i prste, i ova joj glatko sklizne s noge. Možda bi je idući put trebala povući.

Ti si mnogo jači od mene. Ona podigne drugu nogu. Onda, koliko ćeš me ovaj put pustiti da čekam, Gabriele ?

Sto čekaš?

Čekam da mi kažeš zašto je Uzi došao sve do Umbrije kako bi te posjetio. I zašto su te dva tjelesna čuvara iz Ureda slijedila kući. Mislio sam da me nisi čula kako dolazim.

Lagala sam.

Gabriel izuje Chiarinu drugu čizmu.

Nemoj mi nikada lagati, Chiara. Kad zaljubljeni lažu, dose zlo.

8.

Villa dei Fiori, Umbrija

Možda Britanci imaju pravo. Možda je Grigorij stvarno prebjegao natrag.

A možda će se večeras pojaviti Guido Reni da mi pomogne završiti njegovu sliku.

Chiara izvuče jaje iz kutije i vješto ga razbije jednom rukom nad staklenom zdjelom za miješanje. Stajala je usred rustične kuhinje u vili. Gabriel je nasuprot njoj sjedio na visokoj drvenoj klupi, s čašom umbrijskog merlota u ruci.

Ubit će me tvoja jaja, Chiara.

Pij vino. Ako piješ vino, možeš pojesti jaja koliko hoćeš.

To je glupost.

Ne, to je istina. Sto misliš, zašto mi Talijani živimo vječno?

Gabriel je poslušna i popije još vina. Chiara razbije još jedno jaje na rubu zdjele, ali ovaj put u žutanjku ostane komadić ljuske. Ona se namršti, pažljivo ga ukloni vrhom nokta i baci u kantu za smeće.

Sto spremaš?

Kajganu s krumpirom i lukom, špagete carbonara s tikvicama.

Ona se nadvije nad tri lonca koji su krčkali na starinskom štednjaku.

Obdarena venecijanskim urođenim osjećajem za lijepo, unosila je umjetnost u sve, a pogotovo u hranu. Njezina jela, poput njezinih kreveta, izgledala su previše savršeno da se taknu. Gabriel se često pitao zašto je uopće osjetila želju za okorjelom i skrhanom olupinom poput njega. Možda joj je izgledao poput umorne sobe koju treba preurediti.

Anna nam je mogla ostaviti još nešto osim jaja i sira.

Misliš da te želi ubiti tako da ti kolesterolom začepi žile ?

Ne bi me čudilo. Ona me mrzi.

A da se ljepše ponašaš prema njoj?

Pramen kose sklizne iz stiska Chiarine kopče i padne joj preko lica.

Ona je zatakne iza uha i dobaci Gabrielu vragolast osmijeh.

Čini mi se da možeš birati reče ona. Birati svoju budućnost. Birati kako ćeš živjeti.

Odlučivanje o životu ne ide mi dobro.

Da, to sam primijetila. Sjećam se jednog popodneva u Jeruzalemu, ne tako davno. Umorila sam se od čekanja da me zaprosiš, pa sam napokon skupila hrabrosti da te napustim. Kad sam sjela u auto ispred tvojega stana, očekivala sam da ćeš potrčati za mnom i moliti

me da ostanem. Ali nisi to učinio. Možda ti je laknulo jer te napuštam. Tako ti je bilo lakše.

Bio sam budala, Chiara, ali to je stara priča.

Ona vilicom izvadi komad krumpira iz tave, okusi ga i doda još soli. Znala sam da je to zbog Leah, naravno. Još si bio njezin muž. Chiara zastane i tiho doda: I još si je volio.

Kakve to ima veze s ovim sada?

Ti si čovjek koji ozbiljno shvaća danu riječ, Gabriele. Njoj si obećao sebe i nisi mogao prekršiti obećanje, iako ona više nije živjela u sadašnjosti. Isto si se tako obećao Uredu. Izgleda da ne možeš prekršiti ni to obećanje.

Dao sam im više od pola života.

I što ćeš sad? Dati im ostatak? Želiš li završiti kao Shamron? Ima osamdeset godina i ne može spavati jer se brine zbog državne sigurnosti. Noću sjedi na terasi na Galilejskom jezeru i gleda prema istoku, drži neprijatelja na oku.

Izrael ne bi postojao da nije bilo ljudi poput Shamrona. Sudjelovao je u nastanku države. I ne želi da se uništi njegovo životno djelo.

Ima dovoljno sposobnih ljudi koji će čuvati sigurnost Izraela.

Pokušaj to reći Shamronu.

Vjeruj mi, Gabriele, pokušala sam.

Onda, što predlažeš?

Ostavi ih, ali ovaj put zauvijek. Restauriraj slike. Živi svoj život.

Gdje?

Ona podigne ruke kao da želi reći kako bi sadašnji okoliš bio sasvim prikladan.

Ovo je privremeno boravište. Grof će jedanput zatražiti da mu vratimo vilu.

Naći ćemo drugu. Ili ćemo se preseliti u Rim da budeš bliže Vatikanu.

Talijani će te pustiti da živiš gdje god hoćeš, pod uvjetom da ne zlorabiš tu putovnicu i novi identitet koji su ti širokogrudno dali zato što si spasio papin život.

Uzi kaže da nikad neće imati hrabrosti napustiti ih zauvijek. Kaže da je Ured moja jedina obitelj.

Osnuj novu obitelj, Gabriele. Chiara zastane. Sa mnom.
Okusila je komad tikvice i ugasila štednjak. Ona se okrene i ugleda Gabriela kako je zamišljeno promatra podbočivši bradu.
Zašto me tako gledaš?
Kako, Chiara?
Kao da sam jedna od tvojih slika.
Samo se pitam zašto si onu knjigu o odgoju djece ostavila u našoj sobi tako da je vidim. I zašto nisi ni okusila vino koje sam ti natočio.
Pila sam.
Nisi, Chiara. Gledao sam.
Nisi me vidio.
Popij sada.
Gabriele! Sto te spopalo? Ona podigne čašu i srkne vino.
Zadovoljan?
Nije bio zadovoljan. Jesi li trudna, Chiara?
Ne, Gabriele, nisam trudna. Ali voljela bih zatrudnjeti u bliskoj budućnosti. Ona ga uzme za ruku. Znam da se bojiš zbog onoga što se dogodilo Daniju. Ali najbolje ćeš mu odati počast tako da dobiješ novo dijete. Zidovi smo, Gabriele. Tako mi živimo. Oplakujemo mrtve i čuvamo ih u srcu. Ali živimo svoj život.
S imenima koja nisu naša, s ljudima koji nas slijede da nas ubiju.
Chiara zlovoljno uzdahne i razbije još jedno jaje o zdjelu za miješanje.
Ovaj put joj se ljuska razbije u ruci.
Gledaj što radim zbog tebe. Ona papirnatim ručnikom obriše jaje.
Imaš tri dana dok se Uzi ne vrati. Sto namjeravaš?
Moram u London kako bih otkrio što se zbilja dogodilo Grigoriju Bulganovu.
Grigorij nije tvoj problem. Neka to rješavaju Britanci.
Britanci imaju većih briga od jednog nestalog prebjega. Grigorija su pomeli pod tepih. Zaboravili su na njega.
I ti bi trebao. Chiara doda još jedno jaje u zdjelu i počne ih tući. Rusi dugo pamte, Gabriele, gotovo jednako dugo kao Arapi. Nakon što je Elena prebjegla, Ivan je izgubio sve: kuće u Engleskoj i Francuskoj, kao i sav onaj prljavi novac na bankovnim računima u Londonu i

Zurichu. Interpol je izdao crvenu tjalalicu za njim, pa ne smije ni zakoračiti izvan Rusije. Nema što raditi, samo smišlja kako da te ubije. Ako odeš u London i počneš čeprkati, lako je moguće da će on saznati za to.

Onda ću to obaviti potihom i vratiti se kući. I živjet ćemo kao prije. Chiarina se ruka zaustavi. Laganje je tvoj posao, Gabriele. Nadam se da mi sada ne lažeš.

Nikad ti nisam lagao, Chiara. I nikad neću.

Sto ćeš s tjelesnim čuvarima?

Oni ostaju ovdje s tobom.

Uzi neće biti sretan.

Gabriel podigne vino prema svjetlu. Uzi nikad nije sretan.

9.

Villa dei Fiori , London

Ured je imao krilaticu: »Ratovati valja pomoću varke«. Obično se varalo neprijatelje Izraela. Ponekad je bilo nužno varati svoje ljude. Gabrielu je bilo žao to su bili dobri dečki sa svijetlom budućnošću. Ali dobili su krivi zadatak u krivo vrijeme.

Zvali su se Lior i Motti: Lior je bio stariji i iskusniji, a Motti je bio mladac na pokusnom roku koji je prošle godine završio akademiju. Oba su momka dobro znala za pothvate onoga koji je već bio legenda, pa su se obradovali prilici da ga čuvaju na putu za Izrael. Za razliku od Uzija Navota, oni su dočekali tri dodatna dana na dužnosti u predivnoj vili u Umbriji kao sretan slučaj. Kad ih je Chiara zamolila da se ne ističu, kako bi Gabriel završio sliku prije povratka kući, pristali su bez prigovora. Bili su počašćeni što su uopće u njegovoj nazočnosti. Rekli su joj da će ga čuvati izdaleka.

Prenoćili su u trošnoj gostinjskoj kućici, spavajući na smjene i pozorno gledajući prozor njegove radne sobe, koji se sjajio jarkim

bijelim svjetlom. Kad bi načulili uši, čuli bi tihu glazbu prvo Toscu, onda Madame Butterfly, i naposljetku, u praskozorje, La Boheme. Kad se vila razbudila oko osam sati, došetali su se do kuhinje i zatekli tri žene Chiaru, Annu, Margheritu kako doručkuju. Vrata radne sobe bila su čvrsto zatvorena, a na podu pred vratima sklupčala su se dva budna lovačka psa. Nakon što je dobio šalicu vruće kave, Lior upita smiju li ga pozdraviti. Ne bih vam to preporučila reče Chiara tiho. Obično je mrzovoljan kad mora ispuniti rok. Lior, kojem je otac bio pisac, savršeno je to razumio.

Tjelesni čuvari proveli su ostatak dana nastojeći se razonoditi.

Nekoliko puta pošli su u izviđanje, imali su ugodan ručak sa služinčadi, ali uglavnom su bili zarobljeni u svojem malom gostinjskom bunkeru. Svakih nekoliko sati zavirili bi u vilu da provjere mogu li barem načas, vidjeti legendu. Ali vidjeli su samo zatvorena vrata koja su čuvali psi. On grozničavo radi objasnila im je Chiara kasnije tog popodneva, kad je Lior ponovo skupio hrabrosti kako bi zamolio za dopuštenje da uđu u radnu sobu. Tko zna što će se dogoditi ako ga uznemirite. Vjerujte mi, to nije za ljude slabih živaca. I tako su se vratili u svoju stražarnicu kao dobri vojnici i sjedili na maloj verandi dok se spuštala noć. Snuždeno su gledali u bijelo svjetlo i slušali tihu glazbu. Čekali su da legenda izađe iz svoje špilje. U šest navečer, nakon što ga nisu ni vidjeli ni čuli cijelu noć i cijeli dan, zaključili su da su nasamareni. Nisu se usudili ući u radnu sobu kako bi provjerili svoje sumnje, nego su nekoliko minuta raspravljali tko bi to trebao javiti Uziju Navotu. Na kraju ga je nazvao Lior, stariji i iskusniji. Bio je to dobar dečko sa svjetlom budućnošću. Ali dobio je krivi zadatak u krivo vrijeme.

Za mirovinu odslužena prebjega moglo se naći i mnogo gorih mjesta nego što je Bristol Mews. Do te četvrti dolazilo se prolazom iz parka Bristol Gardens, gdje je s jedne strane stajala teretana za pilates koja je obećavala da će ojačati i učvrstiti svoje klijente, a s druge je bio jadni mali restoran po imenu »D Place«. Dvorište je bilo izduženo i četverokutno, popločeno sivim kamenjem i obrubljeno crvenom ciglom. Sa sjeverne strane dizao se zvonik Crkve Svetog Spasitelja,

a na istoku redali su se prozori neke velike zgrade. Vrata uredne male kućice na broju 8, kao i susjedne na broju 7, bila su obojena u veselu nijansu jarkožute. Na prozoru u prizemlju bile su navučene rolete. Gabriel je svejedno vidio da unutra gori svjetlo.

Stigao je u London rano popodne, a u britansku je prijestolnicu doletio izravno iz Rima s lažnom talijanskom putovnicom i kartom koju mu je kupio prijatelj u Vatikanu. Nakon što je rutinski provjerio prati li ga itko, ušao je u telefonsku kabinu kod trga Oxford Circus i po sjećanju nazvao jedan broj unutar Thames House, sjedišta službe MI5. Rečeno mu je da ponovo nazove za pola sata, kada je dobio adresu Bristol Mews broj 8, kao i vrijeme: sedam navečer. Kad je stigao, bilo je gotovo 7:30. Namjerno je kasnio. Gabriel Allon nikad nije nigdje dolazio u vrijeme kad su ga očekivali.

Gabriel posegne za zvoncem, ali prije nego što ga je mogao pritisnuti, vrata se otvore. U predvorju je stajao Graham Seymour, zamjenik direktora MI5. Nosio je ugljenosivo odijelo koje mu je savršeno pristajalo i tamnocrvenu kravatu. Lice mu je bilo lijepo oblikovano i pravilno, a srebrnasti sjaj u kosi davao mu je izgled manekena kakvi se viđaju u reklamama za skupe i nepotrebne tričarije onih koji nose skupe satove, pišu skupim perima i provode ljetovanje jedreći po grčkim otocima na unikatnoj jahti punoj mlađih žena. Sve je na Seymouru odicalo samopouzdanjem i sabranošću. Čak je i njegov stisak ruke bio oružje osmišljeno da sugovorniku pokaže kako je naišao na sebi ravnoga. Taj je stisak govorio da je Seymour išao u dobre škole, pripadao dobrim klubovima i još nešto značio na teniskom terenu. Govorio je da se tog čovjeka mora shvatiti ozbiljno. Štoviše, to je bilo istina. Sve osim tenisa. Ozljeda leđa prije nekoliko godina umanjila mu je sposobnosti. Iako je još bio prilično dobar, Seymour je zaključio da nije dovoljno dobar, pa je pospremio reket. Osim toga, zahtjevi njegova posla bili su toliki da nije nalazio vremena za rekreaciju. Graham Seymour imao je nezavidan zadatak da čuva sigurnost Velike Britanije u opasnu svijetu. Gabriel ne bi poželio takav posao. Iako je nad Britanskim Carstvom sunce odavno

zašlo, svjetski revolucionari, azilanti i otpadnici svejedno su još nalazili put do Londona.

Kasniš reče Seymour.

Promet je bio strašan.

Ma nemoj.

Seymour spusti zasun i povede Gabriela u kuhinju. Bila je malena i nedavno renovirana, s blještavim njemačkim aparatima i radnim površinama od talijanskog mramora. Gabriel je vidio mnogo takvih kuhinja u časopisima o unutaršnjem uređenju koje je Chiara stalno čitala. Dražesno reče on i teatralno se ogleda. Čovjek se pita zašto bi Grigorij poželio ostaviti sve ovo radi povratka u sumornu Moskvu. Gabriel otvori hladnjak i zaviri unutra. Sadržaj je jasno govorio da je vlasnik hladnjaka sredovječan čovjek koji rijetko prima goste, a kamoli žene. Na jednoj polici bila je konzerva usoljenih haringa i otvorena tegla umaka od rajčice; na drugoj je bio komad paštete i odrezak prezrela Camemberta. U zamrzivaču je bila samo votka. Gabriel zatvori vrata i pogleda Seymoura, koji je s grimasom gađenja zavirivao u aparat za kavu. Stvarno bismo trebali pozvati nekoga da sve očisti. On istrese filter za kavu u kantu za smeće i pokaže prema kavenom stoliću. Pokazat ću ti nešto. Onda više nećeš imati nikakvih pitanja o Grigoriju i njegovoj vjernosti.

Na stoliću je stajala aktovka sa šifriranom bravom. Seymour palcima okrene brojeve i istodobno otklopi obje brave. Iz aktovke izvuče dva predmeta: prijenosni DVD uređaj japanske proizvodnje i disk u plastičnoj foliji. On upali uređaj i gurne disk. Prošlo je petnaest sekunda, a onda se na ekranu ukaže slika: Grigorij Bulganov zaklonio se od kišice na ulazu u Bristol Mews.

U donjem lijevom kutu slike pisala je lokacija javne kamere koja je napravila snimku: BRISTOL GARDENS. U gornjem desnom uglu bio je datum deseti siječnja a ispod datuma otkucavalo je vrijeme 17:47:39. Grigorij upali cigaretu, lijevom rukom zaklonivši plamen. Zatim vrati upaljač u džep i pogleda ulicom u oba smjera. Očito zaključivši da nema opasnosti, on baci cigaretu na tlo i krene.

Dok su kamere pratile svaki njegov korak, on pođe do kraja ulice Formosa i prijeđe kanal Grand Union preko metalnog pješačkog mosta na kojem su svijetlile okrugle bijele lampe. U mraku na drugoj obali stajala su četiri mladića u trenirkama s kapuljačom; on prođe pokraj njih ne osvrćući se i krene duž bloka sivih jeftinih stanova u ulici Delamere Terrace. U šest sati on se spusti kamenim stubama do mola Browning s Pool. Tamo uđe u kavanu Waterside i izađe nakon točno dvije minute i petnaest sekunda, držeći papirnatu čašu s plastičnim poklopcem. Postajao je pred kavanom nešto više od minute, a onda bacio čašu u kantu za smeće i krenuo duž mola do drugog stubišta koje ga odvede do ulice Warwick Crescent. Nakratko se zaustavi u toj tihoj ulici da zapali još jednu cigaretu i popuši je hodajući do mosta na ulici Harrow. Vidljivo ubrzavši korak, on nastavi ulicom Harrow, gdje točno u 18:12:32 najednom zastane i okrene se prema cesti. Odmah se uz pločnik zaustavi crni mercedes i vrata se otvore. Grigorij uđe straga, a automobil odjuri iz kadra. Pet sekunda nakon toga, neki čovjek prođe kroz kadar, lupkajući vrhom kišobrana u pločnik. Zatim iz suprotnog smjera dođe neka djevojka. Nosila je kratak kožni ogrtač, a nije imala ni kišobrana ni šešira unatoč kiši.

10.

Maida Vale, London

Slika se pretopi u sivobijele smetnje. Graham Seymour pritisne dugme STOP.

Kao što vidiš, Grigorij je dragovoljno ušao u automobil. Bez oklijevanja. Bez ikakve tjeskobe i straha.

On je profesionalac, Grahame. Uvježban je da nikada ne pokazuje strah, čak ni kad je prestravljen.

O, nema sumnje da je profesionalac. Sve nas je prevario. Uspio je prevariti čak i tebe, Gabriele. A koliko znam, ti inače imaš dobro oko za krivotvorine.

Podbadanje nije djelovalo na Gabriela. Jeste li uspjeli kamerama pratiti kretanje automobila?

Skrenuo je lijevo u ulicu Edgware, a onda desno na cestu St. Johns Wood. Na kraju je ušao u podzemno parkiralište Primrose Hill, gdje je ostao pedeset i sedam minuta. Kad se ponovo pojavio, u njemu je bio samo vozač.

U garaži nema kamera? Seymour odmahne glavom.

Je li prije mercedesa izašlo koje vozilo?

Četiri obiteljska automobila i jedan kombi Ford Transit. Provjerili smo sve obiteljske automobile. Kombi je nosio oznake službe za čišćenje tepiha iz Battersea. Vlasnik kaže da te večeri nije imao narudžbi u tom području. Osim toga, registracijski broj ne odgovara nijednom kombiju njegove tvrtke.

Znači, Grigorij je otišao u tom kombiju?

Za sada to pretpostavljamo. Nakon izlaska iz garaže, kombi je krenuo na sjeveroistok prema Brentwoodu, predgrađu kod autoceste M25. Tada je izašao iz dometa kamera i nestao.

Gdje je završio mercedes ?

Na jugoistoku. Nestao je iz vida kod predgrađa Shooters Hill.

Sljedećeg dana na ušću Temze otkriven je spaljen automobil istočno od Gravesenda. Onaj tko ga je zapalio nije se potrudio skinuti serijske brojeve. Odgovarali su brojevima automobila koji je dva tjedna ranije kupio netko s ruskim imenom i mutnom adresom.

Naravno, svi pokušaji da se nađe taj čovjek bili su bezuspješni.

Vrata automobila očito su otvorena s unutarnje strane. Izgledalo mi je kao da je na stražnjem sjedištu bila najmanje jedna osoba.

Zapravo, bile su dvije.

Seymour pokaže uvećanu snimku automobila. Iako je bila zrnata i vrlo tamna, vidjelo se da straga sjedi dvoje ljudi. Gabrielovu pažnju privuče osoba najbliža prozoru na vozačevoj strani. Bila je to neka žena.

Nisi ih uspio snimiti prije nego što su ušli u automobil?

Na žalost, ne. Rusi su namjerno prošli kroz jednu slijepu točku nekoliko kilometara od zračne luke Heathrow. Nigdje se ne vidi da itko ulazi u automobil ili izlazi iz njega. Reklo bi se da su isparili, baš kao Grigorij.

Gabriel je i dalje gledao snimku. Velika priprema za nešto što se moglo riješiti mnogo jednostavnije. Ako je Grigorij namjeravao prebjeći natrag, zašto mu nisu uručili neku putovnicu, dali avionsku kartu i prerušili ga? Mogao je ujutro napustiti London i sletjeti na vrijeme da ruča boršč i kijevsku piletinu.

Seymour je imao spreman odgovor. Rusi su sigurno pretpostavljali da pratimo Grigorija. Smatrali su da moraju stvoriti scenarij koji kamerama neće biti nimalo sumnjiv. Seymour ispruži dugu blijedu ruku prema ugašenu ekranu. Sam si vidio, Gabriele. Očito je provjeravao prati li ga itko. Kad se osvjedočio da ga ne slijedimo, poslao je nekakav signal. Onda su ga pokupili njegovi stari drugovi. Moskovska pravila?

Tako je.

Pretpostavljam da ste provjerili ima li na Grigorijevu putu ikakvih tragova krede, komada ljepljive trake ili drugih znakova neosobne komunikacije.

Jesmo. I?

Ništa. Ali kao profesionalni terenac, znaš da ima bezbroj načina za slanje signala. Šešir, bez šešira. Cigareta, bez cigarete. Ručni sat na lijevoj ruci, ručni sat na desnoj.

Grigorij je dešnjak. Kao i obično, nosio je sat na lijevoj ruci. Osim toga, sat je bio drukčiji od onoga koji je nosio u Rusiji prošle jeseni. Stvarno imaš dobro oko.

Imam. A kad gledam te snimke, vidim nešto drugo. Vidim čovjeka koji se nečega boji i jako se trudi ne pokazati strah. Grigorij je zbog nečega odjednom stao. I zbog nečega je ušao u onaj automobil. To nije bijeg, Grahame. To je otmica. Rusi su ti ga ukrali pred nosom. Thames House ne misli tako. Kao ni naši kolege na drugoj obali rijeke. Sto se tiče Vlade i Ministarstva vanjskih poslova, oni su skloni

prihvatiti naše zaključke. Premijer nije raspoložen za novi veliki sukob s Rusima nakon slučaja Litvinenko. Pogotovo ne sad kad se sprema sjednica G8.

Suočeni sa svjetskom financijskom krizom, vode osam najjačih industrijskih zemalja dogovorili su hitan sastanak u veljači kako bi uskladili politiku poreza i novčanih poticaja. Na zgražanje mnogih činovnika i novinara među sudionicima, kao mjesto sjednice izabrana je Moskva. Gabriel nije mislio na sjednicu G8. Mislio je na Aleksandra Litvinenka, bivšeg člana FSBa koji je otrovan dozom radioaktivnog polonija 210.

Vaši postupci nakon Litvinenkova umorstva vjerojatno su uvjerali Ruse da mogu nekažnjeno raditi takve stvari. Zapravo, Rusi su izvršili čin nuklearnog terorizma u srcu Londona, a vi ste odgovorili diplomatskom packom.

Seymour zamišljeno stavi prst na usne. To je zanimljiva teorija. Ali bojim se da naša reakcija na Litvinenkovo umorstvo, koliko god bila mlaka po tvom mišljenju, nije nimalo utjecala na Grigorijev slučaj. Gabriel je znao da nema smisla ustrajavati. Graham Seymour je bio pouzdan suradnik i povremeni saveznik, ali on će uvijek biti najodaniji svojoj službi i svojoj zemlji. Isto je vrijedilo za Gabriela. Takva su pravila igre.

Moram li te podsjećati da je Grigorij pomogao vama i Amerikancima da pronađete Ivanove rakete? Da nije bilo njega, nekoliko putničkih aviona možda bi se srušilo u jednom danu.

Zapravo, sve informacije koje su nam trebale nalazile su se u spisima koje ste ti i Elena ukrali iz Ivanova ureda. Dapače, premijera je trebalo nagovarati da Grigoriju pruži azil i britansku putovnicu. U Londonu već žive razni istaknuti ruski disidenti, kao i šačica milijardera koji su se zamjerali režimu. Nije se htio opet zamjeriti Moskvi.

Zašto se predomislio?

Rekli smo mu da je tako ispravno. Uostalom, Amerikanci su pristali uzeti Elenu s djecom. Smatrali smo da moramo i mi učiniti svoje.

Grigorij je obećao da će biti dobar i da se neće isticati. Tako je i bilo. Nakon male stanke, Seymour nadoda: Neko vrijeme.

Sve dok nije postao disidentska zvijezda. Seymour potvrdno klimne glavom.

Trebali ste ga zaključati u nekoj kućici na selu i baciti ključ.

Grigorij je poštopoto htio London. Rusi su ludi za Londonom.

Dakle, ovo je ispalo jako zgodno za vas. Niste ni htjeli Grigorija, a sada su Rusi bili tako ljubazni da vam ga skinu s vrata.

Mi ne mislimo tako.

Nego što mislite?

Seymour je namjerno oklijevao. Kao što možeš zamisliti, Grigorijevi ciljevi sada su predmet vrlo burne rasprave. Kao što također možeš zamisliti, mišljenja su podijeljena. Ima onih koji smatraju da je od početka bio na drugoj strani. Drugi kažu da se predomislio.

Predomislio?

Kao onaj Jurčenko koji je u osamdesetima prebjegao Amerikancima.

Sjećaš se Vitalija Jurčenka? Nekoliko mjeseci nakon što je prebjegao, dok je ručao u nekom groznom francuskom restorančiću u Georgetownu, rekao je svojem nadzorniku iz CIAe da ide u šetnju. Nikad se nije vratio.

Grigorija je srce vuklo doma? Gabriel odmahne glavom. Jedva je čekao da se izvuče iz Rusije. Nemoguće je da bi se svojevolumno vratio. On to potvrđuje vlastitim riječima. Seymour iz aktovke izvuče običnu otmotnicu i podigne je s dva prsta. Možda bi trebao poslušati ovo prije nego što se vežeš uz čovjeka kao što je Grigorij. Loš je to ženik.

11.

Maida Vale, London

Pismo je nosilo nadnevak 12. siječnja, a bilo je naslovljeno na šifrirano ime Grigorijeva nadzornika iz službe MI5. Poruka je bila kratka, samo pet rečenica, i napisana na engleskom, koji je Grigorij dobro znao dovoljno dobro, sjeti se Gabriel, da obavi strašno ispitivanje u podrumima Lubjanke. Graham Seymour pročita pismo na glas. Onda ga preda Gabrielu, koji ga pročita u sebi.

Oprosti što ti nisam rekao da se namjeravam vratiti kući, Monty, ali sigurno razumiješ zašto sam to zadržao za sebe. Nadam se da moji postupci neće zauvijek pokvariti tvoju karijeru. Previše si fin čovjek da bi radio ovakav posao. Uživao sam u našem druženju, pogotovo u šahu. Zbog tebe je London bio gotovo podnošljiv.

Srdaćan pozdrav, G

Poslano je poštom iz Zuricha na poštanski sandučić MI5 u Camden Townu. Tu je adresu znalo samo nekoliko viših službenika, Grigorijev nadzornik i sam Grigorij. Da nastavim?

Da, molim.

Naši su stručnjaci povezali ovaj papir A4 s jednom njemačkom tvornicom papira iz Hamburga. Čudno, omotnicu je proizvela ista tvornica, ali u malo drukčijem stilu. Naši su stručnjaci također definitivno utvrdili da je to rukopis Grigorija Bulganova, kao i da nekoliko otisaka prstiju na površini papira pripada njemu.

Rukopis se može krivotvoriti, Grahame. Baš kao slike.

A otisci?

Gabriel podigne Seymourovu ruku za zapešće i položi je na papir. Govorimo o Rusima, Grahame. Oni ne igraju prema pravilima markiza Queensberryja.

Seymour oslobodi ruku iz Gabrielova stiska. Pismo jasno pokazuje da je Grigorij surađivao. Upućeno je na ispravno šifrirano ime nadzornika i poslano na ispravnu adresu.

Možda su ga mučili. Ili možda mučenje nije bilo ni potrebno, jer je Grigorij dobro znao što će se dogoditi ako ne surađuje. Bio je jedan od njih, Grahame. Znao je njihove metode. I on ih je povremeno koristio. Ja to znam, vidio sam ga na djelu.

Ako je Grigorij otet, zašto bi se gnjavili s lažnim pismom?

Rusi su počinili težak zločin na vašem tlu. Prirodno je da ovakvim trikom žele izbrisati tragove. Ako nema otmice, nema ni zločina.

Seymour pogleda Gabriela svojim očima boje granita. Poput njegova stiska ruke, te su oči bile nepošteno oružje. Dva čovjeka stoje pred apstraktnom slikom. Jedan vidi oblake nad žitnim poljem, a drugi vidi dva plavetna kita kako se pare. Tko ima pravo? Je li to važno?

Razumiješ što želim reći, Gabriele?

Jako se trudim, Grahame.

Tvoj je prebjeg nestao. Možemo razgovarati koliko hoćemo, ali to se neće promijeniti.

Moj prebjeg?

Ti si ga doveo ovamo.

A vi ste rekli da ćete ga čuvati. Britanska je vlada trebala uložiti službeni prosvjed kod ruskog veleposlanika sat vremena nakon što se Grigorij prvi put nije javio zbog provjere.

Službeni prosvjed? Seymour polako odmahne glavom. Možda nisi svjestan da je Velika Britanija u Rusiju uložila više novca od ijedne druge zapadne zemlje. Premijer ne namjerava ugroziti te investicije kroz još jednu svađu s Kremljem.

»Kad budemo vješali kapitaliste, oni će nam prodati uže.«

Staljin, je li? Imao je pravo. Kapitalizam je najveća snaga Zapada, ali i njegova najveća slabost.

Gabriel ostavi pismo na stolu i promijeni temu. Ako se dobro sjećam, Grigorij je pisao knjigu.

Seymour preda Gabrielu snop papira. Bio je debeo dvatri centimetra i uvezan pomoću dvije crne metalne kopče. Gabriel pogleda prvu stranicu: **UBOJICA U KREMLJU. AUTOR: GRIGORIJ BULGANOV.**

Zgodan naslov reče Seymour.

Mislím da se Rusi ne bi složili. Pročitao si sve?

Seymour klimne glavom. Ne štediti Kremlj i nije baš nahvalio svoju staru službu. Optužuje FSB za sve moguće grijehé, kao što su umorstva, iznude i veze sa zločinačkim organizacijama i oligarsima. Osim toga, vrlo uvjerljivo tvrdi da je FSB imao svoje prste u onim bombaškim napadima na stambene zgrade u Moskvi, koje je ruski predsjednik iskoristio kao opravdanje za povratak Crvene armije u Čečeniju. Grigorij tvrdi da je osobno poznao službenike koji su sudjelovali u operaciji i imenuje dvojicu.

Spominje li mene?

U knjizi je jedno poglavlje o slučaju Harkov, ali nije baš vjerno istini. Kako Grigorij gleda na stvar, on je sam samcat pronašao rakete koje je Ivan prodao AlQa idi. Rukopis ne spominje ni tebe ni bilo koju izraelsku vezu.

Sto je s njegovim bilješkama na papiru ili kompjuteru?

Sve smo pretražili. Grigorij se ponašao kao da ne postojiš. Gabriel prelista stranice rukopisa. Na margini šeste stranice bila je bilješka na engleskom. On je pročitao i upitno pogleda Seymoura. To je od Grigorijeve urednice iz izdavačke kuće Buckley & Hobbes. Vjerojatno ćemo im prije ili kasnije morati reći da neće dobiti tu knjigu tako brzo.

Pročitao si njezine bilješke.

Mi čitamo sve.

Gabriel okrene još nekoliko stranica, a onda opet stane kako bi proučio još jednu bilješku na margini. Za razliku od prve, bila je napisana na ruskom. Sigurno ju je napisao Grigorij reče Seymour. Ne izgleda kao rukopis u pismu.

Pismo je na latinici. Bilješka je na ćirilici.

Vjeruj mi, Grahame. Nije ih napisala ista osoba.

Gabriel brzo prelista ostale stranice i pronađe još nekoliko bilježaka pisanih istom rukom. Kad je opet podigao pogled, Seymour je vadio DVD iz aparata. On ga vrati u foliju i preda Gabrielu. Poruka je bila jasna. Brifing je završio. Ako se uopće moglo sumnjati u Seymourove namjere, posve ih je razjasnio kad je naglašeno pogledao na sat. Gabriel mu postavi posljednji zahtjev. Želio je vidjeti ostatak kuće. Seymour polako ustane. Ali nećemo gledati ispod parketa ni skidati tapete reče on. Imam dogovor za večeru. Već kasnim deset minuta.

12.

Maida Vale, London

Gabriel krene za Seymourom po uskom stubištu do spavaće sobe. Na noćnom stoliću desno od bračnog kreveta bila je pepeljara puna opušaka. Sve su bile iste vrste, *Sobranie White Russians*, koju je Grigorij pušio dok je ispitivao Gabriela u Lubjanki i dok su bježali iz Rusije, Na hrpi ispod mjedene svjetiljke za čitanje bilo je nekoliko knjiga: Tolstoj, Dostojevski, Agatha Christie, R D. James. Volio je engleske krimiče reče Seymour. Mislio je da će čitanjem P. D. Jamesa postati sličniji nama, iako mi nije jasno zašto bi itko želio biti sličniji nama.

Na podnožju kreveta bila je bijela kutija sa znakom čistionice i praonice u Aveniji Elgin. Gabriel je otklopi i ugleda petšest košulja, uredno ispeglanih, presavijenih i zamotanih u papir. Na košuljama je ležao račun. Datum računa odgovarao je datumu Grigorijeva nestanka. Račun je izdan u 3:42 popodne.

Pretpostavljamo da su njegovi tražili da mu zadnji dan u Londonu izgleda sasvim obično reče Seymour.

Gabrielu je to objašnjenje bilo u najmanju ruku labavo. On ude u kupaonicu i otvori ormarić s lijekovima. Među raznim losionima,

kremama i četkama bile su razbacane tri bočice s lijekovima na recept: jedan za spavanje, drugi za smirenje i treći za migrenu.

Tko ih je propisao?

Jedan liječnik koji radi za nas.

Grigorij mi nikada nije izgledao nervozno.

Rekao je da ga opterećuje što mora napisati knjigu u danom roku.

Gabriel uzme bočicu s lijekovima za probavu i okrene etiketu prema Seymouru.

Imao je hirovit želudac reče Seymour.

Onda je trebao jesti nešto drugo, a ne slane haringe u umaku.

Gabriel zatvori ormarić i podigne poklopac košare za rublje. Bila je prazna.

Gdje mu je prljavo rublje?

Odnio ga je na pranje onog popodneva kad je nestao.

Upravo bih to i ja učinio kad bih se spremao prebjeći natrag.

Gabriel ugasi svjetlo u kupaonici i krene za Seymourom niza stube do dnevne sobe. Na kavenom stoliću bile su razbacane novine, nekoliko londonskih i mnogo ruskih: Izvjestja, Kommersant, Komsomolskaja pravda, Moskovskoj a gazeta. Na jednom rubu stola bila je čaša za čaj u ruskom stilu, čiji je sadržaj odavno ispario. Pokraj čaše stajala je još jedna pepeljara puna opušaka. Gabriel vrhom olovke pročeprka po njima. Bili su svi iste vrste, Sobranie White Russians. Tada on začuje smijeh koji je dopirao izvana. Provirivši kroz rolete na prednjem prozoru, on ugleda ljubavni par kako dolje prolazi držeći se za ruke.

Sigurno imate kameru negdje u dvorištu? Seymour pokaže na oluk kod uličnog prolaza.

Je li koji Rus navratio da baci pogled?

Nitko koga bismo mogli povezati s mjesnom rezidenturom.

Riječ rezidentura koristila se u SVRu, ruskoj obavještajnoj službi u inozemstvu, za njihove operacije u veleposlanstvima. »Rezident« je bio šef postaje, a rezidentura je bila sama postaja. Taj se izraz sačuvao iz vremena KGBa, kao i većina stvari u SVRu.

Što se dogodi kad netko dođe ovamo?

Ako je stanar, ne dogodi se ništa. Ako ga ne prepoznamo, slijedimo ga i provjerimo tko je. Do sada su svi provjereni.

I nitko nije pokušao ući u kuću?

Seymour odmahne glavom. Gabriel pusti roletu i ode do Grigorijeva neuredna radnog stola. U sredini je stajao zamračeni laptop. Pokraj laptopa bio je telefon s ugrađenom sekretaricom, na kojem je svijetlilo crveno svjetlo za poruke.

Nešto novo reče Seymour.

Mogu?

Ne čekajući odgovor, Gabriel ispruži ruku i pritisne dugme za preslušavanje poruka. Začuje se visok zvuk, a onda robotski muški glas objavi da su snimljene tri nove poruke. Prvu je poslala čistionica, koja moli gospodina Bulganova da pokupi svoje rublje. Drugu je poslao producent BBCjeva programa Panorama, koji je htio angažirati gospodina Bulganova za dokumentarac koji se snima o novom buđenju Rusije.

Zadnju je poruku poslala žena koja je imala očigledan ruski izgovor. Govorila je u molu. U cmolu, pomisli Gabriel. Tonalitet svečane koncentracije. Tonalitet filozofskih razmatranja. Žena je rekla da je upravo pročitala zadnje stranice rukopisa i da želi o njima razgovarati kad Grigoriju bude odgovaralo. Nije ostavila broj na koji može nazvati niti je rekla kako se zove. Gabrielu to nije ni trebalo. Zvuk njezina glasa odjekivao mu je u pamćenju otkad su se prvi put upoznali. Kako ste, rekla je te večeri u Moskvi. Ja sam Olga Suhova. Čini se da sada znamo tko je napisao te bilješke u Grigorijevu rukopisu.

Tako se čini.

Želim je vidjeti, Grahame.

Bojim se da je to nemoguće. Seymour ugasi sekretaricu. Rim je rekao svoje. Slučaj je zatvoren.

13.

Maida Vale, London

Blokovi socijalnih stanova koji su se nadvijali nad Delamere Terrace izgledali su kao nešto što bi Sovjetski Savez podigao u zenitu »razvijenog socijalizma«. Svaka od tih nemaštovito projektiranih i loše izgrađenih zgrada nosila je tradicionalno englesko ime koje je upućivalo da se unutra vodi miran ladanjski život, kao i žuti znak koji upozorava da je to područje pod stalnim nadzorom. Grigorij je prošao pokraj tih zgrada nekoliko minuta prije nestanka. Gabriel krene istim putem kao i Rus. Iako mu je bilo teško priznati, susret sa Seymourom pokolebalo je njegovu vjeru u Grigorijevu nevinost. Je li prebjegao natrag? Ili je otet? Gabriel je bio uvjeren da se odgovor može naći na ulicama Maida Valea.

Pokaži mi kako su to izveli, Grigorije. Pokaži mi kako su te natjerali da udes u auto.

On krene do mola Brownings Pool i stane pred kavanu Waterside, koja je bila zatvorena, sa spuštenim žaluzinama. U glavi je vrtio snimku. Točno u 18:03:37 Grigorij je po svemu sudeći obratio pažnju na jedan par što je prelazio preko mosta Westbourne Terrace iz ulice Blomfield. Muškarac je nosio kišni ogrtač s remenom i kišni šešir, a u lijevoj je ruci držao otvoreni kišobran. Zena se privinula uz njegovo rame. Nosila je vuneni ogrtač s krznenim ovratnikom i nešto je čitala kartu grada, pomisli Gabriel, ili možda nekakav vodič.

Gabriel se zatim okrene, kao što se okrenuo Grigorij, i krene po rubu mola prema stubama koje vode na Warwick Crescent. Na vrhu stuba zastane, kao što je Grigorij zastao, ali ne zapali cigaretu nego krene prema ulici Harrow, gdje je Grigori ugledao nešto ili nekoga zbog čega je ubrzao korak. Gabriel učini isto, hodajući još dvjesto metara po praznom pločniku.

Unatoč dobu dana, promet je na cesti s četiri trake još bio gromoglasan. On se načas zaustavi kod crkve Svete Marije, još malo prohoda i opet stane. To je bilo ovdje, pomisli. Ovdje se Grigorij previše uplašio da bi krenuo dalje. Ovdje je stao kao ukopan i naglo se okrenuo prema cesti. Na snimci se činilo kao da Grigorij razmišlja ne bi li prešao cestu unatoč prometu. Onda, kao i sada, to bi gotovo sigurno značilo smrt.

Gabriel pogleda nalijevo i ugleda zid od cigle, visok dva metra i pokriven grafitima. Onda pogleda nadesno i ugleda rijeku čelika i stakla kako se valja po ulici Harrow. Zašto je stao ovdje? A kad se automobil pojavio niotkuda, zašto je ušao bez oklijevanja? Je li to bio unaprijed dogovoren bijeg? Ili savršena stupica?

Pomozi mi, Grigorije. Jesu li poslali nekog starog neprijatelja da te strahom natjera na povratak? Ili su poslali prijatelja da te blago uzme za ruku?

Gabriel je gledao u sjaj automobilskih svjetla na cesti. On načas ugleda malen, otmjen lik kako hoda prema njemu i lupka kišobranom. Onda ugleda ženu. Ženu u kratkom kožnom ogrtaču bez kišobrana. Gologlavu ženu na kiši. Ona prođe pokraj njega, kao da kasni na sastanak, i požuri se niz ulicu Harrow. Gabriel se pokušava sjetiti njezinih crta lica, ali bez uspjeha. Bile su sablasne i rascjepkane, kao prve blijede crte neke nedovršene skice. I tako je stajao sam, dok mu je u ušima brujaio londonski promet, i gledao nju kako nestaje u tami.

14.

Zapadni London

Prošlo je više od trideset i šest sati otkad je Gabriel zadnji put spavao, pa ga je sve boljelo od iscrpljenosti. U normalnim okolnostima nazvao bi lokalnu postaju i zatražio korištenje sigurna

stana. To nije dolazilo u obzir zato što su ga ljudi iz lokalne postaje vjerojatno upravo tražili. Morat će odsjesti u hotelu. Ne u lijepom hotelu s kompjuterskom prijavom koju bi mogli pretražiti napredni programi za prikupljanje podataka. To mora biti hotel koji uzima samo gotovinu i ismijava zahtjeve za komforom kao što je posluga, ispravni telefon i čisti ručnik.

Grand Hotel Berkshire bio je upravo takvo mjesto. Stajao je u ulici West Cromwell, na kraju niza oronulih kuća s početka 20. stoljeća. Noćni recepcioner, umoran muškarac u umornu sivu džemperu, nije se mnogo čudio kad je Gabriel rekao da nije rezervirao sobu, a još manje kad je rekao da će račun za boravak tri noći, možda dvije ako brzo obavi poslove platiti u gotovini. Gabriel zatim preda recepcioneru dvije nove novčanice od dvadeset funta i reče da ne očekuje nikakve posjetitelje i da ne želi da ga gnjavi telefon ni čistačica. Recepcioner gurne novac u džep i zajamči mu miran i siguran boravak. Gabriel mu poželi ugodnu večer i pode gore.

Na trećem katu, s pogledom na bučnu ulicu, soba je vonjala o samoći i groznom parfemu zadnjeg gosta. Gabriel zatvori vrata osjeti kako ga odjednom obuzima depresija. Koliko je noći proveo ovakvim sobama? Možda Chiara ima pravo. Možda je došlo vreme da napokon ode iz Ureda i prepusti borbu drugima. Otići će umbrijska brda i svojoj novoj ženi dati dijete koje ona toliko želi, ijete koje je Gabriel uskratio sebi zbog onoga što se dogodilo jedne ježne noći u Beču, u nekom drugom životu. Nije izabrao taj život, rugi su mu ga izabrali. Izabrao ga je Jaser Arafat i skupina palestinih terorista poznata kao Crni rujan. Izabrao ga je Ari Shamron.

Shamron je došao po njega u rujnu 1972., jednog sunčanog podneva u Jeruzalemu. Gabriel je bio obećavajući mladi slikar oji je napustio službu u elitnoj vojnoj postrojbi kako bi pohađao kademiju za umjetnosti i dizajn Bezalel. Shamron je tada postao oda operacije »Božji gnjev«, tajne izraelske obavještajne operacije ojoj je cilj bio da se nadu i pobiju počinitelji masakra na Olimpidi u Miinchenu. Trebalo mu je oruđe za osvetu, a Gabriel je bio pravo onakav mladić kakvog je tražio: nagao ali pametan, vjeran i neovisan, emotivno hladan ali

prirodno pošten. Osim toga, tečno govorio njemački s majčnim berlinskim naglaskom, a kao dijete nogo je putovao po Europi. Nakon mjesec dana intenzivne obuke, Shamron ga je poslao Rim, gdje je ubio čovjeka po imenu Wadal Abdel Zwaiter u veži dne stambene zgrade na trgu Annibaliano. On i njegova ekipa perativaca zatim su proveli tri godine loveći plijen po cijeloj Zaadnoj Europi, ubijajući noću i u po bijela dana, živeći u strahu da e ih svaki čas uhititi europska policija i optužiti za umorstva.

Kad se Gabriel napokon vratio kući, imao je sjedine na sljepočnicama i lice dvadeset godina starijeg čovjeka. Leah, s kojom se jenčao netom prije odlaska iz Izraela, jedva ga je prepoznala kad e ušao u stan. I ona je bila darovita umjetnica, pa ga je zamolila da j pozira za portret. Naslikan u stilu Egona Schielea, prikazivao je psjednuta mladića, prerano ostarjela u sjeni smrti. To je bila jedna d najboljih slika koje je Leah ikada naslikala. Gabriel je uvijek mrio tu sliku, zato što je nemilosrdno iskreno prikazala kako ga je mučio »Božji gnjev«. Tjelesno iscrpljen, izgubivši želju za slikanjem, potražio je uto čiste u Veneciji, gdje je učio vještinu restauriranja kod uglednog Umberta Contija. Kad je njegovo naukovanje završilo, Shamron ga je pozvao natrag na dužnost. Pod krinkom profesionalnog restauratora umjetnina, Gabriel je likvidirao najopasnije neprijatelje Izraela i obavio niz tajnih istraga koje su mu donijele važne prijatelje u Washingtonu, Vatikanu i Londonu. Ali imao je i moćne protivnike. Nije mogao hodati ulicom a da ga ne muči strah da ga prati neki od njegovih neprijatelja. Nije mogao ni spavati u hotelskoj sobi a da prvo ne zaglavi vrata stolicom, što je učinio i sada.

On stavi DVD sa snimkom uličnih kamera u aparat u sobi, a onda samo izuje cipele i legne u krevet. Tijekom sljedećih nekoliko sati, stalno je iznova gledao snimku, trudeći se da poveže ono što vidi na ekranu s onim što je vidio na ulicama četvrti Maida Vale. Nije mogao naći vezu, pa isključi uređaj. Dok su mu se oči privikavale na mrak, slike Grigorijevih zadnjih trenutaka pojave se kao dijapozitivi. Grigorij kako ulazi u automobil na ulici Harrow. Dobro odjeven muškarac s kišobranom. Zena u kožnom kaputu, gologlava na kiši.

Zadnja se slika pretvori u portret, zatamnjen slojem prljavog laka. Gabriel sklopi oči, umoči krpu u razrjeđivač i počne blago trljati površinu.

Odgovor mu je stigao sat vremena prije zore. On u mraku potraži daljinski upravljač i usmjeri ga prema ekranu. Nekoliko trenutaka poslije, slika oživi. Prošli utorak, 17:47 sati. Grigorij Bulganov stoji u prolazu ulice Bristol Mews. U 17:48 baca cigaretu i polazi.

Slijedio je dobro poznati put do kavane Waterside. U 18:03:37 sati, mladi par pojavi se točno na vrijeme, muškarac u kišnom ogrtaču s opasačem, žena u vunenom kaputu s krznenim ovratnikom. Gabriel prevrta snimku unatrag i ponovo pogleda taj prizor, a onda i treći put. Zatim zaustavi sliku. Vremenski brojač bio je na 18:04:25 kad je par stigao do kraja mosta Westbourne Terrace. Ako je operacija bila dobro planirana a sve je ukazivalo na to bilo je dovoljno vremena. Gabriel prevrta snimku do zadnjih trideset sekunda i zadnji put pogleda kako Grigorij ulazi na stražnje sjedalo mercedesa. Dok je automobil odlazio, slijeva ude malen, dobro odjeven muškarac. Zatim, nekoliko sekunda poslije, pojavi se žena u kratkom kožnom kaputu. Bez kišobrana. Gologlava na kiši. Gabriel zaustavi sliku i zagleda se u njezine cipele.

15.

Westminster, London

Na Trgu Parlamenta bilo je vrlo hladno, ali ne dovoljno da bi prosvjednici odustali. Održavao se nezaobilazan prosvjed protiv zločina Izraela, kao i prosvjed zbog američke okupacije Iraka, te napokon prosvjed koji je upozoravao da će južna Engleska ubrzo postati pustinja zbog globalnog zagrijavanja. Gabriel ode do drugog kraja trga i sjedne na praznu klupu nasuprot sjevernom tornju opatije

Westminster. Na toj istoj klupi jedanput je čekao da dva džihadiska bombašasamoubojice dovedu kćer američkog veleposlanika. Pitao se je li Graham Seymour namjerno izabrao to mjesto ili je samo smetnuo s uma neugodnosti onog jutra.

Malo nakon tri sata, na rubu trga zaustavila se limuzina jaguar s vozačem. Na stražnja vrata izađe Seymour u dugom kaputu. On pričekava dok automobil nije odjurio ulicom Victoria, a onda se odšee do klupe. Ovaj put je Seymour kasnio.

Oprosti, Gabriele, otegnuo mi se sastanak s premijerom.

Kako je on?

S obzirom na to da je najomraženiji vođa Britanije u cijeloj generaciji, dobro se drži. Malo za promjenu, ovaj put smo mu čak donijeli dobre vijesti.

Kakve?

Dobar pokušaj.

Daj, Grahame. Gabriel pogleda prema zidu opatije. Pa ne poznajemo se od jučer.

Seymour je načas zamuknuo. Bio je to gadan dan. Mislim da nikad neću izbiti tu sliku iz glave, sliku tebe kako...

Sjećam se, Grahame. Bio sam tu.

Seymour zatakne krajeve vunenog šala pod ovratnik kaputa.

Londonski policajci upravo su krenuli u akcije po istočnom Londonu. Po istočnom Londonu? Znači, ne uhićuju Ruse.

Radi se o skupini članova AlQaide koju pratimo već neko vrijeme.

Misle ozbiljno. Bili su u zadnjoj fazi plana da napadnu više financijskih i turističkih ciljeva. Bilo bi mnogo mrtvih.

Kad ćete objaviti uhićenja?

Premijer namjerava izdati priopćenje za javnost večeras, nešto prije dnevnika u deset. Njegovi ljudi nadaju se da će mu to pomoći u anketama. Seymour ustane. Moram se vratiti u Thames House.

Idemo u šetnju.

Oni zajedno ustanu i krenu preko trga, prema Parlamentu. Bili su neskladan par: Gabriel u trapericama i kožnoj jakni, a Seymour u odijelu i kaputu.

Moram ti odati priznanje, Gabriele. Na tvoj savjet, kopali smo malo dublje i izvukli nove snimke kamera iz okolnih ulica. Onaj par koji je prešao most Westbourne Terrace u tri minute nakon šest sati ušao je u automobil koji ih je čekao u pustoj sporednoj ulici. Odvezao ih je do ulice Edgware, gdje je žena izašla sama. U međuvremenu je stavila drugi kaput. Seymour zadivljeno pogleda Gabriela. Smije li se znati zašto si posumnjao u nju?

Zbog kišobrana.

Ali nije ga imala.

Upravo tako. Padala je kiša, ali ta žena nije nosila kišobran. Htjela je imati slobodne ruke. Gabriel pogleda Seymoura ispod oka. Ljudi poput mene ne nose kišobran, Grahame.

Misliš na ubojice?

Gabriel ne odgovori izravno. Da Grigorij nije svojom voljom ušao u taj automobil, ona bi ga žena vjerojatno ubila na licu mjesta. Mislim da je zaključio da će radije riskirati. Bolje je biti nestali prebjeg nego mrtvi prebjeg.

Sto si još primijetio na njoj ?

Nije presvukla cipele. Vjerojatno nije imala vremena.

Sto bih dao za tvoje oči!

Profesionalna deformacija.

U kojoj profesiji?

Gabriel se samo osmjehne. Stigli su do južnog kraja Parlamenta i krenuli kroz Victoria Tower Gardens. Pred njima se dizalo sivo pročelje Thames House. Seymouru se odjednom nije žurilo natrag u ured.

Tvoje otkriće očito me stavlja pred dilemu. Ako direktoru skrenem pažnju na ovo, rasplamsat će se bitka sa Službom sigurnosti.

Proglasit će me heretikom. A znaš kako postupamo s hereticima.

Ne želim da išta kažeš, Grahame. Gabriel zašuti, a onda doda: Ne prije nego što razgovaram s Olgom.

Žalim, ali to ne dolazi u obzir. Direktor bi me nabio na kolac kad bi saznao koliko sam ti već pokazao. Više ne sudjeluješ u ovom slučaju.

Dapače, ako se požuriš, možeš spremi kofere i uhvatiti zadnji Eurostar za Pariz. Kreće u 7:39, točno u sekundu.

Moram razgovarati s njom, Grahame. Samo na nekoliko minuta. Seymour stane i zagleda se u svjetla na zadnjem katu Thames House. Zašto imam osjećaj da ću zažaliti zbog ovoga? On se okrene Gabrielu. Imaš dvadeset i četiri sata. Onda moraš napustiti zemlju. Gabriel podigne ruku u znak obećanja.

Ona se skriva u Oxfordu, na neuglednijoj strani Magdalenina mosta. Ulica Rectory, broj 24. Nosi ime Marina Česnikova. Našli smo joj posao, drži jezične vježbe studentima ruskog na sveučilištu.

Kako je čuvate ?

Isto kao Grigorija. Čuvali smo je prvih nekoliko mjeseci, a onda je tražila da odemo. Ima nadzornika i javlja se jednom dnevno.

Prisluškujemo joj telefone i povremeno je pratimo kako bismo bili sigurni da je ne prati nitko drugi i da ne radi ništa loše.

Bilo bi lijepo kad je sutra ne biste pratili. Ni nju ni mene.

Tebe ionako nema. Što se tiče gospođe Česnikova, reći ću joj da dolaziš. Nemoj me razočarati. On potapše Gabriela po ramenu kao da ga upozorava i krene preko ulice Horseferry.

Koja marka automobila?

Seymour se okrene. Kojeg automobila?

Onog u kojem se žena prevezla od Maida Valea do Edgwarea.

Vauxhall Insignia. —' Koje boje ?

Mislim da to zovu metroplavom.

Hatchback}

Ne, saloon. I ne zaboravi. Sutra navečer moraš biti na zadnjem vlaku za Pariz.

Sedam i trideset devet. U sekundu.

16.

Oxford

Vjetar je puhao sa sjeverozapada, preko doline Evesham i niz obronke brda Cotswold. Prohujao je pokraj dućana u ulici Cornmarket, projurio kroz dvorište Peckwater koledža Christ Church i uspuhao se oko flote vezanih čamaca ispod Magdalenina mosta. Gabriel zastane i pogleda tu tipičnu sliku jedne davno umrle Engleske, a onda krene dalje preko livade, prema ulici Cowley. Sa zadnjeg posjeta sjećao se da Oxford nije jedan grad nego dva: akademska tvrđava s koledžima od vapnenca i zvoncima na zapadnoj obali rijeke Cherwell, i industrijski grad od crvene cigle na istoku. U četvrti Cowley, mladi proizvođač bicikala po imenu William Morris sagradio je 1913. svoju prvu tvornicu automobila, čime je istog časa pretvorio Oxford u jedno od središta britanske industrije. Iako je četvrt ostala vjerna baštini engleske radničke klase, preobrazila se u boemsku četvrt šarenih dućana, kavana i noćnih klubova. Studenti i profesori sa sveučilišta unajmljivali su sobe u prenapučenim kućama, zajedno s doseljenicima iz Pakistana, Kine, Kariba i Afrike. Ta je četvrt također primila znatan broj svježih pridošlica iz bivših komunističkih zemalja Istočne Europe. Dapače, dok je Gabriel prolazio pokraj trgovine s ekološkim voćem i povrćem, čuo je dvije žene kako razgovaraju na ruskom dok kopaju po hrpi rajčica.

Na uglu ulice Jeune, neka postarija žena uzalud se trudila mesti prašinu u prednjem dvorištu metodističke crkve, a krajevi šala lepršali su joj na vjetru kao zastave. Pokraj ulaza stajao je plavobijeli znak na kojem je pisalo: **ZEMLJA JE BOŽJA, A NAŠA JE DA UŽIVAMO u NJOJ, OBRAĐUJEMO JE i BRANIMO JE.** Gabriel prođe još jedan blok do ulice Rectory i skrene iza ugla.

Ulica se spuštala i blago skretala ulijevo, dovoljno da se ne može vidjeti gdje završava. Gabriel se prošeće cijelom dužinom ulice, pazeći promatra li ga tko. Ne primijetivši ništa, on se vrati do kuće na broju 24. Duž pločnika protezao se nizak cigleni zid na kojem je korov nicao iz žbuke. Iza zida, na sitnom kvadratu od bijelog šljunka, stajala je velika zelena kanta za smeće. Na kantu je bio naslonjen bicikl bez prednjeg kotača s najlonskom vrećicom na sjedalu. Puteljak je bio širok možda jedan metar. Vodio je do istrošenih drvenih vrata uvučenih u zidu. Po svemu sudeći, zvonce je bilo pokvareno jer se ništa nije dogodilo kad je Gabriel pritisnuo gumb. On triput čvrsto pokuca na vrata i začuje tapkanje ženskih nogu u predsoblju. Zatim ženski glas progovori engleski s jasnim ruskim izgovorom.

Tko je, molim?

Natan Golani. Prošlog ljeta sjedili smo jedno do drugoga na večeri u rezidenciji izraelskog veleposlanika. Malo smo razgovarali na terasi kad ste izašli popušiti cigaretu. Rekli ste mi da Rusi ne mogu živjeti kao normalni ljudi i nikad neće tako živjeti.

Gabriel začuje zveket lanca i vrata se polako otvore. Zena koja je stajala na pragu maloga ulaza držala je sijamsku mačku sa sjajnim plavim očima, koje su bile posve iste kao njezine. Nosila je uski crni pulover, ugljenosive hlače i sjajne crne čizme. Njezina kosa, nekada duga i plavkasta, sada je bila kratka i crna. No lice joj se nije promijenilo. Bilo je to jedno od najljepših lica koja je Gabriel ikad vidio: herojsko, ranjivo, krjeposno. Lice ruske ikone koja je oživjela. Lice same Rusije.

Sest mjeseci ranije, Olga Suhova radila je jedan od najopasnijih poslova na svijetu: bila je ruska novinarka. Radeći za provokativni tjednik Moskovskaja gazeta, razotkrila je strahote koje je Crvena armija počinila u Čečeniji, iskopala je korupciju u najvišim krugovima Kremlja, te je neumorno kritizirala ruskog predsjednika zbog ugrožavanja demokracije. Tako je počela na svoju zemlju i njezinu budućnost gledati u sumornim bojama, ali ništa ju nije moglo pripremiti za najvažnije otkriće u karijeri: ruski oligarh i trgovac

oružjem po imenu Ivan Harkov spremalo se prodati neka od najnaprednijih ruskih oružja teroristima iz AlQa ide. Iako Gazeta nije ni objavila tu priču, zbog nje su ubijena dvojica Olginih kolega. Prvi, Aleksandar Lubin, nasmrtno je izboden u hotelskoj sobi francuskog skijališta Courchevela. Drugi, urednik Boris Ostrovski, umro je Gabrielu na rukama na podu Bazilike svetog Petra, kao žrtva otrova. Da nije bilo Gabriela i Grigorija Bulganova, Olga Suhova sigurno bi također bila ubijena.

Opasna narav Olgina posla i neprestane prijetnje smrću usadile su joj profinjenu vještinu iskusne špijunke. Kao i Gabriel, pretpostavljala je da se prisluškuju sve sobe, čak i sobe u njezinu vlastitu domu. Bilo je najbolje da se važni razgovori održavaju na javnom mjestu. Zbog toga, pet minuta nakon Gabrielova dolaska, hodali su po vjetrovitu pločniku ulice St. Clement s. Gabriel je slušao lupu njezinih čizama po pločniku i mislio na jedno oblačno popodne u Moskvi kad su hodali među mrtvima na Novodjevičjem groblju, u pratnji ruskih nadzornih ekipa koje su radile na smjene. Možda biste me sada trebali poljubiti, gospodine Golani. Bolje je da FSB misli da smo ljubavnici.

Nedostaje li vam? upita on.

Moskva? Ona se sjetno nasmiješi. Strašno mi nedostaje. Buka. Vonj. Užasan promet. Ponekad mi čak nedostaje snijeg. Siječanj je pri kraju, a još nema ni pahuljice. Žena na BBCu nazvala je to zahlađenjem. U Moskvi to zovemo proljećem. Ona ga pogleda. Sniježi li ikad u Oxfordu?

Ako i sniježi, to uopće nije kao u Moskvi.

Ništa nije kao u Moskvi. Oxford je predivan grad, ali moram priznati da mi je prilično dosadan. Moskva ima mnogo problema, ali barem nikad nije dosadna. Možda će vam to biti teško razumjeti, ali jako bih voljela opet biti ruska novinarka.

Jedna vrlo mudra i lijepa žena rekla mi je jedanput da u Rusiji nema novinarstva, ili barem da nema pravog novinarstva.

Istina je. Režim je uspio ušutkati kritičare u tisku, ne otvorenom cenzurom nego umorstvima, zastrašivanjem i prisilnim promjenama vlasništva. Gazeta je sada običan tabloid, žutilo, sadrži priče o

popzvjezdama, svemircima i vukodlacima koji žive u šumama izvan Moskve. Ali tiraža je veća nego ikada.

Barem nikoga ne ubijaju.

To je istina. Zadnji je umro jadni Boris.

Ona melankolično stisne Gabrielovu ruku. Prošli mjesec vidjela sam članak o Ivanu na internetskoj stranici Gazete. Bio je na zabavi povodom otvaranja novog restorana u Moskvi. Njegova nova supruga Jekaterina bila je prekrasna kao i uvijek. Ni Ivan nije uopće izgledao loše. Dapače, pocrnio je. Ona se teatralno namršti. Sto mislite, gdje je u Rusiji Ivan uspio pocrnjeti usred zime? U nekom solariju? Ne bih rekla. Ivan nije od onih koji svjetlom obraduju kožu. Nekada se sunčao u SaintTropezu. Možda se s lažnom putovnicom provukao u Courchevel radi malo skijanja za Božić. Ili je možda posjetio jedno od svojih starih mjesta u Africi.

Stižu nam izvješća da Ivan ponovo gradi svoje stare mreže.

Ma nemojte.

Jeste li čuli nešto slično?

Iskreno govoreći, ne želim misliti na Ivana. Imam blog. Prilično je popularan ovdje u Britaniji, kao i u Moskvi. FSB ga je više puta pokušao srušiti. Ona se malo osmijehne. Neopisivo mi je drago što znam da mogu smetati Kremlju, čak i iz kućice u Cowleyu.

Možda bi bilo pametnije kad biste...

Kad bih što? prekine ga ona. Kad bih šutjela? Ruski je narod predugo šutio. Režim koristi tu šutnju kao opravdanje da zgazi svaki znak demokracije i nameće meki totalitarizam. Netko mora govoriti. Ako to moram biti ja, neka bude tako. Nije mi prvi put.

Stigli su do drugog kraja Magdalenskog mosta, do obale sa zvonicima, zidovima od vapnenca i dubokim mislima. Olga zastane, praveći se da čita obavijesti na zidu.

Moram priznati da se nisam iznenadila kad je sinoć nazvao Graham Seymour da mi kaže da dolazite. Pretpostavljam da se to tiče Grigorija. Nestao je, zar ne?

Gabriel klimne glavom.

Zabrinula sam se kad mi se nije javio. To se još nikad nije dogodilo.
Ona zašuti, a onda upita: Kako ste putovali od Londona do Oxforda?
Vlakom s kolodvora Paddington.
Jesu li vas Britanci slijedili?
Nisu.
Sigurni ste?
Posve siguran.
A Rusi? Jesu li vas pratili Rusi?
Kako se čini, za sada nisu svjesni da sam ovdje.
Mislim da to neće potrajati. Ona pogleda preko ceste, prema ulazu u
botanički vrt. Idemo razgovarati tamo, može? Vrtovi su uvijek lijepi
zimi.

17.

Oxford

Bože moj prošapće ona. Kad će to završiti? Hoće li ikad završiti?
Je li to moguće, Olgo? Bi li se Grigorij svojevrijedno vratio u domovinu?
Ona obriše suze i ogleda se po vrtu. Jeste li ikad bili ovdje?
Bilo je to čudno pitanje, s obzirom na to što joj je upravo rekao. Ali
dovoljno je dobro znao Olgu da razumije kako postoji svrha.
Prvi put sam ovdje.
Prije sto pedeset godina, jedan matematičar iz koledža Christ Church
dolazio je ovamo s jednom djevojčicom i njezine dvije sestre.
Matematičar je bio Charles Lutwidge Dodgson. Djevojčica je bila
Alice Liddell. Njihovi su posjeti poslužili kao nadahnuće za knjigu koju
je Dodgson zatim napisao pod pseudonimom Lewis Carroll Alku u
zemlji čudesa, naravno. Nije li to prikladno?
Kako?

Jer je britanska teorija o Grigoriju bajka koju je mogao napisati i Lewis Carroll. Grigorijeva mržnja prema režimu i staroj službi bila je iskrena. Apsurdno je misliti da bi se dragovoljno vratio u Rusiju. Sjedili su na drvenoj klupi usred vrta, pokraj jednog vodoskoka. Gabriel nije rekao Olgi da je došao do istog zaključka, kao ni to da ima fotografske dokaze za nj.

S njim ste radili na njegovoj knjizi. Da.

Provodili ste vrijeme s njim?

Vjerojatno više nego što su Britanci mislili.

Koliko ste se često viđali? Olga se zagleda u nebo tražeći odgovor.

Svakih par tjedana.

Gdje ste se sastajali?

Obično ovdje u Oxfordu. Išla sam u London dvatri puta, kad mi je trebala promjena.

Kako ste dogovarali sastanke?

Telefonski.

Otvoreno ste govorili preko telefona?

Koristili smo prilično sirovu šifru. Grigorij je govorio da sposobnost prislušivanja ruske tajne službe nije kao nekada, ali da je i dalje dovoljno velika za određene mjere opreza.

Kako je Grigorij putovao ovamo?

Poput vas. Vlakom s kolodvora Paddington.

Je li bio oprezan?

Navodno jest.

Je li dolazio u vašu kuću?

Ponekad.

A inače?

Našli bismo se na ručku u središtu grada. Ili na kavi. Ona pokaže prema zvoniku koledža Magdalen. Na drugoj strani ceste ima jedna zgodna kavana, »Queens Lane«. Grigorij ju je jako volio.

Gabriel je znao za tu kavanu. »Queens Lane« je bila najstarija kavana u Oxfordu. Ali sada je mislio na nešto drugo. U vrt su upravo ušle dvije žene u kasnim srednjim godinama. Jedna je držala neku

brošuru koja je lepršala na vjetru; druga je vezivala šal ispod brade. Gabriel ih na trenutak promotri, a onda nastavi s ispitivanjem.

A u Londonu?

Neka bijedna zalogajnica kod postaje metroa Notting Hill Gate. Volio ju je zato što je bila blizu ruskog veleposlanstva. Perverzno je uživao u tome da se povremeno prošeće ispred veleposlanstva, to mu je bilo zabavno.

Rusko veleposlanstvo bilo je poput bijele svadbene torte, a stajalo je okruženo visokom ogradom na sjevernoj strani Kensington Palace Gardens. Gabriel je i sam prošao onuda prethodno popodne, u dokolici prije sastanka s Grahamom Seymourom.

Jeste li ikad išli kod njega?

Ne, ali opisao mi je svoju kuću, a ja sam bila pomalo zavidna. Šteta što ja nisam radila prljave poslove za FSB. Osim britanske putovnice, dobro bi mi došla zgodna kuća u Londonu.

Koliko je Grigorij ostajao kad bi navratio ovamo?

Dvatri sata, ponekad nešto duže.

Je li ikada prenoćio ?

Pitate me jesmo li bili ljubavnici ?

Samo pitam.

Ne, nikad nije prenoćio.

A jeste li bili ljubavnici?

Ne, nismo. Ne bih mogla voditi ljubav s čovjekom koji izgleda kao Lenjin.

Je li to jedini razlog?

Nekad je radio za FSB. Ti gadovi nisu uopće marili za umorstva mnogih mojih prijatelja. Osim toga, Grigorij mi se nije udvarao. Još je volio svoju ženu.

Irinu? Pričao je da su se zamalo poubijali prije nego što su se napokon rastali.

Sigurno se predomislio nakon što se udaljio u vremenu i prostoru.

Rekao je da je bio budala. Da se previše posvetio poslu.

Ona je bila s drugim muškarcem, ali još se nije htjela udati za njega. Grigorij je mislio da je može odvući od tog čovjeka i dovesti u Englesku. Želio je da Irina zna kako je postao važna osoba. Mislio je da će se ponovo zaljubiti u njega ako ga vidi u novom okolišu i u njegovoj lijepoj londonskoj kući.

Jesu li bili u kontaktu? Olga klimne glavom.

Je li reagirala na njegovo udvaranje?

Navodno jest, ali Grigorij nije spominjao pojedinosti.

Ako se dobro sjećam, ona radi u turističkoj agenciji.

Radi za tvrtku Galaxy Travel u Tverskoj ulici u Moskvi. Dogovara letove i smještaj za Ruse koji putuju u Zapadnu Europu. Galaxy poslužuje bogate klijente. Nove Ruse doda ona s jasnim prijezirom u glasu. One Ruse koji vole prezimiti u Courchevelu i ljetovati u SaintTropezu.

Olga izvuče kutiju cigareta iz džepa u kaputu. Pretpostavljam da Galaxy Travel trenutačno nema mnogo mušterija. Svjetska je recesija posebno jako pogodila Rusiju. Nije ni pokušala sakriti svoje zadovoljstvo. Ali to se moglo predvidjeti. Gospodarstva koja ovise o prirodnim resursima uvijek su osjetljiva na neizbježni ciklus rasta i opadanja. Pitam se kako će režim reagirati na tu novu paradigmu. Olga izvadi jednu cigaretu iz kutije i stavi je među usne. Kad ju je Gabriel podsjetio da je u botaničkom vrtu pušenje zabranjeno, ona svejedno zapali.

Možda sada imam britansku putovnicu, ali još sam Ruskinja.

»Zabranjeno pušenje« nama ne znači ništa.

I onda se pitaš zašto Rusi umiru u pedeset i osmoj godini.

Samo muškarci. Mi žene živimo mnogo duže.

Olga otpuhne oblak dima koji vjetar odnese ravno Gabrielu u lice.

Ona se ispriča i zamijeni mjesto s njim.

Sjećam se one noći kad smo svi zajedno otišli, nas se četvero natisnulo u onu malu volgu drmusajući se po zabačenim ruskim cestama. Grigorij i ja pušili smo kao manijaci. Vi ste se naslonili na prozor s povezom preko oka i molili nas da prestanemo. Nismo mogli stati. Bili smo prestravljeni. Ali bili smo i uzbuđeni zbog onoga što

nas čeka. Grigorij i ja zanosili smo se velikim nadama. Htjeli smo mijenjati Rusiju. Elenine su nade bile skromnije. Samo je htjela ponovo vidjeti svoju djecu. Ona otpuhne dim preko ramena i pogleda ga. Jeste li je vidjeli?

Elenu? On odmahne glavom.

Jeste li razgovarali?

Ni riječi.

Uopće se niste javljali jedno drugome?

Napisala mi je pismo. Ja sam joj naslikao sliku.

Gabriel je zamoli da ugasi cigaretu. Dok je gazila opušak u šljunku ispod nogu, on je gledao skupinu od četiri turista kako ulazi u vrt.

Sto ste pomislili kad je Grigorij postao disidentska zvijezda?

Divila sam se njegovoj hrabrosti. Ali mislila sam da je lud što se tako izlaže u javnosti. Rekla sam mu da se smiri. Upozorila sam ga da će upasti u nevolje. Nije me slušao. Viktor ga je očarao.

Viktor?

Viktor Orlov.

Gabriel je znao to prezime, naravno. Viktor Orlov bio je u prvoj skupini ruskih oligarha, maloj družini kapitalističkih desperadosa koji su progutali vrijedne resurse bivše sovjetske države i pritom zaradili milijarde. Dok su se obični Rusi trudili preživjeti, Viktor je stjecao kraljevske svote od nafte i čelika. Na kraju se zamjerio postjeljcinovskom režimu i pobjegao pred uhidbenim nalogom u Britaniju. Iako nepouzdan, postao je jedan od najglasnijih kritičara ruskog režima. Orlov je rijetko dopuštao da mu trice i kućine poput činjenica zasmetaju u raskalašenim optužbama koje je redovno iznosio protiv ruskog predsjednika i njegovih ljudi u Kremlju.

Jeste li ikad stupili u kontakt s njim? upita Gabriel.

S Viktorom? Olga se oprezno nasmiješi. Jedanput, prije sto godina, u Moskvi. Bilo je to odmah nakon što je Jeljcin otišao. Novi gospodari Kremlja tražili su od Viktora da dragovoljno proda svoje tvrtke državi po smiješno niskim cijenama, naravno. Razumljivo, Viktora to nije zanimalo. Stvari su krenule po zlu, kao i uvijek. Kremlj je počeo

govoriti o premetačinama i zapljenama. Kremlj tako postupa kad nešto želi. Koristi svu moć države.

A Viktor je mislio da mu možete pomoći?

Pozvao me na ručak. Rekao je da ima ekskluzivu: čovjeka čiji je posao nabavljati djevojke za predsjednikovu osobnu zabavu. Vrlo mlade djevojke, Gabriele. Kad sam mu rekla da neću ni taknuti tu priču, razljutio se. Mjesec dana nakon toga, pobjegao je iz zemlje.

Službeno, Rusi ga žele zbog optužaba za utaju poreza i pronevjeru.

A neslužbeno?

Kremlj želi da Viktor preda svoj većinski udio u Ruzoilu, divovskoj energetskej kompaniji u Sibiru. Ruzoil vrijedi mnogo milijarda dolara.

Sto je Viktor htio od Grigorija?

Viktorovi razlozi za suprotstavljanje Kremlju bili su jedno prozirni i nimalo plemeniti. Grigorij mu je dao nešto što još nikad nije imao.

Ugled.

Točno. Štoviše, Grigorij je znao neke od najmračnijih tajna režima.

Tajne kojima je Viktor mogao vitlati kao oružjem. Grigorij je za njega bio dar s neba, pa ga je Viktor iskoristio. Takav je Viktor. Iskorištava ljude. A kad mu nisu ni od kakve koristi, baca ih vukovima.

Jeste li nešto od toga rekli Grigoriju?

Naravno. Ali nije baš djelovalo. Grigorij je smatrao da se zna brinuti za sebe, nije mu se sviđalo što mu jedna novinarka govori da se čuva. Bio je kao stariji čovjek zaljubljen u zgodnu djevojku. Nije bio razborit. Rado se družio s Viktorom, volio je njegove automobile, zabave, vile, skupo vino. Kao droga. Grigorij je postao ovisnik.

Kad ste ga zadnji put vidjeli?

Prije dva tjedna. Bio je jako uzbuđen. Navodno je Irina ozbiljno razmišljala o dolasku u London. Ali bio je i nervozan.

Zbog Irine?

Ne, zbog svoje sigurnosti. Bio je uvjeren da ga netko promatra.

Tko?

Nije mi rekao. Dao mi je nove stranice svojeg rukopisa. Onda mi je dao jedno pismo na čuvanje. Rekao mi je: ako mu se išta dogodi, jedan će ga prijatelj potražiti. Bio je siguran da će taj čovjek na kraju

doći do Oxforda, meni u posjet. Grigorij je volio tog čovjeka i jako ga je poštovao. Navodno su imali nekakav dogovor na dugoj vožnji kroz rusku divljinu. Ona gurne pismo u Gabrielovu ruku i zapali još jednu cigaretu. Moram priznati da se ne sjećam nikakvog dogovora. Valjda sam spavala.

18.

Oxford

Niste ga pročitali ? upita Gabriel. Ne, nikada.

Teško mi je povjerovati u to.

Zašto?

Zato što ste jednom bili najslavnija istraživačka novinarka u Rusiji.

Pa što?

Istraživački novinari obično su njuškala.

Kao špijuni?

Da, kao špijuni.

Ne čitam tuđu poštu. To je nepristojno.

Sjedili su u kavani »Queens Lane« pokraj prozora s rešetkama.

Gabriel je bio okrenut prema ulici, a Olga prema kavani punoj gostiju.

Držala je pismo u jednoj ruci i šalicu čaja u drugoj.

Mislim da nakon ovog pisma više nema rasprave o tome je li Grigorij prebjegao natrag ili je otet.

Definitivno.

Pismo je slučajno imalo pet rečenica, ali za razliku od krivotvorenog pisma o Grigorijevu bijegu, ovo je bilo napisano na kompjuteru, a ne rukom. Nije bilo naslovljeno ni na koga, jer to bi bilo opasno. Gabriel ponovo uzme pismo od Olge i pročita ga po drugi put:

AKO JE OVO PISMO U TVOJIM RUKAMA, IVAN ME UHVATIO. NE MOGU KRIVITI NIKOGA OSIM SEBE, PA TE MOLIM DA SE NE SMATRAŠ OBVEZNYM ISPUNITI OBEĆANJE KOJE SI DAO ONE NOĆI U RUSIJI. IPAK, MOLIM TE ZA JEDNU USLUGU ZBOG ŽELJE DA PONOVO BUDEM SA SVOJOM BIVŠOM ŽENOM, BOJIM SE DA SAM JE DOVEO U OPASNOST. KAD BI TVOJI LJUDI U MOSKVI POVREMENO PROVJERILI JE LI ONA DOBRO, BIO BIH TI ZAHVALAN. NA KRAJU TI DAJEM JEDAN SAVJET IZ GROBA: PAZI GDJE GAZIŠ.

Spjalicom je uz pismo bila prikvačena jedna fotografija. Prikazivala je Grigorij a i njegovu bivšu ženu kako u sretnija vremena sjede pred stolom punim votke. Irina Bulganova bila je privlačna žena s kratkom plavom kosom i čvrstim tijelom koje je ukazivalo na športsku mladost. Gabriel je nikad dotad nije vidio. Ipak, njezino lice bilo mu je nekako poznato.

Vjerujete li u to? upita Olga.

U što?

To s Ivanom. Je li stvarno mogao izvesti tako složenu operaciju?

Ivan je KGBovac u duši. Njegova mreža za krijumčarenje oružja bila je najbolja u povijesti svijeta. U njoj je radilo na desetke bivših i sadašnjih obavještajaca, kao i sam Grigorij. Grigorij je uzimao Ivanov novac. A onda ga je izdao. U Rusiji se cijena izdaje nije promijenila.

Višaja mjera reče Olga tiho.

Najveća mjera kazne.

Mislite li da je mrtav?

To je moguće. Gabriel zastane, a onda reče: Ali sumnjam.

Ali nestao je prije tjedan dana.

To možda zvuči kao dugo vrijeme, ali zapravo nije. Ivan sigurno želi informacije, sve što je Grigorij rekao Britancima i Amerikancima o njegovoj mreži. Mislim da će ga zatim obrađivati dečki iz Lubjanke.

Rusi su jako strpljivi kad je u pitanju nasilno ispitivanje. Oni to nazivaju cijedenjem izvora.

Šarmantno.

To su nasljednici Dzeržinskoga, Ježova i Berije. Nisu šarmantni, pogotovo kad je riječ o nekome tko je Britancima i Amerikancima odao obiteljske tajne.

Pretpostavljam da ste i vi to radili?

Ispitivanja? Gabriel odmahne glavom. Iskreno govoreći, to mi nikad nije bila specijalnost.

Koliko traje dok se ne završi ?

Ovisi.

O čemu?

O tome surađuje li ispitanik. Čak i ako surađuje, može potrajati tjednima ili mjesecima dok ispitivači nisu sigurni da im je rekao sve što žele znati. Pitajte zatvorenike u Guantanamu. Neke od njih neumorno ispituju već godinama.

Jadni Grigorij. Jadni ljudi Grigorij.

Da, bio je lud. Nikako nije smio živjeti tako otvoreno. I trebao je šutjeti. Samo je tražio nevolje.

Je li ikako moguće spasiti ga?

To nije isključeno. Ali trenutačno se brinem zbog vas.

Gabriel pogleda kroz prozor. Sunce se spustilo iza krovova koledža, pa je ulica bila u sjeni. Pokraj kavane brujeći prođe gradski autobus, a za njim cijela procesija studenata na biciklima.

Bili ste u kontaktu s njim, Olgo. On zna sve o vama. Vaše lažno ime. Vašu adresu. Moramo pretpostaviti da ih Ivan sada također zna. Imam telefonski broj koji trebam nazvati u hitnom slučaju. Britanci kažu da me mogu pokupiti za nekoliko minuta.

Neće vas začuditi ako ovih dana nisam pretjerano oduševljen britanskom službom sigurnosti.

Namjeravate li me odvesti iz Oxforda a da njima ne kažete?

I silom, ako budem morao. Gdje je ta vaša britanska putovnica?

U prvoj ladici noćnog ormarića.

Trebat će vam, kao i nešto odjeće i sve drugo što želite ponijeti sa sobom.

Trebaju mi kompjuter i spisi. Kao i Kasandra. Ne idem bez Kasandre.

Tko je Kasandra?

Moja mačka.

Ostavit ćemo joj dovoljno hrane i vode. Poslat ću nekoga da je pokupi sutra. Uostalom, ako ta mačka nije vodič za slijepe, ne smije na Eurostar.

Eurostar?

Idemo u Pariz. Moram se požuriti ako želimo stići na zadnji vlak.

Kada odlazi?

U sedam i trideset devet, pomisli on. U sekundu.

19.

Oxford

Oksfordski gradski autobus broj 5 ide od željezničke postaje, kroz četvrt dućana Templars Square, preko Magdalenskog mosta, do dalekog predgrađa Blackbird Leys. Gabriel i Olga ušli su u autobus pred koledžom All Souls i iskricali se na prvoj postaji u ulici Cowley. Osim njih, sišlo je još pet putnika. Četvero je otišlo svojim putem. Peti je bio neki sredovječan čovjek, koji je nakratko hodao za njima, a onda ušao u crkvu na uglu ulice Jeune. Iznutra su se čule glasne molitve.

Imaju večernju misu svake srijede.

Pričekajte unutra dok ja uzimam vaše stvari.

Htjela bih se oprostiti od Kasandre i biti sigurna da je doista dobro.

Ne vjerujete da ću je nahraniti?

Osjećam da ne volite životinje.

Zapravo one ne vole mene. Imam i ožiljke koji to dokazuju. Oni skrenu u ulicu Rectory i pođu ravno do Olginih vrata.

Njezin je bicikl još bio naslonjen na kantu za smeće iza malog ciglenog zida. Na kvaki je visio zelenkasti letak koji je oglašavao novi indijski restoran s dostavom. Olga makne letak i gurne ključ u bravu, ali ključ zapne. Tada se negdje u mračnoj ulici začuje automobilski motor. Gabriel osjeti kako mu zatiljak gori.

Običnom čovjeku ta dva događaja vjerojatno ne bi značila mnogo. Ali čovjeku kao što je Gabriel Allon to je bilo kao da vidi neonski znak koji upozorava na opasnost. Brzo okrenuvši glavu udesno, on ugleda automobil s ugašenim svjetlima kako se velikom brzinom približava iz smjera ulice St. Clement s. Vozač je imao široka ramena i mirno je držao volan objema rukama. Odmah iza vozača, na otvorenom stražnjem prozoru, Gabriel ugleda nešto što odmah prepozna: poluautomatski pištolj s prigušivačem.

Bili su u klopci, upravo kao Grigorij prije njih. Ali cilj ove operacije nije otmica nego ubojstvo. Da preživi sljedećih deset sekunda, Gabriel će morati igrati na obranu, što je kršilo desetljeća iskustva i obuke. Na žalost, nije imao izbora. Došao je u Oxford nenaoružan. On zakorači unatrag i nogom raspali u vrata. Solidna kao zid, nisu popustila. Pogledavši ulijevo, on ugleda sitni prednji vrt od bijelog šljunka. Dok su prvi metci udarali u pročelje kuće, on uhvati Olgu za ruku i prisili je da legne iza ciglenog zidića.

Pucnjava nije trajala duže od pet sekunda jedno punjenje pištolja, pomisli Gabriel a vozač nije stao da bi strijelac ponovo napunio ili promijenio oružje. Gabriel podigne glavu dok je vozilo zakretalo na blagom zavoju ceste. On uspije vidjeti koji je automobil u pitanju.

Vauxhall Insignia.

Model saloon.

Tamnoplava boja.

Mislim da to zovu metroplavom...

Gnječite me.

Jeste li dobro?

Mislim da jesam. Ali više vam ne dam da me pratite kući.

Gabriel je ostao na zemlji još jedan trenutak, a onda ustane i ponovo nogom udari u vrata, ovaj put snagom adrenalina i bijesa. Zasun popusti, a vrata ulete u kuću kao da ih je odnijela eksplozija.

Oprezno ušavši u predsoblje, on primijeti dva mačja oka kako ga mirno gledaju s podnožja stubišta. Olga pokupi mačku i čvrsto je privine na grudi.

Ne odlazim bez nje.

Samo se požurite, gospođice Cesnikova. Volio bih da krenemo prije nego što se ljudi s pištoljem vrata da završe posao.

DRUGI DIO

20.

Marais, Pariz

Pariška četvrt poznata kao Marais leži na desnoj obali Seine i širi se po dijelovima 3. i 4. arondismana. Nekad je bila močvarno zemljište, za vrijeme kraljevstva postala je pomodna adresa, nakon Francuske revolucije prekrile su je radničke potleušice, a u dvadesetom stoljeću bila je najživlja židovska četvrt u gradu. Tamo se zatim dogodila strašna nacistička deportacija u Drugom svjetskom ratu, nakon čega je četvrt propadala sve do šezdesetih godina, kad je vlada pokrenula koordiniranu akciju da joj se ponovo udahne život. Sada je Marais jedna od najpomodnijih četvrti Pariza, puna ekskluzivnih dućana, muzeja i popularnih restorana. U jednom takvom restoranu, u ulici Archives, sljedećeg popodneva čekao je Uzi Navot. Nosio je dolčevitu koja je ostavljala neugodan dojam da mu je glava izravno pričvršćena na krupna ramena. Jedva da je podigao pogled kad su Gabriel i Olga sjeli.

Stigli su u Pariz nešto nakon deset sati prethodne večeri i odsjeli u sumornom malom prenoćištu preko puta Gare du Nord. Putovanje je bilo jednolično, bez novih napada ruskih ubojica, a Olgina se mačka ponašala onoliko dobro koliko se moglo očekivati u vlaku od Oxforda do kolodvora Paddington. Budući da Eurostar zabranjuje prijevoz ljubimaca, Gabriel je bio prisiljen pronaći smještaj za mačku u Londonu. Odnio ju je u galeriju u četvrti St. James, koju je vodio čovjek po imenu Julian Isherwood. Tijekom godina, Isherwood je otrpio mnogo neugodnosti zbog svoje tajne veze s Uredom, ali da mu bez upozorenja uvale tuđu mačku, rekao je, to je najveća uvreda do sada. Ipak, njegovo se raspoloženje drastično promijenilo kad je ugledao Olgu. Uostalom, Gabriel je znao da će biti tako. Julian Isherwood imao je tri slabosti: talijanske slike, francusko vino i lijepe žene. Pogotovo Ruskinje. Osim toga, poput Uzija Navota, bilo ga je lako smiriti.

Ne znam zašto smo morali doći ovamo reče Navot. Znae koliko volim pile u loncu kod Joa Goldenberga*.

Zatvorili su, Uzi. Nisi čuo?

Znam. Ali svejedno ne mogu vjerovati. Sto je Marais bez Joa Goldenberga?

Više od pola stoljeća, na popularnom uglu broja 7 ulice Rosiers jele su se košerske poslastice. Zidovi iz cijeloga svijeta hrupili su na izlizane crvene klupe restorana i proždirali kavijar, jetrica, goveđa prsa i palačinke od krumpira. Tu su jeli i francuske filmske zvijezde, ministri, slavni pisci i novinari. Ali budući da se Jo Goldenberg toliko isticao, bio je privlačna meta za ekstremiste i teroriste, pa je u kolovozu 1982. ubijeno šestoro gostiju u napadu ručnom bombom i strojnicom koji je izvršila palestinska teroristička skupina Abu Nidal. Ipak, na kraju ta pariška legenda nije propala zbog terorizma nego zbog golema najma i uzastopnih kazna zbog loših sanitarnih uvjeta. Imaš sreće što te pile nije ubilo, Uzi. Bog zna koliko je odležalo prije nego što su ga bacili u lonac i poslužili tebi.

Bilo je izvrsno. Kao i boršč. I ti si volio boršč kod Joa Goldenberga.

Mrzim boršč. Uvijek sam ga mrzio.

Zašto si ga onda naručio?

Ti si ga naručio za mene. A onda si ga i pojeo za mene.

Nisam to tako zapamtio.

Neka bude po tvom, Uzi.

Razgovarali su na brzom francuskom. Navot se okrene Olgi i upita na engleskom: Ne biste li uživali u dobrom tanjuru boršča, gospođice Suhova?

Ja sam Ruskinja. Zašto bih išla na boršč u Pariz?

Navot se opet okrene Gabrielu. Je li uvijek tako srdačna? upita na hebrejskom.

Rusi imaju smisla za crni humor.

Vidim. Navot pogleda kroz prozor na usku ulicu. Ovo se mjesto promijenilo otkad sam otišao iz Pariza. Nekad sam ovdje navraćao kad god sam imao koji slobodan sat. Bilo je kao komadić Tel Aviva u samom središtu Pariza. Sada... On polako odmahne glavom. Samo još jedno mjesto gdje ćete kupiti torbicu ili skup nakit. Ovdje više ne možeš dobiti ni dobar falafel*.

Tako želi gradonačelnik. Lijepo i uredno s mnogo pomodnih dućana koji plaćaju velik najam i porez. Prije nekoliko mjeseci čak su pokušali otvoriti McDonald s, ali susjedi su digli ustanak. Jadni Jo Goldenberg nije više mogao poslovati. Na kraju mu je najam iznosio tristo tisuća eura godišnje.

Nije ni čudo da mu je kuhinja bila u rasulu.

Navot spusti pogled na jelovnik. Kad je opet progovorio, glas mu je bio znatno manje srdačan.

Da vidim jesam li dobro razumio. Dođem u Italiju i zapovjedim ti da se vratiš u Izrael zato što smatramo da ti je život u opasnosti. Ti mi kažeš da ti trebaju tri dana da završiš sliku, a ja pristajem kao pravi glupan. Onda u roku od dvadeset i četiri sata saznajem da si umaknuo tjelesnim čuvarima i otputovao u London kako bi istražio nestanak ruskog prebjega Grigorija Bulganova. A jutros dobivam poruku da si stigao u Pariz u društvu ruskog prebjega broj dva, Olge Suhove. Jesam li nešto propustio?

Morali smo u Julianovoj galeriji ostaviti Olginu mačku. Trebao bi poslati nekoga iz londonske postaje da je pokupi. Inače bi je Julian mogao ostaviti da se sama snalazi u nekom parku.

Gabriel izvuče Grigorij evo pismo iz džepa na kaputu i stavi ga na stol. Navot ga šutke pročita bezizražajna lica, a onda opet podigne pogled.

Želim znati sve što si radio dok si bio u Engleskoj, Gabriele. Bez prečica, brisanja, ispravljanja ili sažimanja. Jesi li razumio?

Gabriel sve ispriča Navotu, od prvog sastanka s Grahamom Seymourom do pokušaja ubojstva na pragu Olgine kuće.

Blokirali su bravu? upita Navot.

Zgodna ideja.

Šteta što strijelac nije shvatio da nisi naoružan. Mogao je samo izaći iz automobila i ubiti te.

Ne misliš ozbiljno, Uzi.

Ne, ali osjećam se bolje kad to kažem. Prilično površno za rusku ekipu ubojica, zar ne ?

Nije tako lako ubiti nekoga iz automobila u vožnji.

Ako nisi Gabriel Allon. Kad mi naciljamo nekoga, taj umire. I Rusi su obično takvi. Fanatično planiraju i pripremaju akcije.

Gabriel klimne glavom.

Zašto su u Oxford poslali dva amatera?

Zato što su mislili da će biti lako. Vjerojatno su mislili da druga klasa može riješiti stvar.

Pretpostavljaš da su htjeli ubiti Olgu, a ne tebe?

Tako je.

Zašto si tako siguran?

Bio sam u zemlji tek tri dana. Čak bismo i mi teško organizirali ubojstvo tako brzo.

Ali zašto nisu odustali kad su vidjeli da nije sama?

Možda su mislili da sam Olgin dečko ili jedan od njezinih učenika, a ne netko tko se baca na tlo kad brava odjednom više ne radi.

Konobar pride stolu. Navot ga otjera malim pokretom ruke.

Možda bi bilo pametnije da si neka od tih zapažanja podijelio s Grahamom Seymourom. On ti je dopustio da samostalno istražiš Grigorijev nestanak. A kako si mu ti uzvratio? Tako što si pobjegao iz zemlje s još jednim od njegovih prebjega. Navot se hladno osmjehne. Graham i ja mogli bismo osnovati svoj mali klub. Ljudi koji su ti vjerovali, pa su se opekli.

Navot pogleda Olgu i prebaci se s hebrejskog na engleski.

Vaši su susjedi primijetili rupe od metaka i razbijena ulazna vrata tek oko osam navečer. Kad vas nisu mogli naći, nazvali su policiju.

Bojim se da znam što se zatim dogodilo reče ona. Budući da je moja adresa imala posebnu sigurnosnu oznaku, policajac na dužnosti odmah je nazvao pokrajinskog šefa policije.

Pogodite što je učinio pokrajinski šef policije.

Vjerojatno je nazvao Ministarstvo unutarnjih poslova u Londonu. A onda je Ministarstvo nazvalo Grahama Seymoura.

Navot svrne pogled s Olge na Gabriela. A što misliš da je učinio Graham Seymour?

Nazvao je šefa naše londonske postaje.

Koji je već tri dana krišom pročešljavao grad da te nađe nadoveže se Navot. A kad je Graham dobio šefa postaje na telefon, očitao mu je bukvicu. Bravo, Gabriele. Uspio si drastično srozati odnose između Britanaca i Ureda. Zele objašnjenje svega što se sinoć dogodilo u Oxfordu. I žele svojeg prebjega. Graham Seymour očekuje nas u Londonu sutra ujutro, što ranije.

Nas?

Tebe, mene i Olgu. Zatim, kao usput, Navot doda: Kao i Staroga.

Kako se Shamron uspio upetljati u to?

Kao i inače. Shamron ne voli vakuum. Kad vidi prazan prostor, ispuni ga.

Reci mu da ostane u Tiberijadi*. Reci mu da možemo sami to riješiti.

Tiberijada, grad na sjeveru Izraela. Zbog svojeg smještaja na obali Galilejskogjezera i blage klime popularna je turistička destinacija.

Daj, Gabriele. Sto se tiče Shamrona, mi smo još dva dječaka koji uče voziti bicikl, pa nas još ne želi pustiti. Osim toga, prekasno je. Već je ovdje.

Gdje je?

U sigurnom stanu na Montmartreu. Olga i ja ostat ćemo ovdje i bolje se upoznati. Shamron želi razgovarati s tobom. U četiri oka.

O čemu?

Nije mi rekao. Uostalom, ja sam samo šef Specijalnih operacija.

Navot pogleda jelovnik i namršti se.

Nema pileta u loncu. Znaš koliko sam volio pile u loncu kod Joa Goldenberga. Od pileta u loncu bio je bolji jedino boršč.

21.

Montmartre, Pariz

Stambena je zgrada stajala na istočnim rubovima Montmartrea, pokraj groblja. Imala je uredno središnje dvorište i otmjeno stubište pokriveno izlizanim sagom. Stan je bio na trećem katu; s prozora udobno namještene dnevne sobe možda bi se vidjela bijela kupola crkve SacreCoeur da Shamron nije stajao upravo ispred prozora. Čuvši kako se otvaraju vrata, on se polako okrene. Dugo je gledao Gabriela, kao da se pitao hoće li ga dati strijeljati ili baciti bijesnim psima. Nosio je sivo prugasto odijelo i skupu svilenu kravatu u boji uglačana srebra. Izgledao je kao postariji srednjoeuropski poslovni čovjek koji zarađuje na sumnjivim poslovima i nikad ne gubi partiju bakarata.

Nedostajao si nam na ručku, Ari.

Ja ne ručam.

Čak ni kad si u Parizu?

Pariz mi se gadi. Pogotovo zimi.

On izvuče tabakeru iz džepa na prsima sakoa i palcem otvori poklopac.

Mislio sam da si napokon prestao pušiti

A ja sam mislio da dovršavaš neku sliku u Italiji. Shamron izvadi jednu cigaretu, tri puta njome kucne o poklopac i stavi je u usta. I onda se pitaš zašto ne idem u mirovinu.

Njegov upaljač bljesne. To nije bio istrošeni stari Zippo koji je nosio kod kuće, nego sjajan srebrni uređaj koji na Shamronovu zapovijed ispusti plavi plamen. Ali cigareta je bila njegova uobičajena marka turska i bez filtera. Ispuštala je jednak miris koji je obilježavao Shamrona kao što ga je obilježavao i poseban hod i njegova nesmiljena volja da zgazi svakoga tko je toliko glup da mu se suprotstavi.

Opisivati utjecaj Arija Shamrona na obranu i sigurnost Izraela bilo bi kao da opisujete ulogu vode u stvaranju i održavanju života na Zemlji. Po mnogo čemu, Ari Shamron je utjelovljavao Izrael. Borio se u ratu koji je doveo do ponovne uspostave Izraela, a sljedećih šezdeset godina proveo je braneći svoju zemlju od raznih neprijatelja koji su je željeli uništiti. Njegova je zvijezda najjače sjala u vrijeme rata ili krize. Prvi put je imenovan za direktora Ureda ubrzo nakon katastrofe u Jomkipurskom ratu 1973. i ostao na tom položaju duže od bilo koga prije ili poslije njega. Kad je niz javnih skandala srozao ugled Ureda na najniže grane u povijesti, izvukli su ga iz mirovine, pa je uz Gabrielovu pomoć obnovio staru slavu Ureda. Njegovo drugo umirovljenje, poput prvoga, bilo je protiv njegove volje. U nekim se krugovima uspoređivalo s uništenjem drugog Hrama.

Shamron je sada bio siva eminencija. Iako više nije imao formalnih dužnosti ni titula, ostao je skrivena ruka koja je u Izraelu vodila sigurnosnu politiku. Nije bilo neobično ući u njegov dom u ponoć i zateći nekoliko muškaraca stisnutih oko kuhinjskog stola, podvrnutih rukava, kako viču jedan na drugoga kroz gust oblak cigaretnog dima a jedna Gilah, njegova patnička žena, sjedila je u susjednoj sobi sa svojim vezivom i svojim Mozartom, čekajući da dečki odu kako bi oprala suđe.

Uspio si izazvati pravu graju na drugoj obali kanala, sinko. No, u zadnje vrijeme to ti ionako dobro ide. Shamron otpuhne oblak dima prema stropu, gdje se u polumraku kovitlao kao da su olujni oblaci. Tvoj prijatelj Graham Seymour navodno je na rubu otkaza. Mazel tov, Gabriele. Nije loše za tri dana posla.

Graham će preživjeti. Uvijek preživi.

Uz koju cijenu? upita Shamron samoga sebe. Britanska ada i glavešine u službama MI5 i MI6 razjareni su zbog tvojih ostupaka. Govore neugodne stvari o prekidu suradnje s nama u ijelom nizu osjetljivih pitanja. Trenutačno nam oni trebaju, Gabriele. Kao i tebi. Zašto meni?

Možda nisi primijetio, ali mule u Teheranu uskoro će imati oje atomsko oružje. Naš novi predsjednik vlade i ja imamo isti tav. Ne želimo sjediti i čekati dok drugi snuju naše uništenje. A ad netko govori o tome da će nas zbrisati s lica zemlje, onda to imamo ozbiljno. Obojica smo izgubili obitelj u prvom holokaustu, nećemo u drugom izgubiti državu barem ne bez borbe.

Shamron skine naočale i provjeri jesu li stakla čista. Ako uđemo prisiljeni napasti Iran, možemo očekivati odmazdu njihove mjenske vojske u Libanonu, Hezbolaha. Znaj da je nedavno jedna ezbolahova delegacija tajno otputovala u Moskvu kako bi malo upovala. Nisu tražili ni babuške ni šubare. Išli su u posjet tvojem tarom prijatelju Ivanu Harkovu. Govori se da im je Ivan prodao tri tisuće protutenkovskih raketa Kornet za uporabu na vozilima, kao i ekoliko tisuća komada RPG 32. Navodno im je dao i velik popust er je znao da će koristiti to oružje protiv nas.

Sigurni smo da je Ivan u pitanju?

Guli smo njegovo ime u više razgovora koje smo prisluškiiali.

Shamron opet stavi naočale i načas promotri Gabriela. S rotivnicima kao što su Iran, Hezbolah i Ivan Harkov, trebaju nam rijatelji gdje god ih možemo naći, Gabriele. Zato želimo dobre odose s Britancima.

Shamron zastane. I zato moraš prekinuti oj beskrajni medeni mjesec i vratiti se kući.

Gabriel je znao kuda to vodi. Odlučio je da neće Shamronu lakšati zadatak postavljanjem potpitanja. Shamron, koji se očito rujavao zbog te namjerne šutnje, ugasi cigaretu u pepeljari na stoliću. Naš je novi predsjednik vlade već godinama tvoj obožavalj. To se ne može reći za njegov odnos prema sadašnjem direktoru Ureda. On i Amos radili su neko vrijeme zajedno u AMANu, izraelskoj vojnoj obavještajnoj službi. Tamo su se zamrzili, a mrze se i danas. Amos neće izdržati dugo. Prošlog tjedna, na večeri u četiri oka, predsjednik vlade pitao me koga želim kao sljedećeg šefa Ureda. Rekao sam mu tvoje ime, naravno.

Jasno sam dao do znanja da ne želim taj posao.

Već sam čuo taj govor. Zamoran je. Osim toga, ne odražava sadašnje stanje. Izraelu prijeti veća opasnost nego ikada. Ako nisi primijetio, trenutačno nismo baš omiljeni. Iranska prijetnja znači još veću nestabilnost i mogućnost sukoba u cijeloj regiji. Sto namjeravaš, Gabriele? Sjediti na svojem imanju u Italiji i restaurirati slike za papu?

Da.

To nije realno.

Možda tebi nije, Ari, ali ja ću to raditi. Dao sam život Uredu. Izgubio sam sina. Izgubio sam jednu ženu. Prolijevao sam tuđu i vlastitu krv. Gotov sam. Reci predsjedniku vlade da izabere nekoga drugoga. On te treba. Izrael te treba.

Ne misliš li da malo pretjeruješ?

Ne, samo sam iskren. Izrael je izgubio vjeru u svoje političke vođe. Naše se društvo osipa. Ljudima treba netko kome će vjerovati. Netko u koga će se pouzdati. Netko bez mrlje.

Bio sam ubojica. Ne bi se reklo da sam bez mrlje.

Bio si vojnik na tajnom bojištu. Dijelio si pravdu u ime onih koji je nisu mogli dobiti sami.

I usput sam izgubio sve. Zamalo sam izgubio sebe.

Ali život ti se obnovio poput neke od tvojih slika. Imaš Chiaru. Tko zna? Možda ćeš uskoro opet imati dijete.

Tajiš li mi nešto, Ari?

Shamronov upaljač ponovo bljesne. Njegove sljedeće riječi nisu bile upućene Gabrielu nego osvjetljenoj kupoli crkve SacreCoeur. Vрати se kući, Gabriele. Preuzmi vodstvo Ureda. Rođen si za to.

Tvoja je budućnost bila određena kad ti je majka nadjenula ime Gabriel.

Isto si mi rekao kad si me unovačio za operaciju »Božji gnjev«.

Jesam li? Shamron se malo osmjehne zbog te uspomene. Nije ni čudo da si onda pristao.

Shamron je već godinama ciljao na taj plan, ali nikad ga nije izrekao tako otvoreno. Ako bude toliko glup da prihvati tu ponudu, Gabriel je dobro znao kako će provesti ostatak života. Dapače, trebao je samo pogledati čovjeka koji stoji pred njim. Vođenje Ureda uništilo je Shamronovo zdravlje i razorilo mu obitelj. Izrael ga je cijenio kao nacionalni spomenik, ali za svoju djecu Shamron je bio otac kojeg nikad nema. Otac koji propušta rođendane i godišnjice. Otac koji se vozi u oklopljenim kolima, okružen naoružanim ljudima. To nije bio život koji je Gabriel htio, niti život koji bi nametnuo voljenim osobama. Nije imalo smisla reći te riječi Shamronu. Bolje je održati tračak nade i iskoristiti situaciju. Shamron bi to razumio. I on bi učinio istu stvar da su njihove uloge obrnute.

Kad bih morao preuzeti Ured?

Znači li to da prihvaćaš ?

Ne, to znači da ću razmisliti o toj ponudi, ali pod dva uvjeta.

Ne volim ucjene. PLO je to naučio na svojoj koži.

Želiš li čuti moje uvjete?

Kad baš moram.

Kao prvo, moram završiti sliku.

Shamron sklopi oči i klimne glavom. A kao drugo?

Izvući ću Grigorij a Bulganova iz Rusije prije nego što ga Ivan ubije.

Bojao sam se da ćeš to reći. Shamron povuče zadnji dim iz cigarete i polako je ugasi u pepeljari. Provjeri ima li u stanu kave. Znaš da bez kave nisam sposoban razgovarati o operacijama.

22.

Montmartre, Pariz

Gabriel je žličicom stavljao kavu u aparat i izvještavao Shamrona dok se voda grijala. Shamron je nepomično sjedio za stolicom, bez sakoa, dok je ruke sa staračkim pjegama zamišljeno sklopio ispod brade. Prvi put se pomaknuo da pročita pismo koje je Grigorij ostavio Olgi u Oxfordu, kao i trenutak poslije da uzme svoju prvu šalicu kave. Sipao je šećer u kavu kad je iznio svoj zaključak.

Jasno je da Ivan namjerava pronaći i ubiti sve koji su sudjelovali u operaciji protiv njega. Prvo Grigorija. Onda Olgu. Ali ti si onaj koga stvarno želi.

I što želiš da radim? Da provedem ostatak života skrivajući se?

Gabriel odmahne glavom. Da citiram velikog Arija Shamrona, ne želim sjediti i čekati dok drugi snuju moje uništenje. Čini mi se da imamo izbor. Možemo živjeti u strahu. Ili se možemo boriti.

Kako predlažeš da to učinimo?

Tako da prema Ivanu i njegovim operativcima postupamo kao da su teroristi. Tako da ih sredimo prije nego što napadnu još nekoga. Ako budemo imali sreće, možda čak i izvučemo Grigorija.

Gdje namjeravaš početi ?

Gabriel otvori džep na jednoj strani svoje putne torbe i izvuče uvećanu fotografiju mercedesa s dvije osobe na stražnjem sjedištu. Shamron navuče iznošene naočale za čitanje i prouči sliku. Onda Gabriel pred njega stavi drugu fotografiju, onu koja je bila spojena s pismom u Oxfordu. Grigorij i Irina u sretnija vremena...

Rekao bih da znamo kako su ga naveli da mirno uđe u automobil reče Shamron. Jesi li to podijelio sa svojim britanskim prijateljima?

Možda sam to smetnuo s uma dok sam bježao iz zemlje pred ruskom ekipom ubojica.

U društvu Seymourova prebjega. Shamron opet promotri fotografiju. Reci mi što si smislio, sinko.

Grigoriju sam nešto obećao one noći kad mi je spasio život.

Namjeravam održati obećanje.

Grigorij Bulganov ima britansku putovnicu. To znači da je on britanski problem.

Graham Seymour mi je u Londonu jasno dao do znanja jednu stvar, Ari. Britanci smatraju da je Grigorij moj prebjeg, a ne njihov. Ako ga ja ne pokušam izvući, nitko neće.

Shamron pokaže fotografiju. I misliš da ti ona može pomoći?

Vidjela im je lice. Čula im je glas. Ako uspijemo doći do nje, može nam pomoći.

Sto ako ti ne želi pomoći? Sto ako je dragovoljno sudjelovala u operaciji?

Naravno, sve je moguće... Ali?

Jako sumnjam u to. Prema onome što mi je govorio Grigorij, Irina je mrzila FSB i sve što FSB znači. Bio je to jedan od razloga zašto se njihov brak raspao.

Je li bilo drugih razloga?

Sramila se što Grigorij uzima novac od Ivana Harkova. Krvavi novac, kako je govorila. Nije ga htjela ni taknuti.

Možda se Irina predomislila. Rusi znaju dobro nagovarati, Gabriele.

Ako sam u životu išta naučio, naučio sam da svatko ima cijenu.

Možda imaš pravo, Ari. No nećemo biti sigurni dok je ne pitamo.

Razgovor? To predlažeš?

Nešto takvo.

Zašto misliš da je nisu ubili?

Jutros sam nazvao njezin ured. Javila se.

Shamron popije malo kave i razmisli o značenju onoga što je Gabriel rekao. Nešto mora biti jasno od početka. Ni ti, ni bilo tko drugi iz prošle operacije protiv Ivana ne smijete se vratiti u Moskvu ni u kojem slučaju. Nikada.

Ne namjeravam se vraćati.

Kako ćeš onda dogovoriti sastanak s njom? Gabriel iznese svoj plan u općim crtama. Shamron je među prstima vrtio upaljač dok je slušao: dva okreta udesno, dva okreta ulijevo.

Plan ima jednu manu. Pretpostavljaš da će surađivati.

Ne pretpostavljam ništa.

Moraš biti oprezan s njom dok ne budeš siguran kome je stvarno odana.

I nakon toga.

Vjerojatno želiš svoju staru ekipu.

S njima se ne moram upoznavati.

Koliko će me to koštati?

Gabriel natoči Shamronu još kave i osmijehne se. Stari je radio za Ured u vrijeme kad se brojio svaki šekel, i još se ponašao kao da operativni troškovi idu izravno iz njegova džepa.

Sto tisuća trebalo bi biti dovoljno.

Sto tisuća!

Mislio sam tražiti dvjesta.

Prenijet ću novac sutra ujutro na tvoj račun u Zurichu. Čim uspostaviš operativnu bazu, poslat ću ekipu.

Sto ćeš reći Amosu?

Što manje.

A Britancima?

Prepušti to meni. Izvijestit ću ih o tvojim planovima i dati im jasno do znanja da ćemo podijeliti sve informacije koje otkriješ. Shamron zastane. Pošteno ćeš ih podijeliti, je li, Gabriele?

Apsolutno.

Iskreno govoreći, sigurno će im laknuti što mi preuzimamo stvar. Britanska vlada nipošto ne želi još jedan sukob s Rusima, pogotovo sada kad britanska ekonomija grca. Važnije im je da ruski novac i dalje teče u londonske banke.

Preostaje jedan problem.

Samo jedan?

Olga.

Sutra ću je vratiti Britancima i posuti se pepelom u tvoje ime. Donio sam im jedan darak, neko blebetanje koje smo načuli u Libanonu o mogućem terorističkom napadu u Londonu.

Možeš im reći za to blebetanje, Ari, no bojim se da Olga neće tako brzo natrag u Britaniju.

Ne možeš je ostaviti ovdje u Parizu.

Neću. Povest ću je sa sobom. Ona je prilično sposobna, znaš.

Nešto mi govori da moj boravak u Londonu neće biti ugodan.

Shamron srkne kavu. Bolje da se posavjetuješ s Uzijem. Sto god radio, ne spominji naš razgovor o tome da ćeš stati na čelo Ureda.

Neće ga oduševiti to što ćeš mu biti nadređen.

Nisam ni rekao da prihvaćam posao, Ari. Rekao sam da ću razmisliti o tome.

Čuo sam što si rekao. Ali znam da me ne bi vukao za nos u ovako važnoj stvari.

Trebam još jednu uslugu dok si u Londonu. Koju?

Morao sam ostaviti Olginu mačku kod Juliana Isherwooda. Shamron opet počne premetati upaljač. Mrzim mačke. Jedino što mrzim više od mačaka je kad mi netko laže.

23.

Jezero Comoy, Italija

Jezero Como leži u sjeveroistočnom kutu pokrajine Lombardije, samo nekoliko kilometara od švicarske granice. To jezero u obliku naopakog slova »Y« okružuju visoki alpski vrhunci, kao i slikoviti gradovi i sela. To je jedno od najdubljih europskih jezera, kao i jedno od najzagađenijih, na žalost. Dapače, jedna je talijanska ekološka skupina nedavno ustanovila da je količina bakterija šezdeset i osam puta veća od količine pri kojoj je kupanje sigurno. Krivci su bili

zastarjeli kanalizacijski sustavi oko jezera, otpadne tvari s obližnjih njiva i vinograda, kao i manja količina kiše i planinskog snijega koja se opravdano ili neopravdano pripisivala globalnom zagrijavanju. Pod pritiskom mjesnog turizma, vlada je obećala da će poduzeti drastične mjere kako jezero ne bi otišlo u nepovrat. Većina Talijana nije imala velika očekivanja. Njihova je vlada bila kao šarmantan nitkov lako je obećavala, ali teško je ispunjavala obećanja. Ipak, kad se stoji na balkonima Ville Teresa, zaboravlja se da je veličanstveno jezero Como oštećeno na bilo koji način. Štoviše, u izvjesno doba dana i pod odgovarajućim svjetlosnim i vremenskim uvjetima, može se zamisliti da nema globalnog zagrijavanja, ni ratova u Iraku i Afganistanu, ni svjetske financijske krize, nikakve opasnosti koja bi prijetila onkraj prstena zaštitničkih planina. Vila, koju je u 18. stoljeću izgradio jedan bogati milanski trgovac, stajala na vlastitu malom poluotoku. Toj trokatnici tamnonarančaste oje moglo se pristupiti jedino čamcem to se jako svidjelo Herr einrichu Kieveru, glavnom operativnom direktoru tvrtke Matrix echnologies iz švicarskog grada Zuga. Herr Kiever je dao do znanja da traži mirno mjesto gdje će jegovi zaposlenici završiti posao na jednom važnom projektu bez metanja, u okolišu koji nadahnjuje na velike stvari. Nakon kratkog bilaska, izjavio je da mu Villa Teresa savršeno odgovara. Ugovori su otpisani na kavi u gradu Lagliu, domu jedne američke filmske zvijezde čija je razglašena nazočnost na Comu bila po mišljenju mnoih vjernih gostiju najveća pošast za jezero nakon izuma motora na enzin. Herr Kiever je cijeli najam platio čekom iz računa u banci Ziirichu. Zatim je obavijestio agenta za najam da želi potpunu rivatnost bez posluge, bez kuhara, bez daljnjih poziva iz agencije, o bude ikakvih problema, objasnio je, odmah će ih javiti agentu. Herr Kiever uselio se u vilu istog popodneva zajedno s dvije ene. Jedna je bila zavodljiva brineta s licem poput ruske ikone; drua je bila privlačna Talijanka koju su pratila dvojica tjelesnih čuvara put blizanaca. Bez znanja agencije za najam, Herr Kiever i tjelesni "uvari imali su kratku i burnu prepirku prije nego što su temeljito rovjerili

ima li u kući skrivenih mikrofona ili druge opreme za prisluškivanje. Kad su se uvjerali da je kuća sigurna, smjestili su se svojim sobama i čekali dolazak ostalih gostiju. Ovih je ukupno bilo šestero, četiri muškarca i dvije žene, a nisu došli iz Zuga nego iz bezlične uredske zgrade na Bulevaru kralja Saula u Tel Avivu. Doputovali su u Europu različitim letovima, pod lažnim imenima i s lažnim putovnicama. Troje je sletjelo u Rimu i odvezlo se na sjever; troje je sletjelo u Zürichu i odvezlo se na jug. Nekim čudom obje su skupine stigle na pristanište vile u razmaku od pet minuta. Herr ever, koji ih je dočekaao, nazvao je to dobrim znakom. Njih šestero nije se izjasnilo o tome. Već su prije plovili pod zvijezdom Herra Kievera, pa su znali da bonaca često bez najave prijeđe u olujno more.

To je znala i zadnja prinova u toj uglednoj družini operativaca, Iga Suhova. Čuli su za nju, naravno, ali nijedno od njih nije se ranije upoznao sa slavnom ruskom novinarkom. Gabriel ih predstavi s proračunatom suzdržljivošću koju može steći samo veteran među tajnim agentima. On Olgi reče njihova imena, ali izostavi prezimena i ne reče ništa o njihovim sadašnjim funkcijama ni prošlim djelatnostima. Gabriel je postupao kao da je tih šest pojedinaca potpuna nepoznanica, oruđe koje mu je prepustila neka viša sila. Prišli su joj u parovima i pažljivo joj stisnuli ruku. Prve su prišle žene, Rimona i Dina. Rimona je imala oko trideset pet godina i dugu kosu boje jeruzalemskog vapnenca. Ta bojnica izraelske vojske radila je više godina kao analitičarka za AMAN prije premještanja u Ured, gdje je sada bila članica posebnog odreda za Iran. Mala i crnokosa Dina radila je u Uredu kao specijalistica za terorizam, čije je užase doživjela iz prve ruke. U listopadu 1994. stajala je na trgu Dizengoff u Tel Avivu kad je Hamasov terorist na autobusu broj 5 detonirao svoj remen s bombama. Dvadeset i jedna osoba izgubila je život, a među mrtvima su bile Dinina majka i dvije sestre. Dina je bila teško ranjena u nogu i još je blago šepala.

Zatim su prišla dva četrdesetogodišnjaka, Yossi i Yaakov. Visoki i proćelavi Yossi trenutačno je radio u Istraživačkoj upravi za Rusiju tako je Ured nazivao svoj analitički odjel. Studirao je klasike na

oksfordskom koledžu All Souls i imao jak britanski izgovor. Zdepasti Yaakov s crnom kosom i boginjavim licem izgledao je kao da nema volje za knjige i učenje. Mnogo je godina radio u Sektoru za arapske poslove u izraelskoj službi za unutarnju sigurnost Shin Bet, gdje je novačio špijune i doušnike na Zapadnoj Obali i u Gazi. Poput Rimone, nedavno je premješten u Ured, gdje je plasirao agente u Libanon. Za njima je slijedio neobično neskladan par koji je imao jednu zajedničku osobinu. Obojica su tečno govorili ruski. Prvi je bio Eli Lavon. Vitak poput vilenjaka, s razbarušenom kosom i pametnim smeđim očima, Lavon je bio na glasu kao najbolji stručnjak za praćenje koji je ikad radio u Uredu. Odradio je bezbroj operacija rame uz rame s Gabrielom, kojem je bio blizak poput brata. Kao i Gabriel, Lavon je imao pomalo labave veze s Uredom. Kao profesor biblijske arheologije na Hebrejskom sveučilištu u Jeruzalemu, često se mogao naći u rovovima za iskopine, gdje je kopao kroz prašinu i ostatke drevne prošlosti Izraela. Dvaput godišnje na Akademiji je držao predavanja o tehnikama nadzora, a iz mirovine ga je stalno izvlačio Gabriel, koji na terenu ne bi bio posve miran kad mu legendarni Eli Lavon ne bi čuvao leđa.

Čovjek pokraj Lavona imao je oči boje leda i profinjeno beskrvno lice. Rođen u Moskvi kao dijete disidentskih židovskih znanstvenika, Mihail Abramov došao je u Izrael kao tinejdžer nekoliko tjedana nakon pada Sovjetskog Saveza. Taj »Gabriel bez savjesti«, kako ga je jedanput nazvao Shamron, pridružio se Uredu nakon što je radio u specijalnim snagama Sayeret Matkal, gdje je ubio nekoliko glavnih terorističkih mozgova Hamasa i Palestinskog islamskog džihada. Njegovi talenti nisu se svodili na oružje; prošlog ljeta u SaintTropezu uvukao se u pratnju Ivana Harkova zajedno s agenticom CIAe po imenu Sara Bancroft. Od svih okupljenih u vili kod jezera, jedino je Mihail imao to nezadovoljstvo da ruča s Ivanom. Poslije je priznao da je to bio najstrašniji doživljaj u njegovu radnom vijeku, što nije bila mala stvar za čovjeka koji je lovio teroriste po pustarama teritorija pod okupacijom Izraela.

U hodnicima i konferencijskim dvoranama na Bulevaru kralja Saula, tih šestero bilo je poznato pod šifrom »Barak« što je hebrejska riječ za munju zbog njihove sposobnosti da se brzo okupe i udare.

Zajedno su radili, često pod nepodnošljivo stresnim uvjetima, na tajnim bojištima od Moskve i Marseillesa do ekskluzivnog karipskog otoka SaintBarthelemy. Obično su postupali krajnje profesionalno, s rijetkim znacima sebičnosti ili sitničavosti. Povremeno bi neka trica, kao što je raspored spavanja, potaknula djetinjasti inat i napade zlovolje. Kad ne bi mogli sami riješiti spor, obratili bi se mudrome vladaru Gabrielu, koji bi odredbom nametnuo dogovor i nekako uvijek postigao da nitko ne bude zadovoljan, što bi na kraju svi smatrali pravdom.

Nakon što su uspostavili sigurnu vezu s Bulevarom kralja Saula, sjeli su za radnu večeru. Jeli su kao iznova okupljena obitelj, što su po mnogo čemu bili, ali njihov je razgovor bio oprezniji nego inače, i to zbog nove članice. Gabriel je po njihovim znatiželjnim licima znao da su u Tel Avivu čuli glasine. Glasine da je Amosovo vrijeme prošlo. Glasine da će Gabriel ubrzo zauzeti zasluženno mjesto u direktorovu uredu na Bulevaru kralja Saula. Jedino se Shamronova nećakinja Rimona usudila pitati ga je li to istina. To mu je došapnula na hebrejskom kako Olga ne bi razumjela. Kad se Gabriel pravio da nije čuo, udarila ga je nogom ispod stola, a na takav se osvetnički udarac mogao drznuti samo netko u rodu sa Shamronom.

Nakon večere prešli su u veliku dvoranu, gdje im je pred vatrom u kaminu Gabriel prvi put formalno opisao operaciju. Grigorij Bulganov, ruski prebjeg koji je Gabrielu dvaput spasio život, pao je u ruke Ivana Harkova i odveden je u Rusiju, gdje je sada sigurno podvrgnut temeljitom ispitivanju prije pogubljenja. Oni će ga izvući, reče Gabriel, i srediti Ivanove operative. Krenut će u akciju tako što će oni sami nekoga oteti i ispitati.

U nekoj drugoj zemlji i u nekoj drugoj obavještajnoj agenciji takav bi prijedlog možda dočekali izrazi nevjerice ili čak poruge. Ali ne u Uredu. Ured je imao riječ za takvo originalno razmišljanje: meshuggah, što je hebrejska riječ za »ludo«. Unutar Ureda nijedna

zamisao nije bila previše meshuggah. Ponekad se tražilo što više meshuggak To je bilo stanje duha. Zbog toga je Ured imao neku veličinu.

Od drugih agencija razlikovalo ih je još nešto: niži članovi imali su slobodu da savjetuju nadređene i čak da se protive njihovim tvrdnjama. Gabriel se nije uvrijedio kad je njegova ekipa krenula u temeljito demoliranje njegova plana. Unatoč svojoj raznolikosti dapače, većina njih nije uopće bila namijenjena za terenski rad izvršili su neke od najsmionijih i najopasnijih operacija u povijesti Ureda. Počinili su ubojstva i otmice, prijekave, krađe i krivotvorine. Bili su Gabrielove druge oči. Gabrielova sigurnosna mreža.

Rasprava je trajala još sat vremena. Uglavnom se odvijala na engleskom zbog Olge, ali povremeno bi prešli na hebrejski zbog sigurnosnih razloga ili zato što nijedan drugi jezik ne bi pomogao. Ponekad bi se netko uzrujao ili bi pala rijetka uvreda, ali ton je uglavnom ostao uljudan. Kad je zadnje pitanje riješeno, Gabriel je završio sastanak i razdijelio ekipu u radne skupine. Yaakov i Yossi trebali su nabaviti vozila i osigurati putove. Dina, Rimona i Chiara trebale su pripremiti lažnu tvrtku i napraviti sve potrebne internetske stranice, rošure i pozivnice. Mihail i Eli Lavon, koji su govorili ruski, bit će

duženi za ispitivanje, s Olgom kao savjetnicom. Gabriel nije imao ikakav konkretan zadatak, osim nadzora i brige. To je prikladno, misli on, budući da je tu ulogu već mnogo puta igrao Shamron.

U ponoć, kad su raščistili stol i oprali sude, pošli su na kat u x>je sobe kako bi odspavali nekoliko sati. Gabriel i Chiara, sami glavnoj spavaćoj sobi, prvo su tiho vodili ljubav. Poslije su ležali dno do drugoga u mraku: Gabriel je zurio u strop, a Chiara mu klizila vrškom prsta po obrazu.

Gdje si ? upita ona.

U Moskvi odgovori on.

Sto radiš?

Gledam Irinu.

Sto vidiš ?

Nisam još siguran.

Chiara načas zašuti, a onda reče: Ti si najsretniji kad su oni tobom, Gabriele. Možda je Uzi imao pravo. Možda je Ured tvoja dina obitelj. Moja obitelj si ti, Chiara.

Jesi li siguran da ih želiš ostaviti?

Siguran sam.

Čujem da Shamron ima druge planove.

On uvijek ima druge planove.

Kad ćeš mu reći da odbijaš njegovu ponudu?

Čim Grigorija izvučem iz Rusije.

Obećaj mi nešto, Gabriele. Obećaj mi da se nećeš previše ribližavati Ivanu. Ona ga poljubi u usta. Ivan voli razbijati odne stvari.

24.

Bellagio, Italija

Turistička udruga sjeverne Italije (NITA) zauzimala je apartman s nekoliko malih ureda u jednoj uskoj pješačkoj ulici grada Bellagija ili je barem tako tvrdila. Njezin je navodni cilj bilo poticanje turizma u sjevernoj Italiji kroz agresivnu promidžbu neusporedive ljepote i načina života u toj regiji, pogotovo za turističke agencije i putopisce iz drugih zemalja. Internetska stranica udruge pojavila se ubrzo nakon što se Gabrielova ekipa sastala u Villi Teresi na drugoj obali jezera. Pojavila se i otmjena brošura, koja nije tiskana u Italiji nego u Tel Avivu, s pozivom na treći godišnji zimski seminar i prezentaciju u hotelu Villa Serbelloni neobično, budući da se nitko u hotelu Serbelloni ne bi sjetio prvog godišnjeg seminara, pa čak ni drugog. Kad su do početka konferencije ostala samo sedamdeset i dva sata, organizatori su se uzrujali jer je netko odustao u zadnji čas, pa su potražili zamjenu. Odmah im je pala na pamet Irina Bulganova iz

agencije Galaxy Travel u Tverskoj ulici u Moskvi. Da je NITA bila obična turistička udruga, možda bi posumnjala može li gospođa Bulganova doći u Italiju u tako kratkom vremenu. Ali NITA je imala sredstva i načine kojima nisu raspolagale ni najnaprednije organizacije. Upali su joj u kompjuter i provjerili poslovni raspored u kalendaru. Pročitali su njezinu elektronsku poštu i slušali njezine telefonske razgovore. Njihovi kolege u Moskvi pratili su gospodu Bulganovu gdje god bi pošla, a čak su joj i zavirili u putovnicu da se uvjere je li važeća.

Njihova su istraživanja mnogo otkrila o njezinu zamršenom osobnom životu. Na primjer, saznali su da je gospođa Bulganova nedavno ostavila ljubavnika, praktički bez objašnjenja. Saznali su da noću teško spava i da više voli glazbu od televizije. Saznali su da je nedavno nazvala sjedište FSBA tražeći da joj kažu gdje joj je bivši muž, što su oni glatko odbili. Kad se sve uzme u obzir, smatrali su da bi žena kao gospođa Bulganova vrlo rado iskoristila priliku za besplatan posjet Italiji. A koja Moskovljanka ne bi? Na dan kad je poslana pozivnica, prognoza je najavljivala gust snijeg i temperature od minus dvadeset.

Poslana je emailom, a potpisala ju je glavom i bradom Veronica Ricci, predsjednica uprave NITAE. Pozivnica je počinjala s isprikama što šalju ponudu u zadnji čas, a završavala je s obećanjima o letu prvog razreda, smještaju u luksuznom hotelu i gurmanskoj talijanskoj hrani. Ako gospođa Bulganova odluči doći čemu se NITA usrdno nada poslat će joj sve informacije, avionske karte i dar dobrodošlice. U poruci se nije spominjalo da su navedeni materijali već u Moskvi i da će ih isporučiti dostavljačka tvrtka koja ne postoji. Nije se spominjalo ni da će gospođa Bulganova ostati pod prismotrom kako bi bilo sigurno da je ne prate agenti Ivana Harkova. U poruci je bio samo jedan zahtjev: da odgovori što prije, kako bi se našlo drugo rješenje u slučaju da ona ne može doći.

Srećom, pokazalo se da nema potrebe za time, jer je točno sedam sati i dvanaest minuta nakon slanja te poruke stigao odgovor iz

Moskve. U Villi Teresi slavlje je bilo bučno ali kratko. Irina Bulganova dolazi u Italiju. A oni još moraju mnogo raditi.

U svakoj operaciji, kako je volio govoriti Shamron, postoji usko grlo. Ako uspješno prođete kroza nj, operacija će lako zaploviti na otvoreno more. Ako skrenete s puta, čak i malo, operacija će se nasukati na grebenima, ili još gore, smrskati na hridinama. U ovoj operaciji, usko grlo bila je upravo Irina. U tom času još nisu znali je li ona dar s neba ili im dovodi vruga na kućni prag. Ako s njom postupe kako treba, to bi mogla biti jedna od najboljih operacija njihove ekipe. Ako samo jedanput pogriješe, mogli bi svi izgubiti život zbog nje.

Vježbali su kao da im život ovisi o tome. Mihailov ruski bio je bolji od Lavonova, pa je Mihail unatoč svojoj mladosti izabran za glavnog inkvizitora. Lavon, obdaren srdačnim licem i miroljubivim držanjem, igrat će ulogu dobročinitelja i mudraca. Jedina nepoznanica, naravno, bila je sama Irina. Olga im je pomogla da se pripreme za nepredviđene slučajeve. U Gabrielovoj režiji, bila je čas prestravljena, čas ratoborna. Psovala ih je na pasja kola, grcala u suzama, zavjetovala se na šutnju, a u jednom trenutku skočila je na njih u slijepom bijesu. Kad je došla zadnja noć, Mihail i Lavon bili su sigurni da su spremni za svaku verziju Irine koja bi mogla doći. Samo im je još trebala zvijezda predstave.

Je li ona Ivanova marioneta ili Ivanova žrtva? To ih je pitanje mučilo od početka, ali u dugoj zadnjoj noći iščekivanja nije im izlazilo iz glave. Gabriel je jasno rekao da vjeruje u Irinu, ali Gabriel je prvi priznao da treba uzeti u obzir njegovu poznatu sklonost Ruskinjama. Kako je uvijek ponavljao, žene su jedina nada Rusije. Drugi članovi ekipe, a pogotovo Yaakov, mnogo su manje optimistično gledali u budućnost. Yaakov je vidio čovječanstvo u najgorem izdanju i bojao se da će jednu od Ivanovih agentica uvesti u svoj krug. To što je još živa, tvrdio je, dokazuje njezinu perfidnost. Da je Irina dobra, Ivan bi je ubio govorio je Yaakov. Ivan je takav.

Uz pomoć svojih ljudi u Moskvi i na Bulevaru kralja Saula, pažljivo su pratili Irinine zadnje pripreme, tražeći znakove podvale. Navečer

prije njezina polaska pratili su dva telefonska poziva, jedan prijateljici iz djetinjstva, a drugi majci. Čuli su kako joj budilica zvoniti u neljudsko vrijeme dva i trideset ujutro i ponovo čuli zvonjavu deset minuta poslije, dok se ona tuširala. U tri sata i pet minuta vidjeli su načas njezin temperament kad je nazvala taksislužbu jer joj taksi još nije došao. Mihail, koji je poslušao snimku tog poziva preko sigurne veze, nije htio prevesti poziv ostalima u ekipi. Ako Irina nije prvoklasna glumica, rekao je, njezin je bijes stvaran.

Pokazalo se da je taksi kasnio samo petnaest minuta, što je bilo neobično dobro za kraj siječnja, pa je stigla u zračnu luku Seremetjevo u 3 i 45. Shmuel Peled, terenac iz Moskovske postaje, načas ju je vidio kad je bijesno izjurila iz taksija i krenula do terminala. Njezin avion, let Austrian Airlines 606, poletio je na vrijeme i stigao u bečku zračnu luku Schwechat u 6 i 47. Dina, koja je sletjela u glavni grad Austrije dan ranije, već je čekala kad se Irina pojavila u aerodromskoj zgradi. Na sigurnom razmaku pratila ju je do međunarodnog odlaska, pa su sjele na svoja mjesta u trećem redu odjeljka prve klase Irina na mjestu 3C uz prolaz, a Dina na mjestu 3A pokraj prozora. Kad su sletjele u Milanu, poslala je poruku Gabrielu. Zvijezda je stigla. Počinje predstava.

Čim su se otvorila vrata zrakoplova, Irina se požurila prema šalteru za provjeru putovnica, marširajući kao da je na paradi, izazovno podigavši glavu. Poput većine Rusa, ježila se što mora imati posla s uniformiranim ljudima, a putne isprave pokazala je kao da se sprema za borbu. Nakon što su joj zaželjeli dobrodošlicu u Italiji, krenula je prema čekaonici međunarodnog dolaska, gdje je Chiara držala znak »NITA: DOBRO DOŠLA, IRINA BULGANOVA, GALAXY TRAVEL.« Vječno prisutni Chiarini tjelesni čuvari Lior i Motti stajali su kod obližnjeg pulta za informacije, ne skidajući oka s plijena.

Nitko se nije obazirao na Dinu, koja je otišla do parkirališta, gdje je Gabriel stajao na vratima unajmljenog luksuznog minibusa, L crnom odijelu vozača i sa širokim sunčanim naočalama. Dva automobila dalje, Yaakov je sjedio za volanom Lancie Sedan i glumio i čita sportsku rubriku novina Corriere della Sera. Dina je sjela na

suvozačko mjesto i gledala Irinu kako se ukrcava u minibus. Nakon što je na brzinu provjerio ima li u koferima uređaje za praćenje, Gabriel ih utovari u prtljažnik.

Vožnja je trajala devedeset minuta. Vježbali su je više puta, pa tog jutra već znali put zatvorenih očiju. S aerodroma su krenuli na sjeveroistok kroz nekoliko gradića i sela prema gradu Comu. Da je hotel Villa Serbelloni bio uistinu njihovo odredište, udaljili bi se od naopakog ipsilona jezera i krenuli ravno u Bellagio. Ali oni su išli zapadnom obalom prema Tremezzu i stali na privatnom molu. Tamo ih je čekao čamac u kojem je Lior bio za kormilom, a Motti na krmi. Čamac je po mirnoj vodi zaljeva polako prenio Chiaru i Irinu do velike narančaste vile koja je stajala na vrhu svojeg malog rta. U velikom predvorju stajao je čovjek s očima boje leda i profinjenim beskrvnim licem. Dobro došli u Italiju reče on Irini na savršenom ruskom. Mogu li vidjeti vašu putovnicu, molim?

25.

Jezero Como, Italija

Postoji zvučni zapis onoga što se zatim odvijalo. Traje jednu minutu i dvanaest sekunda, a pohranjen je i dan danas u arhivima Bulevara kralja Saula, gdje se smatra obveznom lektinom zato što je poučan u pogledu obavještajnog posla, ali uvelike i zato što je zabavan.

Gabriel ih je upozorio da je Irina temperamentna, ali svejedno ih je zapanjila žestina njezine reakcije. Eli Lavon, kao biblijski arheolog, poslije je to opisao kao jednu od epskih bitaka u povijesti židovskog naroda.

Gabriel nije bio nazočan. U tom je času čamcem prelazio zaljev i slušao što se događa preko minijaturene slušalice. Kad je začuo zvuk koji mu se učinio kao razbijanje kristalne vaze, požurio je u vilu i

provirio kroz vrata blagovaonice. Tada je čarka već završila i proglašeno je primirje. Irina je sjedila na jednoj strani pravokutnog stola, teško dišući zbog napora, dok su joj Yaakov i Rimona držali ruke. Pokraj njih je stajao Yossi, razderane košulje, s četiri usporedna traga noktiju na zapešću jedne ruke. Dina je stajala do njega, a lijevi joj se obraz rumenio kao da je upravo dobila pljusku, što se i dogodilo. Mihail je bezizražajna lica sjedio nasuprot Irine. Lavon je kao dobri policajac sjedio pokraj njega i oborio pogled na svoje sitne ruke kao da mu je vrlo neugodno zbog tog ružnog prizora. Gabriel se iskrade do knjižnice, gdje je Olga Suhova, bivša istraživačka novinarka i sadašnja redovna članica ekipe, sjedila pred ekranom sa slušalicama na ušima. Gabriel sjedne pokraj nje i stavi drugi par slušalica, a onda se zagleda u ekran. Mihail je polako listao stranice Irinine putovnice s birokratskom drskošću. On stavi putovnicu na stol i zagleda se u Irinu. Zatim opet progovori na ruskom. Gabriel oslobodi jedno uho kako bi slušao Olgin prijevod ispitivanja.

Vi ste Irina Josiovna Bulganova, rođena u prosincu 1965. u Moskvi?
Točno.

Irina Josifovna Bulganova, bivša žena prebjega Grigorija Nikolajeviča Bulganova iz ruske Federalne službe sigurnosti?
Točno.

Irina Josifovna Bulganova, izdajnica i uhoda koja radi za neprijatelje Ruske Federacije?

Ne razumijem.

Mislim da razumijete. Mislim da vrlo dobro razumijete.

Olga makne pogled s ekrana. Možda ne bi smio biti tako grub prema njoj. Jadnica je nasmrt uplašena.

Gabriel ne odgovori. Na kraju će Mihail možda smanjiti pritisak. Ali ne još. Prvo im trebaju odgovori na neka pitanja. Je li ona Ivanova marioneta ili Ivanova žrtva? Je li ju poslalo nebo ili je među njih došla sljedbenica vruga?

26.

Jezero Como, Italija

Ko ste vi? upita ona.

Ako vam treba neko ime, možete me zvati Jevgenij.

Za koga radite?

To nije važno.

Jeste li Rus?

Ni to nije važno. Važna je vaša putovnica. Kao građanka Ruske Federacije ne smijete ući u Veliku Britaniju ako niste prethodno dobili vizu. Molim vas, recite mi kako ste uspjeli ući u zemlju bez vize.

Nikad u životu nisam bila u Britaniji.

Irino Josifovna, vi lažete.

Govorim istinu. Sami ste rekli. Rusima treba viza da bi ušli i Veliku Britaniju. U mojoj putovnici nema vize. Prema tome, očito je da nikad nisam bila tamo.

Ali otišli ste u London ovaj mjesec kako biste pomogli pri otmici vašeg bivšeg muža, pukovnika Grigorija Nikolajeviča Bulga ova iz ruske Federalne službe sigurnosti.

To je čista glupost.

Bili ste u vezi s bivšim mužem nakon što je prebjegao u Veliku Britaniju?

Nakon oklijevanja, ona reče istinu. Jesam.

Razgovarali ste o mogućnosti da obnovite ljubav. Da ponovo živite zajedno. Možda da se ponovo oženite.

To nije vaša stvar.

Sve je moja stvar. A sada mi odgovorite. Grigorij je htio da dođete u London?

Nikad nisam pristala ni na što.

Ali razgovarali ste o tome.

Samo sam slušala.

Irino Josifovna, vaš muž je prebjeg. Razgovor s njim je veleizdaja. Grigorij je kontaktirao mene. Nisam učinila ništa loše.

Opirala se. Gabriel je bio spreman na tu mogućnost. Gabriel je bio spreman na sve. Osini je bičem, pomisli on. Neka zna da misliš ozbiljno.

Mihail stavi tri lista papira na stol. Gdje ste bili desetog i jedanaestog siječnja?

Bila sam u Moskvi.

Pitat ću vas još jedanput. Dobro razmislite prije nego što odgovorite. Gdje ste bili desetog i jedanaestog siječnja?

Irina je šutjela. Mihail pokaže prvi list papira.

Kalendar u vašem kompjuteru nema bilježaka ni na jedan od tih datuma. Nema sastanaka. Nema poslovnih ručkova. Nema dogovorenih telefonskih poziva klijenata. Nema ničega.

Siječanj je loš mjesec. Ove godine je i recesija...

Mihail je prekine naglim pokretom ruke i lupne prstima po drugom listu papira. Na vašem popisu poziva piše da vam je stiglo više od trideset poziva na mobilni telefon, ali da vi niste nazvali nikoga.

Dok je vladala tišina, on upre prstom u treći list papira.

Vaša elektronska pošta pokazuje isto: dobili ste mnogo emailova, ali niste poslali nijedan. Možete li to objasniti?

Ne mogu.

Mihail izvadi veliku omotnicu iz aktovke koja mu je ležala kod nogu.

Otvorivši je ozbiljno kao da je na sprovodu, on izvadi fotografiju: pukovnik Grigorij Bulganov ulazi u mercedes u londonskoj ulici Harrow desetog siječnja navečer, u 18 sati i 12 minuta. Pažljivo držeći fotografiju za rub, kao da je to ključan dokaz koji se ne smije oštetiti, on je okrene tako da je Irina može vidjeti. I dalje je stoički šutjela, ali izraz lica joj se promijenio. Gabriel, gledajući njezino lice na ekranu, prepozna strah. Stari strah, pomisli on, kao da se sjetila noćne more iz djetinjstva. Ako još malo ustraju, imat će je. Upravo tada Mihail pokaže drugu fotografiju, istu kao prvu ali uvećanu. Bila je zrnata i vrlo nejasna, ali nije bilo sumnje tko je žena koja u automobilu sjedi pokraj prozora.

Ovo znači da ste sudjelovali u vrlo teškom zločinu počinjenom na britanskom tlu. Irina je zvjerala po sobi kao da traži izlaz. Mihail mirno vrati obje fotografije u aktovku.

Počnimo ispočetka, može? Ovaj put ćete mi reći istinu. U putovnici nemate vizu za Veliku Britaniju, ni važeću ni nevažeću. Kako ste ušli u zemlju?

Ona odgovori vrlo tiho, gotovo nečujno. Dapače, Mihail i Lavon nisu uopće bili sigurni što je rekla. Ipak, nije bilo nikakvih nedoumica među slušačima u knjižnici, koji su dobivali kristalno čist signal preko dva vrlo osjetljiva mikrofona skrivena nekoliko centimetara od Irinina mjesta za stolom. Olga pogleda Gabriela i reče: Imamo je. Mihail pogleda Irinu i reče joj da mora govoriti glasnije.

Koristila sam drugu putovnicu reče ona jačim glasom.

Hoćete reći da je glasila na drugo ime?

Tako je.

Tko vam je dao tu putovnicu?

Rekli su da su Grigorijevi prijatelji. Rekli su da moram imati IU putovnicu radi moje sigurnosti.

Zašto mi to niste odmah rekli?

Rekli su mi da nikada ne smijem o tome razgovarati ni sa kim. Rekli su mi da će me inače ubiti. Po obrazu joj klizne suza. Ona je brzo otare, kao da se srami svoje slabosti. Prijetili su da će mi poubijati cijelu obitelj. To nisu ljudi. To su životinje. Molim vas, vjerujte mi. Ne odgovori joj Mihail nego čovjek lijevo od njega, koji je do tada šutio. Simpatični čovječuljak s razbarušenom kosom i zgužvanim odijelom. Dobri policajac, koji je sada u ručicama držao jedno pismo. Pismo koje je Grigorij Bulganov ostavio u Oxfordu dva tjedna prije nestanka. On Irini preda pismo kao da supruzi palog vojnika predaje zastavu s lijesa. Ruke su joj se tresle dok je čitala.

Zbog želje da ponovo budem sa svojom bivšom ženom, bojim se da sam je doveo u opasnost. Kad bi tvoji ljudi u Moskvi povremeno provjerili je li ona dobro, bio bih ti zahvalan.

Mislimo da nije mrtav reče Lavon. Još nije. Ali moramo djelovati brzo ako ga želimo izvući.

Tko ste vi?

Prijatelji, Irino. Možete nam vjerovati.

Sto želite od mene?

Ispričajte nam kako su to učinili. Ispričajte nam kako su se dočepali vašeg muža. I što god pričali, ne izostavljajte ništa. Možda vas to čudi, Irino, ali najsitnije pojedinosti nekad su najvažnije.

27.

Jezero Como, Italija

Ona upita smije li dobiti čaj i cigaretu. Yossi i Dina pobrinu se za čaj; Lavon, teški ovisnik o cigaretama, pridruži joj se u pušenju. Kad ih je duhan tako zbližio, ona okrene tijelo za nekoliko stupnjeva i položi ruku na obraz kao paravan koji je izbacio Mihaila iz njezina vidnog polja. Mihail za Irinu više nije postojao. I zato se nije obraćala Mihailu kad je rekla da joj se 19. prosinca prvi put obratio čovjek koji ju je prijevarom uvukao u otmicu njezina muža. Točno se sjećala datuma zato što je to bio njezin rođendan. Na isti se dan rodio Leonid Brežnjev, što je u njezinu djetinjstvu bila velika čast u školi.

Sjećala se i da je bio ponedjeljak, a kolege su je odveli na šampanjac i suši u klub 02 u hotelu RitzCarlton. Zbog stanja ruskog gospodarstva, to joj se činilo vrlo rasipno. Ali svi su oni tražili izliku da se napiju, a njezin je rođendan bio sasvim dobar razlog. Napili su se do osam, onda su zajedno lunjali do deset, kad su doteturali do Tverske ulice i potražili svoje automobile, iako nitko od njih nije bio u stanju voziti, pa ni Irina Josifovna Bulganova, bivša žena prebjega Grigorija Nikolajeviča Bulganova.

Ostavila je automobil nekoliko blokova dalje, u jednoj uskoj ulici gdje je moskovska policija za umjereni mito, naravno, dopuštala Moskovljanima da parkiraju po cijeli dan bez straha od kazne.

Policajac na dužnosti bio je prištavo dijete od dvadeset godina koje je izgledalo kao da se zamrznulo na toj hladnoći. Još pod djelovanjem alkohola, Irina mu je pokušala dati šaku rubalja. Ali momak se odmaknuo i energično odbio uzeti novac. Irini je to isprva bilo smiješno. Onda je primijetila da pokraj njezina automobila netko stoji. Odmah je znala kakav je to čovjek. Bio je to član siloviki, bratstva bivših i sadašnjih dužnosnika ruske službe sigurnosti. Irina je to znala zato što je dvanaest godina bila u braku s takvim čovjekom. Bile su to najgore godine njezina života.

Irina je pomislila na bijeg, ali znala je da nije u stanju za tako nešto. Čak i da nije pijana, ne bi se mogla dugo skrivati. U Rusiji je to nemoguće. Zato mu je prišla, skupila hrabrosti i oštro ga upitala zašto se mota oko njezina automobila. Muškarac joj je poželio dobru večer u ruskom stilu, rekavši njezino ime i očevo ime a onda se ispričao što se susreću u tako neobičnim okolnostima. Rekao je da ima važnu poruku koja se tiče njezina muža. Bivšeg muža odgovorila je Irina. Bivšeg muža ispravio se on. Inače, dodao je, može ga zvati Anatolij.

Pretpostavljam da vam nije pokazao nikakve osobne isprave? upita Lavon najmekšim glasom koji je smogao.

Naravno da nije.

Molim vas, možete li ga opisati?

Visok, dobro građen, snažna čeljust, prosijeda plava kosa.

Koje dobi?

Prevalio pedesetu.

Brada ili brkovi? Ne.

Naočale?

Tada ne. Poslije da.

Lavon odluči okaniti se toga. Za sada.

Sto je bilo dalje?

Ponudio je da će me odvesti na večeru. Rekla sam mu da nemam običaj večerati s neznancima. Rekao je da on nije neznanac, nego da je Grigorijev prijatelj iz Londona. Znao je da mi je rođendan. Rekao je da ima dar za mene.

A vi ste mu vjerovali zato što ste razgovarali s Grigorijem?

Tako je.

Pa ste pošli s njim? Da.

Kako ste putovali?

Mojim automobilom.

Tko je vozio? On.

Kamo ste išli?

U kavanu »Puškin«. Znete li za kavanu »Puškin«?

Lavon gotovo neprimjetno klimne glavom, pokazujući da uistinu zna za slavnu kavanu »Puškin«. Unatoč financijskoj krizi, i dalje je bilo gotovo nemoguće tamo rezervirati mjesto. Ali čovjek po imenu Anatolij nekako je uspio osigurati dragocjen stol za dvoje u jednom mirnom kutu na drugom katu. Naručio je šampanjac, iako njoj uopće nije bilo do toga, a onda je nazdravio. Zatim joj je dao kutiju za nakit. Unutra je bila zlatna narukvica s porukom. Rekao je da joj oboje šalje Grigorij.

Je li nešto pisalo na kutiji za nakit?

Bulgari. Narukvica je sigurno koštala cijelo bogatstvo.

A poruka? Je li bila napisana Grigorijevom rukom?

Tako je izgledalo.

Sto je pisalo?

Pisalo je da više ne želi nijedan moj rođendan provesti bez mene. I da želi da dođem u London s čovjekom po imenu Anatolij. I da se ne brinem za novac. Sve će srediti i platiti Viktor.

Bez prezimena?

Bez prezimena.

Ali znali ste da je to Viktor Orlov?

Na internetu sam čitala o Grigoriju i Viktoru. Čak sam vidjela fotografiju njih dvojice zajedno.

Je li Anatolij opisao svoj odnos s Orlovom?

Rekao je da radi za njega u svojstvu sigurnosti.

Doslovno je tako rekao? Da.

A pismo? Pretpostavljam da vas je dirnulo.

Irina posramljeno klimne glavom. Sve je izgledalo stvarno.

Naravno da je tako izgledalo, pomisli Gabriel gledajući Irinu na ekranu. Izgledalo je stvarno zato što je Anatolij, poput Gabriela, bio profesionalac, koji je dobro znao vještine manipuliranja i zavođenja. Zato se Gabriel nije iznenadio kad je Irina rekla da je ostatak večeri s Anatolijem provela u ugodnu razgovoru. Razgovarali su o mnogo čemu, rekla je, lako prelazeći s teme na temu kao da su stari prijatelji. Činilo se da Anatolij zna svašta o Irininu braku, a neke je stvari mogao znati jedino ako mu ih je Grigorij rekao ili je barem tada vjerovala u to. Dok su jeli desert, gotovo usput je spomenuo da je britanska vlada spremna dati joj azil ako dođe u London. Novac neće biti problem, rekao je. Viktor će se pobrinuti za novac. Viktor će se pobrinuti za sve.

I pristali ste poći ? upita Lavon.

Pristala sam na kratak posjet, ništa više od toga.

A onda?

Razgovarali smo o putovanju. Rekao je da zbog Grigorijeva položaja treba jako paziti. Inače bi se moglo dogoditi da me ruska policija ne pusti iz zemlje. Rekao mi je da nikome ne govorim ništa. Da će mi se javiti kad bude vrijeme za odlazak. Onda me odvezao kući. Nije me ni pitao za adresu. Već ju je znao.

Jeste li ikome išta rekli?

Nikome.

Kad vam se opet javio?

Devetog siječnja, kad sam izlazila iz ureda. Jedan mi je muškarac prišao u Tverskoj ulici i rekao mi da pogledam u ormar spavaće sobe kad se vratim kući. Unutra su bili koferi i putna torba. U koferima je bila uredno poslagana odjeća, sve po mjeri. U putnoj torbi su bile uobičajene stvari, ali i ruska putovnica, avionske karte za London i lisnica puna kreditnih kartica i gotovine. Unutra su bile i upute koje sam morala spaliti nakon što ih pročitam.

Trebali ste otputovati sljedeći dan?

Tako je.

Kakva je bila putovnica?

Imala je moju fotografiju i lažno ime.

Koje ime?

Natalija Primakova.

Zgodno reče Lavon.

Da reče ona. Svidjelo mi se.

28.

Jezero Como, Italija

Te noći nije spavala. Nije ni pokušavala. Bila je previše nervozna. Previše uzbuđena. A možda i previše uplašena. Hodala je po sobama stančića koji je nekad dijelila s Grigorijem, promatrajući čak i najmanje sitnice kao da ih više nikad neće vidjeti. Prekršila je Anatolijeve stroge upute i nazvala majku, što je bila obiteljska tradicija prije svakog većeg putovanja, a u kofere Natalije Primakove spremila je neke osobne stvari. Svežanj požutjelih pisama. Medaljon s bakinom fotografijom. Zlatni križić koji joj je majka dala nakon pada komunizma. Napokon, njezin vjenčani prsten.

Mislili ste da možda zauvijek odlazite iz Rusije?

Dopustila sam sebi da uzmem u obzir tu mogućnost.

Sjećate li se koji je bio broj vašeg leta?

Aeroflot, let 247, odletio iz Seremetjeva u 2:35 popodne, sletio na Heathrow u 3:40.

Svaka vam čast.

To mi je posao.

Kad ste otišli iz stana?

U deset. Moskovski je promet strašan u to doba dana, pogotovo na Lenjingradskom prospektu.

Kako ste išli do zračne luke?

Poslali su automobil po mene.

Je li bilo problema s vašom novom putovnicom?

Ne, nikakvih.

Jeste li putovali prvom ili turističkom klasom?

Prvom klasom.

Jeste li ikoga prepoznali u avionu?

Nikoga.

A kad ste stigli u London? Je li tamo bilo problema s puvnicom?

Ne. Kad me je carinik upitao zašto sam došla, rekla sam og turizma.

Odmah mi je stavio pečat i poželio mi ugodan boak.

A kad ste došli u čekaonicu?

Vidjela sam Anatolij a kako čeka kod ograde. Stanka, a tim: Zapravo, on je vidio mene. Isprva ga nisam prepoznala.

Nosio je naočale?

I pusteni šešir.

Možete li opisati njegovo držanje, molim vas?

Mirno, vrlo poslovno. Uzeo mi je jednu torbu i odveo me o izlaza. Vani je čekao automobil.

Sjećate li se marke?

Bio je mercedes.

Koje klase ?

Ne razumijem se u to. Ali bio je velik.

Koje boje?

Crne, naravno. Mislila sam da je Viktorov. Čovjek kao Vikr Orlov sigurno se vozi jedino u crnim automobilima.

Sto se zatim zbilo?

Rekao je da Grigorij čeka na sigurnom mjestu. Ali da se prvo oramo radi moje zaštite pobrinuti da nas nitko ne prati.

Je li rekao tko bi vas mogao pratiti ?

Ne, ali očito je mislio na rusku obavještajnu službu.

Je li razgovarao s vama?

Najveći dio vremena bio je na telefonu.

Je li on zvao ili su zvali njega?

I jedno i drugo.

Je li govorio engleski ili ruski ?

Samo ruski. Vrlo kolokvijalan.

Jeste li se zaustavljali?

Samo jedanput.

Sjećate li se gdje?

Bilo je to na mirnoj cesti nedaleko od zračne luke, kod nekakvog ribnjaka ili umjetnog jezera. Vozač je izašao iz automobila i nešto radio sprijeda i straga.

Je li možda mijenjao tablice?

Ne znam. Već je pao mrak. Anatolij se držao kao da se ništa ne događa.

Sjećate li se možda koliko je bilo sati?

Ne, ali nakon toga smo krenuli ravno u centar Londona. Vozili smo se uz Hyde Park kad je zazvonio Anatolijev telefon. Rekao je nekoliko riječi na ruskom, a onda je pogledao mene i osmjehnuo se. Rekao je da možemo otići do Grigorija.

Sto je onda bilo?

Sve se događalo jako brzo. Malo sam se našminkala i uredila kosu. Onda sam krajičkom oka nešto primijetila. Neki pokret. Ona zastane. Anatolij je držao pištolj u ruci. Uperio ga je meni u srce. Rekao je da će me ubiti ako progovorim.

Ona zašuti, kao da ne želi dalje. Zatim, kad ju je Lavon blago zamolio, ona nastavi.

Automobil je vrlo naglo stao, a Anatolij je drugom rukom otvorio vrata. Na pločniku sam ugledala Grigorija. Ugledala sam svojeg muža.

Anatolij mu se obratio?

Ona klimne glavom, trepćući zbog suza u očima.

Sjećate li se što je rekao ?

Nikad to neću zaboraviti. Rekao je Grigoriju da ude u auto, ače će me ubiti. Grigorij je poslušao, naravno. Nije imao izbora.

Lavon je pusti da se malo pribere.

Je li Grigorij išta rekao nakon što je ušao?

Rekao je da će učiniti što god žele. Da nema potrebe da me ozlijede niti da mi prijete. Nova stanka. Anatolij je rekao Grigoriju da začepi, inače će mi odmah raznijeti mozak.

Je li vam se Grigorij obraćao?

Samo jedanput. Rekao mi je da mu je jako žao.

A nakon toga?

Nije govorio. Jedva da me gledao.

Koliko ste dugo bili zajedno?

Samo nekoliko minuta. Odvezli smo se do javne garaže gdje u blizini. Stavili su Grigorija na stražnje sjedalo kombija na ojem je nešto pisalo. Nekakva služba za čišćenje.

Kamo ste otišli vP.

Anatolij me kroz podzemni prolaz poveo u susjednu zgradu, dje smo ušli u dizalo i izašli na ulicu. U blizini je čekao neki autoobil. Za volanom je bila žena. Anatolij mi je rekao da pažljivo sli 'edim njezine upute. Rekao je da će me ubiti ako ikome išta kažem ovome. I da će mi ubiti majku. I moja dva brata i njihovu djecu.

U blagovaonici vile zavladao je tajac. Irina uzme još jednu ciretu; zatim, emocionalno iscrpljena, ravnodušno ispriča preostale

jedinosti svoje muke. Dugu vožnju do obalnog grada Harwicha.

esanu noć u hotelu Continental. Olujnu plovidbu do grada Hoek van Holland na trajektu »Stena Britannica«. I putovanje kući na

Aeroflotovu letu 418 kojim je upravljao nizozemski KLM. Poletjela e iz Amsterdama u 8:40 navečer i stigla u Seremetjevo u dva ujutro.

Jeste li s onom ženom putovali zajedno ili razdvojeno?

Zajedno.

Je li vam rekla svoje ime?

Ne, ali stjuardesa ju je zvala »gospođa Gromova«.

A nakon što ste stigli u Moskvu?

Automobil s vozačem odvezao me do mog stana. Sljedećeg jutra vratila sam se na posao kao da ništa nije bilo.

Jesu li vam se opet javljali?

Nisu.

Jeste li imali dojam da vas prate?

Ako su me pratili, nisam ih vidjela.

A kad ste dobili poziv na konferenciju u Italiji, nisu ništa učinili da spriječe vaš odlazak?

Ona odmahne glavom.

Jeste li imalo oklijevali nakon onoga što ste već prošli ?

Poziv je izgledao stvarno. Kao i Anatolijev. Ona malo zašuti, a onda reče: Znači, zapravo nema nikakve konferencije?

Ne, nema je.

Tko ste vi? ona ponovo upita.

Mi smo prijatelji vašeg muža, zbilja. I poduzet ćemo sve što možemo da vam ga vratimo.

Sto će biti sada?

Isto što i prije. Vratit ćete se na posao u agenciju Galaxy Travel kao da se ništa nije dogodilo. Nakon što provedete neko vrijeme na trećem godišnjem seminaru i prezentaciji Turističke udruge sjeverne Italije, naravno.

Ali upravo ste rekli da to nije stvarno.

Stvarnost je stanje duha, Irino. Stvarnost može biti što god želite.

29.

Jezero Como, London

Sljedeća tri dana objašnjavali su joj gdje je navodno bila. Opisivali su izvrsne obroke koje neće jesti, zabave za uzvanike u kojima neće sudjelovati i dosadne seminare kojih će biti pošteđena. Odveli su je na ledenu plovidbu po jezeru i dugu vožnju po planinama. Naunili su joj kofere darovima i brošurama za kolege. I zabrinuto su ekali dan njezina odlaska. Nitko nije sumnjao u njezinu iskrenost i nitko nije htio da se ona vrati u Rusiju. Kad je došlo vrijeme % polazak, odmarširala je u avion kao što je izmarširala iz njega tri dana ranije, s uzdignutim čelom i paradnim korakom. Te noći okupili su se oko uređaja za sigurnu vezu, čekajući vijest iz Moskve da je sigurno stigla. Laknulo im je kad je vijest stigla nekoliko minuta iza ponoći.

Shmuel Peled pratio ju je do kuće i javio da nema nikakvih problema. Sljedećeg je jutro Irina sa svojeg radnog stola u agenciji Galaxy Travel poslala email Veronici Ricci iz NITAE, gdje joj zahvaljuje na divnom putovanju. Signora Ricci je poručila gospođi Bulganovoj da će ostati u kontaktu.

Gabriel nije bio prisutan na Comu kad je operacija uspješno završila. U društvu Olge Suhove odletio je u London ujutro nakon ispitivanja i odmah je prebačen u siguran stan u Victoriji. Tamo ga je čekao Graham Seymour, koji ga je podvrgnuo desetominutnoj tiradi dok mu napokon nije dopustio da govori. Nakon što je zatražio da se mikrofoni isključe, Gabriel je opisao iznimni razgovor koji se upravo dogodio na obali jezera Como. Seymour je odmah nazvao Thames House i postavio jedno pitanje: je li žena s ruskom putovnicom na ime Natalija Primakova stigla u zračnu luku Heathrow na Aeroflotovu letu 247 popodne 10. siječnja? Thames House je nazvao za nekoliko minuta. Odgovor je bio potvrđan.

Odmah ću ugovoriti sastanak s premijerom i mojim direktorom. Ako nemaš ništa protiv, mislim da bi ih ti trebao izvijestiti. Uostalom, ti si nam dokazao da smo pogriješili, Gabriele. Dobio si pravo da nas izgrdiš.

Ne želim nikoga izgrditi. I nemam nikakvu namjeru spominjati išta od toga tvom premijeru i direktoru.

Grigorij Bulganov je britanski podanik, pa kao takav ima pravo na svu zaštitu koju nudi britanska kruna. Nemamo izbora, moramo Rusima predložiti svoje dokaze i tražiti da ga odmah vrate.

Ivan Harkov se jako potrudio da se dočepa Grigorija, vjerojatno uz blagoslov FSBA i Kremlja. Stvarno misliš da će ga predati ako to zatraži britanski premijer? Moramo igrati po istim pravilima kao Ivan. A to znači?

Moramo ga oteti.

Graham Seymour nazove još nekoga, a onda navuče kaput.

Sigurnosna služba Heathrowa traži slike za nas. Ti i Olga ostanite ovdje. I pokušaj da bude što manje pucnjave. Već imam dovoljno problema.

Ali Gabriel nije dugo ostao u sigurnom stanu. Dapače, iskrao se nekoliko minuta nakon Seymourova odlaska i krenuo ravno u Cheyne Walk u Chelseaju. Ta povijesna londonska ulica, koja je nekad bila mirno šetalište uz rijeku, sada je gledala na živahni Chelsea Embankment. Neke od tih grandioznih kuća imale su ploče u spomen na slavne stanare. Turner je potajno živio na broju 119, Rossetti na broju 19. Henry James je proveo zadnje dane svojeg života na broju 21, a George Eliot na broju 4. U naše doba rijetki su slikari i pisci imali dovoljno novca za život u Cheyne Walku. Ulica je postala sjedište bogatih stranaca, popzvijezda i novčara iz financijske četvrti. To je slučajno bila i londonska adresa nekog Viktora Orlova, ruskog oligarha i kritičara Kremlja u izgnanstvu, koji je živio u peterokatnici na broju 43. Taj je isti Viktor Orlov bio predmet tajne istrage jedne ekipe s Bulevara kralja Saula.

Gabriel uđe u mali park s druge strane ulice i sjedne na klupu. Orlovljeva je kuća bila visoka, uska i pokrivena glicinijama. Poput ostalih kuća na tom dražesnom šetalištu, stajala je nekoliko metara dalje od ulice, iza ograde od kovanog željeza. Oklopljena limuzina Bentley stajala je pred ulazom, a za volanom je čekao vozač. Odmah iza Bentleyja bio je crni Range Rover, u kojem su sjedila četiri Orlovljeva zaštitara, bivši britanski specijalci iz SASa. Bulevar kralja Saula otkrio je da tjelesne čuvare šalje tvrtka Exton Executive Security Services Ltd iz ulice Hill na Mayfairu. Exton se smatrao najboljom zaštitarskom tvrtkom u Londonu, što nije mala stvar u gradu punom bogataša koji se brinu za vlastitu sigurnost.

Gabriel se već spremao otići, a onda je vidio da tri tjelesna čuvara izlaze iz Rovera. Jedan je stao kod ulaza u ogradi na broju 43, dok su druga dvojica blokirala pločnik na obje strane. Kad su tako osigurali prostor, otvorila su se ulazna vrata kuće i pojavio se Viktor Orlov između još dva čuvara. Gabriel nije uspio mnogo vidjeti od tog slavnog ruskog milijardera, samo nakostriješenu sijedu kosu i ružičastu kravatu s golemim vvindsorskim čvorom. Orlov uđe na stražnje sjedalo Bentleyja, a vrata se brzo zatvore. Vozilo odmah

jurne niz ulicu Royal Hospital. Gabriel je sjedio na klupi još deset minuta, a onda je ustao i vratio se u Victoriju.

Sigurnosnoj službi Heathrowa trebalo je manje od sat vremena da pošalje prvu skupinu fotografija na kojima je bio čovjek poznat jedino kao Anatolij. Na žalost, nijedna nije pomogla. Gabriel se nije začudio. Anatolij je po svemu sudeći bio profesionalac. Poput svakog dobrog profesionalca, znao je kako se kretati po zračnoj luci a da ga ne snime. Pusteni šešir mu je uvelike skrivao lice, ali on je još pripomogao tako što se pažljivo okretao. Ipak, kamere su dale sve od sebe: jedna je slika prikazivala krupnu čeljust, druga dio profila, treća stisnuta i neumoljiva usta. Listajući te slike u sigurnom stanu u Victoriji, Gabriel se snuždio. Anatolij je bio profesionalac čak i među profesionalcima. A igrao je igru s Ivanovim novcem.

Obje su britanske službe sigurnosti provukle fotografije kroz svoje baze podataka s poznatim ruskim obavještajcima, ali nisu se previše nadali. Zajedno su dobili šest mogućih kandidata, a Gabriel ih je sve prekrizio iste noći. Tada je Seymour zaključio da je možda došlo vrijeme da se obrate nepoželjnim Amerikancima. Gabriel se ponudio da ode osobno. Rado bi posjetio nekoga u Americi. Mjesecima nije razgovarao s njom. Jedanput mu je napisala pismo. A on je njoj naslikao sliku.

30.

Sjedište agencije CIA, Virginia

Obavještajne agencije imaju različite nazive za svoje špijune. Ured ih zove »službenici za prikupljanje«, a odjel za koji rade aziva se Prikupljanje. Špijuni CIAe poznati su kao »službenici za učajeve«, a zapošljava ih Nacionalna tajna služba (NCS). Adrian arter je postao šef NCSa dok je služba još nosila staro ime: Direktorat za operacije.

Carter, kojeg su smatrali jednim od najuspješnijih ratnika CIAe, umiješao je svoje prste u sve velike američke tajne operacije u zadnje dvije generacije. Ponekad je namještao izboje, ponekad je rušio demokratski izabrane vlade, a nije ni znao ko će je puta progledao kroz prste krvnicima i ubojicama. U istoj godini radio bogougodna djela u Poljskoj i pomagao vražjem režimu u Salvadoru priznao je jedanput Gabrielu u trenutku koegijalne iskrenosti. Istovremeno sam slao oružje muslimanskim etim ratnicima u Afganistanu, iako sam znao da će jednog dana tvoriti vatru na mene. Od jutra 11. rujna 2001., Adrian Carter radio je uglavnom amo jednu stvar: nastojao je spriječiti novi napad snaga svjetskog iamskog ekstremizma na američkom tlu. Da ostvari taj cilj, koristio je taktike i metode koje je čak i okorjeli tajni ratnik poput njega ponekad smatrao neprimjerenima. Tajni zatvori, izručenja, korištenje nasilnih tehnika ispitivanja sve je to procurilo u javnost, što je uglavnom naškodilo Čarteru. Dobronamjerni novinski urednici i političari na Kapitolu godinama su tražili Carterovu glavu. Trebao je biti jedan od kandidata za sljedećeg direktora CIAe. Umjesto toga, živio je u strahu da će ga jednog dana sudski goniti zbog njegovih postupaka u svjetskom ratu protiv terorizma. Adrian Carter branio je Ameriku od njezinih neprijatelja. I zbog toga će zauvijek gorjeti u paklenoj vatri. Sljedeće popodne čekao je Gabriela u konferencijskoj dvorani na sedmom katu sjedišta CIAe, u Valhali američkog glomaznog i često škripavog obavještajnog sustava. Vanjštinom je bio sušta suprotnost Grahamu Seymouru: imao je razbarušenu prorijeđenu kosu i velike brkove koji su ispali iz mode zajedno s diskoglazbom, električnim kahalima i prosvjedima protiv atomskog oružja. U onome što je trenutačno nosio flanelnim hlačama i tamnocrvenom džemperu izgledao je kao profesor na nekom manjem sveučilištu, od onih koji zastupaju plemenite ciljeve i uvijek idu na živce dekanu. On pogleda Gabriela preko naočala za čitanje, kao da se pomalo čudi što ga vidi, i pruži mu ruku. Bila je hladna kao mramor i suha na dodir. Gabriel se javio Čarteru dan prije polaska iz Londona, putem sigurne veze iz postaje CIAe u američkom veleposlanstvu. Poruka je Čarteru

objasnila problem samo u najširim crtama. Sada mu Gabriel ispriča pojedinosti. Na kraju Carter prelista dokazni materijal, od pisma koje je Grigorij ostavio u Oxfordu do fotografija nadzornih kamera u zračnoj luci Heathrow, na kojima se vidio čovjek znan jedino kao Anatolij.

Iskreno govoreći reče Carter, mi nismo previše vjerovali da se Grigorij predomislio i ponovo prebjegao. Kao što se možda sjećaš, imao sam priliku provesti neko vrijeme s njim one noći kad ste izašli iz Rusije.

Gabriel se sjećao, naravno. U logističkom pothvatu koji je mogla izvesti jedino CI A, Carter je s eskadrilom civilnih mlažnjaka Gulfstream sletio u Kijev samo nekoliko sati nakon što je automobil s Gabrielom i njegovom trojkom ruskih prebjega prešao ukrajinsku granicu. Gabriel se vratio u Izrael, dok su Grigorij i Olga avionom otpremljeni u egzil u Britaniju. Carter je osobno doveo Elenu Harkov u Sjedinjene Države, gdje je dobila status prebjega. Njezina je trenutačna lokacija bila tako dobro čuvana da čak ni Gabriel nije imao pojma gdje ju je CIA sakrila.

Poslali smo ekipu da razgovara s Grigorijem u roku od dvadeset i četiri sata nakon njegova dolaska u Englesku nastavi Carter. Nitko od sudionika nije pokazao ni najmanju sumnju u Grigorijevu iskrenost. Nakon njegova nestanka zapovjedio sam da se provjere snimke i prijepisi kako bismo vidjeli jesmo li nešto propustili.

I?

Grigorij je bio posve iskren. Ne trebam ni reći da nas je jako začudilo što Britanci ne misle tako. Sto se tiče Langleyja, to se činilo kao sasvim proziran pokušaj da se dio krivice za njegov nestanak prebaci na vas. Nemaju koga kriviti osim sebe. Nisu mu smjeli dopustiti da se druži s disidentima koji se motaju po Londonu. Bilo je pitanje vremena kad će ga se Ivan dokopati.

Je li Ivan još pod nadzorom NS A?

Naravno.

Znate li da je upravo prodao Hezbolahu nekoliko tisuća protutenkovskih raketa i RPGa?

Čuli smo da se govori o tome. Ali praćenje Ivanovih poslovnih djelatnosti trenutačno nam nije prioritet. Najviše pazimo da se ništa ne dogodi njegovoj bivšoj ženi i djeci.

Je li pokušao doći do njih službenim kanalima?

Prije nekoliko mjeseci ruski je veleposlanik spomenuo to pitanje na rutinskom sastanku s našom državnom tajnicom. Ona je izrazila blago iznenađenje i rekla da će provjeriti o čemu se radi. Državna tajnica dobro blefira. Bila bi izvrsna službenica za slučajeve, ^lakon tjedan dana rekla je veleposlaniku da Elena Harkov i njezina djeca trenutačno ne borave u Sjedinjenim Državama niti su ikada ovdje boravili u prošlosti. Veleposlanik se srdačno zahvalio tajnici j njezinu trudu i više nikad to nije spomenuo.

Ivan sigurno zna da su ovdje, Adriane.

Naravno cla zna. Ali on i njegovi prijatelji u Kremlju nemoćni su. Ona operacija koju si izveo prošlog ljeta u SaintTropezu bila je prekrasna. Ivanu si izvukao djecu glatko i sa zakonskim pokrićem. Osim toga, kad se Ivan rastao od Elene na ruskom sudu, praktički se odrekao svih zakonskih prava nad njima. Sada ih se može dočepati jedino tako da ih otme. A to je nemoguće. Mi se za svoje prebjegce brinemo bolje nego Britanci.

Nadam se da je ona na sigurnom.

Itekako. Ali dopusti mi da ti dam savjet kao prijatelju. Grigorijeve riječi moraš shvatiti ozbiljno. Zaboravi obećanje koje si dao one noći u Rusiji. Uostalom, pretpostavljam da mu je Ivan već isporučio metak u zatiljak. Znajući Ivana, rekao bih da je to učinio vlastoručno. Vрати se ženi i pusti Britance da počiste svoj nered.

Ja volim održati obećanje. Mislio sam da si i ti takav, Adriane. Carter sklopi ruke i nasloni bradu na njih. Mislim da je tvoj opis pomalo nepravedan. Ali budući da to kažeš, kako ti Langley može pomoći?

Daj te Anatolij eve fotografije Protuobavještajnom centru. Možda oni mogu tom licu pridružiti neko ime i životopis.

Zamoliti ću šefa da to riješi osobno. Carter pokupi fotografije. Koliko ostaješ?

Koliko god treba.

Jedna od naših službenica sprema se za zadatak u inozemstvu.

Zanima je imaš li vremena za večeru.

Gabriel nije morao pitati kako se službenica zove.

Kamo ona ide, Adriane?

To je tajna.

Valjda te ne moram podsjećati da je sudjelovala u operaciji protiv Ivana.

Ne, ne moraš.

Zašto je onda puštaš u inozemstvo?

Tvoja je briga za njezinu sigurnost dirljiva i posve suvišna. Sto da joj kažem za večeru?

Gabriel je oklijevao. Neki drugi put, Adriane. Stvar je komplicirana.

Zašto? Zato što hoda s članom tvoje ekipe?

Sto to govoriš?

Ona se viđa s Mihailom. Čudi me što ti nitko nije rekao.

Otkad su zajedno?

Počelo je ubrzo nakon operacije u SaintTropezu. Budući da Mihail radi za stranu obavještajnu službu, morala je o svojoj vezi izvijestiti Ured za osoblje. Ovima se to nije svidjelo, ali ja sam se založio njima u korist.

Jako si pažljiv, Adriane. Zapravo, ipak ću večerati s njom.

Carter zabilježi vrijeme i mjesto na komadiću papira. Budi dobar prema njoj, Gabriele. Mislim da je sretna. Sara odavno nije bila sretna.

31.

Georgetown, Washington

Restoran »1789«, jedna od znamenitosti četvrti Georgetown, . smatra se jednim od najboljih u Washingtonu i jedan je od rijetkih restorana koji još uvijek traži od muškaraca da nose odijelo. S tom je napomenom Carter poslao Gabriela u dućan Brooks Brothers, gdje je ovaj za deset minuta izabrao hlače od gabardena, košulju od oksfordske tkanine i obavezni laki plavi sako. Ipak, nije pristao na kravatu. Poput većine Izraelaca, nosio je kravatu samo pod prisilom ili na zadatku. Osim toga, kad bi nosio kravatu, Sara bi mogla dobiti krivi dojam. Već će mu sako stvoriti dovoljno problema.

Došao je nekoliko minuta ranije, ali konobarica mu je rekla da je druga osoba već za stolom. To ga nije iznenadilo; osobno je nadzirao obuku Sare Bancroft i smatrao ju je jednom od najboljih prirodno nadarenih terenskih agentica koje je ikad vidio. Sa znanjem više jezika, velikim putnim iskustvom i iznimno dobrim obrazovanjem, ona je radila kao pomoćnica kustosa zbirke Phillips u Washingtonu kad ju je Gabriel unovačio da nađe terorističkog vođu koji se skrivao negdje u blizini saudijskog milijardera Zizija alBakarija. Nakon te operacije Sara je postala agentica CIAe, gdje je radila u Protuterorističkom centru. Gabriel ju je opet posudio prošlog ljeta, kad ju je uz pomoć jedne krivotvorene slike doveo u blizinu Elene Harkov. Mihail je u operaciji glumio Sarina ruskoameričkog dečka, pa su u SaintTropezu proveli nekoliko noći zajedno u hotelu s pet zvjezdica. Gabriel je pretpostavljao da se tada rodila njihova veza.

To mu se nije sviđalo zbog više razloga, između ostaloga zato što su prekršili njegovu zabranu spolnih odnosa između članova njegove ekipe. Ali nije se mogao previše ljutiti. Znao je da ona posebna mješavina stresa i dosade može ponekad dovesti do romantičnih veza na terenu. Dapače, znao je to iz vlastita iskustva. Prije dvadeset

godina, kad se spremao za jedno važno ubojstvo u Tunisu, imao je odnos s pomoćnicom na terenu koji je zamalo razorio njegov brak s Leah.

Konobarica ga odvede kroz intimnu blagovaonicu do stola u kutu kod kamina. Sara je sjedila na klupi, okrenuvši ramena tako da može krišom nadzirati cijeli prostor. Nosila je crnu haljinu bez rukava i dvostruku nisku bisera. Svijetla kosa padala joj je na ramena, a velike plave oči sjale su toplo poput svijeća. Jednu je ruku položila na dršku čaše za martini. Drugu je blago naslonila na okruglu bradu. Njezin je obraz pod poljupcem mirisao po ljiljanima.

Želiš li i ti jedan? upita ona, lupkajući manikiranim noktom po čaši.

Radije bih popio tvoju tekućinu za skidanje laka.

S kriškom limuna ili samo s ledom? Ona pogleda konobaricu. Čašu šampanjca, molim. Nešto zgodno. Imao je naporan dan.

Konobarica ode. Sara se osmjehne i otpije malo martinija.

Kažu da je loše piti navečer prije leta, Sara.

Ako sam mogla preživjeti jednu od tvojih operacija, mislim da mogu preživjeti i let preko Atlantika s nešto džina u krvotoku.

Znači, Europa? Tamo te šalje Carter?

Adrian me upozorio da se čuvam s tobom. Nećeš ispipati kamo idem. Mislim da imam pravo znati.

Imaš li? Ona spusti čašu i nagne se naprijed preko stola. Možda ćeš teško povjerovati u to, Gabriele, ali ja zapravo ne radim za Ured.

Zapošljava me Nacionalna tajna služba CIAe, što znači da moje zadatke određuje Adrian Carter, a ne ti.

Možeš li to reći glasnije? Mislim da te nisu čuli kuhari i perači suđa.

Nisi li mi upravo ti rekao da se gotovo svaki tvoj važan razgovor o poslu odvijao na javnom mjestu?

To je bila istina. Sigurne su sobe bile sigurne samo ako nisu imale prisluškivače.

Barem mi reci da neka određena mjesta nisu u pitanju. Lakše ću spavati ako znam da Langley, u svojoj beskrajnoj mudrosti, nije odlučio poslati te u Saudijsku Arabiju ili Moskvu.

Možeš mirno spavati jer Langley nije odlučio ništa takvo.

Dakle, ipak je Europa?

Gabriele, molim te.

Kakav ćeš posao raditi ?

Ona rezignirano uzdahne. Ima veze s borbom moje zemlje protiv svjetskog terorizma.

Kako viteški. Tko bi rekao da si prije četiri godine pripremala izložbu nazvanu »Zimski impresionisti«.

Nadam se da je to bio kompliment.

Da, bio je.

Očito ne odobravaš da idem na teren bez tebe.

Rekao sam ti što me brine. Ali tvoj šef je Adrian, a ne ja. Ako Adrian misli da je to u redu, tko sam ja da sumnjam u njegov sud?

Ti si Gabriel Allon, eto tko si.

Konobar se pojavi, podijeli im jelovnike i detaljno im opiše specijalitete večeri. Nakon konobarova odlaska, Gabriel pogleda popis predjela i najravnodušnijim glasom upita je li Mihailu javila za svoje putovanje. Nije bilo odgovora, pa on podigne pogled. Sara je zurila u njega dok su joj se albastreni obrazi crvenjeli.

Dobro da nisi tako reagirala kad si bila sa Zizijem i Ivanom reče Gabriel.

To ti je rekao Mihail?

Zapravo, to je izletjelo šefu Nacionalne tajne službe. Sara je šutjela. Znači, istina je? Stvarno hodaš s članom moje ekipe?

Jesi li ljubomoran ili ljut?

Za ime Boga, zašto bih bio ljubomoran, Saro?

Nisam te mogla vječno čekati. Morala sam krenuti dalje.

I nisi mogla naći nikoga drugoga osim čovjeka koji radi za mene?

Čudno kako je to ispalo. Mislim da mi je nešto u Mihailu bilo poznato.

Hodati s čovjekom kojeg zapošljava obavještajna služba druge zemlje nije baš pametan potez u karijeri, Saro.

Langley ima teškoća sa zadržavanjem bistrih mladih talenata.

Spremni su kršiti neka stara pravila.

Možda bih trebao reći par riječi u kadrovskoj službi. Možda će se predomisлити.

Da se nisi usudio, Gabriele. Nemaš nikakvih prava miješati se u moj osobni život.

Gabriel je znao da je Sarin osobni život uglavnom u razvalinama, i to od 9:03 ujutro 11. rujna 2001., kad se let 175 kompanije United Airlines zabio u južni toranj Svjetskog trgovačkog centra. U kobnom avionu sjedio je mladi odvjetnik s Harvarda po imenu Ben Callahan. Ben je stigao nazvati jednu osobu u zadnjim trenutcima svojeg života. Nazvao je Saru. Od tada je sebi dopustila da nešto osjeti samo za jednog čovjeka. Nažalost, taj čovjek bio je Gabriel.

Moraš dobro razmisliti prije nego što se spetljaš s čovjekom kojem je posao ubijati ljude. Mihail je počinio mnogo strahota za svoju zemlju. Gabriel zastane, a onda doda: Zbog toga je ponekad teško biti s njim. To me podsjeća na nekoga.

Ovo nije šala, Saro. Ovo je tvoj život. Osim toga, izraelski su muškarci na glasu kao nepouzdana ljudi. Samo pitaj prosječnu Izraelku.

Zapravo, izraelski muškarci koje znam sjajni su ljudi.

Zato što smo mi najbolji od najboljih.

I Mihail?

Ne bi bio u mojoj ekipi da nije. Koliko si vremena provela s njim?

Navraćao je ovamo nekoliko puta, a jedanput smo se našli u Parizu.

Za tebe nije sigurno da budeš u Parizu sama.

Nisam sama. S Mihailom sam. Stanka, a zatim: Gotovo kao da sam s tobom.

Njezine su riječi načas lebdjele u zraku. Zar se radi o tome, Saro? Gabriele, nemoj.

Ali bilo bi mi krivo kad bi Mihail patio.

Sigurna sam da ću jedino ja patiti.

Nećeš ako ja budem imao pravo glasa.

Ona se osmjehne prvi put otkad je spomenut Mihail. Htjela sam ti reći večeras. Samo smo čekali dok ne budemo sigurni da je... Ona zamukne.

Daje štot

Da je stvarno.

I, je li tako?

Ona ga uhvati za ruku. Nemoj se uzrujavati, Gabriele. Nadala sam se da ćemo proslaviti.

Ne uzrujavam se.

Ona pogleda njegovu čašu šampanjca. Nije ju ni taknuo.

Hoćeš li nešto drugo?

Tekućinu za skidanje laka. S ledom i limunom.

Budući da je Gabriel najavio CIAi svoj dolazak u Washington, Domaćinstvo mu je dodijelilo ne baš siguran stan u ulici Tunlaw sjeverno od Georgetowna. Zbog pomalo neobične slučajnosti, stan je gledao na stražnji ulaz ruskog veleposlanstva. Dok je Gabriel prolazio kroz predvorje, u džepu kaputa zabruji mu mobilni telefon sa sigurnom vezom. Bio je to Adrian Carter.

Gdje si?

Gabriel mu odgovori.

Imam nešto što moraš odmah vidjeti. Pokupit ćemo te.

Veza se prekine. Nakon petnaest minuta Gabriel uđe u Carterov crni automobil u aveniji New Mexico. Carter mu preda list papira: prijepis jednog poziva koji je prisluškivala Nacionalna agencija za sigurnost. Poziv se dogodio prošle večeri po moskovskom vremenu. Jedan od sugovornika bio je Ivan Harkov. Razgovarao je s nekim u sjedištu FSB-a na Lubjanki. Iako su uglavnom govorili u šiframa, koje su izgledale kao običan ruski ulični razgovor, bilo je jasno da je Ivan nešto dao FSBu i da to traži natrag. To nešto bio je Grigorij Bulganov. Imao si pravo, Gabriele. Ivan je predao Grigorija FSBu kako bi s njim izravnali račune. Čini se da ga FSB ispituje presporo za Ivanov ukus. Potrošio je mnogo novca da se dočepa Grigorija, pa mu je dosta čekanja. Ali Grigorij je živ, a to je dobra vijest.

Možete li ikako nagovoriti FSB da oteže dalje?

Nemoguće. Naši odnosi s ruskim službama pogoršavaju se iz dana u dan. Ne bi nikako otpjeli da im se miješamo u njihove unutarnje stvari. Iskreno, u obratnoj situaciji ne bismo to otpjeli ni mi. S njihovog gledišta Grigorij je prebjeg i izdajica. Možeš biti siguran da ga žele ubiti jednako kao i Ivan.

Ima li CIC nešto za mene?

Još ne. Tko zna, možda je tvoj prijatelj Anatolij neki duh.

Ne vjerujem u duhove, Adriane. Ako išta znamo o Ivanu, znamo da ne bi povjerio Grigorijevu otmicu nekome koga ne zna.

Ivan je takav. Sve je osobno.

Znači, netko tko je proveo mnogo vremena s Ivanom možda se jedanput upoznao s tim čovjekom. Gabriel načas ušuti. Tko zna, Adriane? Možda je čak čula njegovo pravo ime.

Carter reče vozaču da se vrati do sigurnog stana, a onda pogleda Gabriela.

Sutra u šest ujutro pokupit će te automobil. Bojim se da ćemo morati raditi u velikoj tajnosti. Nećeš znati kamo ideš dok ne poletiš.

Sto da obučem? Carter se osmjehne.

Nešto toplo. Jako toplo.

32.

Savezna država New York

Park Adirondack, golema divljina koja se rasprostire na dva i pol milijuna hektara na sjeveroistoku države New York, najveći je park prirode u Sjedinjenim Državama bez Aljaske. Otprilike jednako velik kao savezna država Vermont, veći je od sedam drugih američkih država dapače, toliko je velik da bi nacionalni parkovi Yellowstone, Yosemite, Glacier, Grand Canyon i Great Smoky Mountains mogli svi zajedno stati u njega. Gabriel je to doznao tek sat vremena nakon polijetanja, kad mu je pilot, veteran CIAina programa izručivanja, napokon otkrio kamo idu. Prognoza je bila prilično loša: vedro nebo s najvišom temperaturom od nula stupnjeva. Gabriel je pretpostavio da je pilot preračunao temperaturu iz niže Fahrenheitove ljestvice u

Celzijevu kako bi njegovu putniku iz inozemstva bilo razumljivije. Ali nije bilo tako.

Nekoliko minuta nakon deset sati zrakoplov je sletio na mjesni aerodrom Adirondack kod jezera Saranac. Adrian Carter uredio je da na parkiralištu čeka Ford Explorer. Nekim čudom motor je proradio isprve. Gabriel pojača grijanje i provede nekoliko čemernih minuta stružući led s prozora. Kad je opet sjeo za volan, nije više osjećao lice. Termometar u Exploreru pokazivao je minus osam Fahrenheita, odnosno 22 Celzija. Nemoguće, pomisli on. Sigurno se pokvario.

Carter, koji je bio vrlo oprezan čovjek, odredio je da se nitko ne smije približiti lokaciji ni sa kakvim uređajem koji šalje ili prima signale, pa ni s orijentacijom pomoću GPSa. Gabriel je pratio tipkane upute koje je dobio u avionu. Nakon izlaska iz aerodroma, on skrene desno i krene cestom 186 do jezera Clear. Opet skrene desno na cestu 30 i zaputi se prema jezeru Upper St. Regis. Uslijedilo je jezero Spitfire, zatim Lower St. Regis, a zatim studentski gradić Paul Smiths. Nekoliko metara nakon ulaska u koledž bila je ulica Keese Mills, zavojiti put koji je išao na istok u jedan od zabačenijih krajeva parka. Negdje u tom dijelu Adirondacka, Rockefelleri su držali golem ljetnikovac koji je imao i vlastitu željezničku postaju za privatni obiteljski vlak. Gabrielovo odredište, iako je bilo mnogo manje od Rockefellerova posjeda, nije bilo ništa manje samotno. Ulaz se nalazio na lijevoj strani ceste, a kao što je Carter upozorio lako ga je bilo promašiti. Gabriel je isprva projurio pokraj ulaza, pa je morao voziti još pola kilometra dok nije našao odgovarajuć mjesto da okrene automobil na smrznutoj cesti.

Uskim je putem vozio ravno u gustu šumu nekih stotinu metara dok nije stao pred metalnom rampom. Nisu se vidjele nikakve druge ograde ni zapreke, ali Gabriel je znao da je sve puno kamera, toplinskih senzora i detektora pokreta. Nešto je zabilježilo njegov dolazak, jer se rampa otvorila čak i prije nego što je zaustavio automobil. Na drugoj strani on ugleda džip Grand Cherokee kako preko čistine juri prema njemu. Za volanom je sjedio čovjek u

pedesetima s vojničkim držanjem. Zvao se Ed Fielding. Kao bivši časnik u CIAinoj Grupi za posebne operacije, Fielding je bio zadužen za sigurnost.

Rekli smo vam da je teško naći ulaz reče Fielding kro otvoren prozor. Gledali ste?

Fielding se samo nasmiješi. Jeste li se sjetili ostaviti mobilni telefon kod kuće?

Sjetio sam se.

A BlackBerry?

Ne podnosim te stvarčice.

A špijunske olovke ili rentgenske naočale?

Jedina elektronika koju nosim je moj ručni sat, a rado ću ga citi u jezero ako vam zbog toga bude lakše.

Pod uvjetom da to nije neki tajni izraelski uređaj koji šalje ~rima signale, možete ga zadržati. Osim toga, sva su jezera smruta.

Fielding pokrene motor. Moramo se voziti još neko vrijeme, »uđite mi blizu, inače bi vas mogli ustrijeliti snajperisti.

Fielding jako ubrza preko čistine. Kad su stigli do stabala na rugoj strani, Gabriel ga je već stigao. Nakon jednog kilometra, ce:a se počela uspinjati po strmu brijegu. Iako je ranije tog jutra bila čišćena i posuta pijeskom, već se posve smrznula. Fielding se uspne ez problema, ali Gabriel je imao preslabo trenje. On prebaci u niži ogon na četiri kotača i ponovo pokuša. Ovaj put gume zagrizu u 'd, pa se vozilo polako dokopa vrha brijega. U onih deset sekunda oje su mu trebale za penjanje, Fielding mu je već umaknuo. Gariel ga ugleda malo zatim kako ga čeka na jednom raskrižju. Oni renu lijevo i prođu još tri kilometra, sve dok nisu stigli do čistine 1 najvišoj točki posjeda. Velika koliba, građena u tradiciji Adirondacka, stajala je nasred istine, a visoki krov i široki trijemovi gledali su na jugoistok, prela slaboj toplini podnevna sunca i smrznutim jezerima St. Regisa.)ruga je koliba stajala bliže rubu šume, manja od glavne kuće ali rejedno dojmjljiva. Između te dvije građevine bila je livada gdje se voje djece u toploj odjeći zadubilo u izradu snjegovića, a čuvala ih I visoka žena crne kose u podstavljenu kaputu. Kad je čula zvuk utomobila,

okrenula se naglo poput životinje, a nekoliko trenutaka ;asnije dramatično je podigla ruku u zrak.

Gabriel se zaustavi iza Fieldinga i ugasi motor. Dok je izašao i automobila, žena mu je već nespretno pritrčala kroz snijeg do oljena. Ona ga zagrlila i ceremonijalno poljubi u oba obraza. DOTO došao na jedino mjesto na svijetu gdje me Ivan neće nikada Laći reče Elena Harkov. Bože, ne mogu vjerovati da si stvarno lošao, Gabriele.

33.

Savezna država New York

Ručali su u velikoj blagovaonici u seoskom stilu, pod tradiciofnim lusterom od rogova jelena iz Adirondacka. Elena je sjedila pokraj visoka prozora, uokvirena dalekim jezerima. Slijeva joj je bila Ana, zdesna Nikolaj. Iako je Gabriel prošlog ljeta u južnoj Francuskoj izvršio zakonitu otmicu blizanaca Harkov, nikad ih još nije vidio osobno. Sada ga zapanji njihov izgled, kao što je zapanjio Saru Bancroft kad ih je prvi put vidjela. Ana, vitka crnka s prirodno otmjenim držanjem, bila je umanjena kopija svoje majke; Nikolaj, plavokos i zdepast, sa širokim čelom i gustim obrvama, bio je slika i prilika svojeg zloglasnog oca. Dapače, tijekom cijelog obroka, koji je inače bio ugodan, Gabriel je imao ružan dojam da njegov najljući neprijatelj Ivan Harkov na drugom kraju stola prati svaki njegov pokret.

On se prenerazi i kad su djeca progovorila. Govorila su engleski savršeno, jedva da se čuo najmanji ruski prizvuk. To nije čudno, pomisli on. Harkovljeva djeca po mnogo čemu zapravo nisu bila Rusi. Provela su najveći dio života u kući u Knightsbridgeu i pohađala jednu ekskluzivnu londonsku školu. Zimske praznike provodila su u Courchevelu; ljeti bi otišla na jug, u vilu Soleil, Ivanovu palaču pokraj

mora u SaintTropezu. Rusija je bila neko mjesto gdje su provodila par tjedana svake godine, samo da ne izgube dodir s korijenima. Ana je bila brbljavija, i govorila je o svojoj domovini kao da govori o nekoj zemlji iz priča. Nikolaj nije mnogo govorio. Samo je zurio u Gabriela, kao da sluti kako taj nepoznati gost za ručkom nekako snosi krivicu za to što oni sada žive na vrhu brda u Adirondacku, umjesto da budu u zapadnom Londonu i na jugu Francuske.

Kad su završili s jelom, djeca poljube majku u obraz i poslušno odnesu svoje posuđe u kuhinju. Trebalo im je neko vrijeme dok se nisu navikli na život bez slugu reče Elena kad su djeca otišla. Mislim da je dobro da neko vrijeme žive kao obična djeca. Ona se nasmiješi zbog svoje besmislene izjave. Zapravo, kao gotovo obična djeca.

Kako su podnijela promjenu?

Onoliko dobro koliko se može očekivati u ovim okolnostima. Njihov je prošli život završio u tren oka, i to zato što su njihovi ruski tjelesni čuvari zaustavljeni zbog prebrze vožnje na odlasku s plaže u SaintTropezu. Mislim da su jedino oni zaustavljeni zbog prebrze vožnje na jugu Francuske cijelo to ljeto.

Francuska policija zna biti vrlo nepredvidljiva kad provodi prometne propise.

Zna biti i vrlo srdačna. Dobro su se brinuli za moju djecu dok su ih čuvali. Nikolaj se i danas rado sjeća vremena koje je proveo u žandarmeriji SaintTropeza. Bilo mu je lijepo i u samostanu u Alpama. Djeci je bijeg bio velika pustolovina. To mogu zahvaliti tebi, Gabriele. Jako si olakšao stvar za njih.

Koliko znaju o onome što se dogodilo njihovom ocu?

Znaju da je imao problema na poslu. I znaju da se rastao od mene kako bi se oženio svojom prijateljicom Jekaterinom. Sto se tiče krijumčarenja oružja i ubojstava... Ona zamukne. Premladi su da bi razumjeli. Čekat ću dok malo ne narastu, a onda ću im reći istinu, pa neka sami donose zaključke.

Sigurno su znatiželjni.

Naravno. Sest mjeseci nisu vidjeli Ivana niti su razgovarali s njim. Nikolaju to teško pada. On obožava oca. Sigurna sam da me krivi za to što ga nema.

Kako im objašnjavaš to što živite na osami, okruženi tjelesnim čuvarima?

Taj dio zapravo nije težak. Ana i Nikolaj djeca su ruskog oligarha. Proveli su cijeli život okruženi muškarcima s pištoljima i vokitokijima, pa im to izgleda sasvim prirodno. Za osamu im kažem da je privremena. Ubrzo će doći dan kada će ponovo moći imati prijatelje i ići u školu kao američka djeca. Za sada imaju dražesnu učiteljicu iz CIAe. Ona radi s njima od devet do tri. Onda ih puštam da idu igrati se, bez obzira na vrijeme. Imamo više od tisuću hektara, dva jezera i rijeku. Djeca imaju dovoljno zabave. Ali ne bih za to imala sredstava da nije bilo tebe i tvojih pomagača.

Elena je mislila na ekipu cyber specijalista iz Ureda, koji su nekoliko dana nakon njezina bijega opljačkali Ivanove bankovne račune u Moskvi i Ziirichu, uzevši mu više od dvadeset milijuna dolara u gotovini. Te »neovlaštene novčane transakcije«, kako su ih eufemistički zvali na Bulevaru kralja Saula, bile su u toj priči samo jedna od mnogih akcija koje su graničile s bezakonjem. Nakon tih događaja, Ivan nije bio u stanju buniti se zbog nestalog novca ni ispitivati slijed događaja koji je doveo do gubitka skrbništva nad njegovom djecom. Morao se nositi s optužbama na Zapadu da je prodao neke od najopasnijih ruskih protuzračnih raketa teroristima iz AlQa'ide, a tu je prodaju blagoslovio Kremlj i ruski predsjednik glavom i bradom.

Adrian mi kaže da je CIA pristala štititi tebe i djecu samo dvije godine reče Gabriel.

Ti očito misliš da to nije dovoljno dugo. Da.

Američki porezni obveznici ne mogu vječno plaćati. Kad odu ljudi iz CIAe, unajmit ću svoje tjelesne čuvare.

Sto će biti kad potrošiš sav novac ?

Mogla bih prodati onu sliku koju si krivotvorio za mene. Ona se nasmiješi. Želiš li je vidjeti?

Ona ga povede u veliku sobu i stane pred preciznom imitacijom Dvoje djece na plaži slikarice Mary Cassatt. Bila je to druga inačica te slike iz Gabrielova kista. Prva je prodana Ivanu Harkovu za dva i pol milijuna dolara i nalazila se u rukama francuskih tužitelja.

Mislim da se ne slaže s ugođajem Adirondacka.

Nije me briga. Neka samo visi.

On podboči bradu i nagne glavu. Mislim da je bolja od prve, što kažeš?

Tvoji su potezi kista bili malo predebeli u prvoj verziji. Ova je savršena. Ona ga pogleda. Ali pretpostavljam da nisi prevalio toliki put da bi razgovarao o mojoj djeci ili slušao kako kritiziram tvoj rad. Gabriel je šutio. Elena pogleda sliku.

Znaš, Gabriele, stvarno si trebao biti slikar. Bio bi izvrstan. Uz malo sreće, ne bi imao taj peh da naletiš na mog muža.

U slučaju Harkov sudjelovalo je više od stotinu obavještajaca iz četiri države, a većinu je još mučilo jedno pitanje: zašto se Elena Varlamova, prelijepa i obrazovana kći partijskog ekonomista iz Lenjingrada, uopće udala za lupeža kao što je Ivan?

U vrijeme njihova vjenčanja radio je za zloglasni Peti direktorat KGBa, i činilo se da ga čeka sjajna karijera. Ali krajem osamdesetih, kad je Sovjetski Savez ležao na umoru, odjednom se Ivanova sudbina neočekivano promijenila. Očajnički nastojeći udahnuti život u skapavajuće sovjetsko gospodarstvo, Mihail Gorbačov uveo je gospodarske reforme koje su dopuštale ograničeno prikupljanje investicijskog kapitala. Uz blagoslov svojih nadređenih, Ivan je otišao iz KGBa i osnovao jednu od prvih privatnih banaka u Rusiji. Budući da mu je pomagala skrivena ruka njegovih starih kolega, banka je ubrzo stvarala golemu dobit, a kad je Sovjetski Savez napokon izdahnuo, Ivan je dobio jedinstvenu priliku da pokupi najvrjednije komade imovine bivše države. Među njima, tu je bila flota teretnih brodova i zrakoplova, koje je pretvorio u jednu od najvećih prijevoznih tvrtki na svijetu. Ubrzo su Ivanovi brodovi i avioni putovali na odredišta u Africi, na Bliskom istoku i u Latinskoj Americi,

nakrcani jednim od rijetkih proizvoda koje su Rusi dobro radili: oružjem.

Ivan se volio hvaliti da se može dočepati bilo čega i poslati to bilo kamo, u nekim slučajevima, preko noći. Nije hajao za moral, već samo za novac. Prodavat će svakome, pod uvjetom da plate. Kad ne bi mogli platiti, dogovorio bi financiranje preko svoje bankarske mreže. Svoje je oružje prodavao i diktatorima i pobunjenicima. Prodavao ga je i borcima za slobodu koji su imali dobre razloge za borbu i manijacima koji su genocidno klali žene i djecu. Specijalizirao se za slanje oružja režimima koji su toliko nisko pali da nisu mogli zakonitim kanalima dobiti oružje. Usavršio je praksu prodaje oružja objema sukobljenim stranama, razborito odmjeravajući dostavu oružja kako bi produžio ubijanje i povećao dobit do maksimuma. Uništavao je države. Uništavao je narode. I pritom se strahovito obogatio. Godinama je pažljivo skrivao svoju mrežu smrti. Za ostatak svijeta Ivan Harkov bio je velik simbol Nove Rusije lukav investitor i poslovni čovjek koji je lako pokrивao i Istok i Zapad, skupljao skupe kuće, luksuzne jahte i prelijepu ljubavnice. Elena je poslije priznala Gabrielu da je pomogla Ivanovoj velikoj prijevari. Pravila se da ne vidi njegove ljubavnice, kao što se umotala u namjerno neznanje kad je bio u pitanju pravi izvor njegova beskrajna bogatstva.

Ali život se može preokrenuti u jednom trenutku. Gabrielov se promijenio jedne večeri u Beču, u onom trenutku kad je detonator uključio hrpu plastičnog eksploziva ispod njegova automobila. Elena Harkov doživjela je taj trenutak one noći kad je čula telefonski razgovor između svojeg muža i njegova šefa sigurnosti Arkadija Medvedeva. Kad je shvatila da bi mnogo tisuća nevinih ljudi moglo poginuti zbog pohlepe njezina muža, radije ga je izdala nego da šutke prijeđe preko toga. Njezini su je postupci doveli u vilu na osami u brdima iznad SaintTropeza, gdje je ponudila da će pomoći Gabrielu da ukrade Ivanove tajne. Operacija koja je uslijedila zamalo ih je oboje stajala života. Jedna će slika zauvijek visjeti u Gabrielovoj strašnoj galeriji uspomena: slika Elene Harkov, vezane za stolicu u muževljevu skladištu, dok joj Arkadij Medvedev prislanja pištolj na

glavu. Arkadij je htio da Gabriel oda gdje je sakrio Anu i Nikolaja. Elena bi radije umrla nego mu rekla.

Radije pucaj, Arkadije. Jer Ivan nikada neće dobiti tu djecu.

Sada, sjedeći pred kaminom u velikoj sobi kuće u Adirondacku, Gabriel joj reče da je Ivan uspio oteti Grigorija Bulganova, čovjeka koji im je spasio život one noći. I da je Olga Suhova, Elenina stara prijateljica sa studija u Lenjingradu, preživjela pokušaj ubojstva u Oxfordu. Elena mirno primi tu vijest, kao da je obaviještena o nekoj smrti koju je dugo očekivala. Zatim uzme od njega fotografiju čovjeka koji stoji u čekaonici zračne luke Heathrow. Ona se odjednom namršti, pa je Gabriel istog časa znao da nije putovao uzalud.

Već si ga vidjela?

Elena kimne. Nekad davno u Moskvi. Redovno je dolazio u našu kuću u Zukovki.

Je li dolazio sam?

Ona odmahne glavom. Jedino s Arkadijem.

Je li ti se ikad predstavio ?

Nikad mi nisu govorili kako se zovu.

Jesi li možda čula koje ime ?

Na žalost, nisam.

Trudeći se da ne pokaže razočaranje, Gabriel upita Elenu može li se sjetiti ičega drugoga. Ona se opet zagleda u fotografiju, kao da briše prašinu s uspomena.

Sjećam se da je Arkadij uvijek bio pun poštovanja pred tim čovjekom. To mi je bilo čudno, jer Arkadij inače nije iskazivao poštovanje nikome. Ona pogleda Gabriela. Šteta što si ga ubio. On je znao kako se ovaj zove.

Svijet je mnogo bolji bez ljudi poput Arkadija Medvedeva.

To je istina. Ponekad poželim da sam ga ubila vlastitim rukama. Ona se okrene i pogleda sliku koja je visjela na suprotnom zidu. Tko zna, možda je Ivan zadužio tog istog čovjeka da mi oduzme djecu.

Gabriel uzme Elenu za ruku i utješno je stisne.

Iskusio sam Adrianovo osiguranje iz prve ruke. Nemoguće je da Ivan ikada pronađe tebe i djecu.

Bilo bi mi draže da si ti ovdje. Ona ga pogleda. Hoćeš li ostati s nama, Gabriele? Samo par dana?

Mislim da Grigorij ne može čekati par dana.

Grigorij? Ona se snuždeno zagleda u vatru. Znam što moj muž i njegovi prijatelji iz FSBa rade onima koji ih izdaju. Zaboravi Grigorija. Radije se brini za žive ljude.

34.

Savezna država New York

Gabriel je pristao prenoćiti kod Elene i vratiti se u Washington sljedećeg jutra. Nakon što se smjestio u gostinjskoj sobi na drugom katu, on potraži telefon. Kao mjeru sigurnosti, Ed Fielding uklonio je sve telefone iz glavne kuće. Dapače, samo je jedan telefon na cijelom imanju mogao dobiti vezu s vanjskim svijetom. Bio je smješten u drugoj kući, na stolu u Fieldingovu uredu. Mali je znak upozoravao da se svi pozivi prate i snimaju, tko god zvao i koga god zvao. To nije šala reče Fielding kad je Gabrielu dodao slušalicu. To vam kažem kao kolega.

Fielding izađe i zatvori vrata. Ne želeći prekršiti uobičajen način komunikacije u Uredu, Gabriel nazove Bulevar kralja Saula preko obične linije i zatraži Uzija Navota. Oni održe kratak razgovor na hebrejskom koji ne bi mogao dešifrirati nijedan superkompjuter u NSAu. Za nekoliko sekunda Navot uspije Gabrielu dati detaljne novosti. Irina Bulganova sigurna je u Moskvi, Gabrielova se ekipa vraća u Izrael, a Chiara se vraća u Umbriju u pratnji tjelesnih čuvara. Dapače, doda Navot nakon što je pogledao na sat, vjerojatno su već stigli. Gabriel prekine vezu i upita se treba li nazvati Chiaru. Onda ipak zaključi da to nije sigurno. Jedno je nazvati Ured iz CIAe, a drugo je nazvati Chiaru na kućni ili mobilni telefon. Ako je želi dobiti

na telefon, morat će pričekati dok ne izađe iz kruga CIAe. On zaklopi slušalicu i sjeti se što mu je Elena upravo rekla. Zaboravi Grigorija. Radije se brini za žive ljude. Možda Elena ima pravo. Možda je dao obećanje koje ne može nikako ispuniti. Možda je vrijeme da se vrati kući i pazi na ženu. On otvori vrata i izađe na hodnik, gdje je stajao Ed Fielding, naslonjen na zid.

Sve u redu?

Sve je dobro.

Jeste li za vožnju?

Kamo?

Znam da se brinete zbog Elene. Mislio sam vas umiriti tako da vam pokažem neke od naših mjera sigurnosti.

Iako radim za tuđu tajnu službu?

Adrian kaže da ste pouzdani. To je sve što ja trebam znati. Gabriel pođe za Fieldingom u oštru hladnoću kasnog popodneva. Očekivao je da će u obilazak krenuti džipom. Ali Fielding ga povede do jedne od štala, gdje su se motorne saonice blistale pod fluorescentnim svjetlom. Iz metalnog ormarića čovjek iz CIAe izvadi dvije kacige, dva ogrtača, dvije maske za lice od neoprena i dva para rukavica protiv vjetera. Pet minuta poslije, nakon rutinskih uputa o vožnji saonicama, Gabriel je jurio kroz šumu na Fieldingovu olujnom tragu, u smjeru dalekog ruba imanja.

Prvo su pregledali zapadni rub, a zatim južni, koji je ocrtavala rijeka St. Regis. Dva tjedna ranije, crni medvjed prešao je na imanje s druge strane rijeke i aktivirao detektore kretanja i infracrvene senzore za toplinu. Fielding je reagirao na uljeza tako što je poslao dva čuvara, koji su se suočili s medvjedom u roku od trideset sekunda nakon njegova dolaska. Kako mu je prijela opasnost da postane tepih, medvjed se mudro povukao na drugu obalu rijeke i više se nije pojavljivao.

Ima li drugih divljih životinja zbog kojih bismo se trebali brinuti? upita Gabriel.

Samo jelena, divljih mačaka, dabrova, a ponekad dođe i vuk.

Ima vukova?

Jedan je došao neki dan. Veliki vuk.

Jesu li opasni?

Samo ako ih iznenadiš.

Fielding uključi motor i nestane u bijelom oblaku. Gabriel krene za njim uz vijugavu obalu rijeke do istočnog ruba imanja. Obilježavala ga je lančana ograda s bodljikavom žicom na vrhu. Svakih pedeset metara stajao je znak koji je upozoravao da je u pitanju privatni posjed i da će svaki nezakoniti upad završiti pred sudom. Dok su jurili jedan pored drugoga, Gabriel primijeti da Fielding govori preko vokitokija. Kad su stigli do ceste, bilo je jasno da nešto nije u redu. Fielding se zaustavi i pokaže Gabrielu da stane.

Nazvao je.

Gabriel nije morao pitati tko je zvao. Samo je jedna osoba znala gdje je on i kako doći do njega.

O čemu se radi?

Nije rekao. Ali želi odmah razgovarati s tobom.

Fielding povede Gabriela natrag do zgrade najkraćim mogućim putem. Kad su stigli, padao je mrak, a dvije su se drvene kuće ocrtavale kao siluete na vatrenu obzoru. Elena Harkov stajala je na trijemu glavne kuće, ruku prekriženih ispod grudi, a duga crna kosa vijorila joj se na ledenom vjetru. Gabriel i Fielding bez riječi prođu pokraj nje i uđu u pomoćnu kuću. Telefon u Fieldingovu uredu bio je otklopljen. Gabriel brzo prinese slušalicu do uha i začuje glas Adriana Čartera.

Ako je uistinu postojala snimka razgovora koji je uslijedio, brzo je uništena. Carter više nikada nije to spominjao, osim što je rekao da je to bio jedan od najtežih razgovora u njegovoj karijeri. Jedini drugi svjedok bio je Ed Fielding. Nije čuo što govori Carter, ali vidio je strašne posljedice njegovih riječi. Vidio je ruku kako stišće telefon takvom snagom da su zglobovi pobijeljeli. Vidio je i oči. Neobično svijetle zelene oči sada su gorjele strahovitim gnjevom. Dok se tiho iskradao iz sobe, Fielding shvati da nikad u životu nije vidio toliki gnjev. Nije znao što je njegov prijatelj Adrian Carter rekao

legendarnom izraelskom ubojici. Ali bio je siguran u jedno. Poteći će krv. I neki će ljudi umrijeti.

35.

Tiberijada, Izrael

Ari Shamron odavno je izgubio blagodat sna. Kao i većini ljudi, . oduzeta mu je u starosti, ali njemu se to dogodilo zbog jedinstvenih razloga. Ispričao je toliko laži, ispleo toliko prijevara, da više nije mogao razlikovati činjenice od izmišljotina, istinu od neistine. Kako ga je posao osuđivao da vječno ostane budan, Shamron je provodio noći lutajući bez kraja po tajnim arhivima svoje prošlosti, ponovo proživljavajući stare slučajeve, hodajući po starim bojištima, sukobljavajući se s neprijateljima koje je odavno pobijedio. A tu je bio i telefon. U Shamronovoj dugoj i burnoj karijeri, telefon je zvonio u najčudnije doba dana i noći, obično noseći vijesti o smrti. Budući da je posvetio život očuvanju izraelske države, a samim time i židovskog naroda, pozivi su bili pravi katalog strahota. Javljali su mu o ratnim i terorističkim napadima, o otmicama i bombašimasamoubojicama, o razorenim veleposlanstvima i sinagogama. Jedanput, prije mnogo godina, probudila ga je vijest da je čovjek kojeg je volio kao sina upravo izgubio obitelj u eksploziji automobila u Beču. Ali poziv od Uzija Navota koji je stigao kasno te večeri bio je gotovo koban. Zbog njega je Sharon bijesno kriknuo i tjeskobno se uhvatio za prsa. Gilah, koja je tada ležala pokraj njega, poslije će reći da se uplašila da joj je muž dobio još jedan srčani udar. Shamron je brzo došao k sebi, izgovorio nekoliko odsječnih zapovijedi i polako zaklopio slušalicu. Dugo je ostao nepomično stajati, brzo i plitko dišući. Obitelj Shamron imala je jedan obred. Nakon takvih telefonskih poziva, Gilah bi obično

postavila samo jedno pitanje: »Koliko je mrtvih ovaj put?« Ali Gilah je po muževljevoj reakciji znala da je ovaj poziv bio drukčiji. Zato ona posegne u mraku i dotakne tanku kožu njegova upalog obraza. Tek po drugi put u njihovu braku, pod prstima je osjetila suze.

Sto je, Ari? Sto je bilo?

Kad je čula odgovor, ona pokrije lice objema rukama i zaplače.

Gdje je on?

U Americi.

Zna li za to ?

Upravo su mu rekli.

Ide li kući?

Bit će ovdje ujutro.

Znamo li tko je to učinio?

Prilično smo sigurni.

Sto ćeš poduzeti ?

Amos ne želi da se miješam. Misli da ću samo smetati.

Zar će ti Amos govoriti što da radiš? Gabriel ti je poput sina. Reci Amosu da ode k vragu. Reci mu da se vraćaš u Bulevar kralja Saula. Shamron je načas šutio. Možda on neće htjeti da budem tamo.

Tko?

Gabriel.

Zašto to kažeš, Ari?

Jer da nisam... On ne dovrši.

Jer da ga nisi nekad davno unovačio, ovo se ne bi dogodilo? Jesi li to htio reći ?

Shamron ne odgovori.

Gabriel ti je sličniji nego što misli. Morao se boriti, nije imao izbora.

Nitko od nas nema izbora. Gilah obriše suze s muževljevih obraza.

Ustani, Ari. Idi u Tel Aviv. I pobrini se da ga čekaš na aerodromu kad sleti. Treba ga dočekati poznato lice. Ona zastane, a onda reče:

Treba ga dočekati njegov abba.

Shamron se pridigne i polako spusti noge na pod.

Da ti skuham kavu ili nešto za jelo?

Nema vremena.

Spremit ću ti čistu odjeću.

Gilah upali svjetlo i ustane. Shamron opet podigne slušalicu i nazove stražarsku postaju ispred njegove kuće. Javi se Rami, koji je odavno bio na čelu njegove danonoćne straže.

Pripremi auto reče Shamron.

Nešto nije u redu, šefe?

Nešto s Gabrielom. Uskoro ćeš saznati.

Shamron zaklopi slušalicu i ustane. Gilah mu je već složila odjeću na donjem kraju kreveta: ispeglane smeđe hlače, košulju od oksfordske tkanine i kožnu avijatičarsku jaknu poderanu na desnoj strani prsa.

Shamron ispruži ruku i povuče jaknu. Zajedno ćemo se boriti još jedanput, pomisli on. Još samo jedna operacija.

On zapali cigaretu i polako se obuče, kao da navlači oklop za bitku koja mu predstoji. Nakon što je navukao jaknu, on ode u kuhinju, gdje je Gilah kuhala kavu.

Rekao sam ti da nema vremena.

To je za mene, Ari.

Idi u krevet, Gilah.

Sad više ne mogu spavati. Ona ugleda zapaljenu cigaretu među njegovim požutjelim prstima, ali nije ga mogla prekoriti. Nemoj pretjerati s pušenjem. Liječnik kaže...

Znam što kaže.

Ona ga poljubi u obraz. Nazvat ćeš me kad budeš mogao ?

Nazvat ću.

Shamron izađe. Kuća je gledala na istok, prema Galilejskom jezeru i tamnim obrisima Golanske visoravni. Shamron je kupio tu kuću prije mnogo godina jer je tako mogao stražariti nasuprot neprijateljima Izraela. Večeras su ti neprijatelji onkraj obzora. Svojim su postupcima upravo objavili rat Uredu. A sada će Ured krenuti u rat protiv njih.

Shamronova oklopljena limuzina čekala je na prilazu kući. Rami mu pomogne sjesti na stražnje sjedalo, a onda zauzme suvozačko mjesto. Kad je automobil krenuo, tjelesni se čuvar osvrne i upita kamo idu.

Bulevar kralja Saula.

Rami kimne glavom. Shamron uzme telefon sa sigurnom linijom i pritisne dugme za brzo pozivanje. Glas koji se javio bio je muški, mlad i drzak. Shamron odmah zaškrguće zubima. Samljeti takve glasove bila mu je jedna od omiljenih razonoda.

Moram odmah razgovarati s njim.

Spava.

Ne zadugo.

Rekao je da ga ne uznemiravamo ako nije nacionalna kriza.

Onda vam kažem da ga probudite.

Bolje vam je da je važno.

Tajnik stavi Shamrona na čekanje, što nikad nije pametno. Za trideset sekunda javi se drugi glas. Taj je pospani glas pripadao izraelskom predsjedniku vlade.

Sto je, Ari?

Noćas smo izgubili dva momka u Italiji reče Shamron. A Gabrielova žena je nestala.

To je otkrila domaćica Margherita. Poslije, kad ju je ispitivala talijanska policija, procijenila je vrijeme na deset sati i pet minuta, ali priznala je da nije pogledala na sat. Pokazalo se da to vrijeme odgovara pisu poziva s njezina telefona, jer je njezin prvi poziv zabilježen u :07. To se vrijeme također dobro slagalo s njezinim kretanjem te oči. Više svjedoka vidjelo ju je kako izlazi iz kavane u Ameliji otrilike u 9:50 navečer, pa je imala dovoljno vremena da se na svojem alom skuteru odveze natrag do Ville dei Fiori.

Prvi znak nevolja, rekla je, bio je automobil pred zaštitnim vra'ma. Taj je fiat bio parkiran pod čudnim kutom, dotičući stablo, ugašenim svjetlima. Rekla je policiji da je pretpostavila kako je utomobil napušten ili ostavljen zbog manje nezgode. Umjesto da e približi vozilu, prvo ga je osvijetlila svjetlom na motoru. Tada je rimijetila razbijene prozore i komadiće prozorskog stakla koji su bili šuti po tlu kao kristali. Također je prepoznala automobil. Pripadao onoj dvojici restauratorovih prijatelja, mladićima s čudnim imenima koji su govorili nepoznatim jezikom. Rekla je policiji da zapravo ikad nije povjerovala

njihovoj priči. Njezin je otac bio vojnik, rekla I pa je znala prepoznati stražare. Sišla je s motora i dotrčala do autoobila da vidi je li netko ozlijeđen. Ono što je zatekla, napomenula , nipošto nije bila nezgoda. Obojica su bili ustrijeljeni više puta i sve krvavi.

Iako je policija prvo ispitala Margheritu, zapravo ih nije ona zvala. Poput drugih članova posluge, dobila je stroge upute o tome ^o učiniti ako dođe do bilo kakve nezgode vezane uz restauratora i njegovu ženu. Morala je telefonirati grofu Gasparriju, odsutnom lasniku vile, i javiti prvo njemu. To je i učinila u 10:07. Grof je tim žurno nazvao monsinjora Luigija Donatija, osobnog tajnika Tjegove Svetosti pape Pavla VII., a Donati je nazvao Vatikanski red za sigurnost. U roku od dvadeset minuta, jedinice državne olicije i karabinjera stigle su do ulaza u vilu i ogradile mjesto zloina. Kako nisu mogli naći ključeve automobila, policajci su silom tvorili prtljažnik. Unutra su našli tri kofera, od kojih je jedan bio un ženske odjeće, kao i žensku torbicu. Policijski je zapovjednik rzo zaključio da se ne radi samo o dvostrukom ubojstvu. Po svemu udeći, u automobilu je bila i neka žena. A ta je žena nestala.

Policajci na mjestu zločina nisu znali da je iz Vatikana već oslan poziv ženimim poslodavcima u Tel Avivu. Službenik koji je primio poziv odmah je telefonirao Uziju Navotu, koji se u tom času vozio kući u Petah Tikvah, predgrađe Tel Aviva. Bezglavo je okrenuo automobil nasred ceste i opasnom brzinom odjurio natrag do Bulevara kralja Saula. Usput je preko sigurne veze nazvao tri čovjeka: prvo Adriana Čartera u Langleyju, zatim direktora Ureda i napokon Memuneha, odnosno gazdu.

S druge strane, Gabriel nije bio svjestan oluje koja se kovida oko njega. Dapače, u istom času kad je Shamron budio predsjednika vlade, on se trudio utješiti rastrojenu Elenu Harkov. Njezino dvoje djece, Ana i Nikolaj, tiho su se igrali u drugoj sobi, nesvjesni onoga što se upravo dogodilo. Nikad se neće znati što su jedno drugome rekli Gabriel i Elena. Ubrzo su zajedno izašli iz kuće, Elena u suzama, a Gabriel sa stoičkim izrazom. Preko ramena je prebacio svoju putnu torbu. Kad je stigao do uzletišta Adirondack, zrakoplov je već

napunio gorivo i bio spreman za polijetanje. Odletio je ravno do vojne baze Andrews, gdje ga je čekao drugi avion, Gulfstream G500, da ga preveze kući. Posada je poslije izvijestila da tijekom deset sati leta nije ni jeo ni pio ni govorio. Samo je sjedio, ukočen poput kipa, i buljio kroz prozor u mrak.

36.

Zračna luka BenGurion, Izrael

U zračnoj luci BenGurion postoji jedna soba za koju zna samo šaćica ljudi. Nalazi se lijevo od pulta za provjeru putovnica, iza neobilježenih vrata koja su uvijek zaključana. Ima zidove od lažnog eruzalemskog vapnenca; ima tipičan aerodromski namještaj: kaučei i stolice od crnog vinila, modularni rubni stolovi, jeftine moderne jetiljke koje bacaju oštro svjetlo. Ima dva prozora jedan gleda na istu, a drugi na čekaonicu. Oba su izrađena od kvalitetnog stakla rozirnog samo u jednom smjeru. Ta soba služi osoblju Ureda kao rva postaja za operativce koji se vraćaju s tajnih bojišnica u inozemstvu. Stalno se osjeća vonj starih cigareta, pregorjele kave i muške napetosti. Čistačice su iskušale sva moguća sredstva da ga rasprše, ali vonj ostaje. Poput neprijatelja Izraela, ne može se pobijediti na uobičajen način.

Gabriel je mnogo puta ušao u tu sobu ili u druge sobe slične ijoj. Ušao bi trijumfalno ili bi doteturao nakon poraza. U ovoj sobi su mu čestitali, ali jedanput je ovamo uvezen s metkom u prsima. Sada je po drugi put u životu ušao nakon što su njegovu ženu napali ljudi koji su bezobzirni u svojem nasilju. Dočekao ga je samo Shamron. Shamron je mogao reći mnogo toga. Mogao je reći da se to ne bi dogodilo da se Gabriel vratio kući u Izrael. Ili da je Gabriel bio glup što je išao tražiti ruskog prebjega kao što je Grigorij. Ali nije to rekao. Dapače,

dugo nije rekao ništa. Samo je stavio ruku na Gabrielov obraz i gledao u njegove zelene oči. Bile su krvave i podbuhle od bijesa i iscrpljenosti.

Nisi mogao spavati? Oči su same odgovorile.

Nisi ni jeo. Moraš jesti, Gabriele.

Jest ću kad je nađem.

Profesionalac u meni želio bi reći da trebamo nekome drugome prepustiti taj posao. Ali znam da to ne dolazi u obzir. Shamron uhvati Gabriela za lakat. Tvoja te ekipa čeka. Žele što prije početi. Pred nama je mnogo posla i jako malo vremena.

Kad su izašli, dočekao ih je udar vjetra i kiše. Gabriel pogleda u nebo: nema mjeseca ni zvijezda, samo olovni oblaci koji se protežu od Obalne ravnice do Judejskih brda. U Jeruzalemu sniježi reče Shamron. Ovdje pada kiša. On zastane. I rakete. Prošle noći Hamas je iz Gaze ispalio nekoliko raketa s velikim dometom. U Aškelonu je poginulo petero cijela jedna obitelj. Jedno je dijete bilo invalidno. Po svemu sudeći, nisu mogli brzo doći do skloništa.

Shamronova je limuzina bila parkirana uz pločnik u osiguranom dijelu za važne osobe. Rami je stajao kod otvorenih vrata, spuštenu ruku, mrka lica. Kad je Gabriel ušao u automobil, tjelesni čuvar utješno mu stisne rame, ali ne reče ništa. Trenutak poslije, dok je kiša pljuštala, automobil je jurio po kružnoj pristupnoj cesti oko aerodroma. Na kraju ceste bio je plavobijeli znak. Desno se ide za Jeruzalem, grad vjernika. Lijevo se ide za Tel Aviv, grad akcije. Limuzina skrene lijevo. Shamron zapali cigaretu i ispriča Gabrielu novosti.

Shimon Pazner smjestio se u sjedištu talijanske policije. Prati njihovu potragu iz minute u minutu i šalje redovna izvješća u Odjel za operacije.

Pazner je bio šef rimske postaje. Tijekom godina, on i Gabriel nekoliko su se puta porječkali zbog posla, ali Gabriel bi mu povjerio svoj život. Kao i Chiarin.

Shimon je tajno razgovarao sa šefovima obje talijanske službi i jamčio da će poduzeti sve što mogu.

Nadam se da nije ništa rekao o mojem nedavnom posjetu ru Como. Prema mojem dogovoru s Talijanima, ne smijem djeati na talijanskom tlu.

Nije rekao. Ali ja se ne bih previše brinuo zbog Talijana, ćeš se tako brzo vratiti onamo.

Kako je objasnio to što je Chiara putovala s tjelesnim čuva
Rekao im je da smo saznali da ti prijete opasnost. Nije ulazio pojedinosti.

Kako su Talijani reagirali?

Kao što bi očekivao, bili su pomalo razočarani što to nismo menuli ranije. Ali glavna im je briga pronaći tvoju ženu. Rekli smo im da smatramo kako su upleteni Rusi. Ivan se nije spominjao. Ne.

Važno je da Talijani to rješavaju tajno.

I hoće. Nimalo ne žele da svijet sazna da si živio na imanju mbriji i restaurirao slike za papu. Policajci i karabinjeri na terenu isle da je žrtva neka obična Talijanka. Viši ešaloni znaju da stvar a veze s nacionalnom sigurnošću. Samo šefovi i njihovi najbliži moćnici znaju istinu.

Sto su poduzeli?

Pretražuju područje oko vile, a policija provjerava sve graniNe mogu pretražiti svako vozilo, ali provjeravaju češće nego inače i otvaraju sve što izgleda iole sumnjivo. Kamionski promet prema arskim tunnelima navodno ima više od sat vremena zastoja.

Znaju li išta o tome kako je operacija izvedena? Shamron odmahne glavom. Nitko nije ništa vidio. Smatraju su Lior i Motti ubijeni nekoliko sati prije nego što ih je otkrila maćica. Tko god da je to izveo, znao je svoj posao. Lior i Motti u stigli ispaliti ni metak.

Gdje su njihova tijela?

Prevezeni su u Rim. Talijani će nam ih predati za nekoliko sati.

Nadaju se da će sve obaviti tajno, ali mislim da to ne mogu dugo tajiti.

Ubrzo će stvar doći u novine.

Želim da ih pokopaju kao junake, Ari. Nisu zaslužili takvu smrt. Da ja nisam...

Učinio si ono što si smatrao ispravnim, Gabriele. Ne brini. Dečki će biti pokopani na Maslinskoj gori sa svim počastima. Nakon malo oklijevanja, Shamron doda: Pored tvog sina.

Gabriel pogleda kroz prozor. Bio je zahvalan Talijanima na njihovu trudu, ali bojao se da gube vrijeme uludo. Nije to morao reći na glas. Sudeći po Shamronovu sumornu izrazu, i on je mislio isto. On ugasi cigaretu i odmah zapali sljedeću.

Jesi li razmišljao o tome kako ju je Ivan našao?

Ne razmišljam ni o čemu drugome, Ari... osim o tome kako da je nađem.

Možda su pratili Irinu kad ste je doveli u Italiju.

To je moguće... Ali?

Nije vjerojatno. Moskovska je postaja nadzirala Irinu u danima prije njezina odlaska iz Rusije. Nitko ju nije pratio.

Sto ako su imali ekipu koja je čekala u milanskoj zračnoj luci i pratila vas do vile ?

Isplanirali smo put tako da primijetimo ako nas netko prati. Rusi nas nikako nisu mogli slijediti.

Možda su vas pratili elektronski.

Odašiljačem? Gabriel odmahne glavom. Provjerili smo je već na aerodromu. U prtljazi nije imala nikakvih odašiljača. Učinili smo sve po pravilima, Ari. Mislim da Ivan i njegovi prijatelji u ruskoj obavještajnoj službi odavno znaju gdje se nalazim.

Zašto te onda nije odmah ubio i završio s tim?

Siguran sam da ćemo ubrzo doznati.

Limuzina krene na izlaznu rampu i odmah pojuri na sjever po autocesti broj 20. Slijeva je ležao Tel Aviv sa svojim predgrađima. Sdesna je visok sivi zid razdvajao Izrael od Zapadne obale. Neki izraelskom sustavu obrane i sigurnosti zvali su ga »Shamronova ada«, zato što se Shamron godinama zalagao za izgradnju zi. Ta zapreka pomogla je da se drastično smanji broj terorističkih pada, ali jako je naškodila svjetskom ugledu zemlje, koji je već o nizak.

Shamron nikad nije dopuštao da na važne odluke utječe eđunarodno

mnijenje. Držao se jednostavnog načela: radi što se ora, a poslije se brini kako očistiti nered. Gabriel se spremao po pati po istom načelu.

Jesmo li se čuli s Rusima?

Sinoć, smo pozvali njihovog veleposlanika u Ministarstvo ijskih poslova i očitali mu bukvicu. Rekli smo mu kako vjerujeo da je Ivan Harkov odgovoran za Chiarin nestanak i jasno dali znanja kako očekujemo da odmah bude puštena.

Kako je reagirao veleposlanik?

Rekao je da sigurno griješimo, ali obećao je da će provjeriti, os su službeno zanijekali.

Ivan nije imao veze s tim, naravno.

Naravno. Ali čuj dalje. FSB nam je ponudio pomoć u nalanju Chiare.

Ma nemoj. A što bi oni htjeli zauzvrat?

Sve informacije o njezinu nestanku, kao i imena svih koji su ošlog ljeta sudjelovali u operaciji protiv Ivana.

To znači da Ivan djeluje uz blagoslov Kremlja.

Bez sumnje. To također znači da ruske službe moramo smaati suparnicima. Srećom, ti imaš prijatelje u Londonu i Washingtoi.

Graham Seymour kaže da će britanske službe pomagati koliko mogu. Adrian Carter već je sve svoje postaje i baze obavijestio o iarinoj otmici. Javit će nam sve što CIA sazna.

Treba mi potpuno praćenje svih Ivanovih komunikacija.

Već ga imaš. Sve važne poruke koje NSA uhvati predat će šefu naše postaje u Washingtonu. Shamron zastane. Sad je tanje što Ivan želi. I kad će nam se javiti.

Automobil siđe s autoceste broj 20 i spusti se u kišnu avenij na sjeveru Tel Aviva. Shamron stavi ruku na Gabrielovo rame.

Nisam htio da se ovako vratiš, sine, ali dobro došao kući.

Gabriel pogleda kroz prozor dok su prolazili pokraj uličnog znaka: SDEROT SHAUL HAMELECH.

Bulevar kralja Saula.

37.

Bulevar kralja Šaula, Tel Aviv

Služba MI5 imala je dojmljivu, sivu i ozbiljnu zgradu Thames House. CIA je imala Langley, golemi kompleks od stakla i čelika. Ured je imao Bulevar kralja Saula.

Zgrada je bila sumorna i bezlična, ali je najbolje što je bila anonimna. Nije bilo nikakva simbola nad ulazom, nije bilo bakrene ploče koja bi odala tko radi unutra. Zapravo, uopće ništa nije davalo do znanja da je to sjedište jedne od najopasnijih i najuglednijih obavještajnih služba na svijetu. Pažljiviji pogled otkrio bi da unutar zgrade postoji još jedna zgrada, koja ima svoje vlastito napajanje, vlastiti vodovod i kanalizaciju, kao i krajnje siguran vlastiti komunikacijski sustav. Zaposlenici su nosili dva ključa: prvi je otvarao bezimena vrata u predvorju, a drugi je pokretao dizalo. Oni koji bi počinili neoprostiv grijeh gubljenja jednog ili oba ključa bili bi protjerani u Judejsku divljinu, gdje bi nestali bez traga i glasa.

Gabriel je prošao kroz predvorje samo jedanput, dan nakon prvog susreta sa Shamronom. Od tada je uvijek ulazio u zgradu samo »na crno«, kroz podzemnu garažu. On tako uđe i ovaj put, sa Shamronom pokraj sebe. Direktor Amos Sharret čekao je u predvorju s Uzijem Navotom. Gabrielovi odnosi s Amosom bili su u najboljem slučaju hladni, ali ništa od toga više nije bilo važno. Nestala je Gabrielova žena, agentica Ureda, i pretpostavljalo se da je u rukama dokazana ubojice koji se zakleo na osvetu. Nakon što mu je izrazio sućut, Amos jasno reče da je Gabrielu na raspolaganju kompletni arsenal Ureda, kako ljudski tako i tehnološki. Onda on povede Gabriela do dizala, a za njima podu Shamron i Navot.

Raščistio sam ti jedan ured na zadnjem katu reče Amos. Možeš se tamo smjestiti.

Gdje mi je ekipa?

Gdje i inače.

Zašto bih se onda smjestio na zadnjem katu? Amos pritisne jedno dugme na kontrolnoj ploči. Dizalo krene dolje.

To je mnogo godina bilo smetlište za stara računala i izlizan namještaj, a službenici u noćnoj smjeni često su ga koristili za romantične susrete. Zatim je soba 456C, nakrcana podzemna prostorija na trećem katu ispod zemlje, postala poznata kao »Gabrielov brlog«. Na vrata je bio pričvršćen izbljedjeli papir:

PRIVREMENI ODBOR ZA

PROUČAVANJE TERORISTIČKIH PRIJETNJI U ZAPADNOJ EUROPI.

Gabriel otrgne papir i ukuca šifru na tipkovnici elektronske brave.

Prostorija u koju su ušli bila je prepuna ostataka prošlih operacija, a neki su tvrdili da su unutra i sablasti iz tih operacija. Za velikim radnim stolovima sjedili su članovi Gabrielove ekipe: Dina i Rimona, Yaakov i Yossi, Eli Lavon i Mihail. Pridružilo im se još petero dodatnih službenika: dva svestrana terenska operativca, Oded i Mordekaj, kao i tri mlada genija iz Tehničke službe, koji su se specijalizirali za tajne kibernetičke operacije. Ta ista trojica opljačkala su Ivanove bankovne račune nakon bijega njegove žene. Zadnjih nekoliko dana posvetili su svoje zastrašujuće vještine financijskoj imovini još jednog ruskog oligarha Viktora Orlova.

Gabriel stane nasred sobe i pogleda lica pred sobom. Vidio je samo bijes i odlučnost. Ti su isti ljudi izvršili neke od najsmionijih i najopasnijih operacija u povijesti Ureda. U tom času, nijedan od njih nije sumnjao u njihove sposobnosti da nadu Chiaru i vrate je kući. Ako slučajno ne uspiju, onda će plakati. Ali ne sada. I ne pred Gabrielom.

Stajao je pred njima u tišini, a pogled mu je polako prelazio sa zida na zid, preko lica mrtvih: Haled AlHalifa, Ahmed Bin Shafiq, Zizi AlBakari, Yusuf Ramadan... Bilo ih je mnogo više, naravno, možda se ne bi mogao sjetiti svih. Svi su bili ubojice i svaki je zaslužio smrtnu kaznu koju je izvršio Gabriel. Trebao je ubiti i Ivana. Sada je Ivan uzeo Gabrielovu ženu. Bez obzira na ishod, Ivan će morati bježati do

kraja života. Kao i svatko tko je barem izdaleka imao veze s tim slučajem. Nemoguće je da prežive. Gabriel će ih sve pronaći, koliko god mu dugo trebalo. I poubijati će ih sve do jednoga.

Ali zasad će kažnjavanje krivaca morati pričekati. Jedino je važno pronaći Chiaru. Započet će potragu tako što će naći čovjeka koji je isplanirao i izvršio njezinu otmicu. Čovjeka koji se predstavio Irini Bulganovoj kao Anatolij, prijatelj Viktora Orlova. Čovjeka koji je upravo počinio najveću pogrešku u karijeri. Gabriel objesi njegovu fotografiju u galeriji mrtvih. A zatim ispriča svojoj ekipi jednu priču. Nedaleko od Bulevara kralja Saula stoji jedan memorijalni spomenik. Posvećen je onima koji su služili i pali u tajnosti. Napravljen je od glatkog pješčanika, a ima oblik mozga zato što su osnivači Izraela vjerovali da samo mozak može zaštititi njihovu malu zemlju od onih koji je žele uništiti. U zidove spomenika urezana su imena mrtvih i datumi njihove smrti. Druge pojedinosti o njihovu životu i karijeri zaključane su u Pismohrani. Na spomeniku stoje imena više od petsto obavještajaca iz raznih izraelskih služba. Njih sedamdeset i pet radilo je za Ured. Za nekoliko dana bit će dodana još dva imena, dva dobra dečka koji su umrli zato što je Gabriel htio održati jedno obećanje. Chiara Zolli, rekao je, neće biti treće ime.

Talijanska je policija davala sve od sebe da je nade. Gabriel mirnim i staloženim glasom reče da talijanski trud neće uroditi uspjehom. Chiara je najvjerojatnije odvedena izvan Italije čak i prije početka potrage. Tko zna gdje je sada. Možda putuje na istok, kroz bivše zemlje sovjetskog carstva koje su Rusima »zamalo inozemstvo«. Ili je možda već negdje u Rusiji. A možda uopće nije u Rusiji doduše Gabriel. Ivan kontrolira jednu od najvećih svjetskih kompanija za prijevoz. Ivan može skrivati Chiaru bilo gdje na zemaljskoj kugli. Može je poslati da putuje bez prestanka. To znači da Ivan ima nepoštenu prednost. Ali i oni imaju svoju prednost. Ivan nije oteo Chiaru samo da bi je ubio. On sigurno želi nešto drugo. Zato oni imaju vremena i prostora za manevriranje. Ne mnogo vremena, reče Gabriel. I vrlo malo prostora.

Za početak će pokušati naći čovjeka kojeg je Ivan iskoristio kao sredstvo svoje osvete. Za sada je taj čovjek samo nekoliko poteza ugljenom na bijelu platnu. Oni će morati dopuniti portret. Taj se nije stvorio doista niotkuda. Ima neko prezime i neku prošlost. Ima obitelj. Negdje živi. On postoji. Sve u vezi s njim ukazuje na bivšeg KGBovca, čovjeka koji je stručnjak za nalaženje ljudi koji ne žele biti nađeni. Čovjeka koji zna kako da netko nestane bez traga. Čovjeka koji sada radi za bogate Ruse kao što je Ivan Harkov.

Takav čovjek ne postoji u vakuumu. Drugi ljudi moraju znati za njega kako bi koristili njegove usluge. Oni će naći nekoga takvog. I započet će potragu u gradu gdje je počeo slučaj, u ruskom gradu koji se ponekad naziva Londonom.

38.

Iako Gabriel to nije mogao nikako znati, imao je pravo barem u jednome: Chiara nije dugo ostala na talijanskom tlu. Dapače, nekoliko sati nakon otmice odvezena je na istok do jednog ribarskog sela u pokrajini zvanoj Le Marche. Tamo je ukrcana u ribarski brod, koji je isplovio kao da ide na noćno ribarenje na Jadranu. U 2 sata i 15 minuta ujutro, dok su talijanski policajci stražarili na granicama, ona je prebačena na privatni gliser po imenu Anastasia. U zoru se gliser vratio u jednu mirnu luku na obali Crne Gore, bivše jugoslavenske republike koja je nedavno stekla neovisnost i u kojoj su živjele tisuće Rusa izvan domovine, a bila je i važna postaja ruske mafije. Chiara nije dugo ostala ni u toj zemlji. Sredinom jutra, kad je Gabrielov zrakoplov slijetao u zračnoj luci BenGurion, nju su ukrcavali u teretni avion na uzletištu kod glavnog grada Crne Gore. Prema vlasničkim papirima, avion je pripadao bahamskoj tvrtki za prijevoz po imenu LukoTranz. U papirima nije pisalo da je LukoTranz zapravo korporacijaparavan kojom upravlja Ivan Harkov. To ionako ne bi ništa značilo crnogorskim carinicima. Mito koji su uzeli da ne

provjere avion ni njegov sadržaj bio je triput veći od njihove mjesečne plaće.

Chiara nije znala ništa od toga. Njezina je zadnja jasna uspomena bila noćna mora pred vratima posjeda Villa dei Fiori. Kad su stigli, bio je mrak. Izmorena zbog operacije na jezeru Como, Chiara je na mahove drijemala za vrijeme duge vožnje, a probudila se kad je Lior usporio pred sigurnosnim vratima. Da se otvore, trebalo je ukucati ispravnu šesteroznamenkastu šifru. Lior je unosio šifru na tipkovnici kad se među drvećem pojave muškarci s crnim kukuljicama. Njihovo je oružje posijalo smrt pukim šaptom. Motti je pogođen prvi, Lior drugi. Chiara je posegnula za berettom i dobila jak udarac postrance po glavi. Zatim je osjetila ubod u desno bedro, dozu sedativa od koje joj se zavrtjelo u glavi i obamrli su joj udovi. Zadnje čega se sjećala bilo je lice neke žene iznad nje. Budi poslušna i možda te nećemo ubiti, rekla je žena na engleskom s ruskim akcentom. Zatim se žensko lice rasplinulo, a Chiara je izgubila svijest.

Sada je lebdjela u svijetu koji je bio napola san i napola sjećanje.

Satima je izgubljeno lutala po ulicama njezine rodne Venecije dok joj se plima vrtložila oko koljena. U jednoj crkvi u Cannaregiju zatekla je Gabriela kako sjedi na skeli i tiho razgovara sa svetim Kristoforom i svetim Jeronimom. Povala ga je do jedne kuće na kanalu kod starog židovskog geta i vodila ljubav s njim na plahtama promoćenim krvlju, dok ih je njegova žena Leah u invalidskim kolicima gledala iz mraka. Uslijedila je povorka drugih slika, od kojih su se neke izobličile u noćne more, a druge izgledale poput stvarnosti. Ponovo je proživjela dan kad joj je Gabriel rekao da se ne mogu nikada vjenčati. I onaj drugi dan, manje od dvije godine poslije, kad joj je priredio vjenčanje iznenađenja na Shamronovoj terasi s pogledom na Galilejsko jezero. Hodala je s Gabrielom kroz snijegom pokrivena stratišta Treblinke i klečala nad njegovim slomljenim tijelom na mokrom engleskom pašnjaku, moleći ga da ne umre.

Napokon, ugledala je Gabriela u jednom vrtu u Umbriji, okruženom zidovima od etruščanskog kamena. Igrao se s djetetom ne s onim koje je izgubio u Beču, nego s djetetom koje mu je podarila Chiara.

Djetetom koje upravo raste u njoj. Bila je glupa što mu je lagala. Da mu je rekla istinu, ne bi otišao u London održati obećanje Grigoriju Bulganovu. A Chiara ne bi bila zatočenica neke žene iz Rusije.

Žene koja sada stoji nad njom. S injekcijom u ruci.

Imala je kožu bijelu poput mlijeka i prozračno plave oči, a činilo se da s mukom održava ravnotežu. To nije bio ni san ni priviđenje. U tom času, ona i Chiara zatekle su se u iznenadnoj oluji nasred Jadrana. Chiara to nije znala, naravno. Znala je samo da se žena zamalo srušila dok joj je ubrizgavala sedativ, zabadajući iglu mnogo grublje nego što je trebalo. Ponovo gubeći svijest, Chiara se opet vrati u onaj vrt u Umbriji. Gabriel se opraštao od djeteta. Ono odluta u polje suncokreta i nestane.

Za vrijeme putovanja Chiara se još jedanput probudila, ovaj put zbog brujanja zrakoplova i vonja vlastite bljuvotine. Ona je žena opet stajala nad njom i držala novu injekciju. Chiara obeća da će biti poslušna, ali žena odmahne glavom i zabode iglu. Kad je droga počela djelovati, Chiara se nađe u polju suncokreta, u očajničkoj potrazi za djetetom. Zatim noć padne kao zavjesa, a ona brižne u histeričan plač, bez ikoga da je utješi.

Kad je idući put došla k sebi, osjećala je veliku hladnoću. Načas pomisli da opet halucinira. Onda shvati da je na nogama i nekako hoda kroz snijeg. Ruke su joj bile u lisičinama i priljubljene uz tijelo najlonskom vrpcom, a gležnjevi su joj bili vezani okovima. Lanci na tim okovima skraćivali su joj korak tako da je jedva tapkala. To nije smetalo dvojici muškaraca koji su je držali za ruke. Izgledalo je kao da im se uopće ne žuri. Kao ni toj ženi s kožom bijelom poput mlijeka. Žena je hodala nekoliko koraka ispred njih, prema drvenoj kolibi okruženoj brezama. Ispred kolibe bila su parkirana dva mercedesa. Sudeći po izgledu, bili su oklopljeni, s prozorima otpornim na metke. Na haubu jednog mercedesa naslanjao se neki muškarac: crni kožni kaput, sijeda kosa, glava poput tenkovske kupole. Chiara ga nikad nije vidjela uživo, ali njegovo je lice vidjela mnogo puta na

obavještajnim fotografijama. Njegov je losion poput nevidljive magle visio u oštrom zraku. Sandalovina i dim. Miris moći. Miris vruga. Vrag se zavodljivo nasmiješi i dodirne joj lice. Chiara ustukne jer joj se istog časa smučilo. Na zapovijed vruga, ona dvojica odvedu je u kolibu i spuste je uskim drvenim stubama. Na dnu su bila teška metalna vrata sa širokim vodoravnim zasunom. Kad su ih otvorili, ukaže se sobica s betonskim podom i okrećenim zidovima. Oni je gurnu unutra i zalupe vratima. Chiara je nepomično ležala i tiho jecala, dršćući zbog nepodnošljive hladnoće. Trenutak poslije, kad su joj se oči priviknule na tamu, ona shvati da nije sama. U jednom kutu, vezanih ruku i nogu, sjedio je neki muškarac. Unatoč slabom svjetlu, Chiara primijeti da se mnogo dana nije brijao. Također zapazi da je premlaćen.

Jako mi je žao što vas vidim reče on tiho. Vi ste sigurno Gabrielova žena.

Tko ste vi?

Zovem se Grigorij Bulganov. Nemojte više govoriti. Ivan sluša.

39.

Bulevar kralja Šaula, Tel Aviv

Ured se ponosio svojom sposobnošću da brzo reagira u vrijeme krize, ali poslije su čak i okorjeli terenski veterani odmahivali glavom u čudu zbog brzine kojom je Gabrielova ekipa krenula u akciju. Okomili su se na analitičare iz Istraživačkog odjela da još jednom provjere svoje spise i gnjavili službenike iz Odjela za prikupljanje da iz svojih izvora iscijede svaku trunku informacija. Opljačkali su četvrt milijuna eura iz Odjela bankarstva i obavijestili Odjel za nekretnine da će tražiti siguran smještaj uz malu ili nikakvu najavu. I, napokon,

rasporedili su toliko elektronike i oružja po Europi da bi mogli započeti mali rat. A to su i namjeravali.

Srećom, Gabriel nije sam išao u rat. Imao je dva moćna saveznika s velikim utjecajem i svjetskim dosegom, od kojih je jedan bio u Washingtonu, a drugi u Londonu. Od Adriana Čartera posudio je samo jednu osobu, službenicu koja je nedavno poslana u Europu na privremenu dužnost. Od Grahama Seymoura zatražio je noćnu akciju. Cilj je bio čovjek koji se jedanput pohvalio da o događajima u Rusiji zna više od samog ruskog predsjednika. Seymour se trebao pobrinuti za sitne poslove i logistiku. Olga Suhova trebala je poslužiti kao oštrica mača.

Tu je ulogu dugo igrao Shamron. Sada nije imao nikakav drugi zadatak nego da zabrinuto hoda okolo ili općenito gnjavi. Virio je preko tuđih ramena, šaptao drugima u uho, i više puta je povlačio Uzija i Gabriela u hodnik da ih bocka svojim širokim kažiprstom. Svaki put je čuo isti odgovor. Da, Ari, znamo. Sjetili smo se toga. I zbilja su se sjetili svega. Zato što ih je Shamron uvježbao. Zato što su bili najbolji od najboljih. Zato što su mu bili poput sinova. I zato što su mogli obavljati taj posao bez pomoći jednog starca.

I tako je proveo velik dio tog strašnog dana lunjajući po zadnjim katovima svog ljubljenog Bulevara kralja Saula, vireći kroz vrata, obnavljajući stara prijateljstva, sklapajući mir sa starim suparnicima. U zgradi se osjećala jeza; Shamrona je previše podsjećala na Beč. Kako se nije mogao primiriti, zatražio je dopuštenje od Amosa da ode na aerodrom BenGurion kako bi dočekaio tijela Liora i Mottija.

Vraćeni su u Izrael u tajnosti, jednako kao što su služili svoju zemlju, a bili su nazočni samo Shamron i njihovi roditelji. Ponudio im je slavno rame za plakanje, ali nije im mogao reći ništa o tome kako su im umrli sinovi. To ga je druženje jako potreslo, pa se vratio u Bulevar kralja Saula vrlo deprimiran. Raspoloženje mu se malo popravilo kad je ušao u sobu 456C i zatekao Gabrielovu ekipu u velikom poslu. Ali nije bilo Gabriela. Bio je na putu za Jeruzalem, grad vjernika.

Padao je gust snijeg kad je Gabriel stao na prilazu psihijatrijske bolnice na brdu Herzl. Na ulazu je pisalo da je prošlo vrijeme posjeta, ali Gabriel zanemari obavijest i uđe u zgradu. Prema dogovoru s bolničkom upravom smio je doći kad god poželi. Dapače, rijetko je dolazio kad su u posjetu bili rođaci i prijatelji drugih pacijenata. Izrael, država s nešto više od pet milijuna stanovnika, bio je po mnogo čemu jedna velika obitelj. Čak i Gabriel, koji je obavljao svoje poslove anonimno, teško je mogao poći bilo kamo a da ne naiđe na nekog znanca iz Bezalela ili vojske.

Lein je liječnik čekao u predvorju. Taj bucmast čovjek s rabinskom bradom izvjesti Gabriela o Leinu stanju dok su zajedno hodali tihim hodnikom. Gabriel se ne iznenadi kad mu ovaj reče da se gotovo ništa nije promijenilo od njegova zadnjeg posjeta. Leah je bolovala od posebno jake mješavine psihotične depresije i posttraumatskog stresnog poremećaja. Eksplozija bombe u Beču neprestano joj se ponavljala u svijesti. Povremeno bi imala bljeskove lucidnosti, ali uglavnom je živjela u prošlosti, zarobljena u tijelu koje više nije funkcioniralo, puna krivnje zato što nije uspjela spasiti sinovljev život.

Prepoznaje li koga?

Samo Gilah Shamron. Ona dolazi jednom tjedno. Ponekad češće. Gdje je sada?

U sobi za rekreaciju. Zatvorili smo je kako biste se sastali nasamo. Sjedila je u invalidnim kolicima pokraj prozora, prazno zureći u vrt gdje se snijeg skupljao na granama maslina. Njezina kosa, nekad duga i crna, bila je kratka i sijeda. Njezine ruke, iskrivljene i unakažene vatrom, ležale su joj u krilu. Kad je Gabriel sjeo pokraj nje, činilo se da ga ne primjećuje. Onda ona polako okrene glavu, a u očima joj zatreperi iskra prepoznavanja.

Jesi li to stvarno ti, Gabriele ?

Da, Leah. To sam ja.

Rekli su da bi mogao doći. Bojala sam se da si me zaboravio.

Ne, Leah. Nikad te nisam zaboravio. Ni na trenutak.

Plakao si, Gabriele. Vidim ti po očima. Nešto nije u redu?

Ne, Leah, sve je u redu.

Ona se opet zagleda u vrt. Pogledaj snijeg, Gabriele. Nije li...

Ona ne dovrši misao. U očima joj načas bljesne pogled užasa; Gabriel je znao da se vratila u Beč. On je uzme za upropaštene ruke i počne govoriti. O slici koju obnavlja. O talijanskoj vili gdje živi. O Gilah i Ariju Shamronu. O svemu, samo ne o Beču. O svemu, samo ne o Chiari. Ona ga napokon opet pogleda. Vratila se.

Jesi li to stvarno ti, Gabriele?

Da, Leah. To sam ja.

Bojala sam se da si...

Nikada, Leah.

Izgledaš umorno.

Mnogo radim.

I previše si mršav. Želiš li nešto za jelo ?

Dobro sam, Leah.

Koliko možeš ostati, ljubavi ?

Ne dugo.

Kako ti je supruga?

Dobro je, Leah.

Je li lijepa?

Jako je lijepa.

Brineš li se za nju?

Suze mu grunu na oči. Trudim se.

Ona odvratila pogled. Pogledaj snijeg, Gabriele. Nije li divan?

Da, Leah, divan je.

Snijeg odrješuje Beč od njegovih grijeha. Snijeg pada na Beč dok rakete padaju na Tel Aviv. Ona ga opet pogleda. Pazi da Dani bude dobro vezan kad ga voziš. Ulice su klizave.

On je dobro, Leah.

Poljubi me.

Gabriel pritisne usne na njezin unakaženi obraz. Leah prošapće:

Zadnji poljubac.

Ured je u Tel Avivu i okolici imao mrežu sigurnih stanova koje su nazivali sletištimama. To su mjesta gdje operativci prema doktrini i tradiciji provode svoju zadnju noć prije odlaska iz Izraela radi zadataka u inozemstvu. Ni Gabriel ni bilo koji član njegove ekipe nisu pošli na mjesta koja su im dodijeljena te noći. Nije bilo vremena. Dapače, radili su cijelu noć i tako su kasno stigli u zračnu luku BenGurion da ih je osoblje državne zrakoplovne tvrtke El Al moralo odmah propustiti kroz uobičajeni špalir provjera. Ekipe je ponovo raskinula s tradicijom kad su se svi ukrkali u isti zrakoplov tvrtke El Al: let 315 za London. Te je večeri jedino Gabriel imao zadatak; u Heathrowu se razdvojio od ostalih i oputovao u Cheyne Walk u londonskoj četvrti Chelsea. Nekoliko minuta nakon šest sati, on zaokrene za ugao ulice Cheyne Gardens i dvaput pokuca na stražnja vrata jednog crnog kombija. Graham Seymour otvori vrata i pokaže mu da uđe. Njihov je cilj bio na pravom mjestu. Mač je bio spreman. Krenut će u noćnu akciju.

40.

Chelsea, London

Za Viktora Orlova govorili su da dijeli ljude u dvije skupine: one koji žele biti iskorišteni i one koji su preglupi da shvate da ih se iskorištava. Neki bi dodali i treću skupinu: one koji žele da im Viktor ukrade novac. On nije skrivao činjenicu da je grabežljivac i tajkun. Dapače, ponosno je nosio te titule, kao i svoja talijanska odijela od deset tisuća dolara i svoje prepoznatljive prugaste košulje, koje je posebno za njega krojio neki čovjek u Hong Kongu. Dramatični pad komunizma dao je Orlovu priliku da zaradi mnogo novca za kratko vrijeme, a on ju je iskoristio. Orlov se rijetko ispričavao za bilo što, a ponajmanje za način na koji se obogatio. Da sam se rodio kao Englez,

možda bih zaradio novac na čist način rekao je nekom britanskom novinaru ubrzo nakon što se smjestio u Londonu. Ali rodio sam se kao Rus. I zaradio sam rusko bogatstvo.

Prirodno nadaren za brojeve, Orlov je radio kao fizičar u sovjetskom programu atomskog oružja kad se carstvo napokon urušilo. Dok je većina njegovih kolega nastavila raditi bez plaće, Orlov je odlučio krenuti u biznis i ubrzo lijepo zaradio na uvozu računala, kućanskih aparata i druge zapadnjačke robe za mlado rusko tržište. Ali pravo je bogatstvo došlo poslije, nakon što je kupio najveću rusku čeličanu i Ruzoil, sibirskog naftnog diva. Časopis Fortune proglasio je Viktora Orlova najbogatijim čovjekom u Rusiji i jednim od najutjecajnijih poslovnih ljudi na svijetu. Lijep uspjeh za bivšeg državnog fizičara koji je nekada morao dijeliti općinski stan s još dvije sovjetske obitelji.

U surovom svijetu ruskog tajkunskog kapitalizma, bogatstvo poput onoga koje je stekao Orlov bilo je i opasno. Kao što je brzo stečeno, tako je moglo i nestati za tren oka. Vlasnik tog bogatstva i njegova obitelj mogli su postati predmet zavisti i ponekad nasilja. Orlov je preživio najmanje tri atentata i navodno je radi osvete dao ubiti nekoliko ljudi. Ali najveća opasnost za njegov imetak nije došla od onih koji su ga htjeli ubiti nego iz Kremlja. Sadašnji ruski predsjednik smatrao je da su ljudi poput Orlova ukrali najvrjedniju rusku imovinu, a on ju je htio ukrasti njima. Ubrzo nakon dolaska na vlast pozvao je Orlova u Kremlj i zatražio dvije stvari: njegovu čeličanu i Ruzoil. »I ne gurajte nos u politiku«, dodao je. »Inače ću vam ga odrezati.« Orlov je pristao odreći se čeličane, ali ne i naftne kompanije. Predsjedniku se to nije svidjelo. Odmah je zapovjedio svojim tužiteljima da otvore istragu zbog pronevjere i mita, pa je u roku od tjedan dana protiv Orlova izdana tjeeralica. Orlov je mudro pobjegao u London. Rusija je tražila njegovo izručenje, a on je još imao nominalno vlasništvo nad svojim udjelom u Ruzoilu, koji je vrijedio dvanaest milijardi dolara. No taj je udio bio pravno nedodirljiv, izvan Orlovljeva dosega, ali i izvan dosega čovjeka koji ga je htio prisvojiti, ruskog predsjednika.

Na početku Orlovljeva izgnanstva novinari su oblijetali oko njega. Kao pouzdan izvor osjetljivih podataka o kremaljskim smicalicama, mogao je za sat vremena napuniti sobu novinarima. Ali britanskom je tisku Viktor dosadio, kao što su Britancima dosadili Rusi općenito. Malo je ljudi još marilo za ono što je htio reći, a još je manje ljudi imalo vremena i strpljenja da odsluša neku od njegovih dugih tirada protiv njegova smrtnog neprijatelja, ruskog predsjednika. Zato se Gabriel i njegova ekipa nisu iznenadili kad je Orlov rado prihvatio zahtjev za intervjuom od neke Olge Suhove, bivše istraživačke novinarkice lista Moskovskaja gazeta, koja je i sama bila u progonstvu. Zbog brige za vlastitu sigurnost zamolila je Orlova da se sastanu u njegovoj kući, i to noću. Orlov, samac i neumorni ženskar, predložio je da ona dođe u sedam. »I molim vas da dođete sami«, nadodao je na kraju dogovora. Došla je u sedam, ali zapravo nije bila sama. Služavka joj uzme kaput i povede je u radnu sobu na drugom katu, gdje je Orlov srdačno dočeka na ruskom. Gabriel i Graham Seymour, sa slušalicama na ušima, slušali su simultani prijevod.

»Divno je što se vidimo nakon toliko godina, Olgo. Želite li čaj ili nešto jače?«

41.

Chelsea, London

Može čaj, hvala.

Orlov nije mogao sakriti svoje razočaranje. Nesumnjivo se nadao da će Olgu impresionirati bocom Chateau Petrus, koji je pio kao vodu. On reče služavki da donese čaj i kekse, a onda se oraspoloži kad se Olga počne pretvarati da se divi golemoj radnoj sobi. Prema glasinama, Orlova se toliko dojmio njegov prvi posjet Buckinghamskoj palači da je naložio vojsci stručnjaka za unutarnje

uređenje da stvori ugođaj kraljevske palače u ulici Cheyne Walk. Tu prostoriju, triput veću od Olgina starog stana u Moskvi, navodno je nadahnula kraljičina privatna radna soba.

Tijekom zamorna razgledavanja, Olga pomisli kako se njezin život razlikuje od Viktorova. Kad su se oslobodili komunističkog jarma, Viktor je potražio novac, a Olga istinu. Provela je najveći dio karijere istražujući zlodjela ljudi kao što je Viktor Orlov i vjerovala je da ti ljudi snose dobar dio krivnje za smrt slobode i demokracije u njezinoj zemlji. Orlovljeva je pohlepa sudjelovala u stvaranju jedinstvenih okolnosti koje su dopustile Kremlju da vrati zemlju u diktaturu iz prošlosti. Da nije bilo ljudi kao što je Viktor Orlov, ruski bi predsjednik možda još bio niži službenik u gradskoj upravi Petrograda. Ali on je držao najveću zemlju na svijetu u željeznom stisku i smatralo se da je jedan od najbogatijih ljudi u Europi. Čak i bogatiji od Orlova.

Stigao je čaj. Sjedili su na suprotnim krajevima dugog trosjeda presvučenog brokatom, nasuprot prozoru s teškim zavjesama od stropa do poda. Možda bi se vidio nasip i Temza da zavjese nisu bile navučene kao mjera opreza zbog snajperista prava ironija, budući da je Orlov potrošio nekoliko milijuna funta kako bi kupio jedan od najboljih vidika u Londonu. Nosio je tamnoplavo odijelo i košulju s prugama u boji brusnice. Jednu je ruku prebacio preko naslona trosjeda prema Olgi, čime je pokazao neprocjenjiv ručni sat od dijamanata i zlata. Drugu je ruku položio na rub. Neprestano se igrao naočalama. Iskusni Orlovljevi promatrači prepoznali bi tu naviku. Orlov je stalno bio u pokretu, čak i kad je sjedio.

Molim vas, Olgo. Podsjetite me kad smo se zadnji put vidjeli. Orlovljevi promatrači prepoznali bi i ovo. Viktor nije bio čovjek koji bi izvalio: Nikad ne zaboravljam lica. Naprotiv, imao je naviku pretvarati se da zaboravlja ljude. Bila je to pregovaračka taktika. Tako je protivnicima poručivao da nisu vrijedni da ih zapamti. Da su beznačajni. Bezvrijedni i beskorisni. Olga je slabo marila za Orlovljevo mišljenje o njoj, pa mu odgovori iskreno. Vidjeli su se

samo jedanput, podsjeti ga ona. Taj se susret dogodio u Moskvi nešto prije njegova bijega u London.

O, da, sad se sjećam! Ako me pamćenje ne vara, jako sam se naljutio na vas zato što vas nisu zanimale neke vrijedne informacije koje sam vam ponudio.

Da sam napisala članak koji ste htjeli, bila bih ubijena.

Neustrašiva Olga Suhova ipak se uplašila? To vas nikada do tada nije zaustavilo. Koliko čujem, imate sreće što ste živi. Kremlj nije ništa rekao o onome što se dogodilo prošlog ljeta na stubištu zgrade, ali ja znam istinu. Istraživali ste Ivana Harkova, a Ivan vas je pokušao ušutkati. Zauvijek.

Olga ne odgovori.

Dakle, ne niječete da se to dogodilo?

Oduvijek imate besprijeorne izvore, Viktore.

Na taj kompliment on zavrti naočale u ruci. Šteta je što smo tek sada ponovo sreli. Neće vas iznenaditi što sam pratio vaš slučaj elikim zanimanjem. Nastojao sam otkriti neki način da stupim u u s vama nakon što je razglašeno da ste prebjegli, ali bilo vas je lo teško pronaći. Zamolio sam svoje prijatelje u britanskoj tajnoj žbi da vam prenesu poruku, ali odbili su.

Zašto niste pitali Grigorija gdje sam?

Naočale se zaustave na par sekunda. Pitao sam ga, ali nije i htio reći. Znam da vam je prijatelj. Valjda vas ne želi dijeliti.

Olgi nije promaklo glagolsko vrijeme: znam da vam je prijaL Izgledalo je kao da ne zna za Grigorijev nestanak osim ako laže, što je lako moguće. Viktor Orlov bio je genetski nesposoban 'voriti istinu.

Onaj stari Viktor ne bi ni morao pitati Grigorija gdje se 'vam. Samo bi ga dao slijediti.

Ne mislite valjda da mi to nije palo na pamet?

Ali ipak niste?

Slijedio Grigorija? On odmahne glavom. Mojim tjele'm čuvarima Britanci daju velike slobode, ali ne bi nikako odobriprivatne operacije nadzora. Sjetite se da sam i dalje ruski građanin.

:ođer sam predmet službenog zahtjeva za izručenjem. Nastojim raditi ništa što bi previše razljutilo moje britanske domaćine.

Osim što kritizirate Kremlj kad god poželite.

Oni ne mogu očekivati da šutim. Kad vidim nepravdu, nam potrebu govoriti. To mi je u naravi. Zato se Grigorij i ja tako obro slažemo. On zastane, a onda upita: Inače, kako je on?

Grigorij ? Ona srkne malo čaja i reče da se nisu čuli neliko tjedana. A vi?

Baš sam neki dan rekao pomoćniku da ga nazove. Nije se vio. Možda se zadubio u pisanje knjige. Orlov joj dobaci ortački gled. Neki od mojih ljudi potajno rade s Grigorijem. Kao što ste mogli očekivati, želim da ta knjiga bude jako uspješna.

Zašto me to ne čudi, Viktore?

To mi je narav. Volim pomagati drugima. Zato mi je tako drago što ste ovdje. Recite mi kakav članak pišete. Recite mi kako da vam pomognem.

To je članak o jednom prebjegu. Prebjegu koji je netragom nestao.

Ima li taj prebjeg neko ime?

Grigorij Nikolajevič Bulganov.

U kombiju za prisluškivanje Graham Seymour skine slušalice i pogleda Gabriela.

Jako lijepo izvedeno.

Dobra je, Grahame. Jako dobra.

Mogu li je dobiti kad završiš ?

Gabriel stavi prst na usta. Viktor Orlov je opet progovorio. Oni začuju brze rečenice na ruskome, a zatim se oglasi prevoditelj.

Recite mi što znate, Olgo. Recite mi sve.

42.

Chelsea, London

Orlov je iznenada bio u pokretu na više mjesta odjednom. Naočale su se vrtjele, prsti su lupkali po naslonu brokatnog sjeda, a lijevo oko se nervozno trzalo. Kad je bio dijete, to trzanje o je uzrok nemilosrdnog zadirkivanja i zlostavljanja. Zbog toga je rio od mržnje, a ta ga je mržnja dovela do uspjeha. Viktor Orlov % je pobijediti svakoga. I sve to zbog trzanja lijevog oka.

Jeste li sigurni da ga nema?

Sigurna sam.

Kad je nestao?

Desetog siječnja. Šest sati i dvanaest minuta navečer. Kad išao na šah.

Kako znate?

Ja sam Olga Suhova. Ja znam sve.

Znaju li Britanci?

Naravno.

Sto oni misle ?

Misle da je prebjegao natrag. Misle da je opet u Lubjanki i svojim nadređenima govori o svemu što je saznao o vašem djelonju dok je radio za vas.

Oko se nesvjesno trzalo kao kapak brzog fotoaparata.

Zašto mi nisu rekli?

Možda im vi niste bili prva briga, Viktore. Ali ne brinite. To o Grigoriju nije istina. On nije prebjegao. Oteli su ga. Ona pričekala da mu to legne, a onda reče: Oteo ga je Ivan Harkov.

Kako znate?

Ja sam Olga Suhova.

I znate sve.

Ne znam baš sve. Ali možda mi vi možete pomoći da popunim neke praznine. Ne znam identitet čovjeka kojeg je Ivan angažirao da izvede otmicu. Znam samo da je jako dobar. Profesionalac. Ona zastane. Takve ste ljude vi angažirali u Moskvi u stara loša vremena, Viktore, kad ste imali probleme koji se nisu dali riješiti.

Čuvajte se, gospođo Suhova.

Uvijek se čuvam. U svim onim godinama kada sam radila za Gazetu nisam morala napisati nijednu ispriku. Nijednu.

Zato što nikad niste napisali članak o meni.

Da jesam, bio bi kompletan i posve točan.

To vi tvrdite.

Znam mnogo o tome kako ste zaradili svoj novac, Viktore. Učinila sam vam uslugu što to nikad nisam objavila u Gazeti. A sada ćete vi učiniti uslugu meni. Pomoći ćete mi da nađem čovjeka koji je oteo mojeg prijatelja. Ako mi ne pomognete, sve što imam u svojim bilježnicama pretvorit ću u najnezgodniji članak koji je ikada napisan o vama.

A ja ću vas izvesti pred sud.

6W? Stvarno mislite da se bojim britanskih sudova?

Ona posegne u torbicu i izvuče jednu fotografiju: muškarac stoji u čekaonici zračne luke Heathrow. Orlov stavi naočale. Oko mu se nervozno trzalo. On pritisne dugme na stoliću i pojavi se služavka. Donesite mi bocu Petrusa. Odmah.

Pokušao se izvući iz omče, naravno, ali Olga mu nije dala. Mirno je navela nekoliko imena, jedan datum i pojedinosti određene transakcije u kojoj je sudjelovala jedna nekadašnja Viktorova tvrtka dovoljno da on shvati kako njezine riječi nisu prazne prijetnje. Viktor brzo popije prvu čašu Petrusa i natoči još jednu.

Olga nikad nije vidjela da se Viktor ičega boji, ali sada je očito bio uplašen. Kaoiskusna reporterka prepoznala je znakove tog straha u ponašanju koje je uslijedilo: uzvici nevjerice, pokušaji skretanja pažnje, trud da se krivnja prebaci na druge. Viktor je težio svaljivanju svih problema na Rusiju. Zato se Olga ne iznenadi kad on prijeđe na to.

Morate imati na umu kako je bilo u devedesetima. Pokušali smo pucnuti prstima i pretvoriti Rusiju u tipičnu kapitalističku zemlju preko noći. To nije bilo moguće. Sanjali smo utopiju, kao što su radili u komunizmu.

Sjećam se, Viktore. I ja sam bila tamo.

Onda se sigurno sjećate kako je bilo ljudima poput mene koji su uspjeli nešto zaraditi. Svi su htjeli komad. Naš je život bio u stalnoj opasnosti, kao i život naših obitelji. Postojala je mafija, naravno, ali ponekad su naši konkurenti bili jednako opasni. Svi su angažirali privatne vojske da se zaštite i ratuju protiv suparnika. Divlji istok. Orlov podigne čašu vina prema svjetlu. Teško i gusto, ljeskalo se kao tek prolivena krv.

Nije nedostajalo vojnika. Nitko više nije htio raditi za državu kad se u privatnom sektoru moglo dobro zaraditi. Službenici su masovno odlazili iz ruskih tajnih služba. Neki nisu ni dali ostavku. Samo bi radili u uredu satdva duže, na crno.

Olga je jedanput napisala članak o toj pojavi, a ticao se dva službenika FSBa koji su preko dana istraživali rusku mafiju, a preko noći ubijali za nju. FSBovcima su vatreno poricali tu priču. Onda su joj zaprijetili da će je ubiti.

Neki od tih ljudi nisu bili jako nadareni nastavi Orlov. Znali su raditi jednostavne poslove, ulična ubojstva i slično. Ali bilo je i dobro uvježbanih profesionalaca. Orlov se zagleda u fotografiju. Ovaj je čovjek spadao u drugu skupinu.

Upoznali ste se?

Nakon malo oklijevanja, on kimne glavom. Bilo je to u Moskvi, u drugom životu. Neću govoriti o naravi ni okolnostima tog sastanka. Sastanak me ne zanima, Viktore. Samo želim znati tko je taj čovjek na fotografiji.

On popije još malo vina i popusti. Njegovo šifrirano ime KGBu glasilo je »drug Zirlov«. Specijalizirao se za atentate, otmice i nalaženja ljudi koji su se sakrili. Također je navodno vrlo dobro poznao otrove i toksine. Te je vještine dobro iskoristio kad je krenuo u privatne vode.

Obavljao je poslove koje su drugi odbijali zbog opasnosti. Obogatio se. Nekoliko je godina radio u Rusiji, a onda je proširio obzor.

Kamo je otišao?

U Zapadnu Europu. Govori više jezika i ima mnogo putovnica iz vremena KGBa.

Gdje živi?

Tko zna? Sumnjam da će ga pronaći čak i slavna Olga Suhova.

Dapače, usrdno vam preporučujem da niti ne pokušavate. Samo ćete nastradati.

On očito još prodaje svoje usluge na otvorenom tržištu.

Tako sam čuo. Također sam čuo da su mu cijene drastično skočile.

Samo ljudi kao što je Ivan Harkov danas imaju dovoljno da ga angažiraju.

I vi, Viktore.

Ja se nikad nisam bavio time.

Nitko vas niti ne optužuje. Ali recimo da nekome trebaju usluge tog čovjeka. Kako bi stupio u vezu s njim? Kamo bi otišao?

Viktor umukne. On je Rus, i poput svih Rusa sumnja da netko uvijek sluša. U ovom slučaju imao je pravo. Dvojica koji su sjedili u stražnjem dijelu kombija MI5 za prislušivanje načas su se uplašili a njihov izvor ne želi napraviti zadnji korak. Tada začuju jednu dinu riječ, koju nije trebalo prevoditi. Ženeva.

Samo je jedan čovjek, reče Orlov. Savjetnik za sigurnost za bogate use. Broker. Posrednik.

Mislim da se preziva Cernov. Da, siguran sam. Cernov.

Ima li ime?

Možda Vladimir.

Znate li gdje mu je ured?

Odmah do ulice MontBlanc. Mislim da imam adresu.

Imate li možda i telefonski broj ?

Pa, možda imam mobilni.

U normalnim uvjetima Gabriel se ne bi gnjavio sa zapisivanjem ena i telefonskog broja. Ali otkad mu je žena pala u Ivanove ruke, ije vjerovao svojem obično besprijekornom pamćenju. Kad je zapio te

podatke, Olga je već izlazila kroz Viktorova vrtna vrata od koanog željeza. Ona pozove taksi, koji je odvede iza ugla ulice Cheyne ardens. Gabriel sjedne do nje i krene u zračnu luku London Ci, gdje ih je čekao Gulfstream G500 koji su im dali Amerikanci, statak njegove ekipe već je bio u zrakoplovu zajedno s prinovom, om Bancroft. Poslije je u zapisima kontrolnog tornja pisalo da zrakoplov odletio u 10:18 navečer. Zbog nepoznatih razloga nije bilježeno njegovo odredište.

43.

Bulevar kralja Šaula, Tel Aviv

I ako su podaci izgledali oskudno ime, poslovna adresa, dva telefonska broja u rukama obavještajne službe kao što je Ured bili su dovoljni da posve razotkriju čovjeka. Shamron proslijedi informacije njuškalima u Odjelu za istrage i također ih pošalje preko Atlantika u Langley. Zatim s Ramijem krene kući u Tiberijadu.

Stigao je iza ponoći. On se razodjene u tami i pažljivo se uvuče u krevet da ne probudi Gilah. Niti ne pokuša sklopiti oči. San je dolazio rijetko, a pod ovakvim okolnostima nikada. Umjesto da se trudi zaspiti, on je u glavi prolazio svaku minutu u zadnja dva dana i istraživao najzabačenija područja svoje prošlosti. I pitao se kad će dobiti priliku da učini nešto vrijedno, nešto gdje neće biti smetnja i gdje neće samo primati poruke iz Londona. Hrvao se s dva pitanja. Gdje je Ivan? I zašto im se ne javlja?

Čudno, ali bavio se upravo tom mišlju kad mu u 4:13 ujutro zazvoni telefon pokraj kreveta. Znao je točno vrijeme zato što je po navici pogledao na ručni sat prije javljanja. U strahu da će mu javiti još jednu smrt, na trenutak je držao slušalicu na uhu prije nego što je progundao svoje ime. Javi se glas koji je prepoznao istog časa. Glas

starog suparnika. Glas povremenog saveznika. Zeli razgovarati sa Shamronom u četiri oka. Pita se može li Shamron doći u Pariz. apravo, reče glas, bilo bi pametno kad bi Shamron našao način da ukrca u let koji u devet odlazi s aerodroma BenGurion. Da, reče as, hitno je. Ne, ne može čekati. Shamron zaklopi slušalicu i upali !etlo kraj kreveta. Gilah ustane i pođe skuhati kavu.

an je pažljivo izabrao svojeg izaslanika. Rijetki su se bavili tim poslom duže od Arija Shamrona, ali Sergej Korovin bio je jedan od njih. Nakon što je tijekom pedesetih bio u Istočnoj Europi, KGB je naučio arapski i poslao ga da stvara nevolje na Bliskom istoku. rvo je otišao u Bagdad, zatim u Damask, onda u Tripoli i napo on u Kairo. Napetog ljeta 1973. prvi put su Korovin i Shamron ;pili u vezu. Operacija »Božji gnjev« bila je u punom zamahu u uropi, teroristi Crnog listopada ubijali su Izraelce gdje god su ih ogli naći, a jedino je Shamron bio uvjeren da se Egipćani spremaza rat. To mu je rekao njegov špijun u Kairu špijun kojeg je tim uhitila egipatska tajna služba. Nekoliko sati prije smaknuća, amron se javio Korovinu i zamolio ga da posreduje. Nakon više edana pregovora, Shamronov je špijun pušten da otetura na izraelu stranu na Sinaju. Bio je slab od udaraca i torture, ali bio je živ. jesec dana poslije, dok se Izrael spremao za Jom Kipur, Egipćani krenuli u iznenadni napad.

Sredinom sedamdesetih Sergej Korovin opet je bio u Moskvi, dje je uporno napredovao kroz redove KGBa. Kad su ga promauli u generala, došao je na čelo Sektora 18 koji se bavio arapskim 'jetom, a poslije je postao zapovjednik Direktorata R, zadužena operativno planiranje i analizu. Korovin je 1984. preuzeo cijeli 1 glavni direktorat, a na tom je položaju ostao dok Boris Jeljcin "je raspustio KGB. Da je imao priliku, Korovin bi vjerojatno osobo ubio ruskog predsjednika. Onda je spalio najveće tajne i tiho povukao u mirovinu. Ali Shamron je znao bolje od ikoga da u om poslu nema mirovine, pogotovo za Ruse. U bratstvu mača i ita govorilo se: ako jedanput radiš za KGB, uvijek radiš za KGB. inska sloboda dolazi tek sa smrću. Ponekad čak ni onda.

Shamron i Korovin održali su veze tijekom godina. Sastajali su e da razmjenjuju priče, dijele informacije i jedan drugome povremeno čine usluge. Ne bi se mogli nazvati prijateljima, ali bili su srodne duše. Obojica su znali pravila igre i obojica su održavali zdrav cinizam prema ljudima koje služe. Osim toga, Korovin je bio jedan od rijetkih ljudi na svijetu koji su mogli držati korak sa Shamronovom potrošnjom duhana. Nadalje, poput Shamrona, Korovin nije imao strpljenja za trice kao što su hrana, moda, pa čak ni novac. »Šteta što se Sergej nije rodio kao Izraelac«, Shamron je jedanput rekao Gabrielu. »Volio bih da je na našoj strani.«

Shamron je znao da vrijeme zna loše djelovati na ruske muškarce. Obično bi ostarjeli u tren oka od muževnih mladića za čas bi se smežurali. Ali čovjek koji je ušao u salon hotela Crillon malo nakon tri sata tog popodneva bio je i dalje onaj visoki uspravni lik kojeg je Shamron prvi put vidio prije mnogo godina. Dva tjelesna čuvara polako su se vukla za njim, a dva druga stigla su sat vremena ranije i sjedila nedaleko od Shamrona. Pili su čaj; Shamron je uzeo mineralnu vodu. Rami mu je osobno donio bocu nakon što je šankera uputio da ne skida čep i dvaput zatražio čiste čaše. Svejedno, Shamron ju još nije ni taknuo. Nosio je uobičajeno tamno odijelo i srebrnu kravatu: Shamron kao sumnjivi poslovni čovjek koji dobro igra bakarar. Poput Shamrona, Sergej Korovin znao je govoriti o važnim stvarima na više jezika. Većinu sastanaka održali su na njemačkom, a i sada su govorili njemački. Nakon što se smjestio, Korovin odmah palcem otvori tabakeru. Shamron ga podsjeti da se u Parizu više ne smije pušiti. Korovin se namršti.

Smije li se još piti votka?

Ako lijepo zamoliš.

Ja sam kao ti, Ari. Ne molim ni za što. On naruči votku, a onda pogleda Shamrona. Smirilo me kad sam sinoć čuo tvoj glas. Bojao sam se da si možda mrtav. Kod starenja je najgore to što čovjeku umiru prijatelji.

Nisam znao da ih imaš.

Prijatelje? Nekoliko. On se malo osmjehne. Uvijek si dobro igrao igru, Ari. Imao si mnogo obožavatelja u Jasenevu. Proučavali smo tvoje operacije. Čak smo ponešto i naučili.

Jasenevo je bilo staro sjedište Prvog glavnog direktorata, koje se ponekad nazivalo Moskovskim centrom. Onda je postalo sjedište SVRa.

Gdje je moj dosje? upita Shamron.

Zaključan tamo gdje pripada. Neko vrijeme bojavao sam se da će sve naše prljavo rublje izaći u javnost. Srećom, novi je režim završio s tim. Naš predsjednik razumije da budućnošću vlada onaj tko vlada prošlošću. On hvali dostignuća Sovjetskog Saveza i umanjuje tadašnje takozvane zločine i nepravde.

A ti mu odobravaš ?

Naravno. Rusija nema demokratske tradicije. Uvesti demokraciju u Rusiji bilo bi kao da Izraelu nametneš islamske zakone. Shvaćaš li što želim reći, Ari?

Mislim da shvaćam, Sergeju.

Konobar ih s mnogo prenemaganja posluži votkom i povuče se.

Korovin je ispije bez oklijevanja.

Dakle, Ari, sad kad smo sami...

Jesmo li sami, Sergeju?

Nema nikoga osim mojih čuvara. On zastane. A kod tebe, Ari? Shamron baci pogled na Ramija, koji je sjedio kraj ulaza u raskošni salon i glumio da čita Herald Tribune.

Samo jedan?

Vjeruj mi, Sergeju, ne treba mi više.

Nisam tako čuo. Rečeno mi je da su prije nekoliko dana nastradala dva tvoja momka, a Talijani pokušavaju sačuvati tajnu zbog tebe. Inače, to neće upaliti. Moji izvori kažu da će sutra ujutro cijela priča biti objavljena u jednom od glavnih talijanskih novina.

Da? Sto će pisati u toj priči?

Da su dva agenta Ureda ubijena dok su se vozila po Italiji.

Ali ništa o otmici jednog agenta? Ne.

A počinitelji?

Bit će nagađanja da su to obavili Iranci. Trenutak zatim, on reče: Ali mi obojica znamo da to nije istina.

Korovin popije još votke. Tema je načeta. Sada će obojica morati biti oprezni. Shamron je znao da Korovin ne može mnogo reći. Nije važno. Taj Rus može više reći jednom uzvinutom obrvom nego što većina ljudi uspije reći u jednosatnom predavanju. Shamron učini sljedeći korak.

Oduvijek smo iskreni jedan prema drugome, Sergeju.

Onoliko koliko dva čovjeka mogu biti u ovom poslu.

I zato dopusti da sada budem iskren prema tebi. Vjerujemo da je našeg agenta oteo Ivan Harkov. Smatramo da se želi osvetiti za prošlu jesen, kad smo izvršili operaciju protiv njega.

Znam sve o vašoj operaciji, Ari. Cijeli svijet zna. Ali Ivan Harkov nije imao nikakve veze s nestankom te žene.

U Korovinovu odgovoru Shamron je zanemario sve osim jedne riječi: zene. Jedino mu je to trebalo. Rus je upravo stavio svoje akreditacije na stol. Pregovori mogu početi. Slijedit će pažljivo propisane smjernice i vodit će se uglavnom pomoću laži i poluistina. Ništa se neće priznati i nikakvi se zahtjevi neće iznijeti. Nije bilo potrebe. Shamron i Korovin obojica su govorili jezik laži.

Jesi li siguran, Sergeju? Jesi li siguran da su Ivanove ruke čiste?

Osobno sam razgovarao s Ivanovim predstavnicima. Opet tajac, a onda: Jesi li što čuo o njezinu stanju?

Samo da je živa i da se netko brine za nju.

Drago mi je što to čujem, Sergeju. Ako se tako nastavi, bit ćemo jako zahvalni.

Vidjet ću što mogu učiniti. Kao što znaš, Ivan je jako uzrujan zbog svog sadašnjeg položaja.

Može kriviti jedino sebe.

Ivan ne misli tako. Smatra da su te optužbe sa Zapada obične laži i izmišljotine. Ne bi bio tako glup da sklopi ugovor o isporuci naših raketa AlQa'idi. Dapače, uvjerava me da uopće ne trguje oružjem.

To svakako moram javiti Amerikancima.

Trebao bi im javiti još nešto.

Sto god hoćeš, Sergeju.

Ivan kaže da su mu djeca nezakonito oduzeta prošlog ljeta u Francuskoj. Ivan hoće da mu se vrate.

Shamron slegne ramenima glumeći iznenađenje. Nisam imao pojma da su kod Amerikanaca.

Smatramo da je tako, iako službeno tvrde drukčije. Možda bi netko mogao Amerikancima reći par riječi u Ivanovu korist. Ovaj put

Korovin slegne ramenima. Nisam siguran, ali mislim da bi vam to jako pomoglo da vratite nestalog agenta.

Korovin je upravo napravio novi korak prema ponudi za razmjenu.

Shamron odluči da će okolišati.

Naša služba nije velika kao vaša, Sergeju. Mi smo mala obitelj.

Želimo svoju agenticu natrag i spremni smo učiniti što god možemo.

Ali ja imam vrlo malen utjecaj na Amerikance. Ako su djeca zbilja kod njih, ne vjerujem da će ih htjeti predati Ivanu, bez obzira na okolnosti.

Podcjenjuješ se, Ari. Pođi Amerikancima. Urazumi ih. Uvjeri ih da ukrcaju Ivanovu djecu u avion. Kad budu u Rusiji, gdje i pripadaju, uvjeren sam da će se tvoja agentica pojaviti.

Korovin je time stavio ugovor na stol. Shamron provjeri ugovorne uvjete.

Ziva i zdrava?

Ziva i zdrava.

Ima još jedna stvar, Sergeju. Želimo i Grigorija Bulganova.

Grigorij Bulganov nije tvoja briga.

Shamron nije inzistirao. A ako mogu nagovoriti Amerikance da predaju djecu? Koliko bismo imali vremena za dogovor?

Ne mogu točno reći, ali ne mnogo.

Moram znati, Sergeju.

Moj bi odgovor bio posve hipotetički.

Dobro, hipotetički govoreći, koliko imamo vremena? Korovin otpije votku i reče: Sedamdeset i dva sata.

To nije dugo, Sergeju.

Tako stoje stvari.

Kako da te kontaktiram?

Ne, ponovo ćemo se sastati u utorak u četiri popodne. Usrti savjetujem kao prijatelju da onda imaš spreman odgovor.

Gdje ćemo se naći?

Smije li se još pušiti u parku Tuileries ?

Za sada.

Nađimo se dakle tamo. Na klupama kod Jeu de Paume.

U četiri ?

Korovin kimne. U četiri.

44.

Hotel Bristol, Ženeva

Vijest iz Pariza brzo je stigla na više mjesta u svijetu: na Odjel za operacije na Bulevaru kralja Saula, u Thames House u Londonu, u sjedište CIAe u Langleyju. Kao i u veličanstveni hotel Bristol u Zenevi, privremeni dom Gabriela i njegove ekipe. Iako su s velikim olakšanjem primili vijest da je Chiara uistinu živa, nisu uopće slavili. Ivanovi su uvjeti bili neprihvatljivi, naravno. Bili su neprihvatljivi Shamronu. I Amerikancima. A pogotovo Gabrielu. Nitko ne bi zatražio od Elene Harkov da žrtvuje svoju djecu, a ponajmanje čovjek koji je već izgubio vlastito dijete. Ipak, Ivanova je ponuda poslužila jednoj važnoj svrsi. Dala im je nešto vremena i nešto dodatnog manevarskog prostora. Ne mnogo vremena, samo sedamdeset i dva sata, i vrlo malo prostora. Tražit će Chiaru i Grigorija usporednim putovima. Jedan je put pregovora, a drugi je put nasilja. Gabriel će morati djelovati brzo, bit će prisiljen riskirati. Trenutačno je tražio samo jednog čovjeka: Vladimira Cernova.

Sve što je rekao Viktor Orlov odgovara istini reče Navot Gabrielu istog popodneva uz kavu u hotelskom baru. Prislušujemo njegove pozive i nadziremo mu ured i stan. Bulevar kralja Saula uskoro će

provaliti u njegova računala. On ima dobre sigurnosne programe, ali to neće dugo zadržati naše dečke.

Koliko znamo o njegovoj prošlosti?

Nema sumnje da je bio u KGBu. Radio je u Devetom direktoratu, odjelu koji je štitiio sovjetske vođe i Kremlj. Navodno je Cernov na kraju dodijeljen zaštiti Gorbačova.

A kad se KGB raspustio?

Vrlo je brzo prešao u privatne vode. Osnovao je zaštitarsku tvrtku u Moskvi i savjetovao novopečene bogataše kako da osiguraju sebe i svoju imovinu. Dobro se snašao.

Kad je došao ovamo?

Prije pet godina. Langley se već neko vrijeme brine zbog njega. Amerikanci neće plakati ako mu se dogodi kakva nezgoda.

Koliko ima godina?

Četrdeset i šest.

Pretpostavljam da je u formi.

Građen je kao Lenjinova grobnica i stalno vježba.

Navot pokaže Gabrielu svoj dlanovnik. Na ekranu je bila špijunska fotografija snimljena istog popodneva. Prikazivala je Cernova kako ulazi u svoju uredsku zgradu. Snažan čovjek, viši od metar i osamdeset, jako proćelav, sa sitnim očima na okruglom mesnatom licu.

Ima li vlastite čuvare ?

Vozi se po gradu u velikom audiju. Prozori su sigurno otporni na metke. Kao i tip koji sjedi pokraj njega. Rekao bih da su i tjelesni čuvar i vozač iznimno dobro naoružani.

Obitelj?

Bivša žena i djeca žive u Moskvi. Ovdje u Zenevi ima djevojku.

Švicarku?

Ruskinju. Neka provincijska cura. Prodaje rukavice nešto dalje od Cernovljeva ureda.

Ima li cura neko ime?

Ljudmila Akulova. Večeras idu u restoran. Zove se »Les Armures«.

Gabriel je znao za taj restoran. Nalazio se u Starom gradu, nedaleko gradske vijećnice.

Kada?

U osam i trideset.

Koliko je daleko Vladimirov stan od restorana?

Nije daleko. Zivi kraj katedrale.

Kako izgleda zgrada?

Mala i tradicionalna. Kraj ulaza ima portafon s tipkovnicom. Stanari mogu koristiti ključ ili upisati šifru. Danas popodne malo smo zavirili. Postoji dizalo, ali Vladimirov je stan na prvom katu.

A ulica?

Mirna je čak i usred dana. Noću je... Navot završi tihim glasom:
...mrtva.

Jesi li ikada jeo u restoranu »Les Armures
Nisam imao to zadovoljstvo.

Ako sjednu za večeru u osam i trideset, bit će kasno kad dodu do stana. Onda ćemo ga uloviti.

Pretpostavljaš da će Ljudmila biti s njim?

Da, Uzi, to pretpostavljam.

Sto ćemo s njom?

Isprepadat ćemo je i ostaviti je na ulici.

A vozač i tjelesni čuvar?

Oni će mi trebati da budem uvjerljiv.

Morat ćemo izvesti nekakvu diverziju.

Tvoja je diverzija gore, u sobi 702. Prijavila se pod imenom ene Moore. Njezino je pravo ime Sara Bancroft.

Kamo ih želiš odvesti?

Nekamo preko granice. Na neko samotno mjesto. Reci Neretninama da će nam trebati čišćenje. Reci im da ćemo napraviti ed.

Mnogi svjetski ljudi preziru Ženevu kao dosadan provincijski grad, kalvinističku služavku koja je previše frigidna da raskopča bluzu. Ali oni nisu čuli zvonjavu njezinih zvona u hladnoj zimskoj noći niti gledali kako pahuljice snijega blago padaju na njezine popločane ulice. Nisu ni večerali za mirnim stolom u uglu restorana »Les Armures« u

društvu prelijepa Ruskinje. Salata je bila svježa, teletina je bila nenadmašna, a vino, »BatardMontrachet« Josepha Drouhina iz 2006., poslužio je na savršenoj temperaturi pažljivi sommelier. Nešto su duže ispijali konjak, koji je uobičajen u sniježnoj ženevskoj noći u veljači, a u jedanaest sati držali su se za ruke dok su ulazili u mercedes parkiran pred starim Arsenalom. Sve je ukazivalo na strastvenu noć u stanu kraj katedrale. Koja bi se vjerojatno i ostvarila da nije bilo žene koja je čekala u snijegu pred ulazom.

Imala je alabastrenu kožu, a nosila je kožnu jaknu i mrežaste čarape. Da joj se šminka nije razmazala nakon što je plakala cijelu večer, bila bi jako zgodna. Par koji je izašao iz mercedesa ispočetka nije obraćao pažnju na nju. Sigurno su pomislili da je siročić. Kurva. Možda narkomanka. A nipošto prijetnja za čovjeka kao što je Vladimir Cernov. Uostalom, Cernov je nekad bio tjelesni čuvar zadnjeg vođe Sovjetskog Saveza. Cernov se mogao nositi sa svime. Barem je tako mislio.

Progovorila je žalostivo poput djeteta. Obratila se Cernovu poimence, što ih je zaprepastilo, i optužila ga za mnoge ljubavne zločine. Izjavio joj je ljubav, rekla je. Obećavao je svijetlu budućnost. Obvezao se da će financijski pomagati dijete za koje se sada brine sama. Dok je Ljudmila pucala od bijesa, Cernov je pokušavao objasniti toj ženi da ga je očito zamijenila za nekoga drugoga. Zbog toga je dobio zvučnu pljusk, što je navelo tjelesne čuvare da izađu iz automobila.

Usljedila je gužva koja je trajala točno dvadeset i sedam sekunda. Videozapis događaja postoji i danas, a koristi se za obuku. Mora se priznati da su Cernovljevi ruski tjelesni čuvari ispočetka bili zadivljujuće suzdržani. Suočeni s djevojkom koja je očito rastrojena i smušena, pokušali su je blago smiriti i navesti je da se udalji. Njezina reakcija dva snažna udarca nogom u potkoljenice pogoršala je stvar. Situacija je dodatno živnula kad su naišla četiri gospodina koji su slučajno hodali pustom ulicom. Najveći od četvorice, čovjek sa širokim ramenima i plavom kosom, prvi se umiješao, a slijedio ga je crnokosi čovjek s boginjavim licem. Počelo je s rječkanjem, a onda se

prešlo na prijetnje i napokon na udarce. To nisu bili bezglavi i nevjesti udarci amatera. To su bili precizni i oštri udarci, kakvi mogu nanijeti trajnu štetu. U odgovarajućim okolnostima mogu izazvati i trenutačnu smrt.

Ali smrt nije bila njihova namjera, pa su četiri gospodina ublažila napad s ciljem da samo onesvijeste žrtve. Čim su protivnici bili onesposobljeni, dva parkirana automobila odjednom su zabrujala. U jedan je bačen Vladimir Černov, a u drugi njegovi čuvari. Ljudmila Akulova izvukla se samo s usmenom prijetnjom, koju je na tečnom ruskom izrekao muškarac s beskrvnim licem i očima boje leda. Ako samo zucneš o ovome, ubit ćemo te. A onda ćemo ti ubiti roditelje. I cijelu rodbinu. Dok su automobili odlazili, Gabriel nije mogao odvratiti pogled od Ljudmilina zgranuta lica. Vjerovao je u žene. Žene, kako je govorio, jedina su nada Rusije.

45.

Haute Savoie, Francuska

Kuća je stajala u francuskoj regiji HauteSavoie, u zabačenoj doli. ni iznad obala jezera Annecy. Zgodna i uredna, sa strmim krovom, bila je više od jednog kilometra udaljena od najbližeg susjeda. Yossi se uselio prethodne večeri, glumeći britanskog pisca krimića, i pažljivo je pripremio prostor za ispitivanje. Stajao je pred kućom kad su se dva automobila polako uspela zavojitom cestom, dok je snijeg padao pred njihovim svjetlima.

Gabriel sam izađe sa suvozačkog mjesta prvog automobila koji je bio renault karavan i krene za Yossijem u dnevnu sobu. Namještaj je ležao na hrpi u jednom kutu, a pločice su bile posve prekrivene plastičnom folijom. U otvorenom kaminu gorjela je velika vatra, što je

tražio Gabriel. On nabaci još dvije cjepanice, a onda opet izađe. Pred kućom je već bio treći automobil. Na haubu se naslanjao Eli Lavon.

Je li nas netko pratio? upita Gabriel. Lavon odmahne glavom.

Siguran si, Eli?

Siguran sam.

Uzmi Yossija. Vratite se u Zenevu. Tamo čekajte s ostalima. Nećemo dugo.

Ostajem s tobom.

Ti si promatrač, Eli. Najbolji u povijesti. Ovo nije za tebe.

Možda nije ni za tebe.

Kao da ga nije čuo, Gabriel se okrene Navotu, koji je sjedio za volanom renaulta. Trenutak poslije, tri Rusa, omamljena i vezana, pijano oteturaju do ulaza u kuću. Lavon stavi ruku Gabrielu na rame. Budi oprezan unutra, Gabriele. Inače bi mogao izgubiti više od još jedne žene.

Rekavši to, Lavon sjedne za volan automobila i odveze se prema dolini. Gabriel je gledao kako crvena svjetla nestaju iza koprene snijega, a onda se okrene i uđe u kuću.

Svukli su ih do gaća i vezali za tri metalne vrtne stolice. Gabriel je svima dao injekciju stimulansa male doze za tjelesnog čuvara i vozača, kao i jednu veću za Vladimira Cernova. Cernov polako podigne glavu s prsa, zatrepće i pogleda oko sebe. Njegova dva čovjeka sjedila su pred njim, očiju razrogačenih od strave. Poredani iza njih, stajali su Yaakov, Mihail, Navot i Gabriel. Gabriel je u lijevoj ruci držao pištolj glock kalibra 0.45 s prigušivačem na vrhu cijevi. U desnoj je ruci držao fotografiju muškarca koji stoji u čekaonici zračne luke Heathrow. Gabriel pogleda Yaakova, koji otrgne ljepljivu traku omotanu oko donjeg dijela Cernovljeve glave. Izgubivši busen kose, Cernov zaurla od boli. Gabriel ga snažno udari glockom po čelu i reče mu da začepi gubicu. Cernov, kome je krv potekla u lijevo oko, poslušna zapovijed.

Znaš li tko sam, Vladimire?

Prvi put u životu vas vidim. Molim vas, tko god bili, ovo je neki...

Nije nikakav nesporazum, Vladimire. Dobro me pogledaj u lice.

Sigurno si ga već vidio.

Nisam nikada.

Loše smo krenuli nas dvojica. Lažeš mi. Ako mi i dalje budeš lagao, nećeš otići odavde živ. Reci mi istinu, Vladimire, ako želiš da ti i tvoji ljudi ostanete živi.

Govorim istinu! Nikad vas nisam vidio!

Cak ni na fotografijama? Sigurno su ti dali moju fotografiju. Tko?

Oni koji su ti došli kad su htjeli angažirati druga Zidova da me nađe.

Nikad nisam čuo to ime. Ja radim kao konzultant za sigurnost. Tražim da odmah oslobodite mene i moje ljude. Inače...

Sto inače, Vladimire? Cernov zamukne.

Imaš male šanse da se izvučeš, Vladimire. Vrlo male. Postavit ću ti pitanje, a ti ćeš mi reći istinu. Gabriel mu gurne fotografiju pred lice.

Reci mi gdje mogu naći ovog čovjeka.

Nikad ga u životu nisam vidio.

Jesi li siguran da mi to želiš odgovoriti, Vladimire ?

To je istina!

Gabriel tužno odmahne glavom i stane iza Cernovljeva vozača. Već su mu rekli kako se vozač zove. Već je zaboravio. Ime nije važno. Ne treba mu ime tamo gdje će završiti. Sudeći po Cernovljevu bahatu izrazu lica, očito je mislio da Gabriel blefira. Taj Rus očito nikad nije čuo za dvanaestu zapovijed Arija Shamrona: Mi se ne razmahujemo pištoljima kao gangsteri i ne prijetimo uludo. Mi vadimo oružje na terenu zbog samo jednog razloga. Gabriel prisloni pištolj na čovjekov zatiljak i usmjeri ga malo prema dolje. Zatim, gledajući ravno u Cernova, on pritisne okidač.

46.

HauteSavoie, Francuska

Postoji jedna raširena zabluda o prigušivačima. Oni zapravo ne prigušuju oružje potpuno, pogotovo kad je to oružje glock kalibra 0.45. Metak sa šupljim vrhom ušao je u vozačevu lubanju s prilično glasnim udarom i izašao mu kroz usta, pri čemu mu je izbio velik dio čeljusti i brade. Da je pištolj u trenutku paljbe bio u vodoravnom položaju, tane bi možda odletjelo dalje u Vladimira Cernova. Ovako je samo udarilo u pod. Ipak, Cernov se nije izvukao netaknut. Njegov je mišićavi torzo bio poprskan krvlju, mozgom i krhotinama kostiju. Za nekoliko trenutaka tome se pridružio sadržaj njegova vlastita želuca: fina večera koju je nekoliko sati ranije pojeo s Ljudmilom Akulovom u »Les Armures«. Dobar znak. Iako je Cernov sijao smrt i nasilje, smučilo mu se od malo krvi. Ako bude sreće, brzo će pokleknuti. Gabriel mu opet gurne fotografiju pod nos i postavi isto pitanje: Tko je ovaj čovjek i gdje da ga nađem? Na žalost, Černov mu odgovori isto kao prije.

Siguran sam da si čuo za simulirano utapanje, Vladimire. Mi imamo drugu tehniku koju koristimo kad nam informacije trebaju brzo. Gabriel se načas zagleda u vatru. Zovemo je simulirano spaljivanje. On opet pogleda Cernova. Jesi li ikad vidio kako nekoga spaljuju, Vladimire?

Cernov ne odgovori, a Gabriel pogleda svoje ljude. Navot i Yaakov uhvate drugog tjelesnog čuvara, i dalje vezana za stolicu, i gurnu ga licem u vatru. Tako su ga držali najviše deset sekunda. Ipak, kad su ga izvukli, kosa mu se pušila, a lice mu je pocrnjelo i osulo se plikovima. Osim toga, vrištao je u agoniji.

Oni ga postave ravno pred Cernova, tako da Rus može vidjeti užasan ishod njegova opiranja. Onda Gabriel prisloni glock na čuvaru zatiljak i skрати mu muke. Cernov, mokar od krvi, užasnuto je gledao

dva trupla pred sobom. Mihail mu pokrije usta ljepljivom trakom i snažno ga pljusne po obrazu. Gabriel mu stavi fotografiju u krilo i reče da će se vratiti za pet minuta.

On se vrati u pedeset i devetoj sekundi četvrte minute i strgne traku s Cernovljevih usta. Onda mu ponudi jasan izbor. Ili će ugodno porazgovarati kao dva profesionalca, ili će Cernov završiti u vatri kao njegov pokojni čuvar. Neće ga opeci na brzinu, upozori ga Gabriel. Polako će ga pržiti. Sve udove, jedan po jedan. I neće mu pucati u zatiljak da ga oslobode boli.

Gabriel nije morao dugo čekati na odgovor. Deset sekunda. Ni trenutka više. Cernov reče da želi razgovarati. Cernov reče da mu je žao. Cernov reče da želi pomoći.

47.

Haute Savoie, Francuska

Dali su mu odjeću i dozu alprazolams da ne bude previše živčan. Dopustili su mu da sjedne na pravu stolicu sa slobodnim ruma, ali stolicu su okrenuli tako da gleda svoja dva mrtva zaposlel koji su ga jezivo podsjećali na ono što ga čeka ako opet ustvrdi ništa ne zna. U roku od nekoliko sati, trupla će nestati s lica mije. Vladimir Černov nestat će zajedno s njima. Hoće li umrijeti bolno ili u najvećim patnjama ovisilo je samo o jednome: hoće na svako Gabrielovo pitanje odgovoriti istinito.

Alprazolam je bio koristan i zato što je Cernovu razvezao je, pa ga je Gabriel trebao samo malo poticati. Ovaj prvo pohvali abriela zbog operacije koju su izveli na njegovu pragu. Ni KGB ne bi obavio bolje reče on bez trunke ironije.

To mi ne laska.

Upravo si hladnokrvno ubio dva čovjeka, Allone. Ne možeš ljutiti kad te uspoređujem sa svojom starom službom.

Znaš kako se zovem.

Cernov se malo osmjehne. Može li se dobiti cigareta? i Cigarete nisu dobre za zdravlje.

Nije li običaj dati cigaretu osuđeniku na smrt?

Samo ti govori, Vladimire, i pustit ću te da živiš.

Nakon ovoga što sam sada vidio? Misliš da sam glup, Allone?

Ne mislim da si glup, Vladimire, nego da si bivši KGBov siledžija koji se nekako uspio izvući iz smetlišta. Ali budimo fini, dobro? Htio si mi reći kada si prvi put vidio čovjeka s fotografije. Stanka, a zatim:

Čovjeka poznatog kao »drug Zirlov«.

Koktel narkotika koji je Černovu kolao kroz žile nije mu dopuštao da opet krene poricati. Nije mogao ni prikriti iznenađenje što Gabriel zna tajno ime jednog od najtajnijih KGBovih operativaca.

Bilo je to devedeset i pete ili devedeset i šeste. Vodio sam malu zaštitarsku tvrtku. Nisam imao klijente kao što su Ivan Harkov i Viktor Orlov, ali dobro mi je išlo. Drug Zirlov dao mi je unosnu ponudu. Već je bio na glasu u Moskvi. Bilo mu je preopasno da izravno kontaktira klijente. Trebao mu je posrednik, nešto kao impresario. Inače ne bi doživio dan kad će uživati plodove svojeg rada.

A ti si pristao biti ta osoba. Za postotak, naravno.

Deset posto. Kad su nekome trebale njegove usluge, išao je meni, a ja bih prosljedio posao njemu. Ako bi pristao, naveo bi cijenu. Onda bih se ja javio klijentu i dogovorio konačne uvjete. Sav je novac išao preko mene. Prao sam ga kroz svoju konzultantsku tvrtku i plaćao naknadu drugu Zirlovu za njegove usluge. Možda ti to zvuči nevjerojatno, ali on je plaćao porez na zaradu od ubojstava i otmica. To je moguće samo u Rusiji.

Bila su to luda vremena, Allone. Tebi je lako osuđivati nas, ali nikad nisi gledao kako ti domovina i novac nestaju u tren oka. Ljudi su radili što su morali kako bi preživjeli. Bio je to zakon džungle, ništa manje.

Poštediti me žalopojke. Ne bi to bila džungla da nije bilo tebe i tvojih prijatelja u ruskoj mafiji. Ali skrenuo sam s teme. Govorio si o drugu Zirlovu. Dapače, htio si mi reći njegovo pravo ime.

Treba mi cigareta.

Sad ćeš izvoljevati?

Molim te, Allone. Sinoć sam u džepu kaputa imao kutiju, to nije problem, htio bih puški. Kunem se da neću ništa izvoditi.

Gabriel dobaci pogled Yaakovu. Kad je cigareta stigla, bila je upaljena. Cernov polako potegne dim, a onda reče Gabrielu ime e je želio čuti. Petrov. Anton Dmitrijevič Petrov.

avo to ime nije važno, požuri se dodati Cernov. Petrov ga ne 'ti već godinama. Kao sin pukovnika KGBa na dužnosti u reenturi Istočnog Berlina, rodio se u Demokratskoj Republici Njenoj u najmračnijim danima Hladnog rata. Kako nije imao braće estara, smio se igrati s njemačkom djecom, pa je od malih nogu posve dvojezičan. Dapače, Petrovljev njemački bio je tako dobar je mogao proći kao Berlinčanin. KGB je poticao Petrovljeve jee vještine tako što ga je puštao da se školuje u DDRu, umjesto se vrati u Sovjetski Savez. Nakon što je s izvrsnim uspjehom turirao u jednoj istočnoberlinskoj gimnaziji, upisao se na preno Sveučilište u Leipzigu, gdje je diplomirao kemiju. Petrov je atko razmišljao o poslijediplomskom studiju ili čak liječničkoj ijeri. Moskovski je centar imao druge planove. Nekoliko dana nakon stjecanja diplome pozvan je u Moskvu e mu je ponuđen posao u KGBu. Rijetko je koji mladić bio tako da odbije tu ponudu, a Petrov, koji je već imao rodbinske veze GBom, nije ni pomišljao na to. Nakon dvije godine obuke u Bovu Zavodu crvene zastave u Jasenevu, dali su mu tajno ime rug Zirlov« i poslali ga u Istočni Berlin. Mjesec dana poslije, uz oć jednog sovjetskog špijuna u zapadnonjemačkoj obavještajnoj bi, provukao se kroz Željeznu zavjesu i postao »ilegalni« agent padnonjemačkom gradu Hamburgu. Samo je izabrana skupina viših generala u Prvom glavnom direktoratu znala da Petrov uopće postoji. Nije imao zadatak uhoditi Ameriku i njezine saveznike u NATOu, nego voditi rat protiv disidenata, prebjega i raznih drugih mutikaša koji su se usudili

izazvati sovjetsku državu. Oboružavši se s petšest lažnih putovnica i neograničenim izvorima novca, lovio je plijen i temeljito planirao likvidacije.

Specijalizirao se za korištenje otrova i drugih smrtonosnih toksina, od kojih su neki izazivali gotovo trenutačnu smrt, a drugi su ubijali nakon više tjedana ili mjeseci. Budući da je bio kemičar, Petrov je bio sposoban sudjelovati u izradi otrova i oružja kojima ih je ubrizgavao. Njegovo omiljeno sredstvo bio je jedan prsten koji je nosio na desnoj ruci i koji je žrtvama ubrizgavao malu dozu smrtonosnog živčanog toksina. Jedan stisak ruke, jedno tapšanje po ramenu to je sve što mu je trebalo da ih ubije.

Naravno, pad Sovjetskog Saveza nije usrećio Petrova. Nikad se nije kolebao kad je trebalo ubijati disidente i izdajice. Bio je vjernik.

Sto se dogodilo sa svim putovnicama koje mu je izdao KGB?

Zadržao ih je. Dobro su mu došle kad se preselio na Zapad.

A ti si ga slijedio?

Zapravo sam ja došao prvi. Petrov je stigao mjesecdva nakon mene, pa smo obnovili partnerstvo. Imali smo mnogo posla. Rusi su nadirali u Zapadnu Europu, a sa sobom su donijeli stare metode. U roku od nekoliko mjeseci imali smo više klijenata nego što nam je trebalo.

A jedan od tih klijenata bio je Ivan Harkov?

Rus je malo oklijevao, a onda kinine. Ivan mu je vjerovao. Očevi su im radili u KGBu, i oni su obojica radili u KGBu.

Jesi li izravno razgovarao s Ivanom?

Nikada. Samo s Arkadijem Medvedevom.

A kad je Arkadij ubijen?

Ivan je poslao nekoga drugoga. Taj je rekao da se zove Malenski.

Sjećaš li se datuma?

Negdje u listopadu.

Nakon što se razglasio Ivanov posao s raketama?

Sigurno nakon toga.

Jeste li se sastali u Zenevi ?

Bojao se da me u Zenevi prate. Tražio je da dođem u Beč.

Imao je ponudu za posao?

Zapravo, za dva posla. Veliki poslovi, velik novac. Prvi je bio Grigorij Bulganov? Tako je.

A drugi sam bio ja?

Ne, ne ti, Allone. Drugi je posao bila tvoja žena.

48.

HauteSavoie, Francuska

Gabriel osjeti kako ga preplavljuje bijes. Želio je udariti Rusa u lice. Želio ga je udariti tako snažno da ovaj više nikada ne ustane. Ali on ostane mirno sjediti, s glockom u ruci, s mrtvacima iza leđa, i reče Cernovu da opiše kako je krenula operacija da se otme Grigorij. Bio je to izazov života... ili je barem Petrov tako gledao na stvar. Ivan je htio da se Bulganov otme u Londonu i dovede natrag u Rusiju. Štoviše, trebalo je izgledati kao da se Bulganov vratio dragovoljno. Inače to ne bi dopustili Ivanovi prijatelji u Kremlju. Nisu htjeli još jedan sukob s Britancima poput onoga nakon Litvinenkova trovanja. Koliko?

Dvadeset milijuna plus troškovi, koji su bili znatni. Petrov je radio takve poslove dok je još bio u KGBu. Okupio je ekipu iskusnih operativaca i razradio plan. Sve je ovisilo o tome da Bulganov mirno ude u automobil. Nisu smjeli koristiti silu jer su sve snimale nadzorne kamere. Zato je lažima nagovorio Bulganovljevu bivšu ženu da mu pomogne.

Reci mi kakvi ljudi rade za njega.

Svi su bivši KGBovci. I svi su jako dobri poput njega.

Tko ih plaća?

Petrov im daje od svojeg honorara. Navodno je jako darežljiv. Nikad nije imao problema sa svojim zaposlenicima.

Cernov je popužio cigaretu do filtra. On povuče zadnji dim i ogleda se kako bi bacio opušak. Yaakov mu ga uzme iz ruke i baci u vatru.

Gabriel odbije zahtjev za drugom cigaretom i nastavi ga ispitivati.

Neku večer u Oxfordu netko je pucao na jednu rusku novinarku.

Govoriš o Olgi Suhovoj ?

Da. Ali ne vjerujem da je Petrov bio nazočan.

Da je bio tamo, Olga ne bi preživjela. To je obavljeno na brzinu.

Poslao je dvojicu kolega da to riješe umjesto njega.

Gdje je bio Petrov?

U Italiji. Spremao je otmicu tvoje žene.

Gabriel opet osjeti bijes. On se suzdrži i postavi sljedeće pitanje.

Kako nas je pronašao?

Nije on, nego SVR. Čuli su glasine da se skrivaš u Italiji i raspitali se među svojim izvorima u talijanskoj policiji. Na kraju te je prodao jedan od njih.

Znaš li tko ?

Nemam pojma.

Gabriel nije inzistirao. Vjerovao je da Rus govori istinu.

Kakve ste informacije dobili o meni?

Tvoje ime i smještaj imanja na kojem živiš.

Zašto ste toliko dugo čekali?

Klijentove upute. Operacija protiv tvoje žene trebala je krenuti jedino ako Bulganovljeva otmica prođe dobro i jedino ako klijent izda konačni nalog za akciju.

Kad si dobio taj nalog?

Tjedan dana nakon što je otet Bulganov.

Je li došao od Malenskoga?

Ne, nego od Ivana osobno. Nazvao je moj ured u Zenevi. Ukratko, jasno mi je rekao da Petrov treba krenuti na drugu lovinu. Cernov zastane. Vidio sam fotografiju tvoje supruge, Allone. Vrlo lijepa žena.

Zao mi je što smo je morali oteti, ali posao...

Gabriel snažno opali Cernova glockom po licu, pa mu se rana iznad oka ponovo otvori.

Gdje je sada Petrov?

Ne znam.

Gabriel pogleda u vatru. Sjeti se našeg dogovora, Vladimire.

Možeš mi oguliti kožu, Allone, ali ne znam gdje je. Ne znam gdje živi i ne znam gdje se nalazi u bilo kojem trenutku.

Kako mu se javljaš?

On se javlja meni.

Kako?

Telefonski. Ali nemoj misliti da ćeš ga tako naći. Stalno mijenja telefone, nikad se dugo ne zadržava na istom broju.

Kakvi su vaši financijski dogovori?

Isti kao u stara vremena u Moskvi. Klijent plaća meni. Ja plaćam njemu.

Pereš novac kroz tvrtku Regency Security?

Ne mogu, Europljani bi primijetili. Ovdje mu plaćam u gotovini.

Gdje isporučuješ novac?

U Švicarskoj imamo nekoliko zajedničkih anonimnih računa.

Ostavljam mu novac u sefovima, a on ga uzima kad poželi.

Kad si zadnji put stavio novac u sef ?

Cernov zamukne. Gabriel pogleda u vatru i ponovi pitanje.

Prekjučer sam u Ziriichu ostavio pet milijuna eura.

U koje doba?

Nešto prije zatvaranja. Volim ići u banku kad nema nikoga.

Kako se banka zove?

Becker & Puhl.

Gabriel je znao za tu banku. Znao je čak i adresu. Ipak je za1 samo da provjeri nije li Cernov lagao. Rus odgovori ispravno. Ver & Puhl nalazio se na adresi Talstrasse 26.

Broj računa?

Devetsedamtriosamtrišestdvačetiri.

Ponovi.

Cernov ga točno ponovi.

Šifra?

Balzac.

Kako poetično.

Izabrao ju je Petrov. On voli čitati. Ja nikad nisam imao vrea za čitanje. Rus pogleda pištolj u Gabrielovoj ruci. Mislim ikad ni neću. Ili iznad jezera Annecy odjeknuo je zadnji pucanj. Gabriel ga čuo. U trenutku kad je pištolj opalio, on je već sjedio pokraj ija Navota u renaultu karavanu koji je jurio prema dolini u sivom rnjem svjetlu. Stali su u Zenevi samo da u hotelu Bristol pokupe u Bancroft, a onda su krenuli za Zurich.

49.

Soba u podrumu male đaće nije bila posve odsječena od vanjskog svijeta. Visoko u jednom kutu bio je prozorčić prekriven stoljetnom prašinom, a izvana ga je pokrivaio nanos snijega. Nekoliko trenutaka svakog dana, kad je sunce sjalo pod pravim kutom, snijeg bi dobio purpurnu boju i ispunio sobu slabim svjetlom. Pretpostavljali su da je to izlazak sunca, ali nisu bili sigurni. Osim slobode, Ivan im je uzeo i vrijeme.

Chiara se radovala svakoj sekundi svjetla, iako je to značilo da mora gledati Grigorijevo izubijano lice. Porezotine, modrice, nakazne otekline ponekad joj je jedva izgledao kao čovjek. Njegovala ga je koliko je mogla, a jedanput je hrabro zamolila Ivanove stražare za obloge i neko sredstvo protiv boli. Stražarima je njezin zahtjev bio smiješan. Mnogo su se trudili da dovedu Grigorija u njegovo sadašnje stanje i nisu htjeli da im nova zatvorenica oblozima i mastima pokvari posao.

Stalno su imali lisičine na rukama i lance na nogama. Nisu dobili nikakve jastuke ni deke, a soba se nije grijala čak ni u oštroj noćnoj hladnoći. Dvaput dnevno dobivali su nešto hrane stari kruh, par krišaka masne kobasice, razblaženi čaj u papirnatij čaši i dvaput dnevno vodili su ih u mračan i prljav zahod. Noći su odvodili jedno do drugoga na hladnom betonskom podu. Prve je ći Chiara sanjala da traži neko dijete u beskrajnoj brezovoj šumi krivenoj snijegom. Kad

se na silu probudila, vidjela je Grigorija 1 :o je blago pokušava smiriti. Sljedeće se noći probudila kad joj je az tople tekućine potekao medu nogama. Ovaj put nije ju mogao ako utješiti. Upravo je pobacila Gabrielovo dijete.

Znajući za Ivanove mikrofone, nisu govorili ni o čemu važnom, apokon, za vrijeme kratkog razdoblja svjetla na treći dan zajedničg sužanjstva, Grigorij ju je upitao kako su je uhvatili. Malo je razislila, a onda mu je ispričala pažljivo prilagođenu verziju istine. Rea mu je da su je pokupili na cesti u Italiji i da su dva mladića, dobri omči koji bi inače imali dobar život, poginuli braneći je. Međutim, je spomenula da je tijekom tri dana prije otmice bila na jezeru Coo, gdje je sudjelovala u ispitivanju Grigorijeve bivše žene Irine. Niti a je znala kako su Ivanovi operativci prevarili Irinu da sudjeluje u rigorijevoj otmici. Niti da je Gabrielova ekipa toliko zavoljela Irinu im se srce slamalo kad su je nakon ispitivanja poslali natrag u siju. Chiara je htjela to reći Grigoriju, ali nije mogla. Ivan je slušao.

Kad je došao red na Grigorija da opiše svoju nesreću, on nije yta zatajio. Ispričao je istu priču koju je Chiara čula nekoliko dana nije na jezeru Como, ali s druge strane zrcala. Išao je na partiju a s čovjekom po imenu Simon Finch, uvjerenim marksistom koji želio rusku patnju nanijeti Zapadu. Kad je načas zastao u kavani aterside, primijetio je da ga slijede muškarac i žena. Pretpostavio da su to promatrači iz službe MI5 i da može nastaviti put. Promiio je mišljenje par minuta kasnije, kad je primijetio da ga po ulici arrow slijedi još jedan čovjek, neki Rus. Onda je ugledao neku nu kako ide prema njemu ženu bez kišobrana, bez šešira i vatio da ju je već vidio nekoliko minuta ranije. Uplašio se da će ubiti i spremio se pojuriti preko ceste. Tada se pojavio mercedes. rata su se otvorila...

Prepoznao sam čovjeka koji je prislonio pištolj na glavu oje žene. Zove se Petrov. Ljudi koji imaju bliski susret s njim lavnom izgube život. Rekao mi je da će Irina ostati živa ako dem surađivao. Učinio sam sve što su tražili. Ali nekoliko dana nakon otmice, dok su me ispitivali u podrumima Lubjanke, jedan moj bivši prijatelj rekao mi je

da je Irina mrtva. Da ju je Ivan ubio i zakopao u bezimenu grobu. I da sam ja sljedeći.

Upravo tada snijeg na prozoru izgubi boju, a soba ponovo utone u mrak. Chiara je nečujno plakala. Očajnički je htjela reći Grigoriju da mu je žena još živa. Nije mogla. Ivan je slušao.

50.

Ziirich

Poslije je Shamron govorio da je Konrad Becker bio jedini Gabrielov sretan slučaj. Sve je drugo Gabriel stekao mukom ili krvlju. Ali ne i Beckera. Njega je dobio na dar.

Beckerova banka nije bila jedna od katedrala švicarskih financija koje se uzdižu nad Paradeplatzom ili nižu na privlačnom zavoju Bahnhofstrasse. Bila je to privatna kapelica, mjesto gdje su klijenti slobodno ispovijedali svoje grijehе u tajnosti. Švicarski zakon ne dopušta takvim bankama da oglašavaju štednju. Smiju se nazivati bankama, ali i ne moraju. Neke imaju više desetaka službenika i investicijskih stručnjaka, a druge samo šaćicu.

Banka Becker & Puhl spadala je u ove potonje. Nalazila se u prizemlju stare i pocrnjele uredske zgrade, u jednom od mirnih blokova Talstrasse. Ulaz je obilježavala samo mala bakrena pločica, pa nije nimalo upadao u oči, što je Konrad Becker i htio. Čekao je u mračnom predvorju u sedam ujutro, nizak i proćelav, blijeda lica čovjeka koji dane provodi pod zemljom. Kao i uvijek, nosio je ozbiljno crno odijelo i sivu kravatu poput pogrebnika. Svoje oči, osjedjive na svjetlo, skrivao je iza tamnih naočala. Kratak stisak ruke bio je sračunat kao uvreda.

Kakvo neugodno iznenađenje! Što vas je dovelo u Zurich, Herr Allon? Posao.

Onda ste došli na pravo mjesto.

S tim riječima on se okrene i povede Gabriela po debelom tepihu nekog prolaza. Oni uđu u sumračni ured skromne veličine. Becker polako zaobiđe radni stol i oprezno sjedne u direktorsku kožnu fotelju, kao da je iskušava prvi put. On načas nervozno pogleda Gabriela, a onda počne listati papire na stolu.

Herr Shamron zajamčio mi je da više nećemo stupiti u kontakt. Ispunio sam svoj dio dogovora i očekujem da držite riječ.

Treba mi vaša pomoć, Konrade.

Kakvu pomoć očekujete od mene, Herr Allon? Želite li da vam pomognem u napadu na Hamas u Gazi? Ili želite da vam pomognem da uništite atomska postrojenja u Iranu?

Ne budite melodramatični.

Tko je melodramatičan? Imam sreće što sam živ. Becker sklopi ručice i pažljivo ih položi na stol. Ja sam čovjek slabe tjelesne i duševne građe, Herr Allon. Ne sramim se to priznati. Ne sramim se ni reći da me još muče noćne more zbog naše zadnje zajedničke pustolovine u Beču.

Prvi put od Chiarine otmice Gabriel se zamalo nasmiješi. Čak je i njemu bilo teško povjerovati da je taj švicarski bankar odigrao operativnu ulogu u jednom od najvećih uspjeha u povijesti Ureda: hvatanju nacističkog ratnog zločinca Ericha Radeka. Tehnički govoreći, Beckerovi su postupci prekršili švicarske svete zakone o sigurnosti bankarstva. Dapače, kad bi njegova uloga u hvatanju Radeka procurila u javnost, vrlo mu je vjerojatno prijetila sudska tužba, kao i nešto gore financijski krah. Zbog svega toga, Gabriel je bio uvjeren da će Becker nakon očekivanih prigovora pristati da mu pomogne. Nije imao izbora.

Saznali smo da je kod vas jedan anonimni račun koji nas zanima. Sef kojim se služi taj račun ima veze s jednim krajnje hitnim slučajem. Ne pretjerujem kada kažem da je to pitanje života i smrti.

Kao što znate, po švicarskim bankarskim zakonima počinio zločin kad bih vam odao te informacije.

Gabriel duboko uzdahne. Bila bi prava šteta, Konrade.

Sto kažete, Herr Allon?

Kad bi se razglasila naša suradnja iz prošlosti.

Vi ste jeftini iznuđivač, Herr Allon.

Iznuđujem, ali ne jeftino.

A nije dobro plaćati iznuđivaču zato što se uvijek vraća da e još.

Mogu li vam dati broj računa, Konrade?

Ako baš morate.

Gabriel brzo izrecitira broj. Becker se nije potrudio zapisivati.

Šifra? upita on.

Balzac.

Ime vezano uz račun?

Vladimir Černov iz tvrtke Regency Security Services u Zevi. Nismo sigurni je li on glavni vlasnik računa ili opunomoćenik.

Bankar ostane sjediti.

Ne trebate li provjeriti svoju dokumentaciju, Konrade? Nije trebao.

Vladimir Černov je vlasnik računa. Pristup sefu

ia još jedna osoba.

Gabriel pokaže fotografiju Antona Petrova. Ovaj čovjek? Becker kimne.

Ako on ima pristup, pretpostavljam da vi u dokumentaciji ate neko ime.

Imam ga. Ne znam je li pravo...

Možete li mi ga reći, molim vas?

Zove se Wolfe. Otto Wolfe.

Govori njemački?

Tečno.

Kakav mu je izgovor?

Ne govori mnogo, ali rekao bih da potječe s Istoka.

Imate li adresu i telefonski broj ?

Imam. Ali ne vjerujem da su pravi.

Ali svejedno mu dajete pristup sefu? Becker ne odgovori. Gabriel makne fotografiju.

Koliko znam, Vladimir Cernov ostavio je nešto u sefu prije dva dana.

Točnije, Herr Cernov pristupio je sefu prije dva dana. Je li nešto ostavio ili uzeo, to vam ne mogu reći. Klijenti imaju potpunu privatnost kad su u prostoriji sa sefovima.

Osim kad ih gledate svojim skrivenim kamerama. U sefu je ostavio novac, zar ne?

Zapravo, jako mnogo novca.

Je li ga Wolfe pokupio?

Ne još.

Gabrielovo srce poskoči.

Koliko obično čeka nakon što Cernov napuni sef ?

Očekivao bih ga danas. Najkasnije sutra. On nije čovjek koji bi ostavio novac da leži.

Želim vidjeti prostoriju sa sefovima.

Na žalost, to je nemoguće.

Dajte, Konrade. Nemamo mnogo vremena.

Vanjska su vrata bila od nehrđajućeg čelika i imala okretnu bravu veliku poput kormila. Unutra su bila druga vrata, također čelična, s prozorčićem od neprobojna stakla. Vanjska se vrata zatvaraju samo noću, objasni Becker, dok se unutarnja vrata koriste unutar radnog vremena.

Recite mi kakav je postupak kad klijent želi pristupiti sefu.

Nakon što se propusti kroz ulazna vrata na Talstrasse, klijent se javlja recepcioneru. Ovaj ga zatim šalje mojoj tajnici. Jedino ja radim s anonimnim računima. Klijent mora dati dvije informacije.

Broj i odgovarajuću šifru?

Becker kimne ćelavom glavom. U većini slučajeva to je formalnost, budući da znam kako izgledaju praktički svi naši klijenti.

esem podatke u dnevnik i otpratim klijenta do prostorije sa sefovima.

Za otvaranje sefa potrebna su dva ključa, moj i klijentov. bično izvadim sef i stavim ga na stol. Onda izlazim.

I zatvarate vrata?

Naravno.

I zaključavate ih?

Svakako.

Ulazite li u prostoriju sami s klijentom?

Nikada. Uvijek me prati naš čuvar.

Izlazi li i čuvar iz prostorije? Da.

Sto se događa kada klijent želi izaći?

Poziva čuvara pritiskom na zvonce.

Ima li ijedan drugi izlaz iz banke osim onoga na Talstrasse?

Postoje stražnja vrata koja vode do sporedne uličice i parkirh mjesta.

Dijelimo ih s drugim stanarima zgrade. Sva su osobna.

Gabriel pogleda sjajne čelične sefove, a onda Beckera. Na tamni lećama njegovih naočala presijavao se odraz jasnih fluorescentnih jetala, pa su njegove male crne oči bile nevidljive.

Treba mi usluga od vas, Konrade. Jako velika usluga.

Budući da želim zadržati svoju banku, Herr Allon, kako da am pomognem?

Pozovite svojeg čuvara i tajnicu. Recite im da sljedeća dva ana uzmu slobodno.

Pretpostavljam da ćete ili zamijeniti.

Ne bih vas htio dovesti u neugodnu situaciju, Konrade.

Je li to netko koga znam?

Tajnicu ne poznajete. Ali možda se sjetite čuvara iz nekog rošlog života.

Je li to možda Herr Lange ?

Zbilja imate dobro pamćenje, Konrade.

Istina. Ali teško je zaboraviti čovjeka kao što je Oskar Lange.

51.

Zurich

Malo nakon osam sati, Gabriel izađe iz banke i ode do živahne kavane u Bahnhofstrasse. Za prepunim stolom u jednom kutu, okruženi

sumornim švicarskim novčarima, sjedili su Sara i Uzi Navot. Sara je pila kavu; Navot je tamanio kajganu i prepečenac. Dok je sjedao na praznu stolicu, Gabrielu se smuča od mirisa hrane. Proći će mnogo vremena dok opet ne dobije tek.

Čistači su stigli sat vremena nakon našeg odlaska promrmlja Navot na hebrejskom. Tijela su uklonjena i cijela se kuća temeljito riba. Reci im da se pobrinu da ta tijela ne budu nikad nađena. Ne želim da Ivan zna kako Cernova više nema.

Ivan neće znati ništa. Kao ni Petrov. Navot stavi punu vilicu jaja na prepečenac i prijeđe s hebrejskog na njemački, koji je govorio s blagim bečkim naglaskom. Kako je moj stari prijatelj Herr Becker? Pozdravlja te.

Je li spreman pomoći?

Spreman je možda prejaka riječ, ali u igri smo.

Brzo govoreći njemački, Gabriel opiše postupke za pristup klijenata sefovima u banci Becker & Puhl. Kad je sve objasnio, on domahne konobaru i zatraži kavu. Onda zatraži da se maknu Navotovi tanjuri. Navot zgrabi zadnji komad prepečenca dok se tanjur odnosio.

Koja djevojka dobiva posao tajnice?

Mora govoriti engleski, njemački i francuski. Preostaje samo jedna kandidatkinja.

Navot brzo pogleda Saru. Bilo bi mi draže kad bismo dobili odobrenje iz Langleyja prije nego što je pošaljemo.

Carter mi je dopustio da je koristim za sve što mi treba. Osim toga, sinoć u Zenevi koristio sam je u operativnoj ulozi.

I samo je trebala nekoliko sekunda glumiti ojađenu ljubavnicu. Sada govorimo o bliskom susretu s bivšim KGBovim ubojicom.

Sara se prvi put oglasi. Mogu ja to, Uzi.

Zaboravljaš da Ivan od prošlog ljeta ima tvoje slike iz njegove kuće u SaintTropezu. Možda je pokazao te slike svojem prijatelju Petrovu. Ponijela sam crnu vlasulju i lažne naočale. Kad ih stavim, jedva se prepoznajem. Neće me nitko prepoznati, pogotovo ako me nije vidio osobno.

Navot je još bio skeptičan. Treba uzeti u obzir još nešto, Gabriele.
Što?

Njezinu obuku za nošenje oružja. Odnosno manjak te obuke.

Ja sam je uvježbao. Kao i Agencija.

Ne, ti si joj dao najosnovniju obuku. Agencija ju je pripremila za uredski posao u Protuterorističkom centru. Svakidašnjica u Langleyju ne uključuje mnogo pucnjave.

Sara progovori u vlastitu obranu. Znam pucati iz pištolja,
Uzi.

Ne znaš kao Dina i Rimona. Obje su služile u vojsci. Ako unutra nešto krene po zlu...

Onda one neće oklijevati?

Navot ne odgovori.

Ni ja neću oklijevati, Uzi.

Jesi li sigurna?

Sigurna sam.

Konobar donese Gabrielu kavu. Navot mu doda vrećicu šećera.

Znači, mjesto tajnice je popunjeno?

Popunjeno je.

Koga želiš za čuvara?

Jezični su uvjeti isti: engleski, francuski i njemački. Također mora biti mišićav.

To znatno sužava izbor: ili ti, ili ja. A budući da Petrov bez ikakve sumnje zna kako izgledaš, to znači da se ne smiješ ni približiti banci.

Ako nećeš...

Učinit ću to reče Navot brzo. Sredit ću stvar.

Ti si najjači čovjek kojeg znam, Uzi.

Nisam dovoljno jak da zaustavim ruski otrov.

Samo se nemoj rukovati s njim. I zapamti, nećeš biti sam. Čim pustiš Petrova u prostoriju sa sefovima, Sara će nam dati znak i mi ulazimo u banku. Kad opet otvoriš vrata da pustiš Petrova van, dočekat će ga više ljudi.

Kamo ćemo ga odvesti?

Na stražnja vrata i u kombi. Dat ćemo mu nešto da mu vožnja bude ugodna.

Navot napadno razgleda svoju odjeću. Poput Gabriela, nosio je džemper i kožni ogrtač.

Treba mi nešto finije. On prođe rukom po bradi. Mogao bih se i obrijati.

Idi kupovati ovdje u Bahnhofstrasse. Ali požuri se, Uzi. Ne želim da zakasniš na svoj prvi radni dan.

Stari špijuni vole govoriti da se život terenskog agenta iz Ureda saji od neprestanih putovanja i zatupljujuće dosade, koju prekidaju zdojlja čiste strave. A tu je i čekanje. Čekanje na avion ili vlak. ekanje na izvor informacija. Čekanje na izlazak sunca nakon noćg ubijanja. I čekanje da ruski ubojica pokupi pet milijuna eura iz fa u Ziirichu.

Gabrielu su čekanje otežavale slike koje su mu se jav'e u mislima kao slike u galeriji. Slike su mu smanjivale prirodno pijenje. Zbog njih je postajao nemiran. Ili prestravljen. Zbog njih gubio hladnoću koja se Shamronu svidjela kad je Gabriel bio dvasetogodišnji momak. Ne mrzi ih, rekao je Shamron o teroristima Crnog listopada. Samo ih ubij da oni ne ubijaju ponovo. Gabriel je poslušao. Pokušao ga je slušati i sada, ali nije mogao. Mrzio je ana. Mrzio je Ivana kao što nikad nikoga nije mrzio.

Beskrajan nadzor tog dana imao je i vedrije trenutke. Praktički je sve omogućio par odašiljača koje je Navot podmetnuo u banci cker & Puhl nekoliko minuta nakon što je stigao. Ekipa je slušakako gospođica Irene Moore, privlačna mlada Amerikanka koju poslala ciriška agencija za privremeni rad, ide po kavu za Herr eckera. I piše po diktatu Herr Beckera. I javlja se na telefon za err Beckera. I sluša brojne komplimente Herr Beckera o njezinu gledu. I spretno odbija poziv Herr Beckera na večeru u jednom storanu kod Zurichsee. Slušali su i kako se Herr Becker i Oskar ge s nelagodom ponovo upoznaju. I kako Herr Becker upućuje err Langea u pojedinosti otvaranja i zatvaranja prostorije sa sefoma. Kasnije tog poslijepodneva čuli su kako Herr Becker grdi err Langea što nije dovoljno brzo otvorio vrata prostorije kad je spodin AlHamdali iz

Džede htio pristupiti svojem sefu. Ne želeći opustiti tako dobru priliku, oni jave gospođici Moore da prepíše držaj dokumentacije o gospodinu AlHamdaliju. Zatim su još snili nekoliko fotografija dotičnog gospodina AlHamdalija dok je 'azio iz banke.

Trideset minuta poslije, u banci Becker & Puhl spustile su se lete i ugasila svjetla. Čuvar i tajnica požele laku noć Herr Beckeru đđu svojim putem: Herr Lange nalijevo prema Barengasse, a gospođica Moore ravno u Bleicherweg. Gabriel, koji je bio u parkiranom automobilu s Lavonom, nije skrivao razočaranje. Vratit ćemo se sutra reče Lavon da ga oraspoloži. I prekosutra ako treba. Ali Lavon je poput Gabriela znao da im je vrijeme ograničeno. Ivan im je dao samo sedamdeset i dva sata. Bilo je to dovoljno za samo još jedan dan u Ziirichu.

Gabriel poruči ekipi da se vrate u hotelske sobe kako bi se odmorili. Iako mu je jako trebao san, nije poslušao vlastiti savjet, nego se uvukao na stražnja vrata kombija za prislušivanje parkiranog u Talstrasse. Tamo je sam proveo noć, zureći u ulazna vrata banke Becker & Puhl, čekajući Ivanova ubojicu. Ivanova brata iz KGBa. Ivanova starog prijatelja iz Moskve u devedesetima, iz starih loših vremena kad nije bilo zakona i kad je Ivan ubojstvima došao do vrha. Takav bi čovjek mogao znati gdje Ivan voli raditi svoj krvavi posao. Tko zna? Takav je čovjek možda i sam tamo ubijao.

Sljedećeg jutra, nekoliko minuta prije devet, Sara i Navot došli su na posao. Yossi zamijeni Gabriela u kombiju i sve počne ispočetka. Promatranje. Čekanje. Uvijek to čekanje... Malo nakon četiri popodne Gabriel je sjedio s Mihailom u kavani s pogledom na Paradeplatz. Mihail naruči nešto hrane za Gabriela. Da nisi odbio. Izgledaš užasno. Osim toga, trebat će ti snaga kad uhvatimo Petrova. Sve mi se čini da neće doći.

I ostaviti pet milijuna eura na stolu? Doći će, Gabriele. Na kraju će doći.

Zašto si tako siguran?

Cernov je došao na kraju dana. I Petrov će doći na kraju dana. Ti ruski nitkovi ne rade ništa za dana. Draža im je noć. Vjeruj mi, Gabriele, znam ih bolje nego ti. Odrastao sam s tim gadovima. Sjedili su jedan pokraj drugoga za visokim pultom kod prozora. Vani su se palile svjetiljke na trgu punom prolaznika, a tramvaji su se vukli po Bahnhofstrasse. Mihail je nervozno bubnjao prstima.

Boli me glava od toga, Mihaile.

Oprosti, šefe. Prsti se smire.

Sto te muči?

Osim što čekamo da ruski ubojica pokupi honorar za otmicu tvoje žene? Ne, Gabriele, uopće me ništa ne muči.

Ne slažeš se s mojom odlukom da pošaljemo Saru u tu banku?

Naravno da se slažem. Idealna je za taj posao.

Jer kad se ne bi slagao s nekom mojom odlukom, to bi mi rekao, zar ne, Mihaile? Naša ekipa uvijek tako funkcionira. Razgovaramo o svemu.

Da se ne slažem, nešto bih rekao.

Dobro, Mihaile, jer ne bih volio kad bi se nešto promijenilo zato što si u vezi sa Sarom.

Mihail otpije malo kave, čime je htio dobiti na vremenu.

Čuj, Gabriele, htio sam ti reći, ali...

Ali što?

Mislio sam da ćeš se ljutiti.

Zašto?

Daj, Gabriele, nemoj da to moram sada reći. Nije vrijeme zato.

Vrijeme je idealno.

Mihail odloži kavu na pult. Čim smo unovačili Saru za operaciju s AlBakarijem, svima nam je bilo jasno da si joj drag. Iskreno govoreći...

Iskreno govoreći...?

Mislili smo da je možda i ona tebi draga.

To nije istina. To nikad nije bilo istina.

Dobro, Gabriele, kako ti kažeš.

Konobarica stavi sendvič pred Gabriela. On ga odmah makne.

Jedi, Gabriele. Moraš jesti.

Gabriel otrgne komad sendviča. Voliš li je, Mihaile?

Koji odgovor želiš čuti?

Volio bih istinu.

Da, Gabriele. Volim je jako. Previše.

Nema tu previše. Ali učini mi uslugu, Mihaile. Budi dobar prema njoj. Pođi živjeti u Ameriku. Ostavi ovaj posao čim budeš mogao. Izvuci se prije nego što...

On ne dovrši misao. Mihail opet počne bubnjati prstima.

Misliš li da će doći ?

Doći će.

Dva dana čekanja. Ne mogu više čekati.

Nećeš morati još dugo, Mihaile.

Kako znaš?

Upravo je prošao Anton Petrov.

52.

Ziirich

Nosio je crni ruski kaput, sivi šal, velike i tanke naočale, kao i kapu nabijenu na čelo. Čudno, ali ta gruba krinka dala je prednost Gabrielu. Proveo je bezbroj sati buljeći u fotografije kamera s Heathrowa, u komadiće čovjeka s jakom čeljusti, naočalama i pustenim šeširom. Upravo je taj čovjek prošao pokraj kavane s pogledom na Paradeplatz, noseći dvije različite aktovke. I taj je čovjek skrenuo za ugao prema Talstrasse. Gabriel pažljivo prinesse ustima mikrofon na ruci i obavijesti Saru i Navota da Petrov ide prema njima. Kad je prekinuo vezu, Mihail je već bio na nogama i krenuo prema vratima. Gabriel ostavi novac na stolu i pođe za njim.

Zaboravio si platiti račun reče on. Švicarci se jako ljute kad odeš bez plaćanja.

Petrov dvaput prođe pokraj banke, a onda napokon stane pred ulazom tri minute prije zatvaranja. Pritisnuvši zvonce, predstavi se kao Herr Otto Wolfe, a vrata se otvore. Recepcionist odmah nazove gospođicu Irene Moore, privremenu tajnicu Herr Beckera, koja ga uputi da odmah pošalje klijenta unutra. Vani na Talstrasse, dva para muškaraca tiho su se rasporedila: Yaakov i Oded na jednom kraju, Gabriel i Mihail na drugom. Mihail je mirno nešto pjevušio.

Gabriel to nije čuo. Slušao je samo glas u uhu, glas Sare Bancroft, koja je poželjela dobru večer jednom od najopasnijih ljudi na svijetu. »Sjednite, Herr Wolfe«, govorila je na savršenom njemačkom. »Herr Becker doći će za čas.«

On odloži aktovke na pod pokraj stolice, raskopča kaput i skine kožne rukavice. Na prstima lijeve ruke nije bio nijedan prsten. Na prstenjaku desne ruke, gdje bi prosječan Rus nosio vjenčani prsten, imao je masivan prsten s crnim kamenom. U Americi bi ljudi pomislili da je to sveučilišni prsten ili prsten neke vojne jedinice. Sjedeći za radnim stolom, Sara se prisili da ga ne gleda.

Da vam uzmem kaput? Ne.

Hoćete li nešto popiti ? Kavu, čaj ?

On odmahne glavom i ostane sjediti ne skidajući ni kaput ni kapu.

Herr Becker inače ima drugu tajnicu.

Bolesna je.

Nadam se da nije ništa ozbiljno.

Obična viroza.

Mnogi je imaju. Prvi put vas vidim.

Na privremenoj sam zamjeni.

Niste Švicarka.

Ne, ja sam Amerikanka.

Izvršno govorite njemački. Čak se osjeća švicarski akcent.

Nekoliko sam godina ovdje išla u školu.

Koju?

Sarin odgovor prekine Becker, koji se pojavi na vratima svojeg ureda. Petrov ustane.

Vaša mi je tajnica htjela reći koju je školu pohađala u Švicarskoj. Međunarodnu školu u Zenevi.

Vrlo ugledna škola. On ispruži desnu ruku. Drago mi je što smo se upoznali, gospođice... On završi s upitnom intonacijom.

Moore. Sara mu čvrsto stisne ruku. Irene Moore.

Petrov pusti Sarinu ruku i uđe u Beckerov ured. Trideset sekunda poslije, kad su obavili formalnosti, njih dvojica izađu i zajedno krenu prema prostoriji sa sefovima. Sara to javi Gabrielu preko mikrofona skrivenog na radnom stolu, a onda posegne pod stol i otvori torbicu. Unutra je bio pištolj, s cijevi prema dolje i drškom prema gore. Ona baci pogled na sat, čekajući da se oglasi zvonce na ulaznim vratima. Ruka ju je počela svrbjeti na mjestu gdje ju je dotaknuo Petrovljev prsten. Nije to ništa, pomisli ona. Privida joj se.

Uzi Navot čekao je pred ulazom u prostoriju sa sefovima kad se pojavio Becker vodeći Antona Petrova. Fotografije kamera s Heathrowa nisu dočaravale veličinu tog Rusa. Bio je znatno viši od metar i osamdeset, širokih ramena i snažne građe. Očito je bio i nervozan. On se zagleda ravno u Navota i upita Beckera: Gdje je stari čuvar?

Bankar odgovori bez oklijevanja. Morali smo ga otpustiti. Na žalost, ne mogu reći zašto. Jamčim vam da to nema veze s imovinom nijednog klijenta, pa ni vas.

Drago mi je. I dalje je gledao u Navota. Ipak, to je prava podudarnost. Nova tajnica i novi čuvar.

Becker opet odgovori brzo. Na žalost, promjena je jedina stalnost, čak i u Švicarskoj.

Navot otvori druga vrata prostorije sa sefovima i odmakne se. Rus se ukipio, zvjerajući pogledom s bankara na čuvara. Petrov je očito bio sumnjičav i nije mu se ulazilo. Navot se upita je li pet milijuna eura u gotovini dovoljno da ga dovede u iskušenje. Nije morao dugo čekati na odgovor.

Zao mi je što sam vam oduzeo vrijeme, Herr Becker, ali predomislio sam se. Obavit ću posao neki drugi put.

Becker je izgledao iznenađeno. Navot se načas uplaši da će ovaj improvizirati i pitati Rusa je li siguran. Ali Becker se odmakne s uljudnošću nadkonobara i pokaže prema izlazu.

Kako god želite.

Petrov dobaci Navotu prijeteći pogled, a onda se okrene i pođe niz hodnik. Navot brzo odvagane što može učiniti. Ako Rus uspije izaći iz banke, ekipa ima dvije mogućnosti: da ga otme na prometnoj gradskoj ulici što nije nipošto dobro ili da ga prati do sljedećeg odredišta. Bolje je da ga onesposobi ovdje, u prostorijama banke Becker 8c Puhl, čak i ako to mora učiniti sam.

Navot je imao jednu kratku prednost to što mu je Petrov okrenuo leđa i on je iskoristi. Odmaknuvši Beckera zamahom lijeve ruke, on desnicom udari Rusa u vrat kao da ga ubada nožem. Taj bi udarac možda ubio prosječna čovjeka, ali Petrov samo zatetura. Cim je povratio ravnotežu, on brzo ispusti svoje dvije aktovke i lijevom rukom posegne pod kaput. Dok se okretao prema Navotu, već je izvlačio pištolj. Navot zgrabi Rusa za lijevu podlakticu i snažno udari njome o zid. Brzo se osvrne da bi vidio gdje je desna ruka. To nije bilo teško. Raširenih prstiju, izloživši smrtonosni prsten, posegnula je prema Navotovu vratu. Navot ga zgrabi za drugu podlakticu i zadrži mu ruku. Nećeš biti sam, rekao je Gabriel. Cudno, ali stvari nikad ne idu prema planu.

Sara začuje dva zvuka gotovo istodobno: bolno stenjanje i zatim bučan udarac. Nekoliko sekunda poslije ona začuje treći zvuk: zvonce na portafonu. Gabriel i ostali čekali su pred ulazom u banku. Trebat će im najmanje trideset sekunda da uđu i stignu do prostorije sa sefovima. Trideset sekunda u kojima će se Uzi boriti za goli život protiv profesionalnog ruskog ubojice.

Ni ja neću oklijevati, Uzi.

Jesi li sigurna?

Sigurna sam.

Sara posegne pod stol i izvuče pištolj iz torbice. Otkočivši oružje, ona ustane i krene prema hodniku.

Kad su treći put pozvonili, recepcioner se napokon javi.

Izvolite.

Zovem se Heinrich Kiever. Herr Becker me očekuje.

Samo čas.

Taj je čas trajao cijelu vječnost.

Herr Kiever? Da?

Na žalost, nitko se ne javlja u uredu Herr Beckera. Možete li pričekati još jedan čas?

Možemo li čekati unutra? Ovdje je hladno.

Na žalost, to ne dopuštamo. Uvjeren sam da će se Herr Becker za čas javiti.

Hvala.

Gabriel pogleda Mihaila. Mislim da unutra nešto nije u redu.

Sto ćemo?

Ako ne smišliš kako da provalimo u švicarsku banku, moramo čekati.

Nikakva obuka za rukovanje oružjem nije mogla pripremiti Saru za prizor koji ju je dočekao kad je ušla u hodnik koji vodi prema prostoriji sa sefovima: švicarski bankar koji se sklupčao u strahu i dva snažna muškarca koji se trude svim silama ubiti jedan drugoga. Navot je uspio pritisnuti Petrova uza zid i nastojao mu onesposobiti ruke. Petrov je u lijevoj ruci držao pištolj. Desnica mu je bila prazna, ali raširio je ruke i pokušavao zgrabiti Navota za vrat.

Prsten!

Bio bi dovoljan jedan dodir igle. Jedan dodir da Navot umre za par minuta.

Držeći pištolj u ispruženim rukama, Sara zaobiđe Beckera i krene prema borcima. Petrov je odmah primijeti kako se primiče i pokuša uperiti svoj pištolj prema njoj. Navot se brzo pokrene, Rusu izvije ruku i udari njome o zid tako da je cijev bila uperena u strop.

Pucaj, Sara! Kvragu, pucaj!

Sara zakorači naprijed i prisloni pištolj na Petrovi)ev lijevi kuk. Ni ja neću oklijevati, Uzi... I nije. Ni na trenutak. Metak mu probije zglob, a

noga mu se tržne. Ljevicom je nekako još držao pištolj. Desnica se još primicala Navotovu vratu.

Opet, Sara! Pucaj opet!

Ovaj put ona prisloni pištolj na Petrovljevo lijevo rame i povuče otklonac. Kad mu se ruka objesila, ona mu brzo istragne pištolj. Cim mu se oslobodila desna ruka, Navot je stisne u golemu pesnicu i triput raspali Petrova po licu. Zadnja dva udarca bila su nepotrebna. Rus je izgubio svijest nakon prvoga.

53.

Bargen, Švicarska

Pet kilometara od njemačke granice, na kraju jedne uske doline, stoji mali Bargen, poznat u Švicarskoj kao najsjeverniji grad te zemlje. Nema što ponuditi osim benzinske postaje i male trgovine koju koriste ljudi na putu. Nitko se nije obazirao na dva muškarca koji su čekali u audiju na parkiralištu. Jedan je imao rijetku razbarušenu kosu i pio je kavu iz papirnate čaše. Drugi je imao smaragdne oči i gledao je promet na autocesti bijela svjetla idu prema Ziirichu, crvena prema njemačkoj granici. Čekanje... Uvijek to čekanje... Čekanje na avion ili vlak. Čekanje na izvor informacija. Čekanje na izlazak sunca nakon noćnog ubijanja. I čekanje na kombi koji prevozi ranjenog ruskog ubojicu.

Bit će gužve u onoj banci reče Eli Lavon.

Becker će zataškati stvar. Nema izbora.

A ako ne može ?

Onda ćemo poslije počistiti nered.

Dobro je što su se Švicarci pridružili modernom svijetu i maknuli pogranične postaje. Sjećaš li se starih vremena, Gabriele? Zaustavili bi nas pri ulasku i izlasku.

Sjećam se, Eli.

Ne mogu ti reći koliko sam puta morao sjediti dok su mi bahati švicarski dečki kopali po prtljažniku. Sada te jedva pogledaju. Ovo će nam biti četvrti Rus u tri dana, a nitko neće znati.

Činimo im uslugu.

Ako ovako nastavimo, u Švicarskoj više neće biti Rusa.

To i kažem.

U tom času na parkiralištu se pojavi kombi. Gabriel izađe iz audija i priđe kombiju. Otvorivši stražnja vrata, on ugleda Saru i Navota kako sjede na podu teretnog prostora. Petrov je ležao između njih.

Kako je?

Još u nesvijesti.

Srce?

Dobro.

A krvarenje ?

Nije loše. Mislim da su meci sterilizirali žile.

Bulevar kralja Saula šalje liječnika na mjesto ispitivanja. Hoće li preživjeti?

Bit će dobro. Navot preda Gabrielu plastičnu vrećicu sa zatvaračem. Evo ti suvenir.

Unutra je bio Petrovljev prsten. Gabriel pažljivo spremi vrećicu u džep kaputa i pokaže Sari da izađe iz kombija. On je smjesti na stražnje sjedalo audija i sjedne za volan. Pet minuta nakon toga, oba su vozila bez problema prošla nevidljivu granicu i krenula na sjever u Njemačku. Sara je još nekoliko minuta uspijevala susprezati osjećaje. Onda nasloni glavu na prozor i rasplače se.

Dobro si postupila, Saro. Uziju si spasila život.

Još nikad nisam pogodila čovjeka.

Zbilja?

Ne šali se, Gabriele. Nije mi dobro.

Bit će ti dobro.

Kada?

Poslije.

Zlo mi je.

Da stanem?

Ne, vozi dalje.

Jesi li sigurna?

Ne znam.

Stat ću, za svaki slučaj.

Da, može.

**Gabriel stane pokraj ceste. Čučao je pokraj Sare dok se ona
ila.**

Učinila sam to za tebe, Gabriele.

Znam, Saro.

Učinila sam to za Chiaru.

Znam.

Koliko ću se dugo osjećati ovako?

Nećeš dugo.

Koliko dugo, Gabriele?

**Trljao je Sarina leđa dok se ona previjala. Nećeš dugo, pomisli on.
Samo zauvijek.**

54.

Sjeverna Njemačka

Svaka sigurna kuća ima svoju priču. Trgovački putnik koji stalno nešto prodaje i rijetko navraća kući. Muž i žena koji imaju previše novca da bi dugo boravili na jednom mjestu. Pustolov koji putuje u daleke zemlje da bi fotografirao i planinario. To su priče koje se pričaju susjedima i kućevlasnicima. To su laži koje objašnjavaju kratkoročne stanare i goste koji stižu usred noći s ključem u džepu. Vila kod danske granice također je imala priču, ali dio te priče bio je istinit. Prije Drugog svjetskog rata bila je u posjedu obitelji Rosenthal. Svi članovi obitelji osim jedne djevojčice nastradali su u

holokaustu, a nakon što se ona odselila u Izrael sredinom pedesetih, prepisala je obiteljsku kuću na Ured. Poznata kao lokacija 22XB, ta je kuća bila dragulj u kruni Nekretnina, a čuvala se samo za najosjetljivije i najvažnije operacije. Gabriel je bio uvjeren da u tu kategoriju spada ruski ubojica s dvije rane od metka i glavom punom ključnih tajni. Nekretnine su se složile. Dali su mu ključeve i napunili smočnicu.

Kuća je bila sto metara udaljena od puste seoske ceste, stajala je osamljeno na goloj ravnici zapadnog Jutlanda. Vrijeme je uzelo danak. Zidove je trebalo dobro oribati, kapci su bili razbijeni i boja im se ljuštila, a krov je propuštao vodu kad bi sa Sjevernog mora došle velike oluje. Slično je bilo unutra: prašina i paučina, napol namještene sobe, cijevi i aparati iz nekog drugog doba.

I zbilja, proći njezinim hodnicima značilo je vratiti se u prošlost pogotovo za Gabriela i Elija Lavona. Ta kuća, koju su veterani Ure zvali Chateau Shamron, bila je stožer za planiranje tijekom operacij »Božji gnjev«. Ovdje su ljudi osuđivani na smrt, ovdje se odlučivalo o sudbinama. Na drugom katu bila je soba gdje su Lavon i Gabrie nekada zajedno boravili. Sada, kao i onda, nije sadržavala ništa osi dva uska kreveta razdvojena trošnim noćnim stolićem. Kad je Gabriel stao na prag, u sjećanju mu bljesne jedna slika: promatrač i krvm leže budni u mraku, jer jedan ne može spavati zbog stresa, a dru zbog krvavih priviđenja. Na stoliću je još stajao prastari radiozistor koji im je ispunjavao prazne sate. Nekad im je bio veza s vanjskim svijetom. Govorio im je o dobivenim i izgubljenim ratovima, o američkom predsjedniku koji je sramotno odstupio, a ponekad, r ljetnim noćima, svirao im je glazbu. Glazbu koju su slušali normalni dečki. Dečki koji nisu ubijali teroriste za Arija Shamrona.

Gabriel baci torbu na svoj stari krevet onaj kraj prozora krene dolje u podrum. Anton Petrov ležao je nauznak na golo kamenom podu, a nad njim su stajali Navot, Yaakov i Mihail. Ruke i noge bile su mu vezane, ali to više nije ni bilo potrebno. Koža mu je bila sablasno blijeda, znoj mu je orosio čelo, čeljust mu se iskrivila zbog otekline na mjestu gdje ga je Navot udario. Rusu je trebala liječnička pomoć što

prije. Dobit će je samo ako progovori. Inače će Gabriel pustiti da mu meci u kuku i ramenu zatruju tijelo sepsom. Umrijet će polako, grozničavo i u agoniji. Zaslužio je takvu smrt, a Gabriel je bio itekako spreman udijeliti je. On čučne pokraj Rusa i obrati mu se na njemačkom.

Mislim da je ovo vaše.

On posegne u džep kaputa i izvuče plastičnu vrećicu koju mu je dao Navot na švicarskoj granici. Unutra je još bio Petrovljev prsten. Gabriel ga izvadi i čvrsto pritisne na kamen. Iz prstena izviri mala igla, ne veća od gramofonske. Gabriel je razgleda, a onda je odjednom prinese Petrovljevu licu. Rus se uplašeno trgne i naglo okrene glavu udesno.

Što je, Antone? Pa to je samo prsten.

Gabriel ga približi mekoj koži na Petrovljevu vratu. Rus se grčio d straha. Gabriel ponovo pritisne na kamen, a igla se vrati u prsten, n ga opet ubaci u plastičnu vrećicu i oprezno je preda Navotu.

Da budem posve otvoren, i mi smo radili na sličnom uređaju. Ali iskreno govoreći, zapravo nikad nisam mario za otrove. Otrovi su za jeftine ništarije poput tebe, Antone. Ja sam uvijek radije ubijao moću ovoga.

Gabriel iz pojasa izvuče glock kalibra .45 i uperi ga Petrovu lice. Na cijevi više nije bilo prigušivača. Ovdje nije bio potreban.

Jedan metar, Antone. Tako ja najradije ubijam. Jedan metar. Da neprijatelju vidim oči prije nego što umre. Višaja mjera, najveća kazna. Gabriel prisloni pištolj pod Petrovljevu bradu. Bezime i grob. Mrtvac bez lica.

Pomoću cijevi pištolja Gabriel raširi Petrovljevu košulju. Rana na ramenu nije izgledala dobro: komadići kostiju, vlakna odjeće. Nema sumnje da je kuk u jednako lošem stanju. Gabriel vrati košulju preko rane i pogleda Petrova ravno u oči.

Ovdje si zato što te izdao tvoj prijatelj Vladimir Cernov. Nismo mu morali nauditi. Zapravo mu nismo morali ni prijetiti. Samo smo mu dali nešto novca, a on nam je rekao sve što smo htjeli

Lati. Sada je red na tebi, Antone. Ako surađuješ, dobit ćeš liječničku pomoć i human postupak. Ako ne...

Gabriel prisloni pištolj na Petrovljevo rame i pritisne ranu. Petrovljevi urlici odjekivali su od kamenih zidova podruma. Gabriel stane prije nego što se Rus mogao onesvijestiti.

Je li ti jasno, Antone? Rus kimne.

Ako još ostanem s tobom, ubit ću te golim rukama. On pogleda Navota. Pustit ću svojeg prijatelja da te ispituje. Budući da si ga u Ziirichu pokušao ubiti prstenom, mislim da je to pošteno. Zar ne, Antone?

Rus je šutio.

Gabriel ustane i krene gore bez ijedne riječi. Ostatak ekipe raskomotio se u dnevnoj sobi u raznim fazama iscrpljenosti. Gabriel odmah pogleda zadnjeg člana skupine, liječnika kojeg je poslao Bulevar kralja Saula da liječi Petrovljeve rane. U rječniku Ureda, on je bio sayan, dragovoljni pomagač. Gabriel ga prepozna. Bio je to pariški Židov koji je Gabrielu jedanput viđao veliku porezotinu na ruci.

Kako je pacijent? upita liječnik na francuskom.

On nije pacijent odgovori Gabriel na istom jeziku. On je ništarija iz KGBa.

Ipak je ljudsko biće.

Nemojte biti sigurni. Prvo se upoznajte s njim.

Kada?

Ne znam točno.

Recite mi kakve su rane. Gabriel mu ispriča.

Kad su nanesene?

Gabriel pogleda na sat. Prije gotovo osam sati.

Meci se moraju izvaditi. Inače...

Izvadit će se kad ja to kažem.

Ja imam jednu prisegu, monsieur. Neću je prekršiti samo zato što radim za vas.

I ja imam prisegu. Večeras je moja prisega jača od vaše.

Gabriel se okrene i ode u svoju sobu na katu. Ispruži se na krevetu, ali kad god bi sklopio oči, vidio bi jedino krv. Ta mu slika nije izlazila iz glave, pa on ispruži ruku i okrene poznati gumb na radiju. Njemica sa seksi glasom poželi mu dobru večer i počne čitati vijesti.

Kancelarka je htjela uvesti novo doba dijaloga i suradnje između Europe i Rusije. Namjeravala je iznijeti svoj prijedlog na sljedećem hitnom sastanku G8 u Moskvi.

Petrov se slomio u zoru. Na putu do istine nije ih vodio pravocrtno, ali Gabriel to nije ni očekivao. Petrov je bio profesionalac. Vodio ih je u slijepe ulice iluzija i do barikada prijevare. Iako je radio samo za novac, zadržavajući je nastojao ostati vjeran Rusiji i svojem svecu zaštitniku Ivanu Harkovu. Navot je bio strpljiv ali uporan. Nije bilo potrebno nanositi novu bol, pa čak ni prijetiti njome. Petrova je već dovoljno boljelo. Samo su ga morali održati pri svijesti. Dvije rane od metka i slomljena čeljust obavile su ostalo.

Napokon, iscrpljen i uzdrman napadom infekcije, Rus je kapitulirao. On im ispriča da sjeveroistočno od Moskve, u Vladimirskoj oblasti, postoji jedna dača. Osamljena, skrivena i zaštićena. Četiri rijeke izljevaju se u veliku močvaru. Tamo je i golema brezova šuma. Na tom mjestu Ivan obavlja svoj krvavi posao. To je Ivanov zatvor. Ivanov pakao. Navot pronade taj komad zemlje pomoću običnih komercijalnih programa. Slika na ekranu savršeno je odgovarala Petrovljevu opisu. On pozove liječnika i pođe na kat da izvijesti Gabriela.

Ležao je u tami, isprepletenih prstiju pod glavom, prekriženih nogu. Kad je čuo vijest, sjeo je i nogama dotaknuo pod. Onda je dlanovnikom poslao tajnu poruku na tri lokacije na Zemlji: Bulevar kralja Saula, Thames House i Langley. Sat vremena nakon izlaska sunca, krenuo je sam u Hamburg. U dva popodne ukrcao se u zrakoplov British Airways, let 969, a u 3:15 ušao je u automobil službe MI5, koji krene u centar Londona.

55.

May fair, London

Umračnim danima nakon napada 11. rujna, američko veleposlanstvo na trgu Grosvenor preobrazilo se u vrhunski osiguranu rugobu. Gotovo preko noći, oko zgrade su iznikle barikade i zapreke protiv eksplozija. Unatoč bijesu Londončana, prometna ulica du jednog zida veleposlanstva trajno je zatvorena. Ali bilo je i drugih promjena koje javnost nije mogla vidjeti, kao što je izgradnja tajnog krila za CIAu duboko ispod trga. To krilo, vezano uz Centar za svjetske operacije u Langleyju, služilo je kao izvidnica za operacije u Europi i Bliskom istoku, a bilo je toliko tajno da je samo šačica britanskih ministara i obavještajaca znala za njegovo postojanje. Kad ih je posjetio, Graham Seymour deprimirano je ustanovio da je prostor daleko veći od glavnih operativnih prostorija u službama M15 i MI6. Tipično za Amerikance, pomisli on. Suočeni s prijetnjom islamskog terorizma, zakopaju se u duboku rupu i napune je tehnološkim igračkama. I onda se pitaju zašto gube.

Te večeri, Seymour je stigao malo nakon osam sati, a onda je odveden u »akvarij«, osiguranu i zvučno izoliranu konferencijsku dvoranu sa staklenim zidovima. Gabriel i Ari Shamron sjedili su na jednom kraju stola; Adrian Carter stajao je nasred sobe s laserskim nišanom u ruci. Na projekcijskom ekranu bila je slika američkog ijunskog satelita koji je pokrivao zapadnu Rusiju. Prikazivala je alu daču, smještenu točno dvjesta i šest kilometara sjeveroistočno od Kule Trojstva u Kremlju. Carter uperi crvenu točku lasera u a terenca parkirana ispred kuće. Pokraj automobila stajala su dva uškarca. Naši fotografski analitičari smatraju da ima još stražara na ažnjoj strani dače. Crvena točka pomakne se tri puta. Ovdje, dje i ovdje. Kažu i da je jasno da ti automobili dolaze i odlaze.

rije dva dana na tom je području palo desetak centimetara snijega.

Ova slika prikazuje svježe tragove guma.

Kad je snimljena?

U podne. Analitičari vide tragove u oba smjera.

Smjena straže?

Može biti. Ili pojačanja.

Sto je s komunikacijama?

Dača ima struju, ali NSA ne može naći fiksni telefon. Siguri su da netko unutra koristi satelitski telefon. Osim toga, hvataju nale mobilnih telefona.

Mogu li ih pročitati ?

Rade na tome.

Sto znamo o samom imanju?

Posjeduje ga jedan holding u Moskvi.

Tko posjeduje holding?

Sto ti misliš?

Ivan Harkov?

Naravno reče Carter.

Kad je kupio zemlju?

Početakom devedesetih, nedugo nakon pada Sovjetskog Saveza.

Za ime Boga, zašto bi Ivan kupio komad brezove šume i močvare dvjesta kilometara od Moskve?

Vjerojatno ga je dobio za par kopjejaka.

Već je bio bogat. Zašto upravo to mjesto?

CIA i NSA znaju raditi svašta, Gabriele, ali ne znaju čitati Ivanove misli.

Koliko je imanje veliko?

Nekoliko stotina hektara.

Sto radi s njima?

Izgleda da ne radi ništa.

Gabriel ustane sa stolice i ode do ekrana. Šutke je stajao pred slikom, naslonivši bradu na ruku, nagnuvši glavu, kao da proučava neko platno. Usredotočio je pogled na jedan dio šume, nekih dvjesta metara od dače. Iako je šuma bila pokrivena snijegom, slika iz zraka

prikazivala je tri usporedna udubljenja u terenu, sva tri posve jednake dužine. Bila su previše pravilna da bi nastala na prirodan način. Carter preduhitri Gabrielovo sljedeće pitanje.

Analitičari ne znaju što su te pruge. Pretpostavljaju da se radi o nekakvim građevinskim radovima. Nešto dalje našli su ih još.

Postoji li fotografija?

Carter pritisne dugme na pultu. Sljedeća je fotografija prikazivala sličan uzorak: tri usporedna udubljenja na kojima rastu breze.

Gabriel dobaci dug pogled Shamronu i vrati se na svoje mjesto.

Carter ugasi laserski nišan i odloži ga na stol.

Po vozilima i brojnim čuvarima vidi se da u toj dači boravi netko važan. E sad, jesu li to Chiara i Grigorij... Carter ne dovrši. Jedini način da budemo sigurni valjda je otići i provjeriti. Pitanje je jeste li spremni otići tamo zbog nečega što vam je rekao jedan ruski ubojica i otmičar? Carter je pogledom prelazio s jednog lica na drugo. Zeli li možda netko od vas malo detaljnije objasniti kako ste uspjeli tako brzo naći Petrova?

To je pitanje dočekala grobna tišina. Carter se okrene Gabrielu.

Da pretpostavim da je Sara sudjelovala u nekakvim zločinima?

Više njih.

Gdje je ona sada?

Ne mogu reći.

Ali je s Petrovom? Gabriel kimne glavom.

Želim da se vrati. Glede Petrova, želim i njega... kad vi završite s njim, naravno. Možda će nam pomoći da zatvorimo nekoliko otvorenih slučajeva.

Carter se vrati satelitskoj snimci. Čini mi se da imate dvije mogućnosti. Prva mogućnost: otići u Kremlj, dati Rusima dokaze o Ivanovoj umiješanosti i zatražiti od njih da nešto poduzmu.

Odgovori mu Shamron. Rusi su jasno dali do znanja da nam ne žele pomoći. Osim toga, otići u Kremlj isto je kao da odemo Ivanu. Ako se obratimo ruskom predsjedniku...

...ruski će predsjednik reći Ivanu prekine ga Gabriel, a Ivan će reagirati tako što će ubiti Grigorija i moju ženu.

Carter potvrdno kimne. Dakle, ostaje druga mogućnost: da odete u Rusiju i sami ih izvučete. Iskreno govoreći, predsjednik i ja pretpostavili smo da ćete to izabrati. On je spreman ponuditi znatnu pomoć.

Shamron izreče dvije riječi: Kachol v'lavan.

Carter se malo osmjehne. Oprosti, Ari. Govorim gotovo jednako mnogo jezika kao ti ali, na žalost, hebrejski nije jedan od njih.

Kachol v'lavan ponovi Gabriel. To znači »plavobijelo«, boje izraelske zastave. Ali za dinosaure kao što je Ari, to znači mnogo više. To znači da radimo sami i ne oslanjamo se na druge za pomoć kod problema koje smo stvorili sami.

Ali taj problem zapravo niste stvorili vi. Napali ste Ivana zato što smo to mi zatražili. Predsjednik smatra da mi snosimo dio odgovornosti za ono što se dogodilo. A predsjednik vjeruje da treba pomagati prijateljima.

Kakvu pomoć nudi predsjednik?

Zbog razumljivih razloga ne možemo vam pomoći pri samom spašavanju. Budući da se Sjedinjene Države i Rusija još drže na nišanu s nekoliko tisuća atomskih raketa, možda ne bi bilo pametno kad bismo pucali jedni na druge na ruskom tlu. Ali možemo pomoći na druge načine. Za početak, možemo vas ubaciti u zemlju tako da ne završite opet u podrumima Lubjanke.

I što još ?

Možemo vas izvući. Zajedno s taocima, naravno. Kako?

Carter položi američku putovnicu na stol. Nije bila plava nego crvena i nosila je natpis **SLUŽBENO**.

To je jedan stupanj ispod diplomatske putovnice. Nećete imati potpun imunitet, ali Rusi će svakako dvaput razmisliti prije nego što vas taknu.

Gabriel otvori putovnicu. Stranica s informacijama nije imala fotografiju, samo jedno ime: **AARON DAVIŠ**.

Cime se bavi gospodin Davis ?

Radi u Uredu za predsjedničku pripremu u Bijeloj kući. Kao što sigurno znate, predsjednik će u četvrtak i petak biti u Moskvi na

hitnom sastanku G8. Glavnina pripremne ekipe iz Bijele kuće već je na terenu. Najavio sam dolazak zakašnjelog člana.

Aarona Davisa? Carter kimne.

Kako putuje?

Avionom s autom.

Molim?

Tako zovemo C17 Globemaster kojim stiže predsjednička limuzina.

Taj zrakoplov također prevozi brojne agente naše tajne službe.

Aaron Davis ukrcat će se u avion kad ovaj stane u irskom gradu Shannonu da napuni rezervoar. Sest sati poslije toga sletjet će u zračnoj luci Seremetjevo. Zatim će ga vozilo američkog veleposlanstva prevesti u hotel Metropol.

A odlazak?

Istim putem u suprotnom smjeru. U petak navečer, nakon zadnje sjednice G8, ruski će predsjednik održati svečanu večeru. Nakon večere predsjednik bi se trebao vratiti u Washington, kao i ostatak njegove delegacije i novinari koji prate Bijelu kuću. Autobusi kreću iz Metropolu točno u deset navečer. Otići će ravno na uzletište u Seremetjevu i ukrcati se u avione. Mi ćemo imati lažne putovnice za Chiaru i Grigorija, za svaki slučaj. Ali Rusi vjerojatno neće provjeravati putovnice.

Kad ću stići u Moskvu?

Avion s autom treba sletjeti na Seremetjevo u četvrtak, nekoliko minuta iza četiri ujutro. Ako sam dobro izračunao, imat ćete "etrdeset i dva sata na terenu u Rusiji. Samo trebate naći neki način izvučete Chiaru i Grigorija iz te đaće i vratite se u Metropol u petak prije deset navečer.

I da nas ne uhiti policija i ne ubije Ivanova vojska.

Žalim, ali tu vam ne mogu pomoći. Imate i hitniji problem. Ivanov izaslanik očekuje da odgovorite na njegove zahtjeve sutra popodne u Parizu. Ako ga ne uvjerite da odgodi rok za nekoliko dana...

Carter nije imao hrabrosti završiti rečenicu. Gabriel je završi umjesto njega.

Onda je cijeli ovaj razgovor bespredmetan.

Nažalost, tako je.

Gabriel se zagleda u satelitsku fotografiju đaće u šumi. Onda baci pogled na satove s različitim vremenskim zonama koji su visjeli na zidu. Zatim zatvori oči. I ukaže mu se sve.

Vidio je to kao ciklus golemih slika, ulja na platnu, naslikanih Tintoretovom rukom. Slike su se redale u lađi jedne crkvice u Veneciji, potamnjele od žućkastog laka. Gabriel u mislima polako krene pokraj slika zajedno s Chiarom, koja je naslonila prsa na njegov lakat, a duga joj je kosa dodirivala njegov vrat. Čak i uz Carterovu pomoć, izvlačenje žive Chiare i Grigorija iz đaće bilo bi operativna i logistička noćna mora. Ivan bi igrao na svom terenu. Imao bi sve prednosti. Osim ako Gabriel nekako ne obrne situaciju. Ratuj varkom...

Gabriel mora Ivanu odvratiti pažnju. Mora nečime zaposliti Ivana u vrijeme napada. I još je hitnije da uvjeri Ivana da još četiri dana ne ubije Chiaru i Grigorija. Kako bi uspio, treba mu još jedna stvar od Adriana Čartera. Zapravo, ne jedna nego dvije.

Venecija nestane u jednom treptaju, i on se opet zagleda u fotografiju đaće u šumi. Da, pomisli opet, trebaju mu još dvije stvari od Adriana Čartera, ali njih ne može dati Carter. Samo ih majka može predati. I tako, s Carterovim blagoslovom, on uđe u prazan ured na drugom kraju kompleksa i tiho zatvori vrata. Zatim nazove osamljeno imanje u planinama Adirondack. I upita Elenu Harkov može li posuditi jedine dvije stvari koje su joj preostale na svijetu.

56.

Pariz

Poslije, u neizbježnom seciranju i razglabanju koje prati ovako velike slučajeve, došlo je do živahne rasprave o pitanju tko je u nolikoj

galeriji likova snosio najveću odgovornost za cjelokupni hod. Jednog sudionika nisu pitali za mišljenje, a on ga sigurno ne bi i dao. Bio je to čovjek od malo riječi, čovjek koji je imao samotnu užnost. Zvao se Rami i imao je zadatak čuvati nacionalnu svetinju, emuneha. Rami je pratio Staroga gotovo dvadeset godina. Bio je amronov drugi sin, onaj koji je ostao kod kuće dok su Gabriel i avot jurili po svijetu i igrali uloge junaka. On je Starome nabavljao garete i punio mu upaljač Zippo. On je sjedio po cijele noći na rasi u Tiberijadi, po tisućiti put slušao priče Staroga i glumio da i čuje prvi put. I on je hodao točno dvadeset koraka iza Staroga, jedećeg popodneva u četiri sata, kad je ovaj ušao u pariški park iileries.

Shamron zatekne Sergeja Korovina na dogovorenom mjestu posve je uspravno sjedio na drvenoj klupi kod paviljona Jeu de aume. Pod kaputom je imao težak vuneni šal, a pušio je opušak garete koja je jasno govorila o njegovoj nacionalnosti. Kad je Sharon sjeo, Korovin polako podigne lijevu ruku i zamišljeno pogleda na sat.

Dvije minute kasniš, Ari. Neobično za tebe.

Nisam očekivao da treba toliko hodati.

Glupost. Korovin spusti ruku. Trebao bi znati da strpljenje nije Ivanova jača strana. Zato nikad nije izabran u Prvi glavni direktorat. Smatralo se da je previše nagao za čistu špijunažu. Morali smo ga dodijeliti Petom direktoratu, gdje se njegova narav mogla dobro iskoristiti.

Misliš, za razbijanje glava?

Korovin ravnodušno slegne ramenima. Netko je morao i to.

Sigurno je jako razočarao oca.

Ivan? On je jedinac. Ugađali su mu.

Vidi se.

Shamron izvadi srebrnu tabakeru iz džepa kaputa i bez žurbe zapali cigaretu. Korovin zlovoljno još jednom pogleda na sat.

Možda sam ti nešto trebao jasno reći, Ari. Ovaj rok nije bio čista teorija. Ivan očekuje da mu se javim. Ako se ne javim, dobre su šanse da će se tvoja agentica negdje pojaviti s metkom u zatiljku.

To bi bilo glupo, Sergeju. Jer ako Ivan ubije moju agenticu, izgubit će jedinu priliku da dobije djecu.

Korovin naglo okrene glavu prema Shamronu. Sto to govoriš, Ari? Hoćeš reći da su Amerikanci pristali vratiti Ivanovu djecu u Rusiju? Ne, Sergeju, nisu Amerikanci. Bila je to Elenina odluka. Kao što možeš zamisliti, shrvana je zbog toga, ali ne želi da se prolije još krvi zbog njezina muža. Shamron zastane. Osim toga, ona poznaje svoju djecu. Zna da će pobjeći iz Rusije čim dovoljno odrastu i da će joj se vratiti.

Po svemu sudeći, godine su umanjile Korovinove glumačke sposobnosti. On otpuhne oblak dima u pariški sumrak i vrlo loše prikrije svoje iznenađenje tom novošću.

Sto nije u redu, Sergeju? Rekao si mi da Ivan želi svoju djecu. Shamron je pažljivo gledao Rusa. Čini mi se da tvoja ponuda nije bila ozbiljna.

Ne budali, Ari. Samo sam zapanjen što si uspio.

Mislio sam da si još davno naučio da me ne smiješ podcjenjivati. Park je tonuo u mrak. Shamron se ogleda, a onda baci pogled na Korovina.

Jesmo li sami, Sergeju?

Sami smo.

Sluša li tko?

Nitko.

Siguran si?

Nitko se ne bi usudio. Ostario sam, ali još sam onaj Korovin.

A ja sam još onaj Shamron. Zato pažljivo slušaj, jer neću ovo ponavljati. U četvrtak u dva popodne po washingtonskom vremenu, ruski veleposlanik u Sjedinjenim Državama treba doći na glavni ulaz zrakoplovne baze Andrews. Tamo će ga dočekati stražari iz baze, kao i ekipa iz CIAe i Ministarstva vanjskih poslova. Odvest će ga u salon za uvažene goste, gdje smije provesti nekoliko minuta s Anom i Nikolajem Harkovom. Shamron zastane. Slijediš li me, Sergeju? Četvrtak, dva popodne, baza Andrews.

Kad sastanak završi, djecu će ukrcati u C32, što je vojna verzija Boeinga 757. Sletjet će u Rusiji u petak, točno u devet ujutro.

Amerikanci žele koristiti uzletište kod Konakova. Znaš li o čemu govorim, Sergeju? To je stara vojna baza koja je prenamijenjena za civilnu uporabu kad vaše zrakoplovstvo više nije znalo letjeti.

Korovin zapali još jednu od svojih ruskih cigareta i mahanjem polako ugasi šibicu. U devet. Uzletište kod Konakova.

Elena ne želi da djecu na izlasku iz aviona dočeka neki neznamac.

Svakako traži da Ivan dođe na uzletište i dočeka ih. Ako Ivan ne bude tamo, djeca neće izaći iz aviona. Je li to jasno, Sergeju?

Ako nema Ivana, nema djece.

U 9:05, zrakoplov će čekati s otvorenim vratima. Ako moja agentica stoji pred ulazom izraelskog veleposlanstva u Moskvi, djeca će izaći iz aviona. Ako je nema, posada će uključiti motore i odletjeti. I nemoj misliti da možeš napasti zrakoplov. Zadirao bi u američki posjed. U petak u devet ujutro američki će predsjednik sjesti s ruskim predsjednikom i drugim vodama Osmorice za radni doručak u Kremlju. Ne bismo željeli da nešto pokvari ugođaj, zar ne, Sergeju? Možeš reći što god hoćeš o našem predsjedniku, Ari, no taj čovjek poštuje međunarodno pravo.

Ako je to istina, zašto tvoj predsjednik pušta Ivana da ruskim oružjem preplavi najopasnije dijelove svijeta? I zašto je dopustio Ivanu da otme jednu od mojih agentica i iskoristi je kao taokinju kako bi dobio svoju djecu? Kako je ovaj šutio, Shamron reče: Na kraju se sve svodi na novac, je li, Sergeju? Koliko je novaca tvoj predsjednik tražio od Ivana? Koliko je Ivan morao platiti za povlasticu otimanja Grigorija i moje agentice?

Naš je predsjednik sluga naroda. Te priče o njegovu privatnom bogatstvu obične su laži i zapadnjačka propaganda kako bi se blatila i oslabila Rusija.

Vidi se da stariš, Sergeju.

Korovin se pravio da ga nije čuo. Sto se tiče tvoje nestale agentice, Ivan nije imao nikakve veze s njezinim nestankom. Mislim da sam to jasno rekao na našem prvom sastanku.

O, da, sjećam se. Ali neka nešto bude odmah jasno. Ako se moja agentica ne vrati živa i zdrava u petak u devet ujutro, pretpostavit ću da se ti i tvoj klijent niste držali dogovora. I jako ću se naljutiti.

Ivan nije moj klijent. Ja sam obični glasnik.

Ne, nisi. Ti si »onaj Korovin«. Shamron je gledao kako se automobili voze oko trga Concorde. Znaš li identitet agentice koju drži Ivan? Znam vrlo malo.

Shamron se razočarano osmjehne. Nekad si bolje skrivao svoje karte, Sergeju. Dobro znaš tko je ona. I dobro znaš tko joj je muž. I zato znaš što će se dogoditi ako je ne pustite.

Shamron baci opušak na šljunčani put. Ali da ne bi bilo nesporazuma, reći ću ti jasno i glasno. Ako je Ivan ubije, smatrat ću da je Kremlj odgovoran. A onda ću nahuškati svoju službu na tvoju. Nijedan ruski obavještajac nigdje u svijetu neće moći hodati ulicom a da mi ne vrebamo na njega. Shamron stavi ruku na Korovinovu podlakticu. Je li to jasno, Sergeju?

Jasno je, Ari.

Dobro. I još nešto. Hoću Grigorija Bulganova. I nemoj mi reći da on nije moja briga.

Nakon malo oklijevanja, Korovin reče: Vidjet ćemo.

Četvrtak, dva popodne, baza Andrews. Petak, devet ujutro, uzletišta Konakovo. Petak, devet ujutro, moja agentica pred našim veleposlanstvom u Moskvi. Nemoj me razočarati, Sergeju. Inače će mnogi izgubiti život.

S tim riječima Shamron ustane i krene prema Louvreu, a Rami mu se bodro pridruži. Tjelesni čuvar nije čuo o čemu su razgovarali, ali bio je siguran u jedno. Stari je i dalje bio glavni. I upravo je ulio strahopoštovanje Sergeju Korovinu.

57.

Zračna luka Shannon, Irska

Nisu znali ni za kakvog Aarona Davisa iz Ureda za predsjedničku pripremu u Bijeloj kući. Ali dobili su jasne zapovijedi. Moraju ga pokupiti za vrijeme stanke u Shannonu radi punjenja rezervoara i otpremiti ga u Moskvu bez problema. / nemojte mu se obraćati za vrijeme leta. Nije razgovorljiv. Nisu pitali zašto. Radili su za Tajnu službu.

Nisu dobili njegovo pravo ime ni zemlju rođenja. Nisu znali da je njihov tajanstveni putnik inače legenda, niti da je zadnjih četrdeset i osam sati proveo u Londonu, radeći na posve drukčijim pripremanjima, jureći između trga Grosvenor i izraelskog veleposlanstva u Kensingtonu. Iako je očito bio umoran i na rubu, svi koji su u tom razdoblju sreli Gabriela poslije su se sjećali njegove iznimne mirnoće. Nijedanput nije izgubio živce, govorili su. Nijedanput nije pokazao da je pod stresom. Njegova ekipa, fizički iscrpljena nakon dva tjedna na terenu, munjevitom je reagirala na njegov miran i neumoljiv pritisak. Samo dvanaest sati nakon poziva Eleni Harkov, polovica ih je bila na terenu u Moskvi, s akreditacijama oko vrata, s besprijekornim lažnim identitetima. Iste večeri pridružili su im se ostali, a među njima i šef Specijalnih operacija Uzi Navot. Nijedna druga služba na svijetu ne bi tako važnog dužnosnika poslala na teren u tako neprijateljski nastrojenoj zemlji. Ali nijedna druga služba nije bila poput Ureda. Shamron je bio uz Gabriela cijelo vrijeme osim na nekoliko sati, kad se vratio u Pariz da umiruje Sergeja Korovina. Ivan je nervozan. Ivan sumnja u cijelu stvar. Ivan ne shvaća zašto mora čekati do petka da dobije djecu. Želi to obaviti odmah reče Korovin.

Želi riješiti stvar. Shamron nije rekao starom prijatelju da to već zna, kao ni da mu je NSA ljubazno poslala snimku i prijepis razgovora. On reče Rusu da se nema zašto brinuti. Eleni treba

vremena da pripremi djecu i sebe za rastanak koji im predstoji. Sigurno će i čudovište poput Ivana razumjeti kako joj je teško. Glede rasporeda, Shamron naglasi da neće biti promjena: u dva popodne u bazi Andrews, u devet ujutro u Konakovu, u devet ujutro u izraelskom veleposlanstvu u Moskvi. Ako nema Ivana, nema djece. Ako nema Chiare, nema sigurnosti ni za jednog ruskog obavještajca na svijetu.

I ne zaboravi, Sergeju, želimo i Grigorija.

Iako se trudio da to sakrije, Shamron je bio duboko potresen tim sastankom u Parizu. Gabrielov gambit očito je pokolebao Ivana. Ali ga je i naveo da posumnja u zamku. Gabrielova prilika bit će kratka, najviše nekoliko minuta. Morat će djelovati brzo i odlučno. Te je riječi Shamron izgovorio Gabrielu u srijedu kasno navečer, dok su zajedno sjedili na stražnjem sjedištu automobila CIAe na pisti zračne luke Shannon, koju je šibala kiša.

Gabrielova torba bila je na sjedištu između njih, a on je usredotočio pogled na masivni C17 Globemaster koji će ga uskoro odnijeti u Moskvu. Shamron je pušio iako ga je vozač CIAe nekoliko puta zamolio da prestane i još je jedanput prolazio kroz pojedinosti cijele operacije. Gabriel je bio iscrpljen, ali pažljivo je slušao. Taj će razgovor više koristiti Shamronu nego njemu. Memuneh će provesti sljedećih četrdeset i osam sati kao bespomoćni promatrač u kompleksu CIAe. To mu je bila zadnja prilika da šapće ravno u Gabrielovo uho, pa ju je iskoristio bez kolebanja. Gabriel mu je ugodio zato što je želio još jedanput čuti glas Staroga prije nego što se ukrca u avion. Taj mu je glas ulijevao hrabrost. Zbog njega je vjerovao da bi operacija zbilja mogla uspjeti, iako mu je sve drugo govorilo da je osuđena na propast.

Kad sjednu s tobom u auto, nemoj se zaustavljati. Ubij svakoga koga trebaš ubiti. Kad kažem svakoga, onda to i mislim. Poslije ćemo počistiti nered. Uvijek to radimo.

Upravo tada netko im pokuca na prozor. Bio je to pratilac iz CIAe, koji im javi da je zrakoplov spreman. Gabriel poljubi Shamrona u

obraz i reče mu da ne puši previše. Onda izađe iz automobila i kroz kišu krene prema avionu C17.

Za sada je Amerikanac, iako ne govori kao Amerikanac. Nosi američki kofer pun američke odjeće. Američki mobilni telefon pun američkih brojeva. Američki blackberry pun američkih emailova. Također nosi dlanovnik s opcijama koje nemaju obični modeli, ali taj pripada nekome drugome. Jednom dječaku iz doline Jizreel. Dječaku koji bi danas bio umjetnik da nije bilo skupine palestinskih terorista poznatih kao Crni listopad. Večeras taj dječak ne postoji. On je slika koja je nestala u povijesti. Sada je Aaron Davis iz Ureda za predsjedničku pripremu u Bijeloj kući, ima pun džep akreditacija koje to dokazuju. Sada misli američke misli, sanja američke snove. On je Amerikanac, iako ne govori kao Amerikanac. Pa i ne hoda kao Amerikanac.

U zrakoplovu nije bila jedna predsjednička limuzina nego dvije, kao i tri oklopljena terenca. Odred Tajne službe predvodila je žena; ona povede Gabriela do sjedala u sredini zrakoplova i preda mu debelu jaknu da ga štiti od oštre hladnoće. Na vlastito iznenađenje, uspio je malo odspavati, što mu je jako dobro došlo, iako je jedan agent poslije spomenuo da se promeškoltio upravo u trenutku kad je avion prešao u ruski zračni prostor. Naglo se probudio petnaest minuta prije slijetanja, a dok se zrakoplov spuštao prema Seremetjevu, on pomisli na Chiaru. Kako je došla u Rusiju? Jesu li joj vezali ruke i usta? Je li bila pri svijesti? Je li bila drogirana? Kad su kotači dotaknuli pistu, on izbije ta pitanja iz glave. Nema Chiare, pomisli on. Nema Ivana. Ovdje je jedino Aaron Davis, sluga američkog predsjednika, koji sanja američke snove i koji će za nekoliko minuta prvi put vidjeti ruske državne službenike.

Čekali su na mračnoj pisti, cupkajući zbog velike hladnoće, dok su Gabriel i ljudi iz Tajne službe silazili niz stražnju teretnu rampu. Pokraj ruske delegacije stajala su dva službenika iz američkog veleposlanstva, od kojih je jedan bio tajni agent CIAe koji je glumio diplomata. Rusi pozdrave Gabriela uz srdačno rukovanje i osmijehe, bace pogled na njegovu putovnicu i udare mu pečat. Zauzvrat

Gabriel preda svakome od njih mali znak američke pažnje: dugmad za rukav sa znakom Bijele kuće. Pet minuta poslije sjedio je na stražnjem sjedalu vozila iz veleposlanstva, koje je jurilo po Lenjingradskom prospektu prema središtu grada.

Rusima je veličina važna, a kad čovjek tamo provede neko vrijeme, otkriva da je gotovo sve najveće: najveća zemlja, najveće zvono, najveći bazen. Lenjingradski prospekt možda nije bio najveća ulica na svijetu, ali sigurno je bio jedna od najružnijih mješavina oronulih stambenih zgrada i staljinističkih čudovišta, osvijetljenih nebrojenim neonskim znakovima i uličnim svjetiljkama mokraćnožute boje. Na prospektu su se grubo sudarali kapitalizam i komunizam, a ishod je bila urbanistička noćna mora. Zastave G8 koje su Rusi pažljivo postavili više su nalikovale na zastave upozorenja zbog sudbine koja ih sve čeka ako ne srede financije.

Gabriel osjeti kako mu se želudac sve više steže kako su se približavali Kremlju. Kad su prošli pokraj Dinamova stadiona, čovjek iz CIAe preda mu satelitsku fotografiju đaće u brezovoj šumi. Vidjela su se tri terenca umjesto dva, a vani su očito stajala četiri čovjeka. Gabrielov pogled opet padne na usporedna udubljenja u šumi blizu kuće. Kao da se nešto promijenilo nakon zadnje snimke. Na kraju jednog udubljenja bila je tamna mrlja, kao da je snježni pokrivač nedavno bio razgrnut.

Kad je Gabriel vratio fotografiju čovjeku iz CIAe, automobil je već jurio po Tverskoj ulici. Odmah iza njih uzdizala se kremaljska ugaona Kula arsenala, a crvena zvijezda na vrhu neobično je podsjećala na znak jednog nizozemskog piva koje je teklo u potocima kroz moskovska pojilišta. Pokraj Gabrielova prozora prođu mračni uredi agencije Galaxy Travel, a zatim i sporedna uličica gdje je Anatolij, prijatelj Viktora Orlova, čekao da povede Irinu na večeru.

Sto metara nakon kinina ureda, Tverska ulica izlivala se u dvanaest traka ulice Ohotni rjad. Oni skrenu lijevo i projure pokraj Dume, Doma sindikata i kazališta Boljšoj. Sljedeći spomenik koji je Gabriel vidio bila je tvrđava od žutog kamena, osvijetljena reflektorima, koja se dizala ravno pred njima na trgu Lubjanki bivšem

sjedištu KGBa, koje je udomilo njegova domaćeg nasljednika, FSB. U bilo kojoj drugoj zemlji tu bi zgradu digli u zrak i izložili njezine užase zdravom svjetlu dana. Ali ne i u Rusiji. Samo su postavili novi natpis i zakopali njezine strašne tajne tamo gdje se ne mogu naći.

Odmah nizbrdo od Lubjanke, na Teatarskom prospektu, nalazio se glasoviti hotel Metropol. S torbom u ruci, Gabriel opušteno prođe kroz ulaz u stilu art decoa kao da je vlasnik, jer Amerikanci uvijek tako ulaze u hotele. Prazno i tiho predvorje vjerno je restaurirano u skladu s prvobitnim izgledom dapače, Gabriel je gotovo mogao zamisliti Lenjina i njegove učenike kako uz čaj i kekse planiraju Crveni teror. Na recepciji nije bilo gostiju; ipak, Gabriel je morao čekati cijelu vječnost dok mu Hruščovljev dvojnik nije pokazao da priđe. Nakon što je ispunio poduži obrazac za prijavu, Gabriel odbije ravnodušnu pomoć potrčka i sam pođe u svoju sobu na katu. Bilo je gotovo pet ujutro. On dođe do prozora, naslonivši bradu na ruku, nagnuvši glavu stane čekati da sunce izađe nad Crvenim trgom.

58.

Moskva

I ako je svjetska financijska kriza izazvala gospodarske nevolje po cijelom industrijaliziranom svijetu, rijetko je koja zemlja pala tako brzo i tako duboko kao Rusija. Potaknuta vrtoglavim cijenama nafte, ruska je ekonomija narasla munjevitom brzinom u prvim godinama novog tisućljeća, a onda se jednakom brzinom sunovratila kad je nafta naglo pala. Ruska je burza bila u rasulu, bankarski se sustav urušavao, a nekad poslušno stanovništvo tražilo je pomoć na sav glas. U zapadnjačkim ministarstvima vanjskih poslova i obavještajnim službama vladao je strah da bi pad ruskog gospodarstva mogao natjerati Kremlj da se povuče još dublje u

hladnoratovski odnos to su mišljenje dijelili neki od najvažnijih europskih vođa, koji su sve više ovisili o Rusiji za nabavu zemnog plina. Ta ih je briga natjerala da usred zime održe hitni sastanak G8 u Moskvi. Ako nasilniku iskažemo poštovanje, zaključili su, možda će se ponašati drukčije. Barem su se tako nadali.

Da je sastanak održan u bilo kojoj drugoj zemlji članici G8, dolazak vođa i njihovih izaslanstava jedva bi se spomenuo u domaćim medijima. Ali sastanak se održavao u Rusiji, a Rusija još nije bila normalna zemlja, iako se tvrdilo suprotno. Mediji su bili u vlasništvu države ili pod državnom kontrolom, a televizijske su mreže uživo prenosile spuštanje svakog predsjedničkog ili premijerskog zrakoplova iz željeznosivog neba nad Šeremetjevom. Sudeći po izvješćivanju ruskih novinara, zapadnjački su vođe dolazili u Moskvu zato što ih je osobno naručio ruski predsjednik. Svijet je u rasulu, upozoravali su novinari, a jedino ga Rusija može spasiti.

Američki je predsjednik neizbježno izvukao deblji kraj. Čim se njegov avion pojavio nad obzorom, više ruskih dužnosnika i komentatora stalo je pred kamere da osudi njega i sve ono što predstavlja.

Amerika je kriva za svjetsku gospodarsku krizu, zavijali su. Ameriku su srozale pohlepa i oholost, a sada bi mogla za sobom povući ostatak svijeta. Nad Amerikom zalazi sunce. To su i zaslužili.

Gabriel je u salonima i restoranima hotela Metropol naišao na opći konsenzus. Ujutro su ih preplavili novinari i birokrati, koji su svi ponosno nosili službene akreditacije za G8 kao da im komad plastike na najlonskoj vrpici daje pristup najužim krugovima moći i prestiža.

Gabrielova je akreditacija bila plava, što je značilo da ima pristup kakav nemaju obični smrtnici. Visjela mu je oko vrata dok je jeo lagani doručak pod svodovima od vitraja u slavnom Metropolovu restoranu, držeći blackberry poput štita za cijelo vrijeme obroka. Na odlasku iz restorana okružila ga je skupina francuskih novinara koji su htjeli znati što misli o novom američkom planu za poticaje. Iako je Gabriel izbjegao njihova pitanja, Francuze je vidljivo impresioniralo što im se tečno obratio na njihovu materinskom jeziku.

U predvorju Gabriel primijeti da su se američki novinari nagomilali oko ulaza s Teatarskog prospekta, pa se brzo išulja kroz stražnji izlaz na Trg revolucije. Ljeti je površina trga bila puna štandova gdje se moglo kupiti sve od šubara i babuška do poprsja Lenjina, Staljina i drugih ubojica. Sada, usred zime, samo su se najhrabriji usuđivali poći tamo. Za divno čudo, na trgu nije bilo ni snijega ni leda. Kad je vjetar nakratko jenjao, Gabriel nanjuši sredstvo koje su Rusi uporabili da to postignu. On se sjeti priča koje mu je Mihail ispričao o jakim kemikalijama koje su Rusi nalijevali na ulice i pločnike. Te su stvari mogle uništiti cipele za nekoliko dana. Čak ni psi nisu htjeli hodati po tome. U proljeće bi se tramvaji znali zapaliti zato što su im kabele mjesecima trošile kemikalije. Tako je Mihail kao dijete slavio dolazak proljeća u Rusiju gorućim tramvajima.

Gabriel ga trenutak zatim primijeti kako stoji pokraj Elija Lavona pred Vratima uskrsnuća. Lavon je držao aktovku u desnoj ruci, što je značilo da Gabriela nitko nije slijedio na izlazu iz Metropolu.

Moskovska pravila... Gabriel krene nalijevo ispod sjenovitog luka velikih vrata i kroči na golemo prostranstvo Crvenog trga. U podnožju Spasiteljeve kule, s teškim kaputom i šubarom, stajao je Uzi Navot. Zlatni i crni brojčanik sata na kuli pokazivao je 11:23. Navot se pretvarao da namješta sat prema njemu.

Kakav je bio dolazak na Seremetjevo?

Bez problema.

A hotel?

Bez problema.

Dobro. Navot gurne ruke u džepove. Idemo u šetnju, gospodine Davis. Bolje je hodati.

Krenuli su prema crkvi Svetog Vasilija Blaženog, oborene glave i stisnutih ramena zbog oštrog vjetra, moskovskim korakom. Navot je želio provesti što manje vremena u Gabrielovu društvu. On odmah prijeđe na stvar.

Sinoć smo otišli na imanje da ga razgledamo.

Tko je išao?

Mihail i Shmuel Peled iz Moskovske postaje. On zastane, a onda doda: I ja.

Gabriel ga pogleda poprijeko. Ovdje si da nadgledaš, Uzi. Shamron je jasno rekao da ne želi da se miješaš ni na kakav izravan operativni način. Previše si visok dužnosnik da bi te uhitili.

Čekaj da vidim jesam li dobro shvatio. U redu je da se hrvem s ruskim ubojicom u švicarskoj banci, ali ne smijem se prošetati po šumi?

Je li tako bilo, Uzi? Šetnja po šumi?

Ne baš. Dača je na kilometar udaljenosti od ceste. Put koji vodi do nje okružen je brezovom šumom s obje strane. Uzak je. Odjednom može proći samo jedno vozilo.

Imaju li rampu?

Ne, ali pristup cijelo vrijeme blokiraju zaštitari u terencu.

Koliko ste se uspjeli približiti dači?

Dovoljno da vidimo kako Ivan tjera dva jasnika da cijelo vrijeme stoje vani. I dovoljno da postavimo bežičnu kameru.

Kakav je signal?

Nije loš. Bit će dobro pod uvjetom da noćas ne padnu dva metra snijega. Vidimo glavni ulaz, što znači da vidimo sve koji ulaze i izlaze.

Tko prati kameru?

Shmuel i jedna djevojka iz Moskovske postaje.

Gdje su?

Smjestili su se u nekom oronulom hotelčiću u najbližem gradu. Glume da su ljubavnici. Djevojku navodno tuče muž. Shmuel je želi odvesti i započeti nov život. Znaš priču, Gabriele.

Satelitske snimke pokazuju stražare iza kuće.

I mi smo ih vidjeli. Cijelo vrijeme imaju najmanje trojicu straga. Ne miču se, a stoje na razmaku od stotinjak metara. Kroz noćne vizire vidjeli smo ih bez problema. Navot slegne krupnim ramenima. Danju će padati kao glineni golubovi. Samo moramo krenuti dok je još mrak i potruditi se da se ne smrznemo prije devet.

Oni prođu Svetog Vasilija Blaženog i približe se jugoistočnom uglu Kremlja. Odmah ispod njih bila je rijeka Moskva, zaleđena i pokrivena sivobijelim snijegom. Navot gurne Gabriela udesno i povede ga po

nasipu. Vjetar im je puhao u leđa. Kad su prošli pokraj dvojice moskovskih policajaca koji su se očito dosađivali, Gabriel upita Navota je li oko đaće vidio išta što bi opravdalo promjenu plana. Navot odmahne glavom.

A pištolji?

Oružarnica u veleposlanstvu ima sve. Samo mi reci što želiš.

Berettu 92 i miniuzi, oba s prigušivačima.

Siguran si da je »mini« prikladan?

U dači će biti gusto.

Oni prođu pokraj još dva policajca. Njima zdesna, iznad crvenih zidova drevne tvrđave, uzdizala se kićena žutobijela fasada Velike kremaljske palače, gdje se upravo odvijao sastanak G8.

Kako stojimo s terencem?

Isporučen nam je sinoć.

Crni?

Naravno. Ivanovi momci voze samo crne terence.

Gdje ste ga nabavili?

U jednom autosalonu na sjeveru Moskve. Shamron će pucati po šavovima kad vidi račun.

Tablice?

Riješene.

Koliko traje vožnja od Metropola?

U normalnoj zemlji najviše dva i pol sata. Ali ovdje... Mihail te želi pokupiti u dva ujutro, za svaki slučaj.

Stigli su do jugozapadnog ugla Kremlja. Na drugoj obali rijeke stajala je divovska siva stambena zgrada okrunjena zvijezdom

MercedesaBenza. Poznata kao Kuća na nasipu, izgrađena je u Staljinovo doba, 1931. godine, kao palača sovjetskog luksuza, za elitne članove »nomenklature«. Kad su krenule velike čistke, Staljin ju je pretvorio u kuću strave. Gotovo osamsto ljudi jedna trećina stanara izvučeno je iz kreveta i ubijeno na nekom od stratišta u okolici Moskve. Kazna je praktički uvijek bila ista: noćno mlaćenje, metak u zatiljak, žurni pokop u masovnoj grobnici. Unatoč krvavoj prošlosti, Kuća na nasipu još se smatrala jednom od najboljih adresa

u Moskvi. Ivan Harkov imao je luksuzan apartman na devetom katu. To je bio jedan od njegovih najvrjednijih posjeda.

Gabriel pogleda Navota i primijeti da ovaj gleda prema bijednom parkiću preko puta stambene zgrade. Bolotnaja, odnosno Močvarni trg, na kojem se odigrala jedna od najslavnijih rasprava u povijesti Ureda.

Te večeri trebao sam ti slomiti ruku. Ništa od ovoga ne bi se dogodilo da sam te odvuкао u auto i izvukao iz Moskve s ostatkom ekipe.

To je istina, Uzi. Ništa od ovoga ne bi se dogodilo. Ne bismo našli Ivanove rakete. A Elena Harkov bila bi mrtva.

Navot se pravio da ga nije čuo. Ne mogu vjerovati da smo opet ovdje. Obećao sam sebi da više nikada neću kročiti u ovaj grad. On pogleda Gabriela. Zaboga, zašto je Ivan poželio imati stan u takvoj zgradi? Puna je duhova. Ako načuliš uši, čut ćeš krikove.

Elena mi je jedanput rekla da je njezin muž uvjereni staljinist. Ivanova kuća u Zukovki izgrađena je na komadu zemlje koji je nekoć posjedovala Staljinova kći. A kad je tražio gdje će se smjestiti u blizini Kremļa, kupio je stan u Kući na nasipu. Prvi vlasnik Ivanova stana bio je viši dužnosnik Ministarstva vanjskih poslova. Staljinovi ljudi sumnjičili su ga da je njemački špijun. Odveli su ga u Butovo i ispalili mu metak u zatiljak. Ivan navodno voli pričati tu priču.

Navot polako odmahne glavom. Neki ljudi traže novu kuhinju i lijep pogled. Ali kad Ivan razgledava stan, on traži krvavu prošlost.

Naš je Ivan nešto posebno.

Možda je zato kupio stotine hektara bezvrijedne brezove šume i močvara izvan Moskve.

Da, pomisli Gabriel. Možda zato. On se osvrne prema Kremaljskom nasipu i ugleda Elija Lavona kako im prilazi, držeći i dalje aktovku u desnoj ruci. Dok je prolazio pokraj njih, Lavon mune laktom Gabriela u križa. To je značilo da je vrijeme da okončaju susret. Navot skine rukavicu i ispruži ruku.

Vrati se u Metropol. Ne pokazuj se previše. I nemoj se brinuti. Izvući ćemo je.

Gabriel se rukuje s Navotom, a onda se okrene i pođe natrag do Vrata uskrsnuća.

Iako Navot to nije znao, Gabriel nije poslušao zapovijed da se vrati u svoju sobu u hotelu Metropol, nego je krenuo u Tversku ulicu. On zastane pred uredskom zgradom na broju 6 i zagleda se u plakate u izlogu turističke agencije Galaxy Travel. Jedan je prikazivao ruski par kako ruča i ispija šampanjac kod skijališta Courchevela; na drugom su se dvije ruske nimfe sunčale na plažama Ažurne obale. Cini se da je ironija tih slika promakla Irini Bulganovoj, bivšoj supruzi prebjega Grigorija Bulganova, koja je razmetljivo sjedila za radnim stolom i telefonirala. Gabriel joj je htio reći štošta, ali nije mogao. Ne još. I tako je stajao i gledao je kroz mutno staklo. Stvarnost je stanje duha, pomisli on. Stvarnost može biti što god želite.

59.

Trg Grosvenor, London

Dok je Gabriel zaslužio najbolju ocjenu za mirnoću pod pritiskom u zadnjim satima prije operacije, to nije vrijedilo za Arija Shamrona. Nažalost, po povratku u London uredio je svoj stožer u izraelskom veleposlanstvu u Kensingtonu te ga je koristio za napade na ciljeve od Tel Aviva do Langleyja. Službenicima Odjela za operacije na Bulevaru kralja Saula toliko su dojadili Shamronovi izljevi da su bacali kocku da izaberu nesretnika koji će se javiti na njegov poziv. Samo Adrian Carter nije gubio strpljenje s njim. Kao bivši terenac, poznao je osjećaj potpune bespomoćnosti koji je obuzeo Shamrona. Plan izvlačenja bio je Gabrielov, a Shamron je mogao samo pritiskati dugmad i vući konce. Čak je i tada jako ovisio o Carteru i Agenciji. To je kršilo temeljno Shamronovo uvjerenje da treba održavati kachol vlavan. Da je bio prepušten samome sebi,

Stari bi otišao do Ivanove đaće u šumi i samostalno obavio posao. Samo bi se budala kladila protiv njega. Radio je stvari koje mi ne možemo ni zamisliti govorio je Carter u Shamronovu obranu. Ima ožiljke koji to dokazuju.

Te večeri u šest sati, Shamron pade do američkog veleposlanstva na Mayfairu kako bi vidio prvi čin. Neka mlada službenica CIAe, djevojka nevina lica koja je izgledala kao da je upravo završila godinu studija u inozemstvu, pozdravi ga u ulici Upper Brook. Ona ga provede pokraj marinaca, a zatim on uđe u poseban lift koji ga odnese u utrobu kompleksa. Tamo su već bili Adrian Carter i Graham Seymour, sjedili su na najvišoj razini Centra za operacije, koji je imao oblik amfiteatra. Shamron sjedne desno od Čartera i pogleda na jedan od velikih ekrana na zidu prostorije. Prikazivao je dva zrakoplova na pisti u blizini Washingtona. Oba su pripadala 89. transportnoj jedinici u bazi Andrews. Oba su imala pune rezervoare i bila spremna za polijetanje.

U sedam sati, Čarteru zazvoni telefon. On se odmah javi, šutke odsluša neku poruku, a onda poklopi slušalicu.

Stao je pred ulazom. Stvar je krenula, gospodo.

Nekoć su u Washingtonu svi državni službenici i novinari znali kako e zove sovjetski veleposlanik u Sjedinjenim Državama. Ali u zadnje ijeme, osim onih zaposlenih u zgradi Foggy Bottom, sjedištu Ministarstva vanjskih poslova, i novinara koji prate ministra, gotovo nitko nije čuo za Konstantina Tretjakova. Iako je tečno govorio engleski, veleposlanik Ruske Federacije rijetko se pojavljivao na televiziji i nikad nije održavao primanja na koja bi se itko potrudio doći. Bio je zaboravljen čovjek u gradu gdje je izaslanik Moskve nekad imao tretman gotovo kao državnik. Tretjakov je bio ono najgore što netko može biti u Washingtonu. Bio je nevažan.

Veleposlanikov službeni životopis opisivao ga je kao »stručnjaka za Ameriku« i profesionalnog diplomata koji je služio na mnogo važnih položaja na Zapadu. Nije navodio da mu je karijera zamalo prekinuta u Oslu, kad su ga uhvatili kako okrada blagajnu veleposlanstva. Nije navodio ni da ponekad previše pije. Niti da ima brata koji je radio kao

špijun za SVR i drugog brata koji je spadao u najuži krug silovika ruskog predsjednika u Kremlju. Ipak, sve te neugodne činjenice nalazile su se u dosjeu CIAe, koji je poslan Edu Fieldingu kako bi se bolje pripremio za fazu operacije u bazi Andrews. Taj CIAin čovjek za sigurnost jako se zabavljao čitajući dosje. Počeo je raditi u Agenciji u najmračnijim danima Hladnog rata i proveo nekoliko desetljeća u borbi protiv sovjetskih snaga i njihovih pomagača na tajnim bojištima širom svijeta. Jedan pogled na veleposlanikov dosje potvrdio je Fieldingu da nije trošio vrijeme uludo.

Stajao je ispod grba 89. transportne jedinice kad se Tretjakovljeva karavana zaustavila pred putničkim terminalom. Unatoč tome što je veleposlanik stigao na jedno od najsigurnijih mjesta u širem području glavnoga grada, imao je tri sloja zaštite: vlastite ruske tjelesne čuvare, odred agenata Diplomatske sigurnosti, kao i nekoliko časnika iz osiguranja baze Andrews. Fielding je lako prepoznao veleposlanika čim je ovaj izašao iz svoje limuzine dosje je sadržavao Tretjakovljevu službenu fotografiju i nekoliko obavještajnih snimaka ali da prikrije svoje znanje, Fielding prvo pozdravi veleposlanikova otpravnika poslova. Ovaj mu pokaže Tretjakova, koji se već nadmeno smješkao kao da ga zabavlja američka nesposobnost. Fielding mu stisne ruku i predstavi se kao Tom Harris. Izgledalo je kao da je jedini razlog za dolazak gospodina Harrisa u bazu Andrews bio da se rukuje s veleposlanikom.

Kao što možete pretpostaviti, gospodine veleposlanice, mali Harkovi su uzrujani. Gospođa Harkov željela bi da ih vidite nasamo, bez pratnje i osiguranja.

Zašto bi djeca bila uzrujana, gospodine Harris? Vraćaju se u Rusiju, kamo i pripadaju.

Hoćete reći da ne želite vidjeti Anu i Nikolaja bez pratnje i tjelesnih čuvara, gospodine veleposlanice? Jer ako je tako, naš dogovor otpada.

Veleposlanik malo podigne glavu. Ne, gospodine Harris, nije tako.

Mudra odluka. Ne želim ni misliti što bi se dogodilo kad bi Ivan Harkov saznao da ste vi osobno upropastili dogovor o vraćanju njegove djece zbog neke protokolarne gluposti.

Pazite što govorite, gospodine Harris.

Fielding nije uopće kanio paziti što govori. Dapače, tek se zagrijavao. Vjerojatno ste vidjeli fotografije malih Harkova.

Veleposlanik kimne.

Sigurni ste da ih možete prepoznati?

Posve siguran.

Dobro. Jer ni u kojem slučaju ne smijete im pristupiti niti ih dotaknuti.

Smijete im postaviti dva pitanja i to je sve. Jesu li vam ti uvjeti prihvatljivi, gospodine veleposlanice?

Imam li izbora?

Nemate.

To sam i mislio.

Molim vas, raširite ruke i noge.

Zašto bih to učinio, molim vas lijepo?

Zato što vas moram pretražiti prije nego što vas odvedem do djece.

Ovo je skandal.

Bilo bi loše kad bi Ivan Harkov saznao da ste... Veleposlanik raširi ruke i noge. Fielding ga pretraži bez žurbe i

pobrine se da pretraga bude što napasnija i uvredljivija. Kad je završio, on opere ruke tekućinom za dezinfekciju.

Dva pitanja, bez diranja. Jesmo li se razumjeli, gospodine veleposlanice?

Jesmo, gospodine Harris.

Molim vas, pođite za mnom.

Bila je to mala soba, puna fotografija iz uzbudljive prošlosti baze: predsjednici koji polaze na povijesna putovanja, ratni zarobljenici koji se vraćaju nakon godina zatočeništva, lijesovi omotani zastavom koji idu kući radi pokopa na američkom tlu. Da je tog popodneva bilo fotografa, snimili bi vrlo tužnu sliku: majku kako grli svoju djecu možda posljednji put. Ali nije bilo fotografa, naravno, zato što majka i djeca nisu bili tamo barem ne službeno. Sto se tiče dva zrakoplova

koji će ubrzo rastaviti tu obitelj, ni oni nisu postojali, niti će ikakav podatak o njima biti zapisan u dnevniku kontrolnog tornja.

Stisnuli su se zajedno na trosjedu od crnog vinila. Elena, u tra ricama i podstavljenom kaputu, sjedila je u sredini, obgrlivši svako rukom po jedno dijete. Lica im se nisu vidjela zbog njezina ovratnik a tako su i ostala dugo nakon što je ruski veleposlanik ušao u sobu Elena ga nije ni pogledala. Pritisnula je usne na Anino čelo i oboril pogled na blijedosivi tepih.

Dobra večer, gospođo Harkov reče veleposlanik na ruskom.

Elena ne odgovori. Veleposlanik pogleda Fieldinga. Onda progo vori na engleskom: Moram im vidjeti lice. Inače ne mogu potvrdi da su to uistinu djeca Ivana Harkova.

Imate dva pitanja, gospodine veleposlanice. Zamolite ih vam pokažu lice. Ali pobrinite se da ih lijepo zamolite. Inače bih s ja mogao uzrujati.

Veleposlanik pogleda rastrojenu obitelj koja je sjedila pred njim. On zamoli na ruskom: Molim vas, djeco, podignite lice da ga nr gu vidjeti. Djeca se ne pomaknu.

Pokušajte na engleskom reče Fielding.

Tretjakov ga poslušā. Ovaj put djeca podignu glavu i pogledaj veleposlanika s neskrivenim neprijateljstvom. Tretjakov zadovoljno zaključi da su ta djeca uistinu Ana i Nikolaj Harkov.

Otac vas radosno iščekuje. Je li vam drago što se vraćate kući?

Ne reče Ana.

Ne ponovi Nikolaj. Želimo ostati ovdje s majkom.

Možda bi se i vaša majka trebala vratiti.

Elena prvi put pogleda Tretjakova. Onda skrene pogled n Fieldinga.

Molim vas, gospodine Harris, odvedite ga. Zlo mi je od njega.

Fielding otprati veleposlanika u susjednu zgradu, gdje je bila operativa baze. Zajedno su stajali na terasi kad su Elena i djeca izašli iz putničkog terminala u pratnji nekoliko čuvara. Skupina je polak prešla pistu i popela se po stubama do vrata zrakoplova C32. Elena

arkov pojavila se deset minuta poslije bez djece, očito potresena. Naslanjajući se na ruku nekog zrakoplovca, ona ode do aviona Gulfstream i uđe u kabinu.

Sigurno ste jako ponosni, gospodine veleposlanice reče ielding. Niste imali pravo oduzeti ih ocu.

Vrata zrakoplova C32 bila su već zatvorena. Stube se udalje, a za njima krenu i kamioni s gorivom i hranom. Pet minuta na: on toga, zrakoplov se vine u zrak nad washingtonska predgrađa u Marylandu. Fielding je gledao kako letjelica nestaje u oblacima, a onda prijezirno pogleda veleposlanika.

Na uzletištu Konakovo u devet ujutro. Zapamtite, ako nema Ivana, nema ni djece. Jesmo li se razumjeli, gospodine veleposlanice?

On će biti tamo.

Možete ići. Oprostite što vam neću stisnuti ruku. I meni je zlo.

Ed Fielding ostao je na terasi dok veleposlanik i njegova pratnja nisu napustili bazu, a onda se ukrca u Gulfstream. Elena Harkov sjedila je na svojem sjedalu, zakopčana pojasa, i zurila u pusto uzletište.

Koliko moramo čekati?

Ne dugo, Eleno. Jeste li dobro?

Dobro sam, Ede. Idemo kući.

60.

Hotel Metropol, Moskva

Gabriela su obavijestili o polijetanju aviona u 10:45 navečer po moskovskom vremenu dok je stajao kraj prozora svoje sobe u Metropolu. Nekoliko puta išao je do prozora otkad se vratio s izleta u Tversku ulicu. Deset sati bez pametnijeg posla od hodanja po sobi i pucanja od brige. Deset sati bez pametnijeg posla od zamišljanja operacije od početka do kraja tisuću puta. Deset sati bez pametnijeg

posla od razmišljanja o Ivanu. Pitao se kako će njegov neprijatelj provesti tu noć. Hoće li je provesti mirno sa svojom mladom nevjestom? Ili je možda vrijeme za slavlje, za »raspašoj«. Tu su riječ koristili Ivan i njegovi ljudi za svoje zabave nakon sklapanja velikih poslova s oružjem. Sto je veći posao, to je veći »raspašoj«.

Dok je zrakoplov s djecom letio u Rusiju, Gabrielovi su živci bili sve napetiji. Pokušavao je smiriti kucanje srca, ali tijelo mu je otkazivalo poslušnost. Pokušavao je sklopiti oči, ali vidio je samo satelitske fotografije male dače u brezovoj šumi. I sobu gdje Chiara i Grigorij sigurno leže u okovima i vezani. I četiri rijeke koje se izljevaju u veliku močvaru. I usporedna uleknuća u šumi.

Moj je muž uvjereni staljinist... Njegova ljubav prema Staljinu određuje kakve nekretnine kupuje.

Ubijao je vrijeme pomoću dlanovnika sa sigurnom vezom. Tako je saznao da Navot, Yaakov i Oded napreduju prema cilju. I da skrivena kamera nije vidjela nikakve promjene u dači niti u rasporedu Ivanovih snaga. I da im je Bog udijelio tešku prizemnu maglu nad močvarom kako bi se lakše približili. I napokon, u 1:48 ujutro, saznao je da će uskoro krenuti.

Gabriel se odavno odjenuo i sad se znojio pod mnogo slojeva zaštitne odjeće. On se prisili da ostane u sobi još nekoliko minuta, a onda ugasi svjetla i tiho se iskrade u hodnik. Dok je sat u predvorju otkucavao dva sata ujutro, on izađe iz dizala i prođe pokraj Hruščovljeva dvojnika s kratkim naklonom. Terenac je čekao na Teatarskom prospektu s uključenim motorom. Mihail je živčano bubnjao prstima dok su jurili uzbrdo prema sjedištu FSBa.

Jesi li dobro, Mihaile?

Dobro sam, šefe.

Nisi živčan?

Zašto bih bio živčan? Rado se vrzمام oko Lubjanke. KGB mi je unutra šest mjeseci držao oca kad sam bio mali. Jesam li ti ikad to ispričao, Gabriele?

Ispričao je.

Imaš li oružje?

Imam ga dovoljno.

Vokitokije?

Naravno.

Satelitske telefone?

Daj, Gabriele.

Kavu?

Dvije termosboce. Jednu za nas, drugu za njih.

A rezače metala?

Po jedan za svakoga. Za svaki slučaj.

Koji slučaj?

Ako netko od nas padne.

Nitko neće pasti osim Ivanovih čuvara.

Što god ti kažeš, šefe. Mihail opet počne bubnjati.

Nećeš tako cijelim putem?

Suzdržat ću se.

Dobro. Jer boli me glava od toga.

Moskva ih nije htjela pustiti bez borbe. Trebalo im je trideset min ta samo da prođu od Lubjanke do petlje MKAD trideset minut prometne gužve, semafora koji ne rade, rupa u cesti, prizora zločina i neobjašnjivih policijskih blokada. Ako je ovako u dva ujutro reče Mihail na rubu živaca, zamisli kako je u popodnevnoj gužvi, kad se pola Moskve pokušava vratiti kući u isto vrijeme.

Ako se ovako nastavi, nećemo to morati zamišljati.

Na izlasku iz grada, goleme stambene zgrade malopomalo zamijenili su kilometri i kilometri zadimljenih ranžirnih kolodvora i tvornica.

Naravno, to su bile najveće tvornice koje je Gabriel ikad vidio mamuti s vrtoglavim dimnjacima i rijetko kojim svjedom. Teretni vlak klopotao je u suprotnom smjeru. Trebala mu je cijela vječnost da prođe. Dug je pet kilometara, pomisli Gabriel. Ili sto kilometara. Svakako je najduži vlak na svijetu.

Vozili su se po cesti M7. Vodila je na istok, u prostranu sredinu Rusije, sve do Tatarstana. Ako ste pustolovno raspoloženi, objasni Mihail, možete u Ufi prijeći na transsibirsku cestu i voziti do Mongolije i Kine. Do Kine, Gabriele! Možeš li zamisliti vožnju do Kine?

Zapravo, Gabriel je to mogao zamisliti. Sve se čini moguće, toliko je velika ta zemlja: beskrajno crno nebo puno tvrdih bijelih zvijezda, nepregledne smrznute ravnice načičkane uspavanim gradovima i selima, nepodnošljiva hladnoća. U nekim je selima vidio lukovičaste kupole kako se sjaje na mjesecini. Ivanov je junak bio nemilosrdan prema ruskim crkvama. Zapovjedio je Kaganoviču 1931. da digne u zrak moskovsku katedralu Krista Spasitelja navodno zato što je kvarila pogled s prozora njegova kremaljskog stana dok je seoske crkve pretvorio u štale i silose. Neke u međuvremenu obnovljene. Druge su ležale u ruševinama, poput sela gdje su nekoć stajale. Bila je to prljava tajna Rusije. Koliko je Moskva sjala i blistala, toliko su sela životarila. Moskva je dobivala novac, a sela su dobivala nevidljive upravitelje i povremeni posjet nekog potrčka iz Kremlja. Bila su to mjesta koja čovjek napušta da bi se obogatio u metropoli. Mjesta za gubitnike. U selima si mogao jedino piti i psovati bogate gadove u Moskvi.

Projurili su kroz više gradova, od kojih je svaki bio jasniji od prethodnoga: Lakinsk, Demidovo, Vorša. Pred njima je ležao Vladimir, glavni grad oblasti. Njegova katedrala Uznesenja s pet kupola bila je predložak za sve ruske katedrale koje je Staljin zatim uništio ili pretvorio u svinjce. Mihail im objasni da je vladimirsko područje naseljeno već dvadeset i pet tisuća godina, što se dojmilo čak i dječaka iz doline Jizreela. Dvadeset i pet tisuća godina, pomisli Gabriel gledajući propale tvornice na zapadnom kraju grada. Zašto su došli ovamo? Zašto su ostali?

Spuštajući sjedalo, on ugleda sliku svoje zadnje noćne vožnje kroz Rusiju: Olga i Elena spavaju na stražnjem sjedalu, a za volanom je Grigorij. Obećaj mi nešto, Gabriele... Barem su se tada vozili iz Rusije, a ne ravno u ralje zvijeri. Mihail na radiju pronađe vijesti i simultano ih prevede u vožnji. Prvi dan sastanka G8 prošao je dobro, barem po mišljenju ruskog predsjednika, koje je jedino nešto značilo. Tada, zbog nekog čuda u atmosferi, Mihail naleti na vijesti BBCa na engleskom. Došlo je do važne političke promjene u Zimbabveu. Kobna avionska nesreća u Južnoj Koreji. Talibanske snage u

Afganistanu izvršile su veliku akciju u Kabulu. S Ivanovim oružjem, nema sumnje.

Može li se odavde voziti u Afganistan?

Naravno reče Mihail. Zatim izrecitira brojeve cesta i udaljenosti dok je Vladimir, ljudsko naselje staro dvadeset i pet tisućljeća, ponovo tonuo u mrak. Slušali su BBC dok se signal nije izgubio. Onda Mihail ugasi radio i opet počne bubnjati prstima po volanu.

Sto te muči, Mihaile?

Možda bismo trebali razgovarati o tome. Bolje ću se osjećati ako sve prođemo nekoliko stotina puta.

Inače nisi takav. Želim da budeš samopouzdan.

Tamo je tvoja žena, Gabriele. Kad pomislim da bi neki moj postupak...

Bit ćeš dobar. Ali ako želiš sve proći nekoliko stotina puta...

Gabriel ne dovrši rečenicu i zagleda se u beskrajan ledeni krajolik. Ionako nemamo pametnijeg posla.

Mihailov glas malo se stiša kad je počeo govoriti o operaciji. U svemu je ključna brzina, reče on. Moraju ih brzo svladati. Stražar će uvijek oklijevati na trenutak, čak i kad se suoči s neznancem. Taj trenutak je njihova prilika. Moraju je iskoristiti brzo i odlučno. I bez pucnjave reče Mihail. Pucnjava je za kauboje i gangstere.

Mihail nije spadao ni u jedne ni u druge. Njegova je jedinica bila Sayeret Matkal, najelitnija jedinica na svijetu. Sayeret je uspješno izvršio operacije o kojima su druge jedinice mogle samo sanjati. Djelovao je u Entebbeu, u Sabeni i na mnogo težim zadacima o kojima nitko neće nikada čitati. Mihail je usmratio terorističke mozgove Hamasa, Islamskog džihada i Brigade mučenika AlAksa. Čak je prešao u Libanon i ubijao članove Hezbolaha. Bile su to paklenske operacije, izvršene u prenapučenim gradovima i izbjegličkim logorima. Sve su uspjele. Nijedan terorist kojeg je naciľjao Mihail više nije bio među živima. Daća u brezovoj šumi nije bila ništa za čovjeka poput njega. Ivanovi čuvari bili su i sami specijalci, iz Alfe i OMONa. Mihail je svejedno govorio o njima samo u prošlom vremenu. Za

njega su oni već bili mrtvi. Bit će najvažnije djelovati tiho, brzo i u pravi čas.

Tiho, brzo, upravi čas... Shamronovo sveto trojstvo.

Za razliku od Mihaila, Gabriel nikad nije izvršavao ubojstva na Zapadnoj obali ili u Gazi, i uglavnom je uspijevaao izbjeći operacije u arapskim zemljama. Važan izuzetak bio je Abu Džihad, što je bilo ratničko ime Halila AlWazira, drugog najvažnijeg čovjeka u PLOu nakon Jasera Arafata. Poput svih iz Sayereta, Mihail je na obuci proučio sve aspekte te operacije, ali nikad nije pitao Gabriela kako je izgledala ta noć. Sada je to učinio dok su jurili po pustoj cesti. A Gabriel mu ispuni želju, iako je znao da će poslije zažaliti.

Abu Džihad... Gabriel je i dalje osjećao ledene trnce na zvuk tog imena. U travnju 1988. taj je simbol palestinske patnje živio u sjajnom egzilu u Tunisu, u prostranoj vili na žalu. Gabriel je osobno uhodio kuću i okolicu, pa je nadzirao izgradnju njezine kopije u pustinji Negev, gdje su zatim vježbali tjednima prije same operacije. U noći napada stigao je do obale u gumenom čamcu i ušao u kombi koji ga je čekao. Sve je završilo za nekoliko minuta. Pred kućom je jedan čuvar drijemao za volanom mercedesa. Gabriel ga je ustrijelio kroz uho koristeći berettu s prigušivačem. Zatim, uz pomoć svojih pratilaca iz Sayereta, razvalio je ulazna vrata posebnim eksplozivom koji je bio samo malo bučniji od pljeska ruke. Nakon što je u predvorju ubio drugog čuvara, Gabriel se odšuljao po stubištu do radne sobe Abua Džihada. Tako se nečujno prikrao da mozak PLOa nije ništa posumnjao do kraja. Umro je za radnim stolom dok je gledao neku snimku intifade.

Tiho, brzo, u pravi čas... Shamronovo sveto trojstvo.

A zatim? tiho upita Mihail.

A zatim... Prizor iz Gabrielovih noćnih mora.

Na izlasku iz radne sobe naletio je ravno na Abu Džihadovu ženu. Prestravljeno je stiskala malog dječaka na prsima i držala ruku kćeri u pubertetu. Gabriel je pogledao tu ženu i povikao na arapskom: »Natrag u sobu!« Onda se mirno obratio djevojčici: »Idi i pobrini se za majku.«

Idi i pobrini se za majku...

Rijetke su bile noći kada nije viđao lice tog djeteta. Vidio ga je i sada, dok su skretali s glavne ceste i jurili u najsjeverniji dio oblasti.

Ponekad se Gabriel pitao bi li pritisnuo otponac da je znao da mu ta djevojčica stoji iza leđa. A ponekad, u mračnijim trenucima, pitao se nije li sve što mu se zatim dogodilo Božja kazna za to što je ubio čovjeka pred njegovom obitelji. On blago izgura to dijete iz svojih misli, kao što je već bezbroj puta učinio, a Mihail ponovo skrene, ovaj put u gustu borovu i jelovu šumu. Svjetla se ugase, motor utihne.

Koliko je još do imanja?

Tri kilometra.

Koliko će trajati vožnja?

Pet minuta. Ići ćemo polako.

Siguran si, Mihail? Sve ovisi o pravom trenutku.

Dvapat sam to napravio. Siguran sam.

Mihail počne bubnjati prstima po kontrolnoj ploči. Ne obazirući se, Gabriel pogleda na sat: 6:25. Čekanje... Čekanje na izlazak sunca prije jutarnjeg ubijanja. Čekanje da zagrli Chiaru. Čekanje da mu oprosti dijete Abua Džihada. On sebi natoči šalicu kave i napuni svoje oružje.

6:26... 6:27... 6:28...

Sunce zažari sniježni nanos. Chiara nije znala je li zora ili sumrak. Ali kad je svjetlo palo na Grigorijevo usnulo lice, obuzme je predosjećaj smrti, tako jasan da joj se činilo kao da joj kamen leži na srcu. Ona začuje kako se podiže zasun i ugleda ženu s mliječnobijelom kožom i prozirnim očima. Žena uđe u ćeliju noseći hranu: suhi kruh, hladne kobasice, čaj u papirnatim čašama. Chiara nije bila sigurna je li to doručak ili večera. Žena se povuče i zaključa vrata za sobom. Chiara podigne čaj okovanim rukama i pogleda zažareni snijeg. Kao i uvijek, svjetlo se zadržalo samo nekoliko minuta. Onda se sjaj ugasi, a soba još jednom utone u mrkli mrak.

61.

Konakovoy, Rusija

Poput cijele Rusije, uzletišta kod Konakova bilo je dvostruki gubitnik. Kad ga je ratno zrakoplovstvo napustilo ubrzo nakon pada Sovjetskog Saveza, ono se nesmetano raspadalo sve dok ga napokon nije preuzeo konzorcij poslovnih ljudi i građanskih vođa. Nakratko je imalo skromnog uspjeha kao komercijalna organizacija za prijevoz tereta, ali onda je potonulo po drugi put zajedno s cijenom ruske sirove nafte. Uzletišta je trenutačno imalo najviše deset letova tjedno, a koristilo se uglavnom kao starački dom za ofucane antonove, iljušine i tupaljeve*. Ipak, njegova je pista od tri i pol tisuće metara još bila jedna od najdužih u regiji, a sletna svjetla i radarski sustavi funkcionirali su dobro po ruskim standardima, što znači da su pretežno ipak radili.

Tog petka ujutro svi su sustavi bili u dobrom stanju, a uloženi su i veliki napor da se uredi pista. S dobrim razlogom. Kremlj je javio kontrolnom tornju da će točno u devet ujutro u Konakovo sletjeti američki vojni avion C32. Štoviše, izaslanstvo glavešina iz Ministarstva vanjskih poslova i carinske službe bit će na usluzi da dočeka zrakoplov i ubrza carinski postupak. Službenicima zračne luke nije rečeno kakvi putnici stižu, a oni su mudro šutjeli. Kad bi se upleo Kremlj, nije se ništa pitalo. Nitko nije htio da mu na vrata pokuca FSB.

tipovi ruskih zrakoplova

Moskovsko je izaslanstvo stiglo malo nakon osam sati i čekalo je na rubu vjetrovite piste kad se na oblačnom južnom nebu pojavio red svjetala. Nekoliko je službenika isprva pomislilo da se radi o američkom zrakoplovu, što nije bilo moguće, budući da je C32 još trebao preletjeti sto pedeset kilometara, a sletjet će sa zapada, a ne s jugoistoka. Kad su se svjetla približila, oštar zrak ispuni ritam elisa.

Stizala su tri helikoptera, a čak i s velike daljine bilo je očito da nisu proizvedeni u Rusiji. Netko u kontrolnom tornju utvrdi da je u pitanju prilagođeni model Bell 427. Netko u izaslanstvu reče da to ima smisla. Iako je Ivan Harkov bio spreman ukrcati tovar oružja u rusku hrđavu kantu, za sebe i svoju obitelj koristio je jedino američke strojeve.

Helikopteri slete na pistu i jedan po jedan ugase motore. Iz dvije bočne letjelice izađe ekipa čuvara na razini zaštite ruskog predsjednika: snažni momci lijepe vanjštine, naoružani do zuba, mrka pogleda. Nakon što su osigurali prostor oko trećeg helikoptera, jedan čuvar korakne naprijed i otvori vrata kabine. Dugo se ne pojavi nitko. Zatim bljesne sjajna plava kosa, a pod kosom mlado i savršeno slavensko lice. Istog časa su je prepoznali oni u kontrolnom tornju, kao i članovi moskovskog izaslanstva. Ta se žena pojavila na bezbroj plakata i naslovnica časopisa, obično s mnogo manje odjeće nego što je upravo nosila. Nekad se zvala Jekaterina Mazurov. Sada je bila Jekaterina Harkov. Unatoč besprijekornoj frizuri i šminki, vidjelo se da je na rubu živaca. Cim je otmjenom čizmicom stupila na pistu, ona se dobro otrese na jednog tjelesnog čuvara, ali nažalost, to se nije moglo čuti. Netko u moskovskom izaslanstvu napomene da Jekaterini treba oprostiti njezinu uzrujanost. Postat će majka dvoje djece, a gotovo da je i sama dijete.

Druga osoba koja je izašla iz helikoptera bio je vitak muškarac u crnom kaputu, s licem koje je upućivalo na pretke iz duboke unutrašnjosti Rusije. Prisanjao je mobilni telefon na uho i po svemu sudeći razgovarao o nečemu vrlo važnom. Nitko u kontrolnom tornju ni u moskovskom izaslanstvu nije ga prepoznao, što i nije bilo čudno. Za razliku od očaravajuće Jekaterine, ovaj čovjek se nije nikad pojavljivao u novinama, a njegovo su ime znali rijetki izvan izoliranog svijeta silovika i oligarha. Bio je to Oleg Rudenko, bivši pukovnik KGBa i sadašnji šef osobne sigurnosne službe Ivana Harkova. Čak je i Rudenko otvoreno govorio da je taj naslov puka počast. Ivan je odlučivao o svemu, a Rudenko se samo brinuo da se posao radi kako treba. Zato je držao mobilni telefon i mrštio se.

Vremenski razmak između Rudenka i trećeg putnika iznosio je osamdeset i četiri duge sekunde, kako je primijetilo osoblje u kontrolnom tornju. Izgledao je beskrajno moćno, a bio je oniži, s četvrtastim licem, širokim boksačkim čelom i nakostriješenom kosom u boji čelične vune. Jedan od službenika načas je pomislio da se radi o tjelesnom čuvaru, a on se potajno radovao toj čestoj zabludi. Ali svaku pomisao te vrste odmah bi raspršio krov njegova veličanstvena engleskog kaputa. Kao i način na koji su mu hlače padale na ručno rađene engleske cipele. Kao i strah njegovih tjelesnih čuvara u njegovoj nazočnosti. Kao i zlatni sat na lijevoj ruci, velik poput sunčanog. Gledaj ga, promrmlja netko u moskovskom izaslanstvu. Gledaj Ivana Borisoviča! Kontroverze, uhidbeni nalozi, optužbe sa Zapada svatko bi od njih rado prihvatio sve to, samo da može jedan dan živjeti kao Ivan Borisovič. Samo da leti u njegovim helikopterima i vozi njegove limuzine. Samo da jedanput spava s Jekaterinom. Ali zašto se mrštite, Ivane Borisovicu? Danas je radostan dan. Danas vam se vraćaju djeca iz Amerike.

On krene po pisti, između Jekaterine i Rudenka, s tjelesnim čuvarima posvuda okolo. Sef izaslanstva, taj i taj zamjenik ministra vanjskih poslova iz tog i tog sektora, dočeka ga na pola puta. Njihov je razgovor bio kratak i po svemu sudeći neugodan. Zatim se svatko vrati na svoju stranu. Kad su ga pitali što je Ivan rekao, zamjenik odbije. Nije to mogao ponoviti u pristojnom društvu.

Gledaj ga! Gledaj Ivana Borisoviča! Lijepi američki helikopter, predivna mlada supruga, brdo novca. Ali ispod svega toga još je bio ništarija iz KGBa. Ništarija iz KGBa u finom engleskom odijelu. Poput Olega Rudenka, Adrian Carter u tom je času prislanjao telefon na uho, a sigurnom fiksnom vezom bio je izravno spojen s Centrom za svjetske operacije u Langleyju. I Shamron je telefonirao, ali on je zvao Odjel za operacije na Bulevaru kralja Šaula. Buljio je u sat i istovremeno se borio protiv bjesomučne želje za nikotinom. U kompleksu je pušenje bilo strogo zabranjeno. Činilo mu se da je zabranjen i razgovor, budući da Čarter nekoliko minuta nije rekao ni riječi.

Onda, Adriane? Je li tamo ili nije?

Carter energično kimne glavom. Promatrač je upravo potvrdio.

Ivanove su ptice sletjele.

Koliko još do dolaska aviona?

Sedam minuta.

Shamron pogleda na sat s moskovskim vremenom: 8:53.

Malo im je gusto.

U redu je, Ari.

Samo se pobrini da uključe ometanje signala u devet sati i pet minuta, Adriane. Ni trenutka prije ni poslije.

Ne brini, Ari. Ništa od poziva za Ivana. Ništa od poziva ni za koga.

Shamron pogleda na sat: 8:54.

Tiho, brzo, u pravi čas...

Još im samo treba malo sreće.

Da je Uzi Navot znao čitati Shamronove misli, sigurno bi citirao krilaticu Ureda da se sreća uvijek zasluži, a nikad se ne dobiva na dar. To bi učinio zato što je u tom času ležao potrbuške u snijegu, sto metara iza đaće, s istoimenim oružjem u rukama. Pedeset metara desno od njega, u posve istom položaju, bio je Yaakov. Pedeset metara lijevo ležao je Oded. Ravno pred svakim od njih bio je po jedan Rus. Prošlo je pet sati otkad su Navot i ostali kroz brezovnu šumu dopuzali do tog položaja. U tom razdoblju bile su dvije smjene straže. Nije bilo nikakvih zamjena za gostujuću momčad, naravno. Iako je Navot bio dobro odjeven za takvu operaciju, svejedno je drhtao od hladnoće. Pretpostavljao je da Yaakov i Oded jednako pate, iako već nekoliko sati nije razgovarao s njima. Tog jutra morala je vladati tišina na vezama.

Navot je bio u iskušenju da sažalijeva sebe, ali razum mu to nije dopuštao. Kad god bi ga kosti zaboljele od hladnoće, pomislio bi na logore, geta i strašne zime koje je njegov narod pretrpio u holokaustu. Poput Gabriela, Navot je mogao zahvaliti svoje postojanje nekome tko je skupio hrabrosti i volje da preživi te zime oca njegova oca koji je proveo pet godina kulučeći u nacističkim radnim logorima. Pet godina životarenja na mizernim porcijama

hrane. Pet godina spavanja na hladnoći. Navot je zbog djeda počeo raditi za Ured. I zbog djeda sada leži u snijegu, okružen brezama, sto metara iza nekakve đaće. Rus koji stoji ispred njega uskoro će umrijeti. Iako Navot nije bio stručnjak poput Gabriela i Mihaila, odradio je svoju obveznu vojnu službu i prošao je temeljito obuku u rukovanju oružjem u Akademiji. Kao i Yaakov i Oded. Njima pedeset metara nije bilo ništa, čak ni sa smrznutim rukama, čak ni s prigušivačima. I ne smiju ciljati u torzo kao lakšu metu. Samo u glavu. Ne smije biti samrtnika koji zovu vokitokijem.

Navot pomakne lijevu podlakticu za nekoliko stupnjeva prema sebi i pogleda na digitalni sat: 8:59. Još šest minuta trpljenja hladnoće. On razgiba prste čekajući da začuje Gabrielov glas u minijaturnom prijamniku u uhu.

Druga i konačna sjednica hitnog sastanka G8 počela je u devet sati u raskošnoj Dvorani svetog Jurja u Velikoj kremaljskoj palači. Kao i uvijek, američki je predsjednik stigao točno na vrijeme i sjeo na svoje mjesto za stolom na doručak. Britanski je premijer slučajno dobio mjesto njemu zdesna. Ruski je predsjednik sjedio njima nasuprot, između njemačke kancelarke i talijanskog premijera, njegova dva najbliža saveznika u Zapadnoj Europi. Ali očito je usmjerio pažnju na angloameričku stranu stola. Dapače, obojicu voda iz engleskog govornog područja prostrijelio je svojim poznatim pogledom, onim koji je uvijek koristio kad je htio izgledati mrko i odlučno pred ruskim narodom.

Misliš li da zna? upita britanski premijer.

Šališ se? On zna sve.

Hoće li upaliti ?

Ubrzo ćemo saznati.

Samo se nadam da se onoj ženi neće dogoditi ništa loše. Predsjednik popije malo kave. Kojoj ženi?

Staljin se nikad nije uspio posve razmahati u Zamoskvorječju. Ulice te ugodne stare četvrti južno od Kremlija uvelike su ostale pošteđene užasa sovjetskih preuređenja, pa se u njima i danas redaju otmjene carske kuće i lukovičaste crkve. U toj je četvrti smješteno i izraelsko

veleposlanstvo, koje stoji na adresi Boljšaja ordinka 56. Rimona je čekala odmah iza sigurnosnih vrata, između dva stražara veleposlanstva iz službe Shin Bet. Poput Uzija Navota, gledala je samo jednu stvar: Mercedes Sklase koji se zaustavio uz pločnik pred veleposlanstvom točno u devet sati.

Automobil je ležao nisko na kotačima, otežan oklopom i staklima otpornima na metke. Prozori su bili i zatamnjeni, pa Rimona nije mogla vidjeti tko je na stražnjem sjedalu. Vidjela je jedino vozačevu bradu i dvije ruke mirno položene na volan.

Rimona prisloni mobilni telefon na uho i začuje kakofoniju Odjela za operacije na Bulevaru kralja Saula. Zatim se začuje glas jednog službenika koji je usrdno tražio informacije. »Avion je sletio. Recite nam je li ona tamo. Recite nam što vidite.« Rimona poslušala zapovijed. Vidi mercedes sa zatamnjenim staklima. Vidi dvije ruke na volanu. A onda, u svojem duhu, ona ugleda dva anđela kako sjede u terencu. Dva anđela koji će stvoriti pakao ako Chiara ne izađe iz tog automobila.

62.

Trg Grosvenor, London

Nije bilo slika, samo su se čuli daleki glasovi preko sigurnih linija, a na divovskim komunikacijskim ekranima blještale su riječi. U devet ujutro po moskovskom vremenu, ekrani poruče Shamronu da je zrakoplov s djecom sletio. U 9:01 da zrakoplov ide prema kontrolnom tornju. U 9:03 da zrakoplovu prilazi ekipa sa zemlje i motorizirane stube za putnike. Nekoliko sekunda poslije, telefonski mu jave iz Bulevara kralja Saula da »Jošua« ide prema cilju Jošua je bila šifra Ureda za Gabriela i Mihaila. Napokon, u 9:04, Adrian Carter ga obavijesti da su se otvorila prednja vrata zrakoplova.

Gdje je Ivan?

Prilazi avionu.

Je li sam?

Ide s kompletnom pratnjom. Sa ženom, snagatorima i izvršiteljem.

Misliš na Olega Rudenka?

Carter kimne. Razgovara preko telefona.

Bolje mu je da ne razgovara dugo.

Ne brini, Ari.

Shamron pogleda na sat: 9:04:17. On pritisne slušalicu na uho i zatraži od Bulevara kralja Saula da mu jave novosti o automobilu koji je parkiran pred ulazom u veleposlanstvo. Službenik ga izvijesti da nema promjena.

Možda bismo trebali forsirati reče Shamron.

Kako, šefe?

Tamo je moja nećakinja. Javite joj da improvizira.

Shamron je slušao dok je službenik prosljeđivao zapovijed. Onda ugleda poruku na ekranu: VRATA AVIONA OTVORENA...

TRAŽIMO UPUTE...

Čuvaj se, Rimono. Dobro se čuvaj.

Memuneh želi da forsirate.

Je li Memuneh dao kakav savjet?

Savjetovao je da improvizirate.

Ma nemojte? Hvala, ujače Ari.

Rimona pogleda prema mercedesu. Ista brada. Iste ruke na volanu.

Ali prsti su se pokrenuli. Nervozno su bubnjali.

Savjetovao je da improvizirate...

Ali kako? Dajući upute prije operacije, Uzi Navot inzistirao je na jednoj ključnoj stvari: ni u kojem slučaju ne smiju Ivanu dati priliku da otme još jednog agenta Ureda, pogotovo ne još jednu ženu. Rimona bi morala cijelo vrijeme ostati na zemljištu veleposlanstva zato što onda tehnički stoji na izraelskom tlu. Nažalost, situacija se nikako ne može forsirati ako ona ostane u sigurnosti iza vrata. Može forsirati jedino ako priđe automobilu. Da bi prišla automobilu, mora izaći iz

Izraela i ući u Rusiju. Ona pogleda na sat, a onda se okrene jednom od stražara iz Shin Beta.

Otvorite vrata.

Dobili smo zapovijed da ne otvaramo.

Znate li tko mi je ujak?

Svi znaju tko vam je ujak, Rimono.

Pa što onda čekate?

Stražar je poslušao i krene za Rimonom na ulicu Boljšaja ordinka s pištoljem u ruci, čime je prekršio sve pisane i nepisane diplomatske protokole. Rimona bez oklijevanja pode do stražnjih vrata mercedesa i pokuca na debeo prozor otporan na metke. Kako nije bilo reakcije, ona još dvaput snažno pokuca. Ovaj put se staklo spusti. Umjesto Chiare unutra je sjedio dobro odjeven Rus koji se bližio tridesetoj, a unatoč oblačnom vremenu nosio je sunčane naočale. Držao je dvije stvari: pištolj makarov i omotnicu. On uperi pištolj u stražara iz Shin Beta. Omotnicu preda Rimoni. Dok se prozor opet podizao, Rus se nasmiješi. Onda automobil pojuri dalje, dok su mu se kotači klizali na zaleđenoj cesti, i zaokrene iza ugla.

Rimona zamalo nagonski ispusti omotnicu. Onda baci pogled na nju i otvori je. Unutra je bio zlatni prsten. Rimona ga prepozna. Stajala je pokraj Gabriela kad ga je kupio u zlatarnici u Tel Avivu. I stajala je na ujakovoj terasi s pogledom na Galilejsko jezero kad ga je Gabriel stavio Chiari na prst. Ona prisloni telefon na uho i javi Uredu za operacije što se upravo dogodilo. Zatim, nakon što se opet povukla na izraelsku stranu vrata, ona pročita riječi urezane u prsten dok su joj suze curile niz obraze.

ZAUVIJEK GABRIEL.

Vijest iz veleposlanstva potvrdila je ono što su slutili od početka: da Ivan uopće ne namjerava pustiti Chiaru. Shamron odmah mirno progovori četiri riječi na hebrejskom: Pošaljite Jošuu u Kanaan. Onda se okrene Adrianu Čarteru. Vrijeme je.

Carter dohvati telefon. Uključite ometanje signala. I predajte poruku Ivanu.

Shamron je gledao poruku koja je još bljeskala na ekranima. Njegova je zapovijed pokrenula bujicu glasova i pokreta u Bulevaru kralja Saula. Usred kaosa on začuje dva poznata glasa, oba mirna i staložena. Prvo je čuo Uzija Navota kako javlja da su se uznemirili stražari na stražnjoj strani đaće. Zatim je čuo Gabriela. Jošua je trideset sekunda daleko od cilja, rekao je Gabriel. Jošua će uskoro pokucati vragu na vrata.

Iako to nisu mogli vidjeti ni Gabriel ni Shamron, vrag je brzo gubio strpljenje. Stajao je kod podnožja putničkih stuba, s rukama uz tijelo poput batova, njišući se naprijednatrag. Iskusni promatrači Harkova prepoznali bi tu neobičnu pozu bila je to jedna od mnogih koje je preuzeo od svojeg junaka Staljina. Također bi rekli da je pravo vrijeme za odlazak u zaklon, jer kad bi se Ivan počeo tako njihat, to je obično značilo da se sprema erupcija.

Njegov je bijes rastao zbog ulaza u američki zrakoplov C32. Više od jedne minute na ulazu se nije događalo ništa, osim što su se pojavila dva teško naoružana čovjeka u crnom. On se još više razbjesci ubrzo nakon 9:05, kad mu Oleg Rudenko, njemu zdesna, reče da mu mobilni telefon više ne radi. Rudenko ustvrdi da je uzrok smetnje komunikacijski sustav zrakoplova, što je djelomično bilo točno. Ali Ivan je očito sumnjao.

U tom času on načas pokuša uzeti stvar u svoje ruke. Proguravši se pokraj jednog od svojih tjelesnih čuvara, on krene uza stube prema ulazu u zrakoplov. Ali zaustavi se na trećoj stubi, jer je jedan od ljudi iz CIAe uperio strojnicu u njega i poručio mu na tečnom ruskom da se vrati. Na pisti su ruke posegnule pod kapute, a osoblje u kontrolnom tornju poslije je ustvrdilo da je zasjalo nekoliko pištolja. Razjaren i ponižen, Ivan poslušao i vratio se do podnožja stuba.

Tamo je ostao još dvije napete minute, s rukama na bokovima, netremice gledajući onu dvojicu sa strojnicama, koji su stajali rame uz rame na ulazu u C32. Kad su se napokon razmaknuli, Ivan umjesto djece ugleda pilota. Držao je nekakav papir. Jezikom znakova on pozove jednog Rusa s piste i pokaže mu da preda poruku onom, gnjevnom muškarcu u engleskom kaputu. Prije nego što je

poruka stigla do Ivana, zrakoplov je zatvorio vrata, a dva motora Pratt & Whitney već su brujila. Dok se zrakoplov okretao u položaj za polijetanje, posada je mogla vidjeti izniman prizor Ivana Harkova oligarha, trgovca oružjem, ubojice i oca dvoje djece kako gužva papir i s gađenjem ga baca na tlo.

Netko drugi možda bi u tom času priznao poraz. Ali ne i Ivan. Dapače, posada ga je još stigla vidjeti kako grabi Rudenkov mobilni telefon i baca ga prema avionu. Telefon se odbije od trupa zrakoplova i razbije se u stotinu komadića na pisti. Neki članovi posade nasmijali su se. Oni koji su znali što se sprema nisu se smijali. Poteći će krv. I neki će ljudi umrijeti.

Strujanje zraka iz motora aviona C32 slučajno je otpuhalo poruku po pisti sve do moskovskog izaslanstva štoviše, do nogu zamjenika ministra. Načas se kolebao treba li ga pustiti da nastavi svoj put u zaborav, ali njegov birokratski odgoj nije to mogao dopustiti.

Uostalom, to je pismo u neku ruku ipak bilo službeni dokument.

Ivanova je snažna šaka zgnječila list papira u kuglicu veličine loptice za golf, pa je zamjenik ministra potrošio nekoliko sekunda da ga otvori i izravna. Na vrhu papira stajalo je službeno zaglavlje 89. transportne jedinice. Ispod zaglavlja bilo je nekoliko redaka na engleskom koje je očito napisala uzrujana dječja ruka. Bacivši pogled na prvi redak, zamjenik ministra pomisli da ne bi trebao čitati dalje.

Ali osjećaj dužnosti ponovo ga natjera na suprotno.

Ne želimo živjeti u Rusiji.

Ne želimo biti s Jekaterinom.

Želimo se vratiti kući u Ameriku.

Želimo biti s mamom.

Mrzimo te.

Zbogom.

Zamjenik ministra podigne glavu i ugleda Ivana kako se ukrcava u helikopter. Gledaj ga! Gledaj Ivana Borisoviča! Ima sve na svijetu: brdo novca, manekenku za ženu. Sve osim ljubavi svoje djece. Gledaj ga! Ti si nitko i ništa, Ivane Borisoviču! Nitko i ništa!

63.

Vladimirskaja oblast, Rusija

Znak upozorenja na ulazu potjecao je iz sovjetske ere. Breze na obje strane potjecale su iz carskih vremena. Na uskom putu, četrdeset metara od ulaza, stajao je terenac s dva ruska čuvara na prednjem sjedalu. Mihail bljesne svjetlima. Terenac se ne pomakne.

Mihail otvori vrata i izađe. Nosio je tešku sivu jaknu zakopčanu do grla i tamnu vunenu kapu navučenu do očiju. Za sada izgleda kao još jedan Rus. Još jedan od Ivanovih momaka. Nabusiti veteran iz odreda Alfa. Tip koji ne voli izlaziti iz vozila kad je vani minus deset. S rukama u džepovima, pognute glave, on pođe do vozačeve strane terenca. Prozor se spusti. Mihail izvuče pištolj.

Sest sjajnih bljeskova. Jedva da se išta čulo.

Gabriel promrmlja nekoliko riječi u odašiljač na ustima. Mihail posegne preko beživotnog vozača, okrene volan jako udesno i pokrene vozilo. Terenac se otkotrlja s puta i lupne u jednu brezu. Mihail ugasi motor i baci ključeve u šumu. Za nekoliko sekunda opet je sjedio pokraj Gabriela dok je njihov terenac jurio prema prednjoj strani đaće.

U istom času, na stražnjoj strani đaće, tri su čovjeka naciljala tri mete. Zatim, na Navotov znak, tri su čovjeka ispalila tri metka.

Tri sjajna bljeska. Jedva da se išta čulo.

Oni dopužu naprijed između stabala i kleknu nad mrtvacima. Oružje oduzeto. Vokitokiji isključeni. Navot tiho progovori u odašiljač na ustima. Ciljevi onesposobljeni. Stražnji dio osiguran.

Točno dvjesta i šest kilometara istočnije, u Tverskoj ulici u Moskvi, Irina Bulganova, bivša supruga prebjega Grigorija Bulganova, otključala je vrata agencije Galaxy Travel i okrenula znak na OTVORENO. Kasnim sedam minuta, pomisli ona. Nije ni važno. Posao

propada odnosno, riječima glavnog direktora agencije Galaxy, koji je ponekad imao smisla za poeziju, posao je stao kao rijeka Moskva. Božićni su praznici bili katastrofalni. Uopće nema rezervacija za proljetno skijanje. Ovih dana čak i oligarsi štede ono malo što im je preostalo.

Irina sjedne za stol kraj prozora i potrudi se izgledati zaposleno. U agenciji se govori o rezanju troškova. O manjim provizijama. Čak i o otkazima. Eto ti kapitalizam! Možda je ipak Lenjin imao pravo. Kod njega je barem sve bilo jasno. Rusi su pod komunistima bili siromašni i nisu mogli ni očekivati drugo. Dobro je biti dosljedan.

Irinine misli prekine automatsko zvonce na vratima. Ona podigne glavu i ugleda sitnog muškarca kako ulazi: težak kaput, vuneni šal, jakna, štitnici za uši, aktovka u desnoj ruci. Na Tverskoj ulici bilo je još tisuću ljudi poput njega, hodajućih gomila vune i krzna koje se nisu nimalo razlikovale. Kad bi se u istoj opremi ulicom prošetao Staljin, nitko se ne bi ni osvrnuo.

Čovjek razmota šal i skine šubaru, ispod koje se ukaže rijetka razbarušena kosa. Irina ga odmah prepozna. On je bio dobri policajac koji ju je nagovorio da ispriča sve o najgoroj večeri u svojem životu. On krene prema njezinu stolu sa šubarom u jednoj ruci i aktovkom u drugoj. Irina nekako uspije ustati. Nasmiješi se. Stisne mu hladnu ručicu. Ponudi mu da sjedne. Upita ga kako da mu pomogne.

Treba mi pomoć da organiziram put reče on na ruskom.

Kamo idete?

Na Zapad.

Možete li reći gdje točno?

Nažalost, ne mogu.

Koliko ćete dugo ostati?

Neograničeno dugo.

Koliko vas putuje?

Ni to još nije sigurno. Ako nam se posreći, bit će nas mnogo.

Kada namjeravate krenuti ?

Kasno večeras.

Sto točno mogu ja učiniti?

Možete reći šefu da idete na kavu. Svakako uzmite svoje dragocjenosti. Jer nećete se više nikada vratiti. Nikada.

64.

Vladimirska oblast, Rusija

Ruska dača može biti svašta. Drvena palača. Spremište za alat .okruženo rotkvicama i lukom. Dača na kraju uskog puta bila je negdje između. Bila je niska i čvrsta, jaka kao brod, očigledno građena boljševičkim rukama. Nije bilo ni verande ni stuba, samo mala vrata u sredini, do kojih je vodila dobro utabana staza kroz snijeg. Na obje strane vrata bio je prozor s mutnim staklom. Nekad davno prozori su imali zelene okvire. Sada su okviri bili sivi. Na oba prozora visjele su tanke zavjese. Desna se zavjesa odmakne kad Mihail zaustavi terenac i ugasi motor.

Uzmi ključ.

Sigurno?

Uzmi ga.

Mihail izvadi ključ i ubaci ga u džep na prsima. Gabriel pogleda prema dva stražara. Stajali su na tri metra od dače s puškama preko prsiju. Njihov položaj zada Gabrielu još jedan zadatak. Morat će pucati malo prema gore kako tanad ne bi razbila prozore kad izađe iz ruskih lubanja. To je izračunao u vremenu koje je trebalo Mihailu da uzme cilindričnu termosbocu. Takve je izračune radio otkad je imao dvadeset i jednu godinu. Ostala je samo još jedna odluka. Kojom rukom? Desnom ili lijevom? Bio je sposoban pucati s obje.

Budući da će izlaziti iz terenca sa suvozačeve strane, on odluči da će pucati desnom rukom. Tako neće udariti prigušivačem u blatobran kad ga bude dizao.

Jesi li siguran da ih želiš obojicu, Gabriele ?

Obojicu.

Jer ja mogu skinuti onog lijevog.

Samo izađi.

Mihail opet otvori vrata i izađe. Ovaj put izađe i Gabriel, s raskopčanom jaknom i berettom zataknutom u hlače. Mihail priđe stražarima s podignutom termosbocom, čavrljajući na ruskom. Nešto o vrućoj kavi. Nešto o usranom moskovskom prometu. Nešto o Ivanu koji je iskopao ratnu sjekiru. Gabriel nije bio siguran. Nije ni mario. Gledao je mjesto pokraj desne prednje gume terenca gdje će kleknuti na jedno koljeno i uzeti još dva ruska života.

Stražari više nisu gledali Mihaila nego jedan drugoga. Oni slegnu ramenima. Odmahnu glavom.

A Gabriel klekne na svojem mjestu.

Još dva bljeska. Još dva mrtva Rusa.

Bez buke. Bez razbijenih prozora.

Mihail nasloni termosbocu na vrata i brzo napravi nekoliko koraka unatrag.

Brezova se šuma zatrese. Više nisu bili tihi.

Na stražnjoj strani đaće, tri muškarca ustanu kao jedan i polako krenu kroz šumu. Navot ih podsjeti da ne dižu glavu. U zraku će biti mnogo olova.

Chiara naglo sjedne, ruku u lisičinama, okovanih gležnjeva, dok su je u mrklom mraku zasipale krhotine i prašina. Iznad sebe ona začuje udarce nogu po daskama poda. Pa prigušenu pucnjavu. Pa krikove. Netko dolazi, Grigorije! Još pucnjave. Još krikova.

Ustani, Grigorije! Možeš li ustati?

Nisam siguran.

Pokušaj.

Chiara začuje stenjanje.

Previše slomljenih kostiju, Chiaro. Premalo snage. Ona ispruži sputane ruke u mrak.

Uzmi me za ruke, Grigorije. Možemo mi to. Prošlo je nekoliko sekunda dok se nisu našli u mraku.

Vuci, Grigorij e! Povuci me gore.

On opet bolno zasteje dok je vukao Chiarine ruke. Cim joj je težište prešlo na tabane, ona ispravi noge i ustane. Zatim, usred pucnjave, ona začuje još jedan zvuk: ženu s mliječnobijelom kožom i prozirnim očima kako se žurno spušta stubištem. Chiara se polako približi vratima, pazeći da se ne spotakne u okovima, i stisne se u kutu. Nije znala što će učiniti, ali bila je sigurna u jedno. Neće umrijeti bez borbe.

Pokazalo se da nijedan telefon ne radi. Jekaterinin nije radio. Telefon ugrađen u helikopter nije radio. Nijedan zaštitarski telefon nije radio. Ni jedan jedini. Sve dok zrakoplov s djecom nije odletio. Onda telefoni prorade sasvim dobro. Ivan nazove Kremlj i ubrzo dobije bliskog predsjednikova savjetnika. Oleg Rudenko više puta nazove svoje ljude u dači, ali bez uspjeha. On pogleda na sat: 9:08. Za koju minutu bit će smjena straže. Rudenko nazove vođu straže i prisloni telefon na uho.

Kombinacija udara eksplozije i zaglušujuće buke uglavnom je obavila posao umjesto njih. Mihail i Gabriel trebali su samo riješiti ostatke. Prvi je ostatak bio stražar koji je provirio kroz prozor. Gabriel ga likvidira brzim rafalom iz miniuzija trenutak nakon ulaska.

Neposredno prije praska, druga dva stražara mirno su jela doručak. Sada su ležali na podu bez oružja u ruci. Gabriel ih pokosi vatrom iz uzija i zakorači u kuhinju, gdje je netom prije četvrti stražar kuhao čaj. Taj je uspio ispaliti jedan hitac prije nego što je dobio više metaka u prsa.

Desna strana dače bila je riješena.

Par metara dalje, Mihail je također imao uspjeha. Nakon što je krenuo za Gabrielom kroz razvaljena vrata, odmah je ugledao dva ošamućena stražara u središnjem prolazu dače. Gabriel se nagonski sagne prije nego što je počeo pucati, pa je tako Mihail dobio čist prostor za pucanje. Mihail ga iskoristi i ispali kišu metaka kroz prolaz, samo pet centimetara iznad Gabrielove glave. Zatim se odmah okrene prema dnevnoj sobi. U trenutku eksplozije jedan je Ivanov čovjek gledao sažetak neke važne nogometne utakmice na

televiziji. Sada, pokriven žbukom i prašinom, naslijepo je tražio oružje. Mihail ga skine metkom u prsa.

Gdje je djevojka? upita on samrtnika na ruskom.

U podrumu.

Bravo.

Mihail ga ustrijeli u lice. Lijeva strana đake je riješena. Oni krenu prema stubištu.

Stisnuta u kutu mračne ćelije, Chiara začuje tri zvuka jedan za drugim: otključavanje lokota, podizanje zasuna, otvaranje brave.

Metalna se vrata otvore uz glasnu škripu, i slabo svjetlo uđe u ćeliju i osvijetli Grigorija. Zatim se pojavi makarov od 9 milimetara koji su držale dvije ruke. Ruke žene koja je sedativima ubila Chiarino dijete.

Pištolf se odmakne od Chiare za nekoliko stupnjeva i nacilja

Grigorija. Na licu mu nije bilo straha. Bio je previše napaćen da bi se bojavao, preumoran da bi se odupirao smrti. Chiara se odupre umjesto njega. Ona nasrne iz mraka, uhvati ženu za podlaktice i povuče ih unatrag. Pištolf opali; u toj sitnoj betonskoj prostoriji zvučao je kao topovska paljba. Onda opali ponovo. I treći put. Chiara izdrži. Za Grigorija. Za njezino dijete.

Za Gabriela.

Ivan Harkov bio je čovjek s mnogo tajna, mnogo života. Nitko to nije znao bolje od Jekaterine, njegove bivše ljubavnice i sadašnje odane supruge. Poput Elene, sklopila je glupu pogodbu. U zamjenu za ispunjenje svake materijalne želje, neće ga ništa pitati. Ništa o Ivanovu poslu. Ništa o Ivanovim prijateljima i poslovnim partnerima. Ništa o razlogu zbog kojeg je Elena odlučila predati djecu. A sada, ništa o tome zašto su djeca odbila izaći iz zrakoplova. Ona pokuša odigrati ulogu koju joj je Ivan dodijelio. Pokuša ga uhvatiti za ruku, ali Ivan nije htio da ga takne. Pokuša ga utješiti riječima, ali Ivan nije htio slušati. Trenutačno je usredotočio pažnju na Olega Rudenka. Sef osiguranja vikao je u mobitel da nadglasa elisu. Jekaterina začuje riječi koje nije htjela čuti. Koliko ljudi imate? Za koliko minuta stizete? Bez krvi! Čujete? Bez krvi dok mi ne stignemo! Ona prikupi hrabrosti i upita kamo idu. Ivan joj odgovori da će ubrzo znati. Ona ga zamoli

da je odvede kući. Ivan joj reče da zašuti. Gledala je kroz prozor helikoptera. Negdje dolje ležalo je njezino rodno selo. Selo gdje je živjela dok ju nije otkrila žena iz modne agencije. Selo puno pijanaca i propalica. Ona sklopi oči. Odvedi me kući, čudovište jedno. Molim te, odvedi me kući.

Mladi savjetnik priđe ruskom predsjedniku s velikim oprezom.

Savjetnici su obično tako prilazili, bez obzira na dob. Predsjednik se malo odmakne od stola kako bi mu savjetnik nešto šapnuo na uho, što je bila rijetka povlastica. Zatim opet onaj pogled, brada spuštена na prsa, oči poput bodeža.

Ne izgleda sretno reče britanski premijer.

Ma nemoj ? Kako znaš ?

Mislim da im nije bilo dobro na aerodromu.

Čekaj dok mu ne jave ono dalje.

Oni se strče stubištem, ali na pola puta odjekne prvi pucanj. Mihail je išao prvi, Gabriel korak iza njega, pa nije sve vidio. Pri kraju ih dočeka užasan vonj, vonj ljudskih bića koja su predugo bila u malom prostoru. Vonj smrti. Onda odjekne još jedan pucanj. I još jedan. I još jedan...

Gabriel začuje krik, a onda se jasno prolome dva ženska glasa koja su bijesno vikala. Jasno ih je raspoznavao zato što je jedan vikao na ruskom, a drugi na talijanskom.

Stigavši do podnožja stuba, Gabriel pojuri za Mihailom, slušajući Chiarin glas i moleći se da ne bude više pucnjeva. Mihail gurne vrata ćelije i uđe prvi. U jednom kutu sjedio je muškarac s rukama i nogama u okovima, strašno izobličena lica. Chiara je ležala nauznak, a Ruskinja je bila na njoj. Borile su se za pištolj, koji se jako približio Chiarinu obrazu.

Mihail zgrabi oružje i uperi ga u zid. Nakon što je pištolj dvaput opalio u prazno, Gabriel ščepa Ruskinju za kosu i ispali joj metak u sljepoočnicu. Ostala je vrištati samo jedna žena. Gabriel odbaci truplo i padne na koljena. Chiara, izvan sebe, načas pomisli da je to jedan od Ivanovih ljudi, pa ustukne. On joj rukama objuči lice i blago

joj se obrati na talijanskom. Ja sam reče. Ja, Gabriel. Molim te, smiri se. Moramo ići.

65.

Trg Grosvenor, London

Poslije se raspravljalo o tome koliko je točno trebalo Gabrielu i Mihailu da obave zadatak. Ukupno je vrijeme iznosilo tri minute i dvanaest sekunda dojmljiv pothvat, pogotovo zato što im je trebalo više od jedne minute da se odvezu osamsto metara od prvog stražarskog mjesta do dače. Od ulaska u daču do izbavljenja protekle su nevjerovatne dvadeset i dvije sekunde. Tiho, brzo, u pravi čas... I hrabro, naravno. Da Chiara nije odlučila ustati i boriti se za život, i ona i Grigorij sigurno bi bili mrtvi u času kad su Gabriel i Mihail ušli u podrum.

Zbog čuda naprednih satelitskih komunikacija, Bulevar kralja Saula čuo je kako Gabriel tješi Chiaru šapćući na talijanskom. Nitko u Odjelu za operacije nije razumio što on govori. Nisu ni trebali. To što Gabriel nekoj histeričnoj ženi govori na talijanskom bilo je sve što su htjeli znati. Prva je faza operacije uspjela. Mihail im to potvrdi u 9:09:12 po moskovskom vremenu. Također im potvrdi da je Grigorij Bulganov u teškom stanju, ali živ.

U Tel Avivu se prolomi klicanje u kojem su dani stresa i tuge isparili kao para iz ventila. Bilo je tako glasno da je tek nakon deset dugih sekunda Shamron shvatio što se točno dogodilo. Kad je to javio Adrianu Čarteru i Grahamu Seymouru, u londonskom kompleksu začuje se drugo klicanje, a za njim uslijedi i treće u Centru za svjetske operacije u Langleyju. Jedino Shamron nije sudjelovao. Imao je dobre razloge. Brojke su mu rekle sve što ga je zanimalo. Pet agenata.

Dva oslabljena taoca.

Tisuću metara od đaće do ceste.

Dvjest a i pet kilometara do Moskve.

I Ivan u zraku.

Dok su mu se prsti igrali s upaljačem, Shamron pogleda na sat:

9:09:52. Brojke...

Za razliku od ljudi, brojke nikad ne lažu. A te brojke nisu izgledale dobro.

Gabriel prereze lisičine i okove, a onda osovi Chiaru.

Možeš li hodati?

Ne napuštaj me, Gabriele!

Neću te nikada napustiti.

Ostani sa mnom!

Možeš li hodati?

Mislim da mogu.

On je rukom obujmi oko struka i pomogne joj da se popne stubištem.

Moramo se požuriti, Chiaro.

Ne ostavljaj me, Gabriele.

Neću te nikada ostaviti.

Ne ostavljaj me ovdje s njima.

Nema nikoga, ljubavi. Ali moramo se požuriti.

Stigli su do vrha stubišta. Navot je stajao u središnjem prolazu među mrtvacima i krvavim zidovima.

Grigorij je jako loše dobaci mu Gabriel na hebrejskom. Povedi ga gore.

Gabriel pomogne Chiari da zaobiđe tijela i krene prema rupi gdje su nekad bila vrata. Chiara ugleda mrtvace. Posvuda mrtvi. Mrtvi i krv.

O, Bože.

Ne gledaj, ljubavi. Samo hodaj.

O, Bože.

Hodaj, Chiaro. Hodaj.

Ti si ih ubio, Gabriele? Ti si to učinio?

Samo hodaj dalje, ljubavi.

Navot uđe u ćeliju i ugleda Grigorij evo lice. Pasji skotovi! On pogleda Mihaila.

Podignimo ga na noge.

Jako je loše.

Briga me. Diži ga na noge.

Grigorij bolno krikne kad ga Mihail i Navot osove na noge.

Ne mogu hodati.

Ne moraš.

Navot prebaci Rusa preko jednog ramena i kimne Mihailu.

Idemo.

Stražnja vrata terenca bila su otvorena. Yaakov je stajao na jednoj strani, Oded na drugoj. Par metara dalje bila su dva mrtva Rusa, raširenih ruku, s krvavim aureolama. Gabriel povede Chiaru pokraj mrtvih tijela i položi je straga u terenac. Onda se okrene i ugleda Navota kako izlazi iz đaće vukući Grigorija preko ramena.

Stavi ga straga s Chiarom i idemo.

Navot spusti Grigorija u vozilo, a Gabriel sjedne na suvozačko mjesto. Mihail izvuče ključeve iz džepa na jakni i uključi motor.

Terenac jurne, a Gabriel se osvrne zadnji put.

Tri čovjeka. Trče prema drveću.

On ponovo napuni miniuzi i pogleda na sat: 9:11:07.

Brže, Mihaile. Brže vozi.

Jurili su nekih sto pedeset na sat po pustoju cesti dva crna terenca, oba puna bivših ruskih specijalaca, sada privatnih zaštitara Ivana Harkova. Na prednjem sjedištu prvog vozila zazvoni mobilni telefon. Bio je to Oleg Rudenko, koji je zvao iz helikoptera.

Gdje ste?

Blizu.

Koliko blizu? Jako blizu...

Zbog razloga koje će Gabriel ubrzo shvatiti, put od đaće do ceste nije bio pravocrtan. Gledan iz američkog špijunskog satelita, izgledao je kao naopaki »S« koji je nacrtalo malo dijete. Gledan s prednjeg sjedišta jurećeg terenca krajem zime, izgledao je kao bijelo more.

Bijeli snijeg. Bijele breze. I onda, odmah iza druge okuke, dva bijela svjetla koja se primiču opasnom brzinom.

Mihail nagonski pritisne kočnicu poslije će shvatiti da je pogriješio, zato što je tako drugom vozilu dao blagu prednost pri sudaru. Zračni jastuci poštedjeli su ih težih ozljeda, ali Gabriel i Mihail bili su previše ošamućeni za otpor kad je na terenac nasrnulo nekoliko muškaraca. Gabriel načas ugleda dršku ruskog pištolja kako mu se obara na glavu. A onda bjelina. Bijeli snijeg. Bijele breze. Chiara nestaje u bijeloj odjeći.

66.

Trg Grosvenor, London

Za Shamrona je prvi loš znak bio iznenadan tajac u Bulevaru kralja Šaula. Triput je tražio objašnjenje. Triput nije dobio odgovor.

Napokon se netko oglasi. Izgubili smo ih.

Kako to misliš »izgubili« ?

Čuli su nekakvu buku. Kao sudar. Onda glasove. Ruske glasove.

Jesi li siguran da su govorili ruski?

Provjeravamo snimku. Ali sigurni smo.

Jesu li u tom trenutku već napustili Ivanovo imanje ?

Ne vjerujemo.

A njihovi odašiljači?

Ne rade.

Gdje je ostatak ekipe?

Odlaze prema planu. Stanka. Ili želite da se vrate? Shamron je oklijevao. Naravno da želi da se vrate. Ali ne može

to reći. Bolje je izgubiti trojicu nego šestoricu. Brojke...

Reci Uziju da ide dalje. I bez junačenja. Reci im da podbruse pete.

Hoću.

Ne prekidaj vezu. Javi mi ako saznaš bilo što.

Shamron sklopi oči na nekoliko sekunda, a onda pogleda Adriana Čartera i Grahama Seymoura. Oni su čuli jedino Shamronov dio razgovora. To im je bilo dovoljno.

Kada je Ivan otišao s Konakova? upita Shamron.

Sve su ptice poletjele u devet i deset.

Koliko traje let između Konakova i đaće?

Sat vremena. Možda malo više ako je loše vrijeme. Shamron pogleda na sat: 9:14:56.

To znači da će Ivan biti na tlu u Vladimirskoj oblasti otprilike u deset sati i deset minuta. Možda je već zapovjedio svojim ljudima da ubiju Gabriela i ostale. Vjerojatno nije, pomisli Shamron. Kakav je Ivan, sigurno će htjeti to obaviti vlastoručno.

Sat vremena. Možda malo više ako je loše vrijeme. Sat vremena...

Ured ne može ništa učiniti u tako kratko vrijeme. Kao ni Amerikanci ni Britanci. Sada može djelovati samo jedno tijelo: Kremlj... Kremlj, koji je dopustio Ivanu da prodaje oružje AlQa'idi. Kremlj, koji je dopustio Ivanu da osveti gubitak supruge i djece. Sergej Korovin praktički je potvrdio da je Ivan platio ruskom predsjedniku za dopuštenje da otme Grigorija i Chiaru. Možda Shamron smisli bolju ponudu od Ivanove. Ali koliko četiri života vrijede ruskom predsjedniku, koji je navodno jedan od najbogatijih ljudi u Europi? A koliko vrijede Ivanu? Shamron mora povući neki potez kojem Ivan ne može parirati. I mora to učiniti brzo.

On pogleda na sat, dok mu je upaljač plesao među prstima.

Dva okreta udesno, dva okreta ulijevo...

Treba mi ruska naftna kompanija, gospodo. Vrlo velika ruska naftna kompanija. I treba mi za manje od sat vremena.

Molim te, reci mi gdje da nađemo rusku naftnu kompaniju? upita Carter.

Shamron pogleda Seymoura. U ulici Cheyne Walk, na broju 43.

Rudenzov telefon ponovo zazvoni. Bezizražajna lica, nekoliko je sekunda nešto slušao, a onda upita: Koliko je mrtvih?

Još brojimo.

Brojite?

Gadno je.

Ali siguran si da je to on?

Nema sumnje.

Bez krvi. Čuješ? Bez krvi.

Čujem.

Rudenko prekine vezu. Jako će usrećiti Ivana. Ima jedinu stvar na svijetu koju Ivan želi više od djece. Ima Gabriela Allona.

Ovaj put američkom predsjedniku pride savjetnik. Ne bilo koji savjetnik. Šef predsjedničke službe. Razgovor je bio tih i kratak.

Predsjednik uopće nije promijenio izraz lica.

Nešto nije u redu? upita britanski premijer kad se šef službe udaljio.

Čini se da imamo problema.

Kakvih?

Predsjednik baci pogled prema ruskom kolegi na drugoj strani stola.

Imamo problema u šumi izvan Moskve.

Možemo li što poduzeti ?

Možemo se moliti.

Jaguar Grahama Seymoura bio je parkiran u ulici Upper Brook. Bilo je 6:20 ujutro po londonskom vremenu kad je sjeo na stražnje sjedalo. Između dva motocikla, automobil krene na jug prema Hyde Park Corneru, na zapad prema Knightsbridgeu, a onda opet na jug po ulici Sloane, sve do ulice Royal Hospital. U 6:27 automobil se zaustavi pred palačom Viktora Orlova u ulici Cheyne Walk, a u 6:30 Seymour uđe u Orlovljevu veličanstvenu radnu sobu, upravo kad se oglasio brončani zidni sat. Orlov, koji je tvrdio da uvijek spava samo tri sata, sjedio je za radnim stolom, savršeno odjeven i nalickan, dok su mu preko ekrana računala prolazili brojevi s azijske burze. Na divovskom plazmatelevizoru novinar BBCa stajao je pred Kremljem i ozbiljnim glasom verglao o svjetskom gospodarstvu na rubu kraha. Orlov ga ušutka pritiskom na daljinski upravljač. Sto ti glupani uopće znaju, gospodine Seymour?

Mogu sa sigurnošću reći da znaju vrlo malo.

Izgledate kao da ste probdjeli noć. Molim vas, sjednite. Recite mi, Grahame, kako vam mogu pomoći?

To je pitanje Viktor Orlov zatim požalio. Razgovor koji je uslijedio nije zabilježen, barem ne u arhivima MI5 ni drugih ogranaka britanske tajne službe. Trajao je osam minuta, mnogo duže nego što je Seymour htio, ali to se moglo očekivati. Seymour je tražio od Orlova da se zauvijek odrekne vlasništva nad jednom vrlo vrijednom stvari. Zapravo je tu stvar Orlov već izgubio. Svejedno ju nije puštao tog jutra, kao što čovjek koji preživi eksploziju često ne pušta truplo onoga tko nije imao sreće.

Razgovor nije bio ugodan, ali i to se moglo očekivati. Viktor Orlov nije bio ugodna osoba čak ni u najpovoljnijim okolnostima. Vikalo se, prijetilo se. Orlovljeva služinčad bila je krajnje diskretna, ali nije mogla a da ne čuje. Čuli su riječi dužnost i čast. Jasno su čuli riječ izručenje, a malo zatim i tjeralica. Čuli su dva imena, Suhova i Cernov, a onda im se učinilo da čuju britanskog gosta kako nešto govori o provjeri političkih i poslovnih poteza gospodina Orlova na britanskom tlu. Na kraju su čuli gosta kako vrlo jasno kaže: Možete li jedanput u životu učiniti pravu stvar? Za ime Boga, Viktore! Četiri života vise o koncu! A jedan od njih je Grigorijev život!

U tom času zavladao je tajac. Britanski je gost izašao iz ureda trenutak kasnije, napeto gledajući na sat. Preskakao je po dvije stube odjednom i ušao na stražnje sjedalo jaguara koji ga je čekao. Kad je automobil pojurio, on je nazvao jednu hitnu liniju britanske vlade. Dvije minute poslije, razgovarao je izravno s premijerom, koji je uz ispriku napustio državnički doručak da se javi. Bilo je 6:42 ujutro u Londonu i 9:42 ujutro na jednoj osamljenoj dači u brezovoj šumi istočno od Moskve.

Britanski se premijer vrati za stol.

Mislim da je vrijeme za trilateralni razgovor s ovim našim prijateljem. Nadam se da mu možeš ponuditi nešto dobro.

Mogu. Jedino je pitanje hoće li on moći ispuniti svoj dio pogodbe.

Kad su dvojica vođa zajedno ustala, začuje se zabrinut žamor među kremaljskim dužnosnicima oko dvorane, kojima se činilo da pažljivo planirani doručak opasno klizi u improvizaciju. Jedina osoba koju to nije iznenadilo bio je ruski predsjednik, koji je već stajao na nogama kad su mu prišli čelnici Britanije i Amerike.

Moramo popričati reče premijer. Nasamo.

Oni bez buke prijeđu u jednu sobu pokraj Dvorane svetog Jurja, u društvu samo najbližih savjetnika. Poput sastanka koji se upravo odigrao u radnoj sobi Viktora Orlova, ni ovaj nije bio ugodan. Opet se vikalo, iako to nije čuo nitko izvan prostorije. Kad su zatim izašli, na licu ruskog predsjednika titrao je osmijeh, što se rijetko događalo. Nešto je govorio na mobilni telefon.

Poslije su glasnogovornici sve trojice na salijetanje novinara opisali posve istim riječima što se dogodilo. Rutinsko planiranje, ništa više. Zbilja se i radilo o planiranju, ali nipošto rutinskom.

67.

Lubjanka, Moskva

Na četvrtom katu sjedišta FSBA nalazi se nekoliko ureda u kojima radi najmanji i najtajniji odjel te organizacije. U tom odjelu, koji se zove Sektor za koordinaciju,iskusna ekipa rješava jedino slučajeve koji su krajnje politički osjetljivi. Malo prije deset ujutro, pukovnik Leonid Milčenko, voda ekipe, stajao je ukočeno pokraj svojeg stola finske proizvodnje i razgovarao preko telefona. Iako je Milčenko radio za ruskog predsjednika, rijetko je s njim izravno razgovarao. Ovaj je razgovor bio kratak i napet. »Sredi to, Milčenko. Nemoj zajebati stvar. Je li jasno?« Pukovnik je nekoliko puta rekao »da« i onda zaklopio.

Vadime!

Ćelava glava Vadima Strelkina, njegove desne ruke, zaviri u ured.

Sto je bilo?

Ivan Harkov.

Sto s njim? Milčenko objasni.

Sranje!

Uzeo si mi riječ iz usta.

Gdje je dača?

U Vladimirskoj oblasti.

Koliko daleko?

Dovoljno daleko da će nam trebati helikopter. Reci im da slete ovdje na trg.

Ne mogu. Danas ne.

Zašto ne?

Strelkin pokaže glavom prema Kremlju. Sav zračni prostor omeđen zaobilaznicom zatvoren je zbog sastanka G8.

Više nije.

Strelkin uzme telefon na Milčenkovu stolu i naruči helikopter. Znam daje zatvoren, idiote! Učini što tražim!

S tim riječima on zaklopi slušalicu. Milčenko je već stajao pred kartom.

Kad će stići?

Za pet minuta.

Milčenko izračuna vrijeme puta.

Ne možemo nikako stići prije Ivana.

Mogu odmah nazvati Rudenka.

Koga?

Olega Rudenka, Ivanova šefa za sigurnost. Nekad je radio za nas.

Možda on može urazumiti Ivana.

Urazumiti Ivana Harkova? Vadime, moram ti nešto objasniti. Ako nazoveš Rudenka, Ivan će odmah ubiti taoce.

Neće ako mu kažemo da zapovijed dolazi s vrha.

Milčenko razmisli, a onda odmahne glavom. Ivanu ne možemo vjerovati. Reci će da su već mrtvi. Čak i ako nisu.

Tko su ti ljudi?

To je komplicirano, Vadime. Zato je predsjednik udijelio tu veliku čast upravo meni. Dovoljno je reći da je na kocki jako mnogo novaca, i za Rusiju i za predsjednika.

Kako to?

Ako taoci prežive, bit će novca. Ako ne prežive...

Neće biti novca?

Daleko ćeš dogurati, Vadime.

Strelkin se pridruži Milčenkju pred kartom. Možda ima još jedan način da tamo nabrzinu stigne oružana sila.

Da čujem.

Postrojbe iz skupine Alfa raspoređene su svugdje po Moskvi zbog sastanka G8. Ako se ne varam, zauzeli su sve glavne prometnice prema gradu.

Sto rade? Glume prometnike?

Traže čečenske teroriste.

Naravno, pomisli Milčenko. Uvijek traže Čečene, čak i kad ih nigdje nema.

Nazovi, Vadime. Provjeri jesu li Alfe na cesti M7. Strelkin nazove. Bili su. Dva helikoptera mogu ih pokupiti za manje od deset minuta.

Pošalji ih, Vadime.

U čije ime ?

Predsjednikovo, naravno. Strelkin izda zapovijed.

Daleko ćeš dogurati, Vadime.

Strelkin pogleda kroz prozor. Stigao ti je helikopter.

Ne, Vadime, nama je stigao helikopter. Ne idem tamo sam. Milčenko uzme kaput i krene prema vratima, a Strelkin za njim. Minus pet, u zraku se osjeća snijeg, a on ide u Vladimirsku oblast spasiti tri Zidova i ruskog izdajicu od Ivana Harkova. Malo je drukčije zamišljao svoj dan.

Iako to pukovnik nije znao, četvero ljudi čije je živote držao u rukama sjedilo je u tom času duž četiri zida ćelije, po jedno uz svaki zid, čvrsto vezanih ruku na leđima, ispruženih nogu sa sljubljenim

stopalima. Vrata ćelije bila su pritvorena; pred vratima su stajala dva muškarca s oružjem u rukama. Udarac koji je pokosio Mihaila otvorio mu je duboku porezotinu iznad lijevog oka. Gabriel je dobio udarac iza desnog uha, pa mu se vrat kupao u krvi. Već je previše puta imao potres mozga, i zvonjava u ušima nikako da se stiša. Mihail je proučavao unutrašnjost ćelije kao da traži izlaz. Chiara ga je promatrala, kao i Grigorij.

Sto misliš? promrmlja on na ruskom. Ne misliš valjda pobjeći? Mihail baci pogled na čuvare. I dati onim majmunima izgovor da me ubiju? Ni u snu!

Pa zašto je onda ova ćelija tako zanimljiva?

Zato što uopće postoji.

Sto to znači?

Jesi li ikada imao daču, Grigorij e?

Imali smo jednu kad sam bio mali.

Otac ti je bio partijac?

Grigorij je oklijevao, a onda kimne. A tvoj ?

Neko vrijeme.

Sto se dogodilo?

On i partija su se razišli.

Otac ti je bio disident?

Disident, otpadnik... sam izaberi riječ, Grigorije. Ali on je zamrzio partiju i sve što ona predstavlja. Zato je završio u tvom malom carstvu strahota.

Je li imao daču?

Sve dok mu je KGB nije oduzeo. I nešto ću ti reći, Grigorije. Nije imala ovakvu sobu u podrumu. Dapače, uopće nije imala podruma.

Nije ni naša.

Jeste li imali pod?

Da, loše kvalitete. Grigorij se uspije osmjehnuti. Moj se otac nije isticao u partiji.

Sjećaš li se svih ludih pravila?

Tko bi ih zaboravio?

Zabranjeno grijanje.

Zabranjene daće iznad dvadeset i pet kvadrata.

Moj je otac izigrao ograničenja tako što je dodao verandu. Šalili smo se da je to najveća veranda u Rusiji.

Naša je bila veća, siguran sam.

Ali nije bilo podruma, zar ne, Grigorije?

Nije ga bilo.

Pa zašto je onda ovaj smio izgraditi podrum?

Sigurno neki partijac.

To se razumije samo po sebi.

Možda je ovdje čuvao vino.

Daj, Grigorije. Možeš ti i bolje.

Meso? Možda je volio meso.

Morao bi biti jako visoko u partiji da mu treba ovoliko spremište za meso.

Imaš neku drugu teoriju?

Ulazna vrata razvalio sam kilogramom eksploziva. Da sam stavio toliko eksploziva pred našu staru daču, cijela bi se dača srušila.

Ne razumijem.

Ovo je mjesto dobro građeno. S određenom svrhom. Pogledaj beton, Grigorije. Dobar je. Nije ono smeće koje su davali svima nama.

Smeće koje je otpadalo u komadima i osipalo se nakon prve zime.

Ovo mjesto je staro. Sustav još nije trunuo kad su ga sagradili.

Koliko staro?

Tridesete godine, rekao bih.

Pod Staljinom?

Počivao u miru.

Gabriel podigne bradu s prsa. On upita na hebrejskom: Za Boga miloga, o čemu vas dvojica razgovarate?

O arhitekturi reče Mihail. Točnije, o gradnji dača.

Želiš li mi nešto reći, Mihaile?

Nešto nije u redu s ovim mjestom. Mihail pomakne nogu. Zašto je nasred poda jarak, Gabriele? I što su one udubine tamo straga?

Ti meni reci, Mihaile.

Mihail načas zamukne. Onda promijeni temu.

Kako glava?

Još čujem svašta.

Čuješ zvona?

Gabriel sklopi oči i ukoči se.

Ne, ne zvona. Helikoptere.

68.

Vladimirskaja oblast, Rusija

Dok je stjecao bogatstvo i moć, Ivan Harkov naučio je i kako se dojmljivo ulazi. Znao je kako ući u restoran ili predvorje luksuznog hotela. Znao je kako ući u konferencijsku dvoranu punu suparnika ili u krevet ljubavnice. I svakako je znao kako ući u vlažnu ćeliju s četvero ljudi koje namjerava vlastoručno ubiti. Bilo je zanimljivo kako se njegov nastup malo mijenjao od mjesta do mjesta. Dapače, gledajući Ivana u ovom trenutku, moglo ga se zamisliti kako stoji na ulazu svojih starih gnijezda u SaintTropezu Le Grand Joseph ili Villa Romana. Iako je imao mnogo neprijatelja, Ivan nije volio požurivati stvari. Radije bi razgledao sobu i pustio da soba razgleda njega. Volio se razmetati odjećom. I svojim ručnim satom, velikim poput sunčanoga, u koji je upravo gledao zbog razloga koje je samo on mogao dokučiti, kao da se ljuti na šefa sale jer mora čekati pet minuta na obećani stol.

Ivan spusti ruku i gurne je u džep kaputa. Bio je raskopčan, kao da se sprema za fizički rad. Njegov pogled klizne po ćeliji, prvo na Grigorija, onda na Chiaru, na Gabriela i napokon na Mihaila. Ugledavši Mihaila, Ivan se ozari. Mihail je bio dodatak, neočekivani dobitak. Mihail i Ivan već su se viđali. Mihail je ručao s Ivanom. Mihail je bio pozvan u Ivanov dom. I Mihail je ljubovao s Ivanovom

ženom. Barem je to Ivan vjerovao. Netom prije Ivanova pada, dvojica njegovih siledžija dobro su namlatila Mihaila u jednoj kavani u Staroj luci SaintTropeza. Bio je to samo aperitiv. Sudeći po Ivanovu izrazu, spremao se banket boli, koji će kusati on i Mihail zajedno.

Polako je pogledom prelazio naprijednatrag, kao reflektorom po otvorenu polju, i ponovo ga zaustavi na Gabrielu. Zatim progovori prvi put. Gabriel je satima slušao snimke Ivanova glasa, ali još ga nikada nije čuo uživo. Ivanov engleski bio je savršen, ali govorio ga je poput hladnoratovskog propagandista na starom Radiju Moskva. Zidovi ćelije titrali su od njegova raskošnog baritona.

Jako mi je drago da sam te ponovo združio s tvojom ženom, Allone. Barem je jedan od nas ispunio pogodbu.

Koju pogodbu?

Da ja pustim tvoju ženu, a ti vratiš moju djecu.

Ana i Nikolaj sletjeli su u Konakovo jutros u devet.

Zoveš ih po imenu? Nisam znao da si tako blizak s mojom djecom.

Gabriel pogleda Chiaru, a onda pogleda ravno u Ivanove željezne oči.

Da je moja žena u devet bila pred veleposlanstvom, tvoja bi djeca sada bila s tobom. Ali moje žene nije bilo. Zato se tvoja djeca vraćaju u Ameriku.

Misliš da sam glup, Allone? Nisi ni namjeravao pustiti moju djecu iz aviona.

Sama su odlučila, Ivane. Čujem da su ti poslala poruku.

Bila je to čista krivotvorina, kao i ona slika koju si prodao mojoj ženi.

To me podsjetilo: duguješ mi dva i pol milijuna dolara, da i ne spominjemo dvadeset milijuna dolara koje je tvoja služba ukrala s mojih bankovnih računa.

Ako mi dodaš telefon, Ivane, dogovorit ću transakciju.

Telefoni mi danas loše rade. Ivan se nasloni ramenom na okvir vrata i rukom prođe kroz nakostriješenu sijedu kosu. Šteta, zapravo.

Sto kažeš, Ivane?

Prema procjeni mojih ljudi, samo te deset sekunda dijelilo od ulaza u imanje u trenutku sudara. Da si uspio stići do ceste, možda bi se

vratio u Moskvu. Vjerojatno bi uspio da nisi pokušao povesti prebjega Bulganova sa sobom. Bilo bi mudro da si ga ostavio.

Ti bi to učinio, Ivane?

Bez daljnega. Sigurno se sada osjećaš jako glupo.

Zašto?

Ti i tvoja lijepa žena umrijet ćete zato što si bio previše fin da ostaviš ranjenog izdajicu i prebjega. Ali to je uvijek bila tvoja slabost, zar ne, Allone? Tvoja finoća.

Draže su mi moje slabosti od tvojih, Ivane.

Nešto mi govori da za nekoliko minuta nećeš tako misliti. Ivan se prijezirno osmjehne. Iz čiste znatiželje, zanima me kako si uspio otkriti gdje držim tvoju ženu i prebjega Bulganova.

Netko te izdao.

Tu je riječ Ivan razumio. On namršti svoje guste obrve. Tko?

Ljudi u koje si se pouzdao.

Allone, trebao bi znati da se ne pouzdajem ni u koga, a pogotovo ne u ljude koji su mi navodno bliski. Ali ubrzo ćemo detaljnije raspraviti tu temu. On se ogleda po ćeliji sa zamišljenim izrazom, kao da rješava neki matematički teorem. Reci mi, Allone, gdje je ostatak tvoje ekipe? Gledaš ih.

Znaš li koliko je ljudi ovdje jutros umrlo?

Daj mi trenutak i sigurno ću...

Petnaestorica, uglavnom bivši članovi Alfe i OMONa. On pogleda Mihaila. Nije loše za kompjuterskog stručnjaka koji je radio za neprofitnu udrugu za ljudska prava. Molim te, Mihaile, podsjeti me kako se udruga zvala.

Dillardov centar za demokraciju.

O, da, tako je. Pretpostavljam da Dillardov centar odobrava nasilje kad je nužno. On se opet usredotoči na Gabriela i ponovi pitanje. Ne poigravaj se sa mnom, Allone. Znam da ste ti i tvoj prijatelj Mihail jako dobri, ali nemoguće je da ste sami obavili sve ovo. Gdje su tvoji preostali ljudi?

Kao da ga nije čuo, Gabriel mu uzvratil pitanjem.

Odakle ona ulegnuća u šumi, Ivane?

Ivan se prenerazi. Ipak, odmah dođe k sebi, kao boksač koji se oporavlja od udarca.

Ubrzo ćeš saznati. Ali prvo moramo još razgovarati. Idemo gore, može? Ovdje smrdi.

Ivan pođe. Ostane samo njegov miris. Sandalovina i dim. Miris moći. Miris vraga.

69.

Trg Grosvenor, London

Poruka s dlanovnika Uzija Navota pojavi se u londonskom kompleksu i u Bulevaru kralja Šaula istovremeno, u 10:17 po moskovskom vremenu.

IVANOVE PTICE SLETJELE KOD ĐAČE... TRAŽIMO UPUTE...

Shamron zgrabi telefon na vezi s Tel Avivom.

Sto mu znače te »upute«?

Uzi pita želite li da se vrate u daču.

Mislio sam da su moje želje bile posve jasne.

Da nastavite put do Moskve?

Tako je.

Ali...

Nema rasprave.

Dobro, šefe.

Shamron zaklopi slušalicu. Kao i Adrian Carter.

Predsjednikov savjetnik za nacionalnu sigurnost upravo je u Kremlju razgovarao sa ruskim savjetnikom.

I?

FSB je blizu. Alfe i dva šefa iz Lubjanke.

Kad bi trebali stići?

Predviđaju slijetanje u 10:45 po moskovskom vremenu. Shamron pogleda na sat: 10:19:49.

On stavi cigaretu u usta. Upaljač mu bljesne. Sad može samo čekati. I moliti se da Gabriel smisli neki način da preživi još dvadeset i pet minuta.

U tom trenutku, na rubu jedne smrznute ceste mirovala je stara lada i u njoj Yaakov, Oded i Navot. Iza njih bila je skupina sela. Pred njima je bila cesta M7 i Moskva. Oded je sjedio za volanom, Yaakov se sklupčao straga, a Navot je bio na suvozačkom mjestu. Mali ladini brisači strugali su snijeg koji se skupljao na vjetrobranu. Grijač za staklo, koji se jedva mogao tako nazvati, više je štetio nego koristio. Navot nije obraćao pažnju. Buljio je u ekran svojeg dlanovnika i gledao kako sekunde prolaze na digitalnom satu. Napokon, u 10:20, stigla je poruka. On je pročitao, opsuje ispod glasa i okrene se Odedu. Stari hoće da se vratimo u Moskvu.

Sto ćemo?

Navot prekriži ruke na prsima.

Ostajemo ovdje.

Helikopter je bio preuređeni model M8, s najvećom brzinom od dvjesta pedeset kilometara na sat, nešto manje kad je vjetar zavijao iz Sibira uz vidljivost od najviše jednog kilometra. Nosio je tri člana posade i samo dva putnika: pukovnika Leonida Milčenka i bojnika Vadima Strelkina, obojicu iz FSBova Sektora za koordinaciju. Strelkin je loše podnosio vožnju i jako se trudio ne povraćati. Milčenko je sa slušalicama na ušima slušao brbljanje pilota i gledao kroz prozor.

Prošli su gradsko područje Moskve pet minuta nakon polijetanja iz Lubjanke, a sada su letjeli na istok, koristeći cestu M7 za orijentaciju. Milčenko je dobro znao te gradove Bezmenkovo, Cudinku, Obuhovo a raspoloženje mu se kvarilo sa svakim prevaljenim kilometrom. Rusija iz zraka nije bila mnogo bolja od Rusije sa zemlje. Kakav prizor, pomisli Milčenko. To se nije dogodilo preko noći. Morala su proći stoljeća careva, generalnih sekretara i predsjednika

da se stvori ovakva olupina, a sada Milčenko mora skrivati njezine prljave tajne.

On uključi mikrofon i upita kada bi trebali stići. Za petnaest minuta, glasio je odgovor. Najviše dvadeset.

Najviše dvadeset... Ali što će zateći kad stigne? I koga će povesti sa sobom? Predsjednik je jasno rekao što želi.

Izraelci obavezno moraju otići živi. Ali ako Ivan želi prolijevati krv, daj mu svojeg prijatelja Bulganova. On je pas. Neka krepa kao pas.

No što ako Ivan ne želi predati svoje Zidove? Sto onda, gospodine predsjedniče? Da, što onda?

Milčenko je mrzovoljno gledao kroz prozor. Gradovi su bili sve raštrkaniji. Sve više snježnih polja. Sve više breza. Sve više mjesta za umiranje... Milčenko će se zateći u nezavidnoj situaciji, u škripcu između Ivana Harkova i ruskog predsjednika. Krenuo je na nemoguć zadatak. Ako ne bude oprezan, mogao bi i on krepiti kao pas.

70.

Vladimirska oblast, Rusija

Na rubu šume mrtvaci su bili poredani kao cjepanice. Neki su imali urednu rupu od metka na čelu, a ostali su bili krvavi i izmrcvareni. Ne osvrćući se na njih, Ivan prođe kroz uništeni ulaz i skrene iza ugla đaće. Gabriel, Chiara, Grigorij i Mihail išli su za njim, ruku vezanih iza leđa, a svaku ruku držao im je po jedan tjelesni čuvar. Natjerali su ih da stanu pred vanjski zid Gabriel na jednom kraju, a Mihail na drugom. Stajali su u snijegu do koljena, a sniježilo je i dalje. Ivan je polako koračao kroz snijeg s velikim Makarovom u ruci. To što uništava svoje skupe hlače i cipele vjerojatno je bila jedina neugodnost u toj veseloj prigodi.

Ivanov junak Staljin volio se igrati sa svojim žrtvama. Obilježene za smrt zasipao je povlasticama, uljuljkivao ih je promaknućima i obećanjima o novim prilikama da služe gospodara i domovinu. Ivan nije glumio nikakvu sućut, nije se trudio zavarati buduće mrtvace. Ivan je potjecao iz Petog direktorata. Bio je kostolomac, glavosječa. Nakon što se još jedanput prošetao pred zatočenicima, on izabere prvu žrtvu.

Jesi li uživao kad si bio s mojom ženom? upita on Mihaila na ruskom. Bivšom ženom odvratila Mihail na istom jeziku. Da, jako sam uživao s njom. Ona je iznimna žena. Trebao si biti bolji prema njoj.

Jesi li mi je zato oduzeo?

Nisam je morao uzimati. Oteturala nam je u naručje. Mihail nije ni vidio zamah. Udarac vanjskom stranom ruke, od dolje prema gore. On nekako uspije ostati na nogama. Ivanovim čuvarima, koji su stajali u polukrugu na snijegu, bilo je to zabavno. Chiara sklopi oči i počne se tresti od straha. Gabriel svojim ramenom blago pritisne njezino. On promrmlja na heberjskom: Pokušaj ostati mirna. Mihail radi ono što treba.

Samo ga je razljutio.

Tako je, ljubavi. Tako je.

Ivan je trljao zapešće kao da želi pokazati kako i on ima osjećaje.

Vjerovao sam ti, Mihaile. Pustio sam te u kuću. A ti si me izdao.

Bio je to samo posao, Ivane.

Da? Samo posao? Elena mi je rekla za onu usranu malu vilu u brdima iznad SaintTropeza. Rekla mi je da si je dočekao s ručkom. I s vinom.

Bandol rose. Najdraže Elenino vino.

Vrlo hladno. Onako kako ona voli.

Još jedan udarac zapešćem, tako snažan da je Mihail odletio u zid đaće. Zbog vezanih ruku nije mogao sam ustati. Ivan ga zgrabi za jaknu na prsima i s lakoćom ga podigne na noge.

Rekla mi je za usranu malu sobu gdje ste vodili ljubav. Čak mi je rekla za replike Moneta na zidu. Nije li to smiješno? Elena je posjedovala

dva prava Moneta. A ti si je odveo u sobu gdje su visjeli plakati s Monetom. Sjećaš li ih se, Mihaile?

Ne baš.

Zašto ne?

Nisam mogao odvojiti pogled od tvoje žene. Ovaj put ga udari pesnica poput čekića. Na Mihailovu licu otvori se nova rana, dva centimetra ispod lijevog oka. Dok su ga stražari dizali na noge, Chiara zamoli Ivana da prestane. Kao da ju nije čuo. Ivan se tek zagrijavao.

Elena je rekla da si bio pravi kavalir. Da ste dvaput vodili ljubav. Da si ti htio i treći put, ali ona nije dala. Morala je poći. Morala se vratiti djeci. Sjećaš li se sada, Mihaile?

Sjećam se, Ivane.

To su bile laži, zar ne? Izmislio si tu priču o romantičnom susretu kako bi me prevario. U toj vili nisi vodio ljubav s mojom ženom. Ispričao si joj o mojoj operaciji. Onda ste isplanirali njezin bijeg i otmicu moje djece.

Ne, Ivane.

Sto ne?

Čekao ju je ručak. I Bandol rose. Elenino omiljeno vino. Dvaput smo vodili ljubav. Za razliku od tebe, bio sam pravi kavalir.

Udarac koljenom prema gore. Mihail se stropošta i ostane ležati.

Došao je red na Gabriela.

Ivanovi ljudi nisu se potrudili Gabrielu skinuti sat. Bio je vezan zajedno s njegovom lijevom rukom, priljubljen uz bubreg. Ali Gabriel je u duhu vidio digitalne brojke kako se mijenjaju. Kad je zadnji put provjerio, bilo je 9:11:07. Vrijeme je stalo kad su se sudarili i opet krenulo kad je Ivan stigao iz Konakova. Gabriel i Shamron izabrali su staro uzletišće zbog dobrog razloga: da stvore udaljenost između Ivana i đaće, Da dobiju na vremenu u slučaju da nešto krene po zlu. Gabriel je procijenio da je prošlo najmanje sat vremena između njihova zarobljavanja i Ivanova dolaska. Znao je da Shamron nije proveo tih sat vremena u pripremama za sprovod. Sada Gabriel i Mihail moraju pomoći sami sebi tako što će Shamronu dati jednu

stvar: vrijeme. Čudno, ali morat će Ivana iskoristiti kao saveznika. Moraju ga ljutiti. Moraju ga navesti da govori. Kad Ivan ušuti, događaju se gadne stvari. Države se razdiru na komadiće. Ljudi umiru.

Bio si glup što si se vratio u Rusiju, Allone. Znao sam da ćeš doći, ali svejedno si bio glup.

Zašto me nisi ubio u Italiji i riješio stvar?

Zato što neke stvari čovjek mora učiniti sam. A zahvaljujući tebi ne mogu u Italiju. Ne mogu nikamo.

Rusija ti se ne sviđa, Ivane?

Volim Rusiju. Kratak osmijeh. Pogotovo izdaleka.

Znači, pretpostavljam da je zahtjev za djecom bio laž, kao i tvoja pogodba da ćeš mi vratiti netaknutu suprugu.

»Zivu i zdravu«, mislim da su se tako izrazili Korovin i Shamron u Parizu. Ne, Allone, nije to bila laž. Ja zbilja želim da mi se vrate djeca. On baci pogled na Chiaru. Računao sam da će mi otmica tvoje žene dati barem malu šansu da ih dobijem.

Znao si da Elena i djeca žive u Americi?

Recimo da sam bio gotovo siguran.

Zašto onda nisi oteo nekog Amerikanca?

Zbog dva razloga. Prvi i najvažniji glasi da to ne bi dopustio naš predsjednik, budući da bi to gotovo sigurno izazvalo otvoreni prekid naših odnosa s Washingtonom.

A drugi razlog?

Ne bih mudro uložio vrijeme i resurse.

Možeš li to objasniti?

Naravno reče Ivan gotovo druželjubivo. Kao što cijeli svijet zna, Amerikanci imaju pravilo da ne pregovaraju s otmičarima i teroristima. Ali vi Izraelci radite drukčije. Budući da ste mala zemlja, svaki život vam je dragocjen. To znači da ćete pregovarati čim je život nevinih na kocki. Bože mili, čak ćete izručiti desetke dokazanih ubojica kako biste dobili tijela svojih mrtvih vojnika. Vaša ljubav prema životu čini vas slabim narodom, Allone. Oduvijek je tako.

Znači, računao si da ćemo vršiti pritisak na Amerikance da vrate djecu?

Ne na Amerikance reče Ivan. Na Elenu. Moja je bivša žena, poput Zidova, lažljiva i slaba.

Zašto si čekao između Grigorijeve i Chiarine otmice?

Car je tako odredio. Grigorij je bio nešto kao probni slučaj. Naš je predsjednik želio vidjeti kako će Britanci reagirati na čistu provokaciju na njihovu tlu. Kad je vidio samo slabost, dopustio mi je da dublje zarinem nož.

Tako da otmeš moju ženu i pokušaš se domoći svoje djece.

Tako je reče Ivan. Za našeg predsjednika tvoja je žena bila dopuštena lovina. Uostalom, Allone, ti i tvoji američki prijatelji izvršili ste prošlog ljeta nezakonitu operaciju na ruskom tlu, operaciju u kojoj je poginulo nekoliko mojih ljudi, da i ne govorimo o otmici moje obitelji.

A da je Elena odbila vratiti Nikolaja i Anu? Ivan se osmjehne. Onda bih sigurno dobio tebe.

I sad me imaš, Ivane. Pusti druge.

Mihaila i Grigorija? Ivan odmahne glavom. Iznevjerili su me. A znaš što radimo s izdajicama, Allone.

Višaja mjera.

Ivan podigne glavu glumeći divljenje.

Impresivno, Allone. Vidim da si pokupio nešto ruskoga na putovanjima po našoj zemlji.

Pusti ih, Ivane. Pusti Chiaru.

Chiaru? O, ne, Allone, ni to nije moguće. Vidiš, ti si uzeo moju ženu. Sad ću ja uzeti tvoju. To je pravda. Kao što kaže tvoja židovska knjiga. Život za život, oko za oko, zub za zub, opekline za opekline, rana za ranu.

To se zove Knjiga Izlaska, Ivane.

Da, znam. Ako se dobro sjećam, 21. poglavlje. Dakle, tvoji zakoni kažu sasvim jasno da imam pravo uzeti tvoju ženu jer si ti uzeo moju. Šteta što niste imali djece. Uzeo bih i dijete. Ali PLO je to već obavio, zar ne? U Beču. Zvao se Daniel, je li?

Gabriel nasrne na njega. Ivan se spretno izmakne i pusti Gabriela da se naglavce zabije u snijeg. Stražari su ga pustili da tako leži jedan trenutak dragocjen trenutak, pomisli Gabriel a onda ga opet osove na noge. Ivan mu otrese snijeg s lica.

I ja znam ponešto, Allone. Znam da si te noći bio u Beču. Znam da si vidio eksploziju automobila. Znam da si pokušao izvući ženu i sina iz plamena. Sjećaš li se kako ti je sin izgledao kad si ga napokon izvukao? Kako čujem, nije bilo lijepo.

Opet uzaludno nasrće. Opet se ruši u snijeg. Opet ga stražari puštaju da leži, dok mu lice prži hladnoća. I gnjev.

Vrijeme... Dragocjeno vrijeme...

Oni ga opet podignu. Ovaj put Ivan se ne potrudi obrisati snijeg.

Ali vratimo se na temu izdaje, Allone. Kako si uspio otkriti gdje držim Grigorija i tvoju ženu?

Rekao mi je Anton Petrov.

Ivan se zajapuri. A kako si našao Petrova?

Vladimir Cernov. Bijesan pogled. A Cernova?

Opet su te izdali, Ivane. Izdao te netko koga si smatrao prijateljem.

Gabriel dobije udarac u trbuh. Kako nije bio spreman, on se zgrči i tako izloži Ivanovu koljenu. Taj ga udarac opet baci u snijeg, ovaj put Chiari pred noge. Gledala ga je licem punim užasa i tuge. Ivan pljune i čučne pokraj Gabriela.

Nemoj mi se još onesvijestiti, Allone, zato što imam još jedno pitanje. Želiš li gledati kako ti žena umire? Ili bi radije umro pred ženom?

Pusti je, Ivane.

Oko za oko, zub za zub, žena za ženu. On se okrene čuvarima.

Podignite ovo smeće na noge.

71.

Vladimirskaja oblast, Rusija

Navot je prvi ugledao helikopter. Dolazio je iz smjera Moskve, leteći opasnom brzinom manje od sto metara iznad zemlje. Devedeset sekunda poslije, još dva helikoptera iste marke prolete im iznad glave.

Vrati se, Odede.

A naše zapovijedi?

Kvrugu i zapovijedi. Vrati se!

Vrijeme...

Vrijeme im istječe. Nečujno se iskrada kroz šumu, od jedne breze do druge. Vrijeme im je sada neprijatelj. Gabriel je znao da ga mora uhvatiti. Da bi to učinio, treba mu Ivanova pomoć. Neka samo govori, pomisli on. Kad Ivan zašuti, događaju se gadne stvari.

Za sada, Ivan je šutke vodio povorku smrti po sniježnoj šumskoj stazi, golemom rukom vukući Chiaru. U društvu tjelesnih čuvara pratili su ga Gabriel, Mihail i Grigorij.

Neka samo govori...

Odakle udubine u šumi, Ivane?

Kvrugu, zašto te toliko zanimaju?

Podsjećaju me na nešto.

To me ne čudi. Kako si ih otkrio?

Pomoću satelita. Lijepo se vide iz svemira. Vrlo su ravne. Vrlo ujednačene.

Stare su, ali kopači su obavili dobar posao. Koristili su bager. Još je ovdje ako ga želiš vidjeti. Pokvario se prije mnogo godina.

Pa kako sada kopaš zemlju, Ivane?

Ista metoda, novi stroj. Američki. Reci što god hoćeš o

Amerikancima, ali oni rade jako dobre bagere.

Sto je u rupama, Ivane?

Ti si pametan momak, Allone. Rekao bih da znaš ponešto o našoj povijesti. Reci ti meni.

Pretpostavljam da su masovne grobnice iz razdoblja terora.

Terora? To je zapadnjački naziv koji su izmislili Kobini neprijatelji. »Koba« je bilo Staljinovo partijsko ime. Koba je bio Ivanov junak. Kako bi ti nazvao sustavno mučenje i ubijanje gotovo milijun ljudi, Ivane?

Izgledalo je kao da Ivan ozbiljno razmišlja o tome. Mislim da bih to nazvao rezidbom šume koju je odavno trebalo obaviti. Partija je bila na vlasti gotovo dvadeset godina. Trebalo je očistiti mnogo mrtvih grana. A znaš što se događa kad cijepaš drva, Allone.

Pada iverje.

Tako je. Pada iverje.

Ivan prevede dio razgovora svojim čuvarima, koji su znali samo ruski. Oni se nasmiju. Nasmije se i Ivan. Neka samo govori...

Kako je ovo mjesto funkcioniralo, Ivane?

Saznat ćeš za koju minutu.

Kada se koristilo? Trideset i šeste? Trideset i sedme?

Ivan zastane. Zastanu i svi drugi.

Trideset i sedme... točnije, ljeti trideset i sedme. Bilo je to vrijeme trojke. Znaš li za trojke, Allone?

Gabriel je znao. On polako i promišljeno progovori. Staljina je ljutilo što se presporo ubija. Htio je ubrzati stvari, pa je izmislio novu vrstu suđenja: trojke. Član partije, službenik NKVDA i javni tužitelj. Nije bilo potrebno da optuženi bude nazočan na suđenju. Većina je osuđena a da nije ni znala da je uopće pod istragom. Većina suđenja trajala je deset minuta. Nekada i kraće.

Nisu se dopuštale pritužbe doduša Ivan s osmijehom. Neće biti dopuštene ni sada.

On kimne tjelesnim čuvarima koji su držali Grigorija. Povorka opet kreće.

Neka samo govori. Kad Ivan zašuti, događaju se gadne stvari.

Pretpostavljam da se ubijalo u dači. Zato je tamo podrum s posebnom prostorijom, koja u sredini ima jarak. I zato je put zavojit

umjesto da je ravan. Staljinovi ljudi nisu htjeli da susjedi znaju što se ovdje događa.

Nikad se nije ni saznalo. Osuđenike bi uvijek pokupili iza ponoći i dovezli ovamo u crnim automobilima. Odveli bi ih ravno u daču i dobro isprebijali da budu poslušniji. Onda bi se spustili u podrum. Sedam grama olova u zatiljak.

A onda?

Bacili bi ih na kola i dopremili ovamo, do grobova.

Tko je ovdje pokopan, Ivane?

Do ljeta trideset i sedme teška je sječa uglavnom bila obavljena.

Koba je samo trebao raščistiti šipražje.

Sipražje?

Menjševike. Anarhiste. Stare boljševike vezane uz Lenjina. Nešto svećenika, kulaka i aristokrata, reda radi. Likvidiran je svatko za koga je Koba mislio da bi mogao biti imalo opasan. Onda su likvidirane i njihove obitelji. Pod ovom šumom pokopana je prava revolucionarna kaša, Allone. Svi spavaju zajedno. Ima noći kad ih zamalo možeš čuti kako se svađaju oko politike. A najbolje je to što nitko ne zna da su ovdje.

Zato što si kupio ovu zemlju nakon pada Sovjetskog Saveza kako bi se pobrinuo da mrtvi ostanu pokopani?

Ivan stane. Zapravo, od mene se tražilo da kupim zemlju.

Tko je to tražio?

Moj otac, naravno.

Ivan je odgovorio bez oklijevanja. Ispočetka su mu Gabrielova pitanja išla na živce, ali sada je izgledao kao da uživa u razgovoru. Gabriel pretpostavi da je lako iznositi svoje tajne pred čovjeka koji će ubrzo umrijeti. On pokuša smisliti još neko pitanje zbog kojeg bi Ivan govorio dalje, ali nije bilo potrebe. Ivan nastavi svoje predavanje bez ikakva nagovora.

Kad je Sovjetski Savez propao, bilo je to opasno vrijeme za KGB.

Govorilo se o otvaranju arhiva. Prozračivanju prljavog rublja.

Navođenju imena. Stara je garda bila prestravljena. Nisu htjeli da se KGB vuče kroz blato povijesti. Ali imali su i druge razloge za čuvanje

tajna. Znaš, Allone, nisu namjeravali dugo biti bez vlasti. Već su onda planirali svoj povratak. Uspjeli su, naravno. KGB, pod drugim imenom, ponovo vodi Rusiju.

A ti vladaš nad zadnjom masovnom grobnicom Staljinova terora.

Zadnjom? Ne vjerujem. Ne možeš zarinuti lopatu u rusko tlo a da ne udariš u kost. Ali ova je prilično velika. Navodno je pod ovim stablima zakopano sedamdeset tisuća duša. Sedamdeset tisuća. Ako to ikad procuri u javnost... On zamukne kao da je načas ostao bez riječi.

Recimo da bi to moglo izazvati velike neugodnosti u Kremlju.

Zbog toga je predsjednik tako popustljiv prema tvojim djelatnostima?

On dobiva svoj dio. Car uvijek dobiva svoj dio.

Koliko si mu morao platiti za dopuštenje da mi otmeš ženu? Ivan je šutio, Gabriel nastavi kako bi izazvao novi izljev gnjeva.

Koliko, Ivane? Pet milijuna? Deset? Dvadeset?

Ivan se okrene. Dosta mi je tvojih pitanja, Allone. Osim toga, još malo i stigli smo. Čeka te tvoj bezimeni grob.

Gabriel pogleda Chiari preko ramena i ugleda humak svježe iskopane zemlje, pokriven sitnim snijegom. Reče Chiari da je voli.

Onda sklopi oči. Opet mu se činilo da čuje zvukove.

Helikopteri.

72.

Vladimirskaja oblast, Rusija

Pukovnik Leonid Milčenko napokon ugleda imanje: četiri smrznuta potoka koji se sastaju u smrznutoj močvari, mala dača s razvaljenim vratima, povorka ljudi koji polako hodaju kroz brezovu šumu.

On uključi mikrofon na svojim slušalicama.

Vidite li ih?

Pilotova kaciga brzo se pomakne goredolje.

Koliko se možete približiti ?

Do ruba močvare.

To je najmanje tristo metara dalje.

Ne mogu sletjeti bliže, pukovniče.

Sto je s Alfama?

Spuštanje po užetu. Ravno u šumu.

Nitko neće umrijeti.

Neće, pukovniče. Nitko neće umrijeti...

Koga on zavarava? Ovo je Rusija. Uvijek netko umre.

Još deset koraka kroz snijeg. Onda i Ivan začuje helikoptere. On stane. Nagne glavu poput psa. Baci pogled prema Rudenku. I opet krene dalje.

Vrijeme... Dragocjeno vrijeme... Navotova poruka bljesne na ekranima u kompleksu.

STIŽU HELIKOPTERI...

Carter rukom pokrije slušalicu i pogleda Shamrona.

Ekipa iz FSBA potvrdila je da povorka ljudi hoda kroz šumu. Izgleda da su živi, Ari!

Neće dugo. Kad će specijalci iz Alfe biti na tlu?

Za devedeset sekunda. Shamron sklopi oči.

Dva okreta udesno, dva okreta ulijevo...

Pred njima se otvori raka, kao rana u mesu Majke Rusije. Snijeg je padao iz pepeljastog neba poput suza, dok su oni polako hodali prema raki, u pratnji udaraca dalekih elisa. Velikih elisa, pomisli Gabriel. Dovoljno velikih da se šuma tresu. Dovoljno velikih da se uznemire Ivanovi ljudi. Pa i sam Ivan. Odjednom je na ruskom vikao na Grigorija, tjerajući ga da brže hoda prema svojoj smrti. Ali Gabriel je u sebi molio Grigorija da uspori. Da posrče. Da radi što god može kako bi helikopterima dao vremena da stignu.

Upravo tada prvi helikopter doleti u visini krošanja, dižući za sobom malu snježnu vijavicu. Ivan načas nestane u bjelini. Kad se opet pojavio, lice mu je bilo iskrivljeno od bijesa. On gurne Grigorija prema rubu jame i počne vikati na svoje čuvare na ruskom. Većina ga više nije slušala. Neki iz njegove buntovničke legije gledali su kako se

helikopter spušta na rubu močvare. Ostali su okrenuli oči prema zapadnom nebu, gdje su se pojavila još dva helikoptera.

Četvorica tjelesnih čuvara ostala su vjerna Ivanu. Na njegovu zapovijed, oni poredaju osuđenike u red pokraj jame, s petama na rubu, jer je Ivan odredio da svi moraju dobiti metak u lice. Gabriel je smješten na jednom kraju, Mihail na drugom, Chiara i Grigorij u sredini. Isprva je Grigorij postavljen pokraj Gabriela, ali to nije dolazilo u obzir. Vičući na ruskom i bjesomučno mašući pištoljem, Ivan zapovjedi stražarima da brzo premjeste Grigorija i pokraj Gabriela postave Chiaru.

Dok su ih premještali, sa zapada su dogrmjela još dva helikoptera. Za razliku od prvoga, ovi nisu projurili dalje, nego su stali ravno iznad njih. Iz utrobe im se odmota užad, i za čas među drveće kliznu specijalci u crnoj odjeći. Gabriel začuje kako oružje pada u snijeg i ugleda ruke kako se dižu na predaju. Zatim primijeti dva muškarca u kaputu kako među stablima nespretno trče prema njima. I zapazi kako Oleg Rudenko očajnički pokušava Ivanu oduzeti makarov. Ali Ivan nije puštao. Ivan je htio krv.

Ivan odgurne svojeg šefa sigurnosti jednim snažnim udarcem u prsa, a ovaj se otkotrlja u snijeg. Onda on uperi makarov ravno Gabrielu u lice. Nije pritisnuo otklonac. Samo se nasmiješi i reče: Uživaj gledajući kako ti umire žena, Allone.

Makarov se pomakne udesno. Gabriel nasrne na Ivana, ali još nije stigao do njega kad pištolj zaglušujuće prasne. On padne licem u snijeg, a dva čovjeka iz Alfe odmah mu skoče na leđa i pritisnu ga na smrznuto do. Nekoliko očajničkih sekunda pokušavao se osloboditi, ali Rusi mu nisu dali da se makne ni da podigne glavu. Moja žena! vikne on na njih. Je li mi ubio ženu? Nije znao jesu li odgovorili. Zbog pucnja je načas oglušio. Bio je samo svjestan da se negdje pokraj njegova ramena hrvaju nekakvi divovi. Trenutak poslije, on ugleda Ivana, kojeg su odvodili kroz šumu.

Tek tada Rusi pomognu Gabrielu da ustane. Brzo okrenuvši glavu, on ugleda Chiaru kako plače nad mrtvim tijelom. Bio je to Grigorij.

Gabriel padne na koljena i pokuša je utješiti, ali ona ga nije ni primijetila. Nisu je ubili vrištala je. Irina je živa, Grigorije! Irina je živa!

Završni obračun

73.

Jeruzalem

Udanima koji su uslijedili nakon sastanka G8 u Moskvi, tri naizgled nepovezane vijesti objavljene su u medijima jedna za drugom. Prva je imala veze s nesigurnom budućnosti Rusije, a druga s njezinom mračnom prošlošću. Zadnja se ticala i prošlosti i budućnosti, a na kraju je izazvala najveće prijepore. Ali to se moglo i očekivati, gundali su veterani u britanskoj obavještajnoj službi, budući da je tema vijesti bio Grigorij Bulganov.

Prva je vijest objavljena točno tjedan dana nakon sastanka, a odnosila se na rusko gospodarstvo točnije, na presudni energetske sektor. Vijest je bila dobra, barem s gledišta Moskve, pa ju je objavio ruski predsjednik osobno. Učinio je to na konferenciji za tisak u Kremlju, okružen s nekoliko glavnih savjetnika, koji su svi nekad bili u KGBu. Uz klasičan strogi pogled, ukratko je izjavio da je Viktor Orlov, disident i bivši oligarh koji živi u Londonu, napokon pokleknuo. Svi Orlovljevi udjeli u sibirskom naftnom divu Ruzoilu odmah će doći pod vlast Gazproma, ruskog državnog monopola za naftu i plin. Zauzvrat, rekao je predsjednik, ruska je vlast pristala odbaciti sve tužbe protiv Orlova i povući zahtjev za izručenjem.

U Londonu je britanska vlada to pozdravila kao »pravu državničku gestu«, dok su se stručnjaci za Rusiju u britanskom Ministar

stvu vanjskih poslova i političkim institutima otvoreno pitali je li zapuhao novi vjetar s Istoka. Viktor Orlov smatrao je takva nagađanja beznadno naivnima, ali novinari koje je na brzinu pozvao na svoju konferenciju za tisak u Londonu na kraju su zaključili da Viktoru više nije do borbe. Rekao je da se njegova odluka o prepuštanju Ruzoila zasniva na realističnoj ocjeni činjenica. Kremljom upravljaju ljudi koji ne prezaju ni od čega u ostvarenju svojih želja. Kad se borite protiv takvih ljudi, zaključio je, pobjeda je nemoguća, čeka vas samo smrt. Ili nešto gore od smrti. Viktor je obećao da ga to neće ušutkati, ali odmah je zatim zaključio razgovor. Dva dana poslije, Viktoru Orlovu dodijeljena je bez pompe njegova prva britanska putovnica na malom primanju na adresi Downing Street 10. Također je išao na privatni obilazak Buckinghamske palače, koji je vodila kraljica glavom. Snimio je mnogo fotografija osobnih prostora Njezina Veličanstva i dao ih svojem dekorateru. Ubrzo su se u ulici Cheyne Walk pojavili kamioni za dostavu, a prolaznici su ponekad mogli vidjeti Viktora kako sjedi u radnoj sobi. Očito je napokon zaključio da bez opasnosti može razmaknuti zavjese i uživati u veličanstvenom pogledu na Temzu.

Druga je priča također potekla iz Moskve, ali za razliku od prve, ovdje je ruski predsjednik ostao bez riječi. Odnosilo se na jedno otkriće u brezovoj šumi u Vladimirskoj oblasti: nekoliko masovnih grobnica punih žrtava Staljinovih čistki. Prema prvim procjenama, broj mrtvih iznosio je nekih sedamdeset tisuća duša. Ruski je predsjednik nazvao taj nalaz malo važnim i odbio posjetiti lokaciju. Takva bi gesta bila politički škakljiva, budući da je Staljin, koji je umro prije više od pola stoljeća, još spadao među najpopularnije ličnosti u zemlji. Predsjednik je nevoljko pristao na provjeru arhiva KGBa i NKVDa, te je dopustio Ruskoj pravoslavnoj crkvi da tamo sagradi mali memorijal, koji je prvo trebao odobriti Kremlj, naravno. Ali prepustimo kajanje Nijemcima rekao je u svojem jedinom komentaru. Uostalom, sjetimo se da je Koba radio te čistke kako bi pripremio

zemlju za nadolazeći rat protiv fašista. Svim nazočnima bilo je jezivo kako predsjednik hladnokrvno govori o masovnim umorstvima. Kao i to što Staljina spominje pod njegovim starim partijskim nadimkom »Koba«. Okolnosti pod kojima je otkriveno stratište nikada nisu objavljene, a nije ni imenovan vlasnik zemljišta. To je radi njegove sigurnosti tvrdio je kremaljski glasnogovornik. Povijest može biti opasna.

Treća vijest nije objavljena u Moskvi nego u ruskom gradu koji se ponekad naziva Londonom. I tu se radilo o smrti, ali nisu umrle tisuće nego jedan čovjek. Navodno je tijelo Grigorija Bulganova, prebjega iz FSBa i glasnog disidenta, pronađeno na pustom molu na Temzi, gdje je po svemu sudeći počinio samoubojstvo. Scotland Yard i Ministarstvo unutarnjih poslova, braneći se tvrdnjama o nacionalnoj sigurnosti, objavili su vrlo malo pojedinosti o tom slučaju. Ipak, izjavili su da je Grigorij bio nemiran duh koji se nije dobro prilagodio životu u izgnanstvu. To su potkrijepili time što je nastojao obnoviti odnos sa bivšom ženom ali nisu spomenuli da ta bivša žena odnedavno živi u Velikoj Britaniji pod novim imenom i državnom zaštitom. Također je objavljen neobičan podatak da se Grigorij nedavno nije pojavio na finalu prvenstva Šahovskog kluba središta Londona, iako se očekivalo da će pobijediti s lakoćom. Grigorijev protivnik Simon Finch načas se pojavio u medijima kako bi stao iza svoje odluke da prihvati naslov prvaka zbog odsutnosti protivnika. Zatim je iskoristio medijsku pažnju da objavi za što se sada bori za svijet bez mina. Grigorijev je izdavač Buckley & Hobbes objavio da je Olga Suhova, Grigorijeva prijateljica i također disidentica, pristala završiti knjigu Ubojica u Kremlju. Nakratko se pojavila na Grigorijevu sprovodu na groblju Highgate, a onda su je naoružani zaštitari odveli natrag u život koji vodi u tajnosti.

Mnogi britanski novinari, pogotovo oni koji su razgovarali s Grigorijem, odbacili su vladine tvrdnje o samoubojstvu kao besmislicu. Međutim, nisu imali nikakve druge izvore podataka, pa su mogli samo nagađati, što su bez oklijevanja i učinili. Govorili su da je Grigorij svakako u Moskvi imao neprijatelje koji su mu željeli smrt. I

tvrdili su da ga je neki od tih neprijatelja sigurno ubio. List Financial Times istaknuo je Grigorijevu bliskost s Viktorom Orlovom i ustvrdio da je prebjegova smrt možda vezana uz aferu s Ruzoilom. Sa svoje strane, Viktor je o svojem mrtvom sunarodnjaku govorio kao o »istinskom ruskom domoljubu« i utemeljio fond za poticanje slobode koji nosi njegovo ime.

Na tome je sve završilo, barem što se tiče glavnih novina. Ali na internetu i u žutom tisku govorilo se o tome tjednima. Kod urota je divno to što dosjetljiv novinar obično može nekako povezati bilo koja dva događaja, koliko god oni bili različiti. Ali nijedan novinar koji je istraživao Grigorijevu tajanstvenu smrt nikad ju nije pokušao povezati s nedavno otkrivenim masovnim grobnicama u Vladimirskoj oblasti. Nitko nije našao vezu između tog ruskog prebjega i žalosnog para koji se tada sklonio u miran stančić u jeruzalemskoj ulici Narkiss. Imena »Gabriel Allon« i »Chiara Zolli« nisu se pojavila u toj priči. Neće se nikada ni pojaviti.

Već su se i prije oporavljali od traume nakon operacije, ali nikad u isto vrijeme i nikad od tako dubokih rana. Njihove su tjelesne ozljede zarasle brzo. Ostale nikako nisu zacjeljivale. Skrivali su se iza zaključanih vrata koja su čuvala naoružani ljudi. Kako nisu mogli podnijeti razdvojenost dužu od nekoliko sekunda, slijedili su jedno drugo iz sobe u sobu. Pohlepno su vodili ljubav, kao da im je svaki susret zadnji, a rijetko kada se nisu dodirivali. Razdirale su ih noćne more. Sanjali su da gledaju jedno drugo kako umiru. Sanjali su ćeliju ispod đače u šumi. Sanjali su tisuće koje su tamo ubijene i tisuće koje leže u bezimenim grobovima pod brezama. I, naravno, sanjali su Ivana. Dapače, upravo se Ivan najviše ukazivao Gabrielu. Ivan je u svako doba dana i noći ulazio u Gabrielovu podsvijest, odjeven u lijepu englesku odjeću, s makarovom u ruci. Ponekad je dolazio u društvu Jekaterine i tjelesnih čuvara. Obično je bio sam. Uvijek bi uperio pištolj Gabrielu u lice.

Uživaj gledajući kako ti umire žena, Allone...

Chiara je nerado govorila o svojoj mucu, a Gabriel nije navaljivao.

Kao dijete žene koja je preživjela užase logora smrti Birkenau, znao

je da Chiara trpi veliku krivnju krivnju preživjelih, koja je paklena sama po sebi. Chiara je preživjela, a Grigorij je umro. Umro je zato što se bacio pred metak koji je bio namijenjen njoj. Tu je sliku Chiara najčešće viđala u snovima: Grigorij, pretučen i jedva sposoban hodati, skupio je snagu da se baci pred Ivanov pištolj. Chiara je krštena u Grigorijevoj krvi. Ostala je živa zbog Grigorijeve žrtve. Ostalo se javljalo u krhotinama i ponekad sasvim neočekivano. Jedne večeri za stolom detaljno je ispričala Gabrielu trenutak njezine otmice i smrti Liora i Mottija. Dva dana poslije, dok je prala sude, ispričala je kako je provela sve one sate u mraku. I kako bi jedanput dnevno, samo na par trenutaka, sunce zažarilo sniježni nanos na prozorčiću. Napokon, dok je jednog popodneva slagala rublje, u suzama je priznala da je lagala Gabrielu o trudnoći. U vrijeme otmice bila je osam tjedana trudna, a dijete je izgubila u Ivanovoj ćeliji. Zato što su me drogirali objasnila je. Ubili su mi dijete. Ubili su tvoje dijete. Zašto mi nisi rekla istinu? Ne bih ni krenuo tražiti Grigorija.

Bojala sam se da ćeš se ljutiti na mene.

Zbog čega?

Jer sam zatrudnjela.

Gabriel se baci u Chiarino krilo dok su mu suze curile niz obraze. Bile su to suze krivice, ali i suze gnjeva. Iako Ivan to nije znao, uspio je ubiti Gabrielovo dijete. Nerođeno dijete, ali svejedno njegovo dijete. Tko ti je davao injekcije? upita on.

Ona žena. Svake noći gledam njezinu smrt. To je jedina uspomena od koje ne bježim. Ona otare suze. Moraš mi obećati tri stvari, Gabriele. Sto god želiš.

Obećaj mi da ćemo imati dijete.

Obećavam.

Obećaj mi da se nikada nećemo rastajati.

Nećemo.

I obećaj mi da ćeš ih sve poubijati.

Sljedećeg dana, te dvije ruine došle su u Bulevar kralja Saula.

Zajedno s Mihailom prošli su temeljitu tjelesnu i psihološku provjeru.

Uzi Navot pregledao je rezultate iste večeri. Zatim je nazvao Shamrona u Tiberijadu.
Koliko je loše? upita Shamron.
Jako loše.
Kada će biti spreman opet raditi ? —Potrajat će.
Kada, Uzi?
Možda nikada.
A Mihail?
U rasulu je, Ari. Svi su u rasulu.
Shamron ušuti. Najgore je ako ga pustimo da ništa ne radi Mora se vratiti u sedlo.
Imaš neku ideju?
Kako ide ispitivanje Petrova?
Nije im lako s njim.
Idi u Negev, Uzi. Prodrmaj ispitivače.
Sto želiš?
Želim imena. Sva.

74.

Jeruzalem

Ožujak se bližio kraju. Hladni zimski vjetrovi došli su i otišli, a proljetno je vrijeme bilo toplo i ugodno. Na savjet liječnika, pokušali su izlaziti iz stana barem jedanput dnevno. Godile su im trivijalnosti: odlazak na živahnu tržnicu Makhane Yehuda, šetnja po uskim ulicama Staroga grada, miran ručak u nekom od njihovih omiljenih restorana. Shamron je zahtijevao da ih svugdje prate dva tjelesna čuvara, dva mlada momka s kratkom kosom i sunčanim naočalama, koji su ih oboje previše podsjećali na Liora i Mottija. Chiara je rekla da želi posjetiti memorijal sjeverno od Tel Aviva. Kad je u kamenu

vidjela urezana imena tjelesnih čuvara, bila je tako shrvana da ju je Gabriel morao praktički odnijeti natrag u automobil. Dva dana poslije, na Maslinskoj gori, na njemu je bio red da posrne od žalosti. Lior i Motti bili su pokopani samo nekoliko metara od njegova sina. Gabriel je osjećao neobično jaku želju da provodi vrijeme s Leah, a kako Chiara nije mogla podnijeti njegovu odsutnost, morala je poći s njim. Satima bi sjedili s Leah u bolničkom vrtu i strpljivo slušali dok je ona lutala kroz vrijeme, malo u sadašnjosti, malo u prošlosti. Sa svakim posjetom bila je sve opuštenija u Chiarinu društvu, a u trenucima lucidnosti dvije su žene razmjenjivale iskustva o životu s Gabrielom Allonom. Spominjale su njegove neobične navike i hirovita raspoloženja, kao i njegovu potrebu za potpunom tišinom dok radi. A kad su se osjećale širokogrudno, govorele bi o njegovim nevjerovatnim talentima. Zatim bi se svjetlo u Leinim očima ugasio i ona bi se ponovo vratila u svoj osobni pakao. A ponekad bi se Gabriel i Chiara vratili u svoj. Lein je liječnik naslutio da nešto nije u redu. Tijekom jednog posjeta početkom travnja, on zaustavi Gabriela i Chiaru da ih tiho upita treba li im stručna pomoć.

Oboje izgledate kao da tjednima niste spavali.

I nismo reče Gabriel.

Želite li razgovarati s nekim?

Ne smijemo.

Nevolje na poslu?

Moglo bi se reći.

Hoćete li nešto za spavanje?

U ormariću s lijekovima već imamo cijelu ljekarnu.

Ne želim vas ovdje vidjeti najmanje tjedan dana. Pođite na izlet. Idite na sunce. Izgledate kao sablasti.

Sljedećeg jutra, u pratnji tjelesnih čuvara, odvezli su se u Eilat. Tri dana nisu govorili o Rusiji, Ivanu, Grigoriju, ni o brezovoj šumi kod Moskve. Provodili su vrijeme u sunčanju na plaži i ronjenju među koraljnim grebenima Crvenog mora. Jeli su previše hrane, pili previše vina i vodili ljubav dok ne bi malaksali. Zadnje noći razgovarali su o budućnosti, o Gabrielovu obećanju da će napustiti

Ured i o mjestu gdje će živjeti. Trenutačno su mogli jedino ostati u Izraelu. Napustiti zemlju i zaštitnu čahuru Ureda bilo bi nemoguće dokle god je Ivan među živima.

A kad ne bi bio? upita Chiara.

Mogli bismo živjeti gdje god hoćemo u granicama razuma, naravno. Onda ga moraš ubiti.

Napustili su Eilat sljedećeg jutra i krenuli za Jeruzalem. Dok su prelazili pustinju Negev, Gabriel se spontano odluči otići u jedan kratak posjet kod Beer Sebe. Njegovo je odredište bio centar za zatvaranje i ispitivanje koji se nalazio usred zabranjene vojne zone. U centru je bila samo šačica zatvorenika, onih najgorih među najgorima. U toj biranoj skupini bio je i zatvorenik broj 6754, poznatiji kao Anton Petrov, čovjek kojeg je Ivan angažirao da otme Grigorija i Chiaru. Zapovjednik kompleksa dao je dovesti Petrova na poligon kako bi ga vidjeli Gabriel i Chiara. Nosio je plavobijelu trenirku. Izgubio je mišiće i većinu kose. Jako je šepao.

Šteta što ga nisi ubio reče Chiara.

Nemoj misliti da nisam poželio.

Koliko ćemo ga zadržati?

Koliko moramo.

A zatim?

Amerikanci žele porazgovarati s njim.

Netko se treba pobrinuti da mu se dogodi nesreća.

Vidjet ćemo.

Bio je mrak kad su stigli u ulicu Narkiss. Po velikom broju tjelesnih čuvara Gabriel je znao da ih u stanu čeka neki posjetitelj. U dnevnoj sobi sjedio je Uzi Navot. Držao je dosje. Imao je imena. Jedanaest imena. Svi su bivši KGBovci. Svi žive u Zapadnoj Europi od Ivanova novca. Navot ostavi dosje kod Gabriela i reče mu da se poslije javi. Gabriel prepusti Chiari da donese odluku.

Sve ih pobij reče ona.

To će potrajati.

Koliko god treba.

Ti ne možeš sa mnom.

Znam.

Poći ćeš u Tiberijadu. Gilah će se brinuti za tebe.

Sastali su se sljedećeg jutra u sobi 456C u Bulevaru kralja Saula: Yaakov i Yossi, Dina i Rimona, Oded i Mordekaj, Mihail i Eli Lavon. Gabriel je stigao zadnji i prikvačio jedanaest fotografija na ploču usred sobe. Jedanaest fotografija jedanaest Rusa. Jedanaest Rusa koji neće preživjeti ljeto. Sastanak nije dugo trajao. Dogovoren je redoslijed ubijanja, podijeljeni su zadaci. Odjel za putovanja rezervirao je letove, Odjel za isprave pripremio je putovnice i vize. Odjel za nekretnine otvorio je mnoga vrata. Odjel za bankarstvo dao im je bjanko ček.

Napustili su Tel Aviv u skupinama, putovali u parovima i sastali se dva tjedna poslije u Barceloni. Tamo, u jednoj mirnoj ulici u Gotičkoj četvrti, Gabriel i Mihail ubili su čovjeka koji je hodao za Grigorij em na ulici Harrow one večeri kad su ga oteli. Za svoje grijehе ustrijeljen je berettama kalibra 0.22 iz neposredne blizine. Dok je ležao na samrti, Gabriel mu prišapne dvije riječi.

Za Grigorij a...

Tjedan dana poslije, u lisabonskoj četvrti Bairro Alto, on prošapće iste dvije riječi ženi koja je onoga dana hodala prema Grigoriju, ženi bez kišobrana koja je bila gologlava na kiši. Dva tjedna nakon toga, u Biarritzu, došao je red na njezina partnera, čovjeka koji je hodao pokraj nje na mostu Westbourne Terrace. Taj je čovjek začuo te dvije riječi dok se u ponoć šetao pokraj La Grande Plage. Izgovorene su iza njegovih leđa. Kad se okrenuo, ugledao je Gabriela i Mihaila, ispruženih ruku s pištoljima.

Za Grigorij a...

Nakon toga, vijesti o ubojstvima počele su kolati među onima koji su tek trebali umrijeti. Da ne bi pobjegli u Rusiju, Ured je proširio lažnu glasinu da ih ubija Ivan, a ne Izraelci. Ivan je uveo staljinistički teror, govorile su glasine. Ivan čisti šumu. Tko god je tako glup da zakorači u Rusiju bit će ubijen na ruski način, vrlo bolno i vrlo okrutno. Zato su krivci ostali na Zapadu i pritajili se. Ili su barem tako mislili. Ali otkriveni su jedan po jedan. I umrli su jedan po jedan.

Vozač mercedesa koji je odvezao Irinu na njezin »sastanak« s Grigorijem ubijen je u Amsterdamu u rukama prostitutke. Vozač kombija koji je vozio Grigorija na prvom dijelu njegova povratka u Rusiju ubijen je na izlazu iz krčme u Kopenhagenu. Onda je došao red na dvojicu slugana koji su poslani ubiti Olgu Suhovu u Oxfordu. Jedan je umro u Miinchenu, drugi u Pragu.

Tada se uzrujani Sergej Korovin pokušao umiješati. »SVR i FSB postaju nervozni«, rekao je Shamronu. »Ako se ovako nastavi, tko zna gdje će završiti.« Oponašajući Ivanov stil, Shamron ustvrdi da ne zna ništa. Onda upozori Korovina da ruske tajne službe moraju paziti što rade. Inače su i one na redu. Tog dana, postaje Ureda diljem Europe primijetile su znatno pojačanje sigurnosti oko ruskih veleposlanstava i poznatih ruskih obavještajaca. Bilo je to suvišno, naravno. Gabriel i njegova ekipa nisu se okomili na nevine. Samo na krivce.

U tom su času preostala samo četiri imena. Četiri operativca koji su oteli Chiaru u Umbriji. Četiri operativca koji su uprljali ruke krvlju agenata iz Ureda. Znali su da ih prate i često su putovali. Zbog straha su postali nepažljivi. Zbog straha su postali lake mete. Ubijeni su u nizu munjevitih operacija: Varšava, Budimpešta, Atena, Istanbul. Na samrti su čuli četiri riječi, a ne dvije.

Za Liora i Mottija.

Već se primicao kolovoz. Došlo je vrijeme za povratak kući.

75.

Tiberijada, Izrael

Ali što je bilo s Ivanom? Mnogo tjedana nakon one noćne more . u brezovoj šumi nitko ga nije vidio. Govorilo se da je uhićen. Da je pobjegao iz zemlje. Čak i da ga je FSB odveo i ubio. To nije bila istina,

naravno. Ivan se samo držao jednog ustaljenog ruskog običaja, a to je deportacija unutar zemlje. Za Ivana deportacija nije značila prisilni rad ni izgladnjivanje. Ivanov gulag bila je njegova kućatvrđava u Zukovki, tajnom gradu oligarha istočno od Moskve. Osim toga, imao je Jekaterinu da mu vida rane.

Iako se Ivanovo ime nikad nije javno spominjalo u vezi sa stratištem u Vladimirskoj oblasti, otkriće stratišta naškodilo je njegovu položaju u Kremlju. U nekim se krugovima mnogo govorilo o tome da je Ivanova tvrtka izgubila jedan važan građevinski projekt. I da je njegov noćni klub odjednom ispao iz mode kod silovika i drugih Moskovljana s dobrim vezama. I da je njegov salon s luksuznim vozilima iznenada imao velik pad prodaje. Ipak, to su bila kriva tumačenja, jer su ti događaji više odražavali loše stanje ruskog gospodarstva nego nekakav Ivanov pad u nemilost. Štoviše, njegova se trgovina oružjem nastavila kao i prije, budući da je u sumornoj svjetskoj financijskoj klimi prodaja oružja bila jedna od rijetkih svijetlih točaka. Dapače, britanske, američke i francuske obavještajne službe zabilježile su da je znatno skočio broj Harkovljevih zrakoplova koji su stizali na osamljena uzletišta na Bliskom istoku, u Africi i drugdje. Ruski je predsjednik i dalje uzimao svoj dio. Car uvijek uzima svoj dio, kako je Ivan volio govoriti.

Prisluškivači službe NSA ustanovili su da Ivan zna za sustavnu likvidaciju operativaca Antona Petrova i da ga to nimalo ne brine. Ivan je smatrao da su ga izdali i da su zaslužili svoju sudbinu.

Dapače, tijekom tog dugog osvetničkog ljeta, opsjedala su ga samo dva pitanja. Jesu li mu djeca bila na onom američkom mlažnjaku koji je sletio u Konakovu? I jesu li zbilja napisala ono pismo puno mržnje koje mu je predao pilot?

Odgovor su znala djeca i njihova majka, naravno, kao i američki predsjednik i šačica njegovih najbližih suradnika. Kao i mala družina izraelskih obavještajaca koja se na prvi petak u kolovozu okupila u suton sjeverno od drevnog grada Tiberijade. Prigoda je bio sabat; okupljalište je bila Shamronova vila boje meda s pogledom na Galilejsko jezero. Okupila se cijela ekipa, kao i Sara Bancroft, koja je

odlučila provesti godišnji odmor u kolovozu s Mihailom u Izraelu. Došle su supruge koje Gabriel nikad nije vidio i djeca koju je vidio samo na fotografijama. Nazočnost toliko djece teško je pala Chiari, pogotovo kad je vidjela njihova lica u sjaju šabatskih svijeća. Dok je Gilah izgovarala blagoslov, Chiara uzme Gabriela za ruku i čvrsto je stisne. Gabriel je poljubi u obraz i opet začuje riječi koje mu je izgovorila u Umbriji. Oplakujemo mrtve i čuvamo ih u srcu. Ali živimo svoj život.

Ljeto na jezeru čudesno je djelovalo na Chiarinu vanjštinu. Koža joj je jako pocrnjela, a razbarušena crna kosa presijavala se zlatno i kestenjasto. Na večeri se često smiješila, a čak je i prasnula u smijeh kad je Bella ukorila Uzija što uzima repete Gilina slavnog pileta s marokanskim začinima. Gledajući nju, Gabriel je gotovo mogao zamisliti da se ništa od onoga nije ni dogodilo. Da je to bio samo san, a sada su konačno budni. To nije bila istina, naravno, i nikakvo vrijeme neće posve zacijeliti rane koje je nanio Ivan. Chiara je bila poput obnovljene slike, osvježene i sjajne zbog novog sloja laka, ali i dalje oštećene. Morat će s njom postupati vrlo pažljivo.

Gabriel se bojavao da će na okupljanju biti razgovora o jezivim pojedinostima nedavnih događaja, ali to je spomenuto samo jedanput, kad je Shamron govorio o važnosti onoga što su postigli. Kao Zidovi, svi su oni imali rođake čiji su zemaljski ostaci pretvoreni u dim u krematorijima ili zakopani u masovnim grobnicama Baltika i Ukrajine. Uspomenu su održavale memorijalne vatre i kartice s osobnim podacima pohranjene u Dvorani imena u Yad Vashemu. Ali nije bilo grobova koje bi posjećivali, nadgrobni kamenova nad kojima bi plakali. Gabriel i njegova ekipa svojom su akcijom u Rusiji dali mjesto sjećanja za rodbinu sedamdeset tisuća ljudi ubijenih na stratištu u Vladimirskoj oblasti. Pritom su platili strašnu cijenu, a Grigorij je izgubio život, ali svojom su žrtvom omogućili nekakvu pravdu, a možda i mir, za sedamdeset tisuća nespokojnih duša. Do kraja večere Shamron ih je uveseljavao pričama iz prošlosti. Bio je najsretniji u društvu obitelji i prijatelja, a dobro je raspoloženje ublažavalo duboke pukotine i procijepe na njegovu ostarjelu licu. Ali

vidjela se i žalost. Operacija je bila traumatična za sve njih, ali po mnogo čemu najteže je pala Shamronu. Njegovo hladnokrvno i kreativno razmišljanje spasilo je život svima njima. Ali onog strašnog jutra, više od sat vremena strahovao je da će tri agenta, od kojih je dvoje volio kao djecu, zadesiti užasna smrt. Za takvu operaciju plaća se cijena u osjećajima, a Shamron ju je platio kasnije te večeri, kad je pozvao Gabriela da mu se pridruži na terasi kako bi popričali nasamo. Zajedno su sjedili na mjestu gdje su se Gabriel i Chiara vjenčali. Shamron je šutke pušio, a Gabriel je gledao tamnoplavo nebo nad Golanskom visoravni.

Zena ti večeras blista. Kao da je nova osoba.

Izgled vara, Ari, no istina je da izgleda predivno. Trebao bih zahvaliti Gilah. Očito se dobro brinula za nju dok me nije bilo.

Gilah je dobra kad treba opet sastaviti ljude, čak i kad nije sigurna kako su se razbili. Moram reći da smo uživali što je Chiara provela ljeto ovdje. Kad bi barem moja djeca dolazila češće.

Možda bi i dolazila kad bi ti manje pušio. Shamron potegne zadnji dim i polako ugasi cigaretu.

Izgledao si kao da se i ti zabavljaš. Ili si glumio?

Večer je bila jako lijepa, Ari. Bila je upravo ono što nam je svima trebalo.

Tvoja te ekipa obožava, Gabriele. Sve bi učinili za tebe.

I učinili su, Ari. Pitaj Mihaila.

Misliš li da će se stvarno oženiti s onom Amerikankom?

Ona se zove Sara. Kao Židov iz Tiberijade, ti bi trebao lako zapamtiti to ime.

Odgovori mi.

Bio bi glup kad se ne bi oženio s njom. Ona je iznimna žena.

Ali nije Židovka.

Ne bi se primijetilo.

Misliš li da bi je CIA zadržala kad bi se udala za jednoga od nas ?

Ako je oni neće, ti bi je trebao angažirati. Da nije bilo Sare, Anton Petrov možda bi ubio Uzija u Zurichu.

Umjesto odgovora, Shamron zapali još jednu cigaretu.

Kako je on? upita Gabriel.

Petrov? Shamron ravnodušno slegne ramenima. Nije dobro.

Sto je bilo?

Navodno je uspio pobjeći iz centra za zatvaranje i ispitivanje.

Skupina beduina pronašla je njegovo tijelo u Negevu, nekih osamdeset kilometara južno od Beer Sebe. Već su ga načeli strvinari.

Ružan prizor, navodno.

Šteta što nisam uspio još jednom razgovarati s njim.

Nije šteta. Dok si bio u Europi, mi smo uspjeli iz njega iscijediti još jedno priznanje. Priznao je da je prošle godine na Ivanovu zapovijed ubio ona dva novinara iz Moskovske gazete. Ali budući da je to rekao u prilično nezgodnim okolnostima, ne možemo proslijediti tu informaciju Francuskoj i Italiji. Oba slučaja za sada ostaju službeno neriješena.

Sto si učinio s pet milijuna eura koje je Petrov ostavio u banci Becker & Puhl?

Natjerali smo ga da ih prepíše na Konrada Beckera kako bi ovaj pokrio troškove nereda koji ste mu ostavili u banci. Inače, Becker ti šalje srdačne pozdrave. Ali bio bi jako zahvalan kad bi ti svoje osobno bankarstvo obavljao negdje drugdje.

Jeste li morali počistiti još koji nered?

Zapravo i ne. Naša kampanja dezinformacija uspjela je prebaciti sve sumnje s nas na Ivana. Osim toga, ljudi koje si ubio nisu bili nikakvi časni i ugledni građani. Bili su to bivši KGB-ovci nitkovi koji su se bavili umorstvima, otmicama i iznuđivanjem. Sto se tiče europske policije i tajnih služba, napravili smo im uslugu.

Shamron je načas šutke gledao Gabriela. Je li pomoglo?

Što?

To što si ih ubio.

Gabriel je gledao u crnu vodu jezera. Učinio sam strašne stvari kako bih našao Chiaru, Ari. Stvari koje ne želim nikad više ponoviti.

Ali?

Da, pomoglo je.

Jedanaestorica reče Shamron. Nije li to ironično?

Zašto?

Svoj si prvi zadatak dobio zato što je Crni listopad ubio jedanaest Izraelaca u Miinchenu. Na tvom zadnjem zadatku, ti i Mihail ubili ste jedanaest Rusa koji su bili odgovorni za Chiarinu otmicu i Grigorijevu smrt.

Zavlada tajac, koji je prekidao jedino smijeh društva za večerom.

Moj zadnji zadatak? Mislio sam da ste ti i predsjednik vlade odlučili da je došlo vrijeme da preuzmem Ured.

Jesi li vidio rezultate pregleda? Shamron polako odmahne glavom.

Više nisi u stanju preuzeti odgovornost vođenja Ureda. Pogotovo sada kad nam prijete sukob s Irancima. I kad tvojoj ženi treba pažnja.

Sto želiš reći, Ari ?

Želim reći da te razrješavam obećanja koje si dao u Parizu. Želim reći da si otpušten, Gabriele. Sada imaš novi zadatak: da ti žena što prije opet zatrudni. Nisi više tako mlad, sine. Moraš ubrzo dobiti još jedno dijete.

Jesi li siguran, Ari? Jesi li zbilja spreman pustiti me?

Uvjeren sam da ćemo ti uvijek naći nekog posla. Ali nećeš sjediti za radnim stolom u direktorskom odijelu. Tu ćemo gnjavažu prepustiti nekome drugome.

Imaš li kandidata u vidu?

Zapravo, već smo ga izabrali. Objavit ćemo ga sljedeći mjesec kad Amos odstupi.

Tko je to?

Ja reče Uzi Navot.

Gabriel se okrene i ugleda Navota kako stoji na terasi, prekriživši na prsima svoje teške ruke. U polumraku je nevjerojatno podsjećao na Shamrona u mladim danima.

Genijalan izbor, zar ne?

Ne znam što da kažem.

To ti je prvi put. Navot priđe i stavi ruku na Gabrielovo rame. Ti i ja stvorili smo sjajan sustav. Ti odbijaš poslove, a oni ih daju meni.

Ali u oba slučaja posao je dobio pravi čovjek, Uzi. Ja bih bio jako loš direktor. Mazel tov!

Misliš li ozbiljno, Gabriele ?

Ured će godinama biti u dobrim rukama. Gabriel se osvrne prema Shamronu. Samo još moramo Staroga natjerati da sjaše.

Shamron se naceri. Nemoj se zanositi. Ali jedna stvar mora biti jasna. Uzi neće biti moja marioneta. Bit će samostalan. Ipak, naravno, ja ću uvijek biti ovdje da ga savjetujem.

Htio on to ili ne.

Pazi, sine. Inače ću mu savjetovati da bude oštar prema tebi. Navot im priđe i nasloni se na balustradu.

Sto ćemo s njim, Ari?

Po mojem mišljenju, trebalo bi ga zaključati u sobu sa suprugom i držati tamo dok ona opet ne zatrudni.

Može. Navot pogleda Gabriela. To je zapovijed. A ti se nećeš opet oglušiti na moju zapovijed, zar ne, Gabriele?

Neću, gospodine.

Zbilja, što ćeš sada kad imaš toliko slobodnog vremena?

Odmorit ću se. Nakon toga... Gabriel slegne ramenima. Iskreno govoreći, nemam pojma.

Samo ne pomišljaj na odlazak iz zemlje reče Shamron. Za sada je tvoj dom na broju 16 ulice Narkiss.

Moram raditi.

Dobro, naći ćemo ti slike koje treba obnoviti.

Te su slike u Europi.

Ne smiješ u Europu reče Shamron. Ne još.

Nego kada?

Kad se obračunamo s Ivanom. Onda možeš otići.

76.

Jeruzalem

Gabriel i Chiara čvrsto su odlučili vjerno slijediti Navotovu zapovijed. Nisu imali razloga napuštati stan; u Jeruzalemu je bilo kao u pećnici zbog kolovoske vreline, dnevni sati bili su nepodnošljivo vrući. Izlazili su tek nakon mraka, a čak i onda samo nakratko. Prvi put nakon mnogo godina Gabriel je osjetio jaku želju da stvara izvorna djela. Njegova je tema bila Chiara, naravno. U samo tri dana naslikao je predivan akt, koji je zatim naslonio na zid na podnožju kreveta. Ponekad, kad bi soba bila mračna i kad bi ga opili Chiarini poljupci, platno se gotovo moglo pomiješati sa stvarnošću. Tijekom jednog takvog priviđenja odjednom je zazvonio telefon pokraj kreveta. Chiara je sjedila na njemu, pa je došao u iskušenje da se ne javi. Nevoljko je podigao slušalicu.

Moramo razgovarati reče Adrian Carter.

Slušam.

Ne preko telefona.

Gdje?

Našli su se na doručku dva dana poslije, na terasi hotela »Kralj David«. Kad je Gabriel stigao, zatekao je Čartera kako čita International Herald Tribune u zgužvanu odijelu od popelina. Proteklo je mnogo mjeseci otkad su se vidjeli. Zapravo, njihov je zadnji susret bio u irskoj zračnoj luci Shannon, ujutro nakon sastanka G8. Prema dogovoru s ruskim predsjednikom, Gabriel, Chiara, Mihail i Irina Bulganova smjeli su otići iz Moskve na isti način kao što je Gabriel stigao: okruženi agentima američke tajne službe, na takozvanom avionu s autom. Iskrkali su se na postaji za gorivo i razišli se. Irina je pošla u Britaniju s Grahamom Seymourom, a Gabriel, Chiara i Mihail odletjeli su kući u Izrael sa Shamronom. Carter je tog jutra bio tako dirnut da je zaboravio od Gabriela tražiti

službenu američku putovnicu s kojom je ušao u Rusiju. On to učini sada, odmah nakon rukovanja. Gabriel baci putovnicu na stol tako da se nije vidio grb.

Nadam se da je nisi koristio ljetos na svojem malom odmoru u Europi. Nisam napuštao Izrael otkad sam se vratio iz Rusije.

Samo ti pričaj, Gabriele. Ali mi znamo iz vrlo dobrih izvora da ste ti i tvoja ekipa proveli ljetu ubijajući prijatelje i partnere Antona Petrova. I to ste obavili jako dobro.

Nismo mi, Adriane. Ivan je.

Sefovi mojih postaja u Europi također su čuli te glasine. Carter otvori putovnicu i počne listati stranice.

Ne brini, Adriane. Nećeš tu naći nikakve nove vize. Ne bih to učinio ni tebi ni tvom predsjedniku. Zena mi je živa zbog tebe. Vječni sam ti dužnik.

Mislim da naša bilanca i dalje preteže tebi u korist. Carter otpije malo kave i promijeni temu. Čujemo da će doći do promjene za kormilom Bulevara kralja Saula. Ne moram ni reći da je Langley zadovoljan. Uzi mi je uvijek bio drag.

Ali?

Naravno, nadali smo se da ćeš ti biti sljedeći šef. Shvaćamo zašto to nije moguće. I iskreno odobravamo tvoju odluku.

Ne mogu ti reći kako mi je drago što mi Langley odobrava, Adriane. Smiri taj zajedljivi izraelski humor. Carter salvetom obriše usta. Jesi li razmišljao što ćeš dalje?

Zasad ćemo Chiara i ja morati ostati ovdje. Gabriel kimne glavom prema dva tjelesna čuvara koji su sjedili dva stola dalje. Štite nas naoružana djeca.

Možete doći u Ameriku. Elena kaže da ste uvijek dobrodošli. Dapače, kaže da će rado sagraditi novu kuću na imanju za tebe i Chiaru. Da sam na tvom mjestu, razmislio bih o toj ponudi.

Zato što si odrastao u Novoj Engleskoj i naviknut si na tamošnju zimu. Ja sam iz doline Jizreela.

Ona se ne šali, Gabriele.

Molim te, zahvali Eleni i reci joj da cijenim njezinu ponudu. Ali ne mogu prihvatiti.

Njezina će djeca biti jako razočarana. Carter preda Gabrielu jednu omotnicu. Napisala su ti pismo. Zapravo, naslovljeno je na tebe i Chiaru.

Sto je to?

Pismo isprike. Žele da znaš kako im je žao zbog onoga što je učinio njihov otac.

Gabriel otvori pismo i pročita ga u sebi.

Vrlo lijepo pismo, Adriane, ali reci djeci da ne moraju osjećati krivnju zbog onoga što im radi otac. Osim toga, ne bismo ni uspjeli spasiti Chiaru da nam oni nisu pomogli.

Navodno su izveli pravu predstavu u bazi Andrews. Fielding kaže da je bila antologijska. Ruski veleposlanik nije posumnjao apsolutno ništa.

Gabriel vrati pismo u omotnicu i nasmiješi se. Ruski veleposlanik nije shvatio da je sitan igrač u kompliciranoj prijeveri. Ana i Nikolaj zbilja su se u bazi Andrews ukrcali u američki vojni avion C32, ali Gabriel je tražio da ostanu daleko od ruskog zračnog prostora. I tako, nekoliko sekunda nakon ulaska u zrakoplov, ušli su ravno u utrobu jednog hidrauličnog vozila za opskrbu, gdje ih je čekala Sara Bancroft. Deset minuta nakon veleposlanikova odlaska pridružili su se majci u Gulfstreamu i vratili se u Adirondacks. Jedino je poruka bila izvorna. Djeca su je napisala u bazi Andrews i predala pilotu. Elena je tvrdila da su ozbiljno mislili ono što su napisali.

Moj je direktor prije nekoliko mjeseci naletio na ruskog veleposlanika na jednoj recepciji u Bijeloj kući. Taj se još uzrujava zbog svega.

Navodno živi u strahu od Ivanova gnjeva. U Rusiji provodi što manje vremena.

Gabriel gurne pismo u džep na košulji. Carter sigurno nije doputovao u Jeruzalem samo da uzme putovnicu i preda pismo, ali kao da mu se nije žurilo da prijede na pravi razlog posjeta. Opet je čitao novine.

Onda ih dvaput preklopi i doda Gabrielu.

Vidiš ovo? upita on upirući prstom u jedan naslov.

Bio je to članak o novom spomenobilježju na stratištu u Vladimirskoj oblasti. Iako je obilježje bilo samozatajno i malo, već je privuklo desetke tisuća posjetitelja, što je jako oneraspoložilo Kremlj. Mnogi su posjetitelji bili rođaci ubijenih, ali većina se sastojala od običnih Rusa koji su došli vidjeti dio svoje mračne prošlosti. Otkad je spomenobilježje otvoreno, Staljinov se ugled srozao. Kao i ugled trenutačne vlade. Dapače, sve je više Rusa glasno izražavalo svoje negodovanje. Novinar Herald Tribunea pitao se hoće li Rusi tako spremno prihvaćati buduću diktaturu ako počnu otvorenije govoriti o svojoj totalitarnoj prošlosti. Gabriel nije bio siguran. Sjetio se nečega što je jedanput rekla Olga Suhova kad su hodali po Novodjevičjem groblju. Rusi nikad nisu iskusili pravu demokraciju. Vjerojatno nikad niti neće.

Ovdje piše da ruski predsjednik još nije posjetio stratište.

Ima previše posla reče Carter.

Misliš li da se kaje što je to objavio?

Nije imao izbora. Pristali smo šutjeti o Ivanovu slučaju i zataškati Grigorijevu smrt pomoću one glupe priče o samoubojstvu. Ali dogovor se nije odnosio na grobove. Štoviše, jasno smo dali do znanja onima u Kremlju da moraju reći istinu ruskom narodu, inače ćemo to učiniti mi.

Gabriel presavije novine i pruži ih Čarteru, ali ovaj ga zaustavi.

Pogledaj idući članak.

Tema je bila novo krvoproliće u Kongu, u kojem je poginulo više od sto tisuća ljudi. Pokraj članka bila je fotografija shrvane majke koja drži tijelo svojeg mrtvog djeteta.

Pogodi tko pomaže da se raspiri vatra? upita Carter.

Ivan?

Carter kinine. Prošli mjesec tamo su sletjela dva njegova aviona puna oružja. Minobacači, protutenkovske granate, kalašnjikovi i nekoliko milijuna komada streljiva. Sto misliš da je ruski predsjednik rekao kad smo ga zamolili da se umiješa?

Koji Ivan?

Tako nekako. Jasno je da nikakvo nagovaranje ni udvaranje neće uvjeriti Kremlj da zaustavi Ivana. Ako mu poželimo pokvariti posao, morat ćemo to učiniti sami.

Dokle god je u Rusiji, nedodirljiv je.

To je istina, dokle god je u Rusiji. Ali ako slučajno ode...

Neće otići, Adriane. Neće otići jer mu nad glavom visi Interpolova crvena tjeratica.

To bi se očekivalo. Ali Ivan je ponekad nagao. Carter sklopi ruke ispod brade i zagleda se u zidove Staroga grada. Prema našem računu, ti i tvoja ekipa ljetos ste u Europi ubili jedanaest Rusa.

Zanima nas jesi li možda zainteresiran za još jednu metu.

Gabrielu snažno zakuca srce. Ali kad je progovorio, glas mu nije odavao nemir.

Kamo ide? Carter mu reče.

Nije li tamo dignuta optužnica protiv njega?

Langley smatra da ga dotična zemlja zapravo ne želi sudski goniti.

Zašto ne?

Zbog politike, naravno. I zbog nafte. Ta zemlja želi bolje odnose s Moskvom. Smatra da bi uhićenje i progon osobnog prijatelja ruskog predsjednika samo izazvalo osvetu Kremlja.

Zna li obavještajna služba dotične zemlje da im dolazi Ivan?

Budući da se brinemo zbog njihovih političara, odlučili smo da nećemo obavijestiti njihove špijune. Uostalom, tako bi bilo teže ostvariti druge mogućnosti.

Koje druge mogućnosti?

Mislim da ih imamo tri.

Koja je prva?

Pustiti ga da uživa na godišnjem odmoru i zaboraviti cijelu priču.

Loša zamisao. Druga?

Da ga mi sami uhitimo i prenesemo na američko tlo radi suđenja.

Prekomplicirano. Osim toga, izazvali biste krizu između Sjedinjenih Država i važnog europskog saveznika.

Tako i mi mislimo. Dapače, smatramo da mi ne bismo smjeli krenuti ni u kakvu akciju na tlu dotične zemlje. Carter zastane, a onda doda: I tako smo došli do treće mogućnosti.

Koje?

Kachol vlavan.

Koliko je ozbiljna informacija da će Ivan biti tamo? Carter mu preda dosje.

Smrtno ozbiljna.

77.

SaintTropez, Francuska

Jahta se prikladno zvala Vragolija, pedeset i četiri luksuzna metra, izgrađena u Americi i prijavljena na Bahamima, u vlasništvu i pod zapovjedništvom nekog Maksima Simonova, zvanog »Mad Maxim«, kralja ruske unosne industrije nikla, prijatelja i suigrača ruskog predsjednika, kao i bivšeg gosta u Villi Soleil, primorskoj palači Ivana Harkova u SaintTropezu, koja je sada zjapila prazna. Iako je Maksim na španjolskoj Sunčanoj obali posjedovao vilu od dvadeset milijuna dolara, bila mu je draža privatnost i pokretljivost njegove jahte. U lipnju je plovio uz sjevernoafričku obalu, a u srpnju je obilazio grčke otoke. Na zadnjem dijelu svojeg izleta zapovjedio je posadi da malo skrene prema turskoj obali, gdje je devetog kolovoza ujutro primio još dva putnika: snažna čovjeka po imenu Aleksej Budanov i njegovu prekrasnu mladu ženu Zoju. Iako nisu imali djece, imali su toliko kofera da su morali zauzeti još jednu kabinu kao spremište. Mad Maxim nije se bunio. Njegovi su prijatelji proživjeli strašnu godinu. Zato se Mad Maxim, uvijek beskrajno širokogrudan, pobrinuo da barem imaju ugodan ljetni odmor.

Domaćin nije stekao taj nadimak zbog poslovnih uspjeha, nego zbog dokolice. Njegove su zabave bile poznate po raskalašenosti i rijetko bi se završile bez nasilja ili policije. Štoviše, Maksim je nekoliko godina ranije nakratko uhićen nakon što je navodno uvezao pun avion ruskih prostitutki da zabavljaju goste u njegovu dvorcu u okolici Pariza. Francuska je policija poslije odbacila optužbe nakon što ih je milijarder uvjerio da su djevojke nastupile kao ansambl za suvremeni ples. Taj pomalo komični skandal nije nimalo naškodio Maksimovu ugledu u domovini. Naprotiv, moskovski ga je tisak hvalio kao savršen primjer »novog Rusa«. Mad Maxim ima novca i ne boji se trošiti ga, čak i ako to znači da povremeno ima nevolja s francuskom policijom.

More nije usporilo ritam njegovih zabava. Štoviše, bez upletanja državnih njuškala i napornih susjeda, taj je ritam dosegnuo nove vrhunce. Tog su ljeta već održane razne iznimno raskalašene večeri, ali kad su stigli Aleksej i Zoja Budanov, dospjelo se još dalje. Dok ih je posluživalo trideset članova posade, Maksimovo je društvo u jelu, piću i seksu uživalo krstareći Sredozemljem, dok nisu napokon stigli u bajnu Staru luku SaintTropeza dvadesetog kolovoza popodne. Iako iscrpljeni i temeljito mamurni zbog noćnih pustolovina, putnici su se odmah ukrcali u Vragolijine čamce i krenuli prema obali. Svi osim čovjeka po imenu Aleksej Budanov, koji je ostao na krmenoj palubi držeći se za ogradu i gledajući SaintTropez kao da je to njegov zabranjeni grad. Iako to gospodin Budanov nije znao, već ga je promatrao neki čovjek u podnožju svjetionika na kraju mola Estienne d'Orves.

Čovjek je nosio smeđe kratke hlače, bijeli pulover, ljetnu kapu i široke sunčane naočale. Nekoliko mjeseci ranije, u jednoj brezovoj šumi kod Moskve gospodin Budanov pokušao je ubiti njegovu ženu. Sada je taj čovjek namjeravao ubiti gospodina Budanova. Ali da bi to bilo izvedivo, ovaj je morao doći na obalu. Čovjek je bio uvjeren da gospodin Budanov neće dugo ostati na jahti. Rus je bio ovisan o novcu, ženama i SaintTropezu. Francusko je ljetovalište bilo pozornica njegova pada i bit će pozornica njegove smrti. Čovjek

srednje visine i građe bio je uvjeren u to. Samo treba čekati. Treba pustiti gospodina Budanova da mu dođe. A onda će ga smaknuti. Srećom, nije morao čekati sam. Imao je osam suradnika da mu prave društvo. Pod različitim imenima, govoreći različite jezike, proveli su veći dio ljeta na vrlo originalnoj europskoj turneji. Ovo će im biti zadnja postaja. Onda je gotovo.

Živjeli su zajedno pod istim krovom u jednoj vili na brežuljcima iznad grada. Imala je svijetloplave kapke i velik bazen s pogledom na daleko more. Nisu se mnogo kupali u bazenu, samo koliko je trebalo da zavaraju susjede. Uglavnom su bili na ulicama SaintTropeza, gdje su promatrali, pratili i slušali. Jedan prijatelj iz CIAe olakšao im je zadatak tako što je slao prijepise i snimke svih telefonskih razgovora posade ili putnika jahte. Tako su unaprijed znali kad god bi Maksim ili netko od njegovih gostiju išao u grad. Svakog su dana unaprijed znali gdje ovi namjeravaju ručati, gdje žele večerati i koji ekskluzivni noćni klub žele razvaliti iza ponoći. Razgovori su im također omogućili da čuju glas Alekseja Budanova glavom. Gotovo je uvijek razgovarao s Moskvom. Nijedanput se nije predstavio niti izgovorio svoje ime. Nije ni silazio s Vragolije. Čak i kad su drugi večerali u restoranu Le Grand Joseph, gdje je najviše volio jesti, ostao je zarobljenik jahte. A čovjek srednje visine i građe provodio je vrijeme nešto dalje, u podnožju svojeg svjetionika. Kako bi mu brže proteklo vrijeme, sanjario je kako vodi ljubav sa svojom ženom. I obnavljao izmišljene slike. I sjećao se noćne more u brezovoj šumi sa svim pojedinostima. Ipak, uglavnom je samo gledao jahtu. I čekao. Uvijek to čekanje... Čekanje na avion ili vlak. Čekanje na izvor informacija. Čekanje na izlazak sunca nakon noćnog ubijanja. I čekanje da se Ivan Harkov napokon vrati u SaintTropez.

Kasno popodne dvadeset i devetog kolovoza, dok je gledao kako se Vragolijini čamci vraćaju na jahtu, Gabriel začuje svoj mobilni telefon. Na sigurnoj vezi bio je Eli Lavon.

Dođi odmah gore.

Ivana na kraju nije upropastila američka tehnologija nego izraelska lukavost. Dok je hodao po Chemin des Conquettes, stambenoj ulici južno od živahnog središta SaintTropeza, Lavon je primijetio novi znak na vratima restorana poznatog kao Villa Romana. Na engleskom, francuskom i ruskom pisalo je da će taj lokal SaintTropeza slavan po jelu i zabavi na žalost zatvoriti vrata na dvije noći zbog privatnih razloga. Glumeći paparazza koji traži filmske zvijezde, Lavon je podijelio nešto novca među konobarima kako bi saznao tko je rezervirao restoran. Od jednog snuženog barmena saznao je da će doći isključivo Rusi. Perač posuda mu je povjerio da će to biti »raspašoj« njegova riječ, raspašoj —. Na kraju je od prekrasne hostese uspio izvući ime čovjeka koji će upriličiti zabavu i platiti račun: Maksim Simonov, ruski kralj nikla. Neće biti filmskih zvijezda rekla mu je djevojka. Samo pijani Rusi i njihove cure. Svake godine slave zadnju noć ljetnog odmora. Sigurno će to biti noć za pamćenje. I hoće, pomislio je Lavon. Noć za dugo pamćenje. Gabriel se okladio i bio je siguran da će se oklada isplatiti. Okladio se da Ivan Harkov ne može doći sve do Ažurne obale i onda odoljeti privlačnosti restorana Villa Romana, gdje je nekada imao vlastiti stol. Poduzet će razborite mjere opreza, možda će se čak i na brzinu prurušiti, ali doći će. A Gabriel će ga čekati. O dvije stvari ovisi hoće li pritisnuti otponac. Neće prolijevati krv nevinih, osim naoružanih tjelesnih čuvara, i neće se spustiti na Ivanovu razinu, što znači da ga neće ubiti pred njegovom mladom ženom. Lavon je smislio plan akcije. Nazvali su ga igrom telefona. Bila je to noć za pamćenje, a kao što je Gabriel predvidio, Ivan nije mogao odoljeti dolasku na zabavu. Tehnopop glazba bila je zaglušujuća, žene su jedva nešto nosile na sebi, a šampanjac je tekao u bujicama. Ivan se nije isticao, ali nije se ni prurušio, budući da se nijedan od pozvanih gostiju ne bi usudio prijaviti njegovu nazočnost. Osim toga, čini se da nije vjerovao kako bi se mogao naći u fizičkoj opasnosti. Dva tjelesna čuvara koje je Mad Maxim doveo radi zaštite stajala su pred ulazom u restoran kao vratari. Ako se ijedan od njih trgne, umrijet će na mjestu u dva ujutro. U dva ujutro,

zato što će Ivanova pažnja dotle popustiti zbog umora i alkohola. U dva ujutro, zato što se u to vrijeme Chemin des Conquettes napokon smiri u toploj ljetnoj noći. U dva ujutro, zato što će tada Ivan dobiti telefonski poziv koji će ga namamiti na ulicu. Poziv koji će napokon najaviti kraj.

Za zbornu mjesto Gabriel i Mihail izabrali su rub malog igrališta na sjevernom kraju Chemin des Conquettes. Tako su postupili zato što im se činilo prikladnim i zato što je ulaz u restoran bio udaljen samo pedeset metara. Sjedili su na motociklima u sjeni između uličnih svjetiljaka i slušali glasove u svojim minijaturnim prijamnicima. Nitko se nije osvrtao na njih. Dokono sjediti na motociklu u dva ujutro to se radi u SaintTropezu u toploj ljetnoj noći, pogotovo kad je samo nekoliko dana preostalo do prve jesenske grmljavine.

Kad su uključili motore, nisu to učinili zbog grmljavine, nego zbog jednog tihog glasa. Glas im je rekao da se Ivan upravo javio na telefon. I da je skoro kucnuo čas. Gabriel dohvati glock kalibra 0.45 koji je imao na križima glock napunjen razornim mecima sa šupljim vrhom i malo ga pomakne. Onda spusti vizir na kacigi i pričeka znak. Oleg Rudenko nazvao ga je iz Moskve barem su htjeli uvjeriti Ivana da je tako. Zapravo nije bio siguran. Nikad neće ni biti siguran. Veza je bila preslaba, glazba prejaka. Ivan je znao tri stvari o pozivatelju: da govori ruski, da ima broj njegova mobilnog telefona i da govori kako je vrlo hitno. To je bilo dovoljno da ustane i izađe na mirnu ulicu, s telefonom prislonjenim na jedno uho i dlanom preko drugog uha. Ako je Ivan čuo kako se primiču motocikli, nije to ničim pokazao. Dapače, vikao je nešto na ruskom u trenutku kad Gabriel zaustavi motocikl njemu iza leđa. Tjelesni čuvari na ulazu odmah nanjuše opasnost i glupo posegnu u sakoe. Mihail obojicu ustrijeli u srce prije nego što su dodirnuli oružje. Ugledavši čuvare kako se ruše, Ivan se u strahu okrene i suoči s prigušivačem na kraju glocka. Gabriel podigne vizir na kacigi i osmijehne se. Onda pritisne otponac, a Ivanovo lice nestane. Za Grigorija, pomisli on i odveze se u mrak. Za Chiaru.

Napomena autora

Prebjeg je plod mašte. Imena, likove, mjesta i događaje prikazane u ovom romanu pisac je izmislio ili iskoristio za izmišljenu priču. Svaka sličnost sa stvarnim osobama, živima ili mrtvima, poduzećima, tvrtkama, događajima ili lokacijama posve je slučajna.

Sibirski naftni div Ruzoil ne postoji, kao ni Moskovskaja gazeta ni agencija Galaxy Travel u Tverskoj ulici. Viktor Orlov, Olga Suhova i Grigorij Bulganov ni u kojem slučaju nisu zamišljeni kao književne verzije stvarnih ljudi.

Sjedište izraelske tajne službe više nije na Bulevaru kralja Saula u Tel Avivu. Odlučio sam tamo zadržati sjedište moje izmišljene službe jednim dijelom zato što mi se uvijek sviđalo to ime. Podesio sam raspored letova zrakoplova da se uklopi u priču. Tko god želi stići iz Moskve u London uzalud će tražiti let 247 kompanije Aeroflot. U Ziirichu nema privatne banke po imenu Becker & Puhl. Njezina pravila poslovanja izmislio je pisac. Postoji Ured za predsjedničku pripremu, ali koliko ja znam, nikad se nije koristio za tajni prijevoz nekog izraelskog špijuna.

Nema uzletišta kod Konakova, barem meni nije poznato, a u FSBU nema odjela po imenu Sektor za koordinaciju. U donjoj sakristiji crkve Svetog Jurja u Bloomsburyju zbilja se utorkom navečer sastaje jedan šahovski klub. Zove se Šahovski klub gradskog područja Londona, a ne Šahovski klub središta Londona, i članovi su jako ljubazni i dragi. Najdublje se ispričavam upravi restorana Villa Romana u SaintTropezu što sam organizirao ubojstvo na njihovu pragu, ali nažalost, to je bilo nužno. Također molim stanare predivne ulice Bristol Mews u četvrti Maida Vale da mi oprostite što sam među njih smjestio ruskog prebjega. Kad bi se pisac morao skrivati u Londonu, izabrao bi tu ulicu. Neka čitatelji ne traže Gabriela Allona na broju 16 ulice Narkiss u Jeruzalemu niti Viktora Orlova na broju 43 ulice Cheyne Walk u četvrti Chelsea. Također neka ne shvate

preozbiljno onaj prsten s otrovnom iglom, iako me ne bi čudilo da KGB i njegovi nasljednici imaju nešto slično.

Stratište iz doba staljinističkog terora koje se pojavljuje na vrhuncu Prebjega ne postoji; nažalost, povijesne okolnosti koje su mogle stvoriti takvo mjesto nisu izmišljene. Možda se nikada neće točno znati koliko je ljudi ubijeno u surovim likvidacijama koje su trajale od 1936. do 1938. godine. Procjene se kreću u rasponu od sedamsto tisuća do više od jednog milijuna. Dovoljno je reći da su masovna smaknuća samo jedan dio patnje koju je Staljin nanio Rusiji za vrijeme najgoreg terora. Povjesničar Robert Conquest procjenjuje da su čistke i namjerne nestašice hrane vjerojatno odnijele između jedanaest i trinaest milijuna života. Drugi povjesničari navode čak i veće brojke. Ali Staljin je po anketama do dana današnjeg jako popularan među Rusima.

Jedno od rijetkih mjesta gdje Rusi mogu oplakivati Staljinove žrtve jest Butovo, nešto južnije od Moskve. Tamo je između kolovoza 1937. i listopada 1938. nekih dvadeset tisuća ljudi ubijeno metkom u zatiljak i pokopano u dugim masovnim grobnicama. S obitelji sam ljeti 2007. posjetio nedavno otvoreno spomenobilježje u Butovu dok sam skupljao materijal za Moskovska pravila, što je uvelike nadahnulo Prebjega. Jedno me pitanje proganjalo dok sam polako hodao pokraj rovova za mrtvace u društvu uplakanih ruskih građana. Zašto nema još ovakvih mjesta? Mjesta gdje ruski narod može vlastitim očima vidjeti dokaze Staljinovih nezamislivih zločina? Naravno, odgovor glasi da vladare »nove Rusije« ne zanima razotkrivanje grijeha iz sovjetske prošlosti. Naprotiv, oni se trude pažljivo izbrisati njezine najodvratnije pojave dok slave njezina postignuća. Može se razumjeti zašto to rade. NKVD, koji je vršio čistke na Staljinovu zapovijed, prethodio je KGBu. A bivši agenti KGBa, među kojima je i Vladimir Putin, sada vode Rusiju.

Naravno, takva je povijesna kratkovidnost opasna zato što bi se povijest mogla ponoviti. U manjoj i daleko pritajenijoj mjeri već se ponavlja. Otkad je 1999. došao na vlast, bivši ruski predsjednik i sadašnji ruski premijer Vladimir Putin uvelike guši slobode građana i

medija. U prosincu 2008. vlada je uvela nove zakone koji jako šire definiciju »veleizdaje«. Borci za ljudska prava, koji već žive u nesigurnosti, boje se da bi ti zakoni mogli poslužiti za utamničenje svakoga tko se usudi kritizirati režim. Andrej Lugovoj, bivši KGBov agent kojeg su Britanci u studenom 2006. optužili da je otrovao disidenta i prebjega Aleksandra Litvinenka, očito smatra da novi zakon ne ide dovoljno daleko. Taj zastupnik u parlamentu i junak u očima mnogih Rusa izjavio je za španjolske novine EIPais da svatko tko se usuđuje kritizirati Rusiju »treba biti istrijebljen«.

Lugovoj je zatim rekao: Mislili li da je netko trebao ubiti Litvinenka u interesu ruske države? Ako govorite o interesu ruske države u najčistijem smislu riječi, ja bih osobno izdao tu zapovijed. Tako govori čovjek kojeg Britanci traže zbog tog istog umorstva.

Za one koji se usuđuju sumnjati u Kremlj i moćnu rusku elitu, uhićenje i sudski progon ponekad su najmanja briga. Previše ih je hladnokrvno ubijeno. Uzmimo slučaj Stanislava Markelova, odvjetnika koji se borio za ljudska prava i društvenu pravdu: ustrijeljen je u siječnju 2009. na ulici u središtu Moskve dok je odlazio s neke tiskovne konferencije. Također je ubijena Anastazija Baburova, novinarka i suradnica Novaje gazete, novina za koje je radila Ana Politkovskaja, koja je ubijena u dizalu svoje zgrade u Moskvi u listopadu 2006.

Prema podacima njujorškog Odbora za zaštitu novinara, četrdeset i devet medijskih radnika ubijeno je u Rusiji od 1992. godine. Samo Irak i Alžir imaju više ubijenih novinara u istom razdoblju. I to je jedna od ruskih tragedija.

uživajte u svijetu knjiga